

СРПСКА РЕЧ

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ ● БРОЈ 36 ● 6. ЈАНУАР 1992. ● 80 ДИН.

ШТА МИ ЈЕ РЕКАО КРАЉ

ИТАЛИЈА 2200 ПТ, ФРАНЦУСКА 670 ФРГ, ШВАЈЦАРСКА 350 СФР, ШВЕДСКА 25 SEK, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5,80 DEM, БЕЛГИЈА 40 BEG, ХОЛАНДИЈА 4 НГЛ, ГРЧКА 500 СТР, НОРВЕШКА 25 НОК, ДАНСКА 25 ДИК

OXFORD U BEOGRADU

&

ENGLISH INSTITUTE INSTITUT ZA ENGLJSKI JEZIK

VAM NUDI:

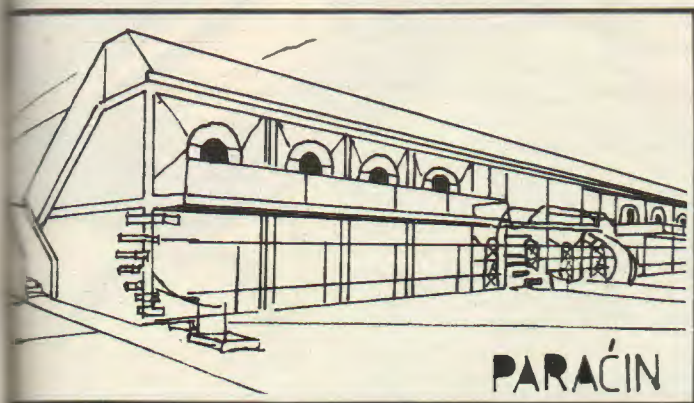
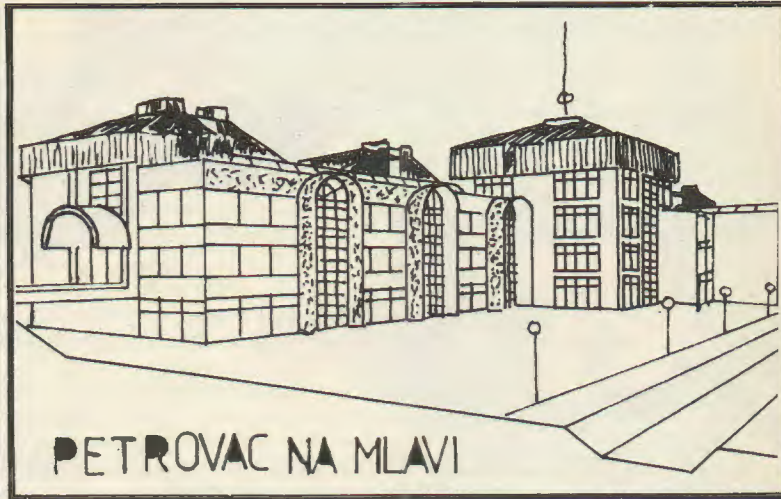
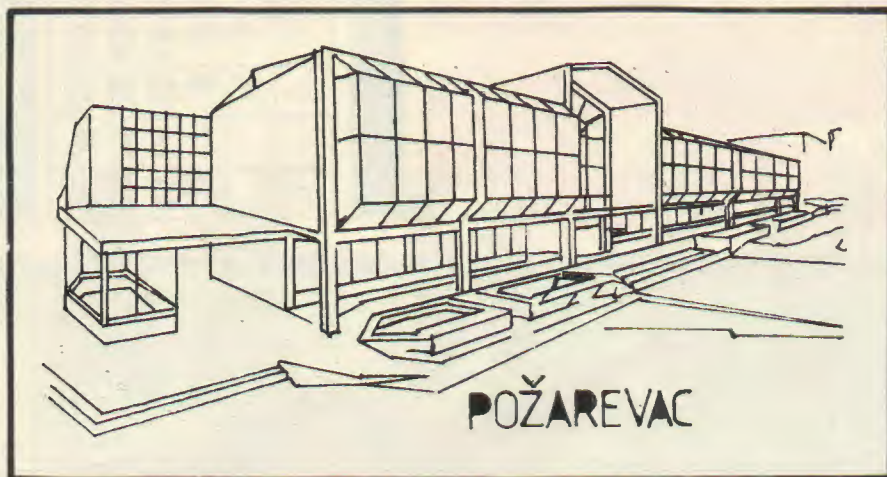
- ŠESTO MESEČNI KURS JEZIKA
PO CENI OD: 135 din/čas.
- DIPLOMU SA OXFORD UNIVERZITETA
- SPECIJALISTIČKE KURSEVE IZ:
  - BUSENESS ENGLISH
  - COMPUTER ENGLISH
  - ENGLISH FOR SECRETAREES
  - ENGLISH FOR TOURISM AND
HOTEL MANAGEMENT
  - LEGAL ENGLISH
  - AVIATION ENGLISH
  - ENGLISH FOR ELECTRICAL ENGINEERS
AND TEHNICIANS

ST. JOSEPHS HALL OXFORD - BRAĆA KARIĆ

VAŠ IZLAZ U SVET!

Tel. 605-971 I 604-022 lok.128

InvestExport

Инвестирајте у будућност, обезбедите пословни и стамбени простор по повољним условима продаје, са фиксним ценама, попустом од 10% за плаћање у готовом, са могућношћу плаћања у ратама, кратким роковима градње ...у Пожаревцу, Петровцу на Млави, Параћину и Рековцу.

InvestExport - ЗА ПОСЛОВНЕ ЛЈУДЕ КОЈИ
МИСЛЕ НА БУДУЋНОСТ

НАЗОВИТЕ НАС:

Београд: 011/648-960, 961

Параћин 035/553-420

Београд: 011/648-960, 961

Петровац на Млави 012/33-860

19

ЈАНУАР

п	у	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ФЕБРУАР

п	у	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23

92

ЈУЛ

п	у	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

АВГУСТ

п	у	с	ч	п	с	н
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

СТРАХ И СУЗЕ

Пре овог рата ЈНА је имала 169 хиљада редовних војника, од чега 70 хиљада нижих и виших официра, док су остатак чинили регрути. Јачином борбене технике и величином живе силе ЈНА је котирана у сам врх европског војног естаблишмента, наравно, до неславне кампање у Словенији, када се испоставило да је реч о тигру од папира. Јаншини уличари са лакоћом су најурили официрски парадни кор, који је, бежећи, у жицама оставио своје заробљене војнике. Пошто је погазила своју уставну обавезу да „заштити целокупни територијални интегритет земље“ и пошто су јој ускраћена два значајна атрибута да је „југословенска“ и да је „народна“, армија се нашла у остатку Југославије, у тренутку бујања међуетничког сукоба Срба и Хрвата. Као празна пушка, претећи лево и десно, себи је доделила улогу „плавих шлемова“ уметајући се између зараћених страна, све док се није суочила са распадањем командног кадра и масовним дезертирањем војника свих националности, осим, наравно, Срба. Тада је дефинитивно почела да лута са сопственим ратним циљевима, час се оглашавајући да жели да штити Србе у Хрватској, час да се бори против фашизма, час да жели да ослободи војнике блокиране у касарнама а час да има непоколебљиву намеру да сачува Југославију.

Одбегли генерал Антун Тус, који је у међувремену постао главни командант супарничке војске, али који је, нема сумње, после 40-годишњег службовања одлично познавао природу средине у којој је и сам толико дуго живео, оцинкарио је праве ратне циљеве армијског врха, тврђом да је по среди гола борба официра за своје привилегије, плате и пензије, уз жељу да идеолошки преуреде остатак земље по програму генералске партије СК — Покрета за Југославију, чијег се чланства јавно одрекао.

Истиснута из Хрватске, непожељна у Македонији, презрена од Муслимана и Хрвата у Босни и Херцеговини, армија је као политички азилант нашла уточиште у Србији и Црној Гори, где се, иначе, налази и Главни одбор њене странке и одакле планира уз помоћ крњег Председништва, крње Савезне владе, да рестаурира чизмашку, неокомунистичку, крњу Југославију за свој нови животни простор. А тај се простор могао обезбедити само репресијом и ратом.

Раскринкани у намери да трећу, осакаћену Југославију поведу путем комунистичке утопије, српско руководство и руководство армије, за које се, заправо, све мање зна ко кога води на узици, имају све више проблема како да мобилишу и мотивишу потребан број резервиста за попуну ратних јединица. Додатне тешкоће су наишле и са првим повратницима са фронта, који су тврдили да им је сопствена авијација и артиљерија поубијала другове, да су пет дана били без муниције, два дана без воде а да су на првој борбеној линији само два митраљеза била исправна. На питање једног резервисте, како да се бори без муниције, извесни капетан Драган Милосављевић је одговорио да „узме праћку и гађа“. Голобради младић, јединац, који је прошлог децембра на коленима молио родитеље да не гласају за Слободана Милошевића, одазвао се мобилизацији више из пркоса према родитељима него ли што је веровао у смисао овога рата. Дечак је, према казивању његових сабораца, овога децембра лакше рањен у ногу. Пребачен је у сремскомитровачку болницу где је, због неподношљивих хигијенских услова, од безазлене ране добио гасну гангрену и умро.

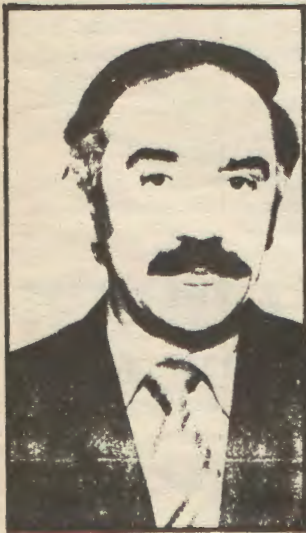
У међувремену су југо-генерали и официри на свечаним промоцијама добијали разноврсна ордења и унапређења. Што је више тога било, гробља су нам била пунија.

Ових дана војне власти организују прави лов на људе због неодрживања на позиве за мобилизацију. По правилу на списковима за фронт налазе се имена присталица опозиције које ревностно потказују чланови СПС. Новине су објавиле податак да је само један од потказивача пријавио више од 800 резервиста. Као у временима дугих ножева, униформисана и неуниформисана лица врше по становима ноћне препаде и уколико не пронађу жељену особу, без реда и закона, шамарају укућане док не признају где им се налази син или брат. Јауци, сузе и страх, уселили су се у домове Срба.

Војни судови раде без предаха. Само у новембру и децембру припремљено је више од десет хиљада оптужница „због неодрживања војном позиву и избегавању војне службе“ (чл. 214 КЗ СФРЈ). Они који се крију добиће од три месеца до пет година затвора у миру, а у садашњим приликама, пошто је такозвано Председништво СФРЈ прогласило „стање непосредне ратне опасности“, добиће најмање пет година затвора или смртну казну. Према истом члану закона „ко напусти земљу или остане у иностранству, да би избегао регрутовање, служење војног рока, војну вежбу или другу војну службу“ био би пре рата кажњен од једне до десет година, а сада ће добити најмање пет година или смртну казну.

Заштитени од својих републичких лидера, Македонци, Муслимани и босански Хрвати не могу бити стрељани по члану 214 КЗ СФРЈ. Смртна казна важи само за Србе, без обзира где се налазили.

Радосним поздравом МИР БОЖЈИ ХРИСТОС СЕ РОДИ, редакција „Српске речи“ својим читаоцима честита наступајуће празнике.

Пише: Богољуб ПЕЈЧИЋ

ПИСМО ПРЕДСЕДНИШТВА СПО ПРЕДСЕДНИКУ СКУПШТИНЕ ГРАДА БЕОГРАДА МИЛОРАДУ УНКОВИЋУ

ПРЕИМЕНОВАТИ ТРГ МАРКСА И ЕНГЕЛСА У РАВНОГОРСКИ ТРГ

Поштујући не само осећања свог чланства него и налог историјске правде Председништво Српског покрета обнове предлаже да Скупштина града Београда донесе одлуку о именовању садашњег Трга Маркса и Енгелса у Равногорски Трг, којим би доминирао одговарајући споменик војду Трећег српског устанка генералу Драгољубу Дражи Михаиловићу.

Већ пола века, под комунизмом, Србија је порицала себе. Србија је дужна да препозна и призна своју природу и да превреднује јучерашњицу унакажену идеологијом, која је узроковала катастрофалну садашњицу.

Већ деценијама жигосући прве устанике против немачког окупатора за његове сараднике, а најчасније Србе за националне издајнике, комунистичка пропаганда није учинила само злочин над историјском истином, него је фатално разарала моралне и патриотске стубове и ослонце нашег народа.

Дојучерашњи генерали и адмирални ЈНА, који су хрватске националности, са лакоћом звезду петокраку замењују шаховницом.

Српски генерали и адмирални у истој ЈНА и данас, после свега, беже од двоглавог белог, од Немањића наслеђеног, орла Србије. Посланици владајуће СПС спремни су, како изгледа да на српске капе прикаче било шта, осим националног грба, и да присиле Србе да стоје мирно уз акорде ма које песме, само

да то не буде она једна и једина химна нашег народа и државе.

И свест и подсвест владајуће Србије још је у трагичној каљузи грађанског рата између партизана и четника. Тој памети шаховница је, и сада, мањи непријатељ од кокарде. У кокарди, у двоглавог орлу Немањића, та идеологизована исслужена свест види генерала Михаиловића и одбија да се са њим помири. Прогласили су га оним што никада није био, покушали да убију сваку истину о томе ко је он био, ударали су му на част, на чин, лишили га живота, чак и хришћанског права на белег изнад гроба. И све им то није доста. Мржњу према Михаиловићу и његовим герилцима пренели су на све што је Равногорски покрет представљао и бранио: домаћинску Србију Светосавску Србију, демократску и монархистичку Србију.

Ту и такву Србију, коју хоће омладина Србије, будућност Србије, немогуће је и даље држати у незаном Михаиловићевом гробу. А немогуће је, такође, обмањивати Србију данашњим промоцијама „црвених четника“ и „црвених војвода“, који проповедају црвени терор и фашизам, мржњу и лудило без краја, помор српске омладине, духовну пустињу и сав онај чемер, против кога се борио генерал Михаиловић.

Дужни смо, сви, да се поклонимо пред Истином. Скидање анатеме са Равне Горе

неће значити бацање анатема на оне који су били на другој страни. Намерно не кажемо на победничкој страни, јер коначни суд о победи и поразу изриче историја. И тај суд је већ саопштен чињеницом да унуци бивших партизана данас траже подизање споменика генералу Михаиловићу.

И наука је, макар и са закашњењем, казала своје. Ми смо се 1941. поделили, а потом и међусобно закрвили, на две војске: једна је била идеолошка а друга национална, али обе антифашистичке.

Из фаталног раскола, који се тада десило, дужни смо, коначно, извући науч да идеолошку војску и идеолошку државу морамо да укинемо и да никад више не смео да их имамо. Без тога нема ни националног помирења, ни исцељења располућене српске душе, ни обнове наше етике, ни васкрса наших осталих националних и демократских вредности, снаге и славе.

Тек кад српски генерал Драгољуб — Дража Михаиловић са централног трга наше престонице уклони двојицу туђинаца, који ничим добрим нису задужили никог на свету, а Србе и Русе нарочито, бићемо сигурни да смо се помирили, да је грађански рат завршен и да се наша нација вратила себи.

Председништво СПО

**Њ.К.В. Престолонаследник
АЛЕКСАНДАР**

19. децембра 1991

Господин Вук Драшковић
Српски Покрет Обнове
Андре Николића 1-3
11000 Београд

Драги Вуче,

У своје лично име, у име своје породице, као и у име целог Дома Карађорђевића, најлепше се захваљујем Вама и целокупном чланству СПО-а на упућеним честиткама поводом наше Крсне Славе Светог Апостола Андреје Првозваног.

Ув жеље ва све најбоље,

**Њ.К.В. Престолонаследник
АЛЕКСАНДАР**

Александар

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ
ИЗДАЊЕ СЛОБОДНИХ
НОВИНАРА

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:
БОГОЉУБ ПЕЈЧИЋ
УРЕЂУЈЕ РЕДАКЦИЈСКИ
КОЛЕГИЈУМ

ДИЗАЈН: ДЕЈАН ЂУРОВИЋ
САРАДНИЦИ: Славица Лазић,
Александар Цветковић,
Сандра
Петрушић, Александра
Јанковић, Душко
Богдановић,
Драгослав Грујић, Драган
Барјактаревић, Веран Матић,
и Ђорђе Вукоје
(фоторепортер).

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Бранкова
13-15, I улаз, 11000 БЕОГРАД
ТЕЛЕФОНИ: 011/620-891
628-242, (секретаријат), 625-937
ТЕЛЕФАКС: 011/624-598

Жиро-рачун: динарски
60801-603-27562,
девизне уплате слати чеком
на адресу „Српске речи“

Лист излази сваког другог
понедељка.

Рукописи и фотографије се не
враћају

Штампа ДП „Борба“ Косовска
26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије број 413-01-221/91-01
од 15. фебруара 1991.
године одређена је стопа
пореза од 3%.

НОВОГОДИШЊЕ ЧЕСТИТКЕ „СРПСКЕ РЕЧИ“

Стр. 10—13

РАДОМАН БОЖОВИЋ,
МЛАД ЧОВЕК:

МАКИЈАВЕЛИ

Стр. 14, 15, 18

КОЛОНИЗАЦИЈА
БАРАЊЕ:

ПОШТО СТАНОВНИШ- ТВО?

Стр. 20—22

ИЗ ЛОГ

ВУК ДРАШКОВИЋ:

ШТА МИ ЈЕ РЕКАО КРАЉ?

Стр. 29

ПРЕДСЕДНИК
РЕПУБЛИКЕ У
ЈЕВРЕЈСКОЈ КУЋИ:

ОТЕТО — ПРОКЛЕТО

Стр. 32—35

ЧИЈА ЈЕ СРПСКА
ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА?

НИ ПАТРИЈАРХОВА, НИ АМФИЛОХИЈЕ- ВА, НИ ИРИНЕЈЕВА

Стр. 52—55

ЕКСКЛУЗИВНО!

КАКО ЈЕ ДРАЖА МИХАЈЛОВИЋ ДОЧЕКАО НОВУ 1920. ГОДИНУ

Стр. 71—72

...ШТА НАС ЈОШ ЧЕКА У 1992. ГОДИНИ?

Стр. 1—88

SPONZORI U
OVOM BROJU:

BIZNIS KLUB —
ZABELA

AGENCIJA „10.000 \$“
AGENCIJA „SWEET
HOME“

KRALJEVSKA KUĆA
„SEJDO“

GO SP/A/S
MUZEJ VOŠTANIH
FIGURA

SAT — SERBIAN
AIRTRANS

НАГРАДЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА „СРПСКЕ РЕЧИ“

На питање из прошлог броја „Српске речи“ ко су клизачи на слици сви су тачно одговорили. Тачан одговор је онај који сте заокружили. Награде су добили:

- 1) 10.000 ДИНАРА — ВЕСНА ТАНАСИЈЕВИЋ, Златиборска б, УЖИЦЕ
- 2) ШЕСТОМЕСЕЧНА ПРЕТПЛАТА ЗА „СРПСКУ РЕЧ“ — ДРАГАН ПАНТЕЛИЋ, Петничка б.б. ВАЉЕВО
- 3) МОНОГРАФИЈА „9. МАРТ“ — ЉУБИША ЈЕВТИЋ, свештеник, 34313 НАТАЛИНИЦИ, ТОПОЛА — ОПЛЕНАЦ

ТРЕЋА ЈУГОСЛАВИЈА САХРАЊУЈЕ ПОСЛЕДЊУ СРБИЈУ

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

Председник Републике — Црногорац.
Председник Владе — Црногорац.
Где је то могуће, сем у Црној Гори?

Само у Србији!

И у Босни и Херцеговини, додуше, онај кршни ђетић из Петњице са Шавника гура Србе у провалију и у крв, али је то друга прича.

Ми Србијанци смо, коначно, постали оно што су нам разне старе и нове Шесте личке и Седмме крајишке намениле — грађани другог реда, национална мањина, стока за одстрел...

Нас више нико ништа не пита.

Примећују нас и признају једино кад треба да испразнимо Шумадију и попунимо ровове и мртвачке сандуке за њихове болесне хирове.

На бориштима нам, уместо лекара, додељују ветеринаре.

Оснивају нове Србије, не би ли нашу уништили.

И Шиптари су, чак, мада тога нису свесни, у бољем и достојанственијем положају.

2.

У стварању две досадашње Југославије учествовало је много више мудрих глава него што учествује у стварању треће.

На измаку 1918. у Београду је елита јуж-

нословенских народа прогласила нову државу; и у Јајцу је, чак, на измаку 1943. било учених и паметних људи с државничким даром.

Обе „вековима сањане творевине“ су, ипак, одржавајући се углавном силом, диктатуром и идеолошким монолитизмом, и уз непрестане потресе, остале само и једино велики промашај и гробница удружених народа.

Крајњи домет сваке чвршће заједнице на овим просторима је, то је ваљда дефинитивно јасно и последњим идеалистима, братоубиштво.

Како онда очекивати да ће ова трећа Југославија, крња и скраћена, антиевропска и милитаристичка, у коју нас гурају разне сеоске харамбаше и провинцијски стратежи, разни зубари, психијатри, пацијенти и магационери, донети нешто више и боље?

Стварање треће Југославије је копање најдубље гробница Србији, па и њено коначно уништење.

3.

Госпари из Дубровника припремили су, чује се, најтежу освету директним кривцима за невоље кроз које славна Рагуза пролази.

На улазу у град, кад се рат заврши, поставиће се гранитни зид, дуг неколико километара, на коме ће, довољно крупним словима да се могу читати и из аутомобила, бити уклесана имена и презимена свих официра, војника, резервиста и добровољаца, који тамо учествују у садашњим војним операцијама.

Спискови се прикупљају, чује се такође,

интензивно и разним каналима, и већ су такође рећи комплетирани.

Намера је, кажу, да то постане зид за пљување.

Унуци, праунуци, чукунуци, беле пчеле и најдаљи потомци освајача Минчете и Ловрјенца, Страдуна и Широке, Лапада и Пила, Локрума и Гружа, стидаће се својих предака.

За свакога ће се знати чији је...

По неким гласовима, овај својеврсни споменик ће, чим се подигне, постати званични део међународне културне баштине.

Ствар је, заиста, сурова и оригинална, у светским размерама.

Кад на лепоту удари примитивизам, лепота може и да губи, али не и да изгуби.

4.

Чувајући свој образ и образ аутохтоног српства пред најездом дедињско-црногорског србовања, многи Шумадинци нису желели да доспеју на дубровачки мермерни зид, и сличне зидове историјског срама, али су због тога декретом проглашени дезертерима и доспели су на црне дневнополитичке плакате извешане по шумадијским улицама и тарабама.

Војска, овим чином, практично, призива српско-српски обрачун и линч.

За сваког Србијанца, међутим, који држи до себе и Србије, и има петљу да у томе издржи, неодазивање на мобилизацијски позив у постојећим условима је питање вишег смисла части, па жељена линчовања могу да буду само режирана и наручена.

Можда и то предстоји.

Сарадња социјалиста и фашиста убрзано се претвара у нераскидиво братство.

Плакати о којима је реч изазивају и неке мучне асоцијације.

Последње вешање људских имена по улицама и тарабама Шумадије било је дело немачке армаде.

5.

Разне протуве празних глава а пуних целова, и даље, из убеђења или по наруџбини, с осмехом или стиснутих песница, међу да су они који у овом часу нападају српски режим и његову политику, противници српства.

Спорења, наводно, треба оставити за боља времена.

Иза оваквог патриотизма крије се гола борба за очување позиција. Уместо да бране војну опцију за коју су се определили, уместо

да бране клања и разарања као последице те опције, уместо да бране гробове које сеју по Србији и повећану производњу инвалидских колича, што би био поштен и легитиман вид политичке борбе, социјалисти, из свих оружја и преко свих медијских мегафона своје ратне машинерије, нападају оне који су против војне опције, клања, разарања и копања гробова српској младости.

Посао опозиције и јесте да јуриша на владајућу странку на најкрупнијим и судбинским питањима, а од рата нема судбинскије и крупније ствари.

Називати залагања за мирно решење кризе издајом или нечим што је близу издаји, чак и под претпоставком да је то залагање пуко политичко средство да се угрози партија на власти, најнижи је и најпрљавији облик злоупотребе крвопролића.

Ствар је опозиционих странака шта ће, у свом основном задатку да сруше режим, чинити да то и остваре.

Нека, дакле, социјалисти отворено стану уз рат и оно што он доноси, нека отворено и без еуфемизма подрже тенкове, каме, силовања, пљачке, преке судове и остало, и нека тек онда оне који за рат нису називају како им драго, па ће судари имати демократску димензију.

Све друго је мрак и шума густа.

6.

Онај који много прича да је угрожен, или диктира тестамент јер је стварно угрожен и свестан је да ће ускоро нестати, или се, лукаво, у потаји, припрема да угрози друге, а галамом о сопственој угрожености прикрива свој прљави план.

7.

У време рата у Словенији, који је федерална армија изгубила за неколико дана због катастрофално лоших процена војно-политичких прилика, јавност је, између осталог, обавештена да су тамошњи официри за безбедност, чувени „косовци“, благовремено достављали централи у Београду драгоцене и потпуне информације о томе шта ће се десити, али да су те информације на вишим степенцима војне пирамиде једноставно занемаривани, што је, индиректно, сугерисало да војни врх свој посао, у најмању руку, не ради добро.

Шеф КОС-а у то време био је генерал Марко Неговановић, склон да и најсложеније појаве реторички своди на болшевичке фразе и на пароле из времена „Ми жањемо жито, жито, да нам живи маршал Тито“, и тешке оптужбе „косоваца“ са терена су, практично, ишле на његову душу.

С ескалацијом рата, федерална армија, моћна на речима и још моћнија када срамно треба отимати ордење, суочила се и са издајом огромних размера у својим редовима.

Тешко је наћи човека који не зна да су и за откривање издајника у војсци најодговорнији армијски органи безбедности и да им је то, на неки начин, и главни задатак.

Кад се све сабере, и кад се онај који сабира одузме од чуђења и од огорчења, генерал Марко Неговановић је морао да заврши

на суду, макар и као „објективно одговоран“ за укупну трагедију, пуну крви и лешева, у којој смо се нашли.

Само је његова официрска част могла да предупреди, односно предухитри, суђење.

Ништа се од тога, међутим, није догодило.

Уместо на оптуженичку клупу, генерал једноставних реченица, попут задаха трулежи типа „Америка и Енглеска биће земља пролетерска“, стиже у министарску фотељу српске Владе, на одговорно место министра одбране.

И овим „кадровским решењем“, уз остала, потврђује се све учесталија тврдња да Србија, кроз своје институције власти, постаје стручни и политички отпад.

8.

Многи људи се кандидују за неславно звање ратног профитера и одговарајуће последице које из тога проистичу, а до сада је, по једнодушној оцени демократске јавности на разним трибинама и скуповима, и у слободној штампи, од познатих имена једино Слободан Милошевић у томе успео, оставивши под заклоном рата скупочену вилу.

9.

Никада опште прилике нису биле повољније за деловање Цркве него што су данас, а Црква је, управо данас, нашавши се у готово идеалним условима за своје потпуно укључивање у народни живот, више него икада раније, изложена разним оштрим критикама, па и нападима.

У својеврсном антицрквеном расположењу и међу верницима, што је типично српски парадокс, има и емоција, и политике, и неправди, али и сасвим реалних и разумљивих подстрек.

Људи у врху Цркве, по природи ствари, верују у добро у човеку, и не успевају, у тој вери, да препознају свакојаки шљам који их плански или по задатку окружује и гура у грешке.

Игра режима с Црквом је савршена у својој подлости.

Осмишљеним и тешко читљивим потезима, социјалисти, преко „спољних сарадника“, суштински, а не по површини, удаљују Србе од њихове светиње.

Ништа се не ради импровизовано.

Схвативши, на основу егзактних показатеља и добро плаћених истраживања, да се омладина окреће религији, а да је у политичком смислу листом за опозицију и да је против оних који опозицију не подржавају из петних жила, странка на власти је, уз помоћ послушничких медија, управо због омладине, и циљајући на њен темперамент, успела да Цркву представи као своју верну сарадницу и салутницу.

У прављењу истина од лажи, социјалисти су, и када имају опрезнијег противника од Светог Синода, ненадмашни мајстори.

Треба стварно бити Баволов слуга, или бар Стаљинов следбеник, па, на пример, измислити клање четрдесеторо деце у Вуковару, како би се, макар тренутно, амортизовао шок сваког поштеног човека пред призорима

неразумних и непотребних разарања једног прелепог и недужног града.

Оно што јавност прихвати, држе се социјалисти Гебелсовог принципа, тешко се и спористискује из колективне свести.

Слање Патријарха Павла на Теразије у мартовским догађајима, као да је извршни секретар за омладину и спорт, злочин је какав могу да изведу једино монструми првог реда, а Патријарх Павле, на жалост, тај злочин још осудио није, нити је на злочинца, јавно, бацио анатему.

И у враћању Богословског факултета у окриље Београдског универзитета, који је под најстрожом контролом приучених марксиста произведених на сумњив начин у докторе пропале науке, што сваки студент добро зна, има натруха режимишке манипулације.

Слабе тачке Цркве уочљиве су и независно од игара власти.

Потискујући у други план своје и српске далекосежне стратешке интересе у име најдобрамерније и најпоштније дневне тактике, подлежући и сами пропаганди, црквени великодостојници чешће размишљају шта је за народ најбоље у овом тренутку, макар и не било сасвим часно и достојанствено, него шта се све, и за народ и за Цркву, мора чинити на дуге стазе.

Мало је, рецимо, усташких граната које су одложно раниле православље и српство као отац Филарет неким својим понашањима.

Она лобања „малог Илије“, потребна српском режиму пред телевизијским камерама да убрза мобилизацију, вековима ће се памтити као несхватљив свештенички пад.

Свакако да је уједињење српства, чак и под будаластом паролом Сви Срби Света, велики циљ, али је још већи циљ чување Србије као државе, и њеног чистог образа, који се низом потеза владајуће странке, а без црквеног противљења, озбиљно каља.

Ни о томе се не размишља увек на прави начин.

Тренутно стање, заиста неповољно за Цркву упркос повољним општим токовима, неће, на несрећу, остати само тренутно стање.

Баштовани зла посејали су спорорастуће зло семе.

10.

У углу дечијег вртића, док се на таваници њишу полунадувани и смежурани балони, и траке од креп-папира, светлуца некако сиротињски окићена јелка.

Мало даље, препиру се дечак и девојчица. По сјају у њиховим очима, по детињем пркосу, као да се надмећу.

„Мој тата је изгубио ногу!“

„А мог тату су заклале усташе!“

„Мом тати ће нога да израсте чим више не буде чика-Слобе.“

„И мој тата ће се тада вратити!“

Испод јелке у углу леже новогодишњи дарови, и уз нешто мало кекса, бомбона и чоколаде, највише је пластичних пиштоља, бомби и пушака.

Време господара мува тек долази.

СРПСКЕ НОЈЕ

СЛОБОДАНУ МИЛОШЕВИЋУ

Ко то каже, ко то лаже: Србија је мала. Није мала, није мала: 305 квадрата.

Много среће и успеха у принципијелној борби да му Србија буде још већа.

РАДОМАНУ БОЖОВИЋУ

Кажу да је човек за све системе, режиме, газде и платише.

Желимо му да буде још безобзирнији, бескрупулознији и бесрамнији, јер нови послодавац је јако љут кад одабере погрешног извршиоца.

БРАНКУ КОСТИЋУ

Једном приликом, кад је био мали функционер у Црну Гору, није хтео да запали цигару коју му је понудио Милошевић рекавши да жели да сачува, да пред унцима има доказ да је разговарао са Милошевићем.

Препоручујемо му да провери да ли је тај доказ још у животу или га је народ већ попушио.

ДРАГУТИНУ ЗЕЛЕНОВИЋУ

Нисмо успели да сазнамо да ли је више зелен или црвен.

Уосталом, ко то зна! Ах, нико ништа не зна. Крхко је наслеђено срање.

АЛЕКСАНДРУ БАКОЧЕВИЋУ

Био је сјајан као градоначелник-предузимач.

Желимо му да предузме нешто и у вези са сопственом фасадом. Како тв-гледаоци не би стално имали мучан утисак да ће Скупштина да се сруши чим он седне за микрофон.

БУДИМИРУ КОШУТИЋУ

Стручњак за све: међународно право, зоологију, гинекологију, економику домаћин-

ПОРУКЕ

ЗОГОДИШЊЕ

ства, балет, грађевинарство, историју, спорт и разоноду, статистику, астрономију и шта више још не.

Желимо му да што пре открије ко све и зашто шири онолике и онакве „монструозне“ лажи о њему. Можда није нико од стотина хиљада страних плаћеника, издајница, криминалаца и агената, које је он открио. А то онда битно усложњава ствар.

БОРИСАВУ ЈОВИЋУ

Био непосредан учесник „у свим вазама и на свим нивоима“ растурања државе.

Желимо му много успеха и на садашњој функцији.

АНТИ МАРКОВИЋУ

Желимо му да ипак некако остане у „савезним органима“. Јер, ако дефинитивно оде, у Србији ће настати општа хајка да се нађе други универзални кривац. А знате како је кад нема добровољаца!

ФРАЊИ ТУЏМАНУ

Човек који се прославио концепцијом ми-

ра, визијом демократије и осмехом ајкуле.

Препоручујемо му да под хитно мења макар осмех, јер већ и неке ајкуле повраћају.

СЕЈДИ БАЈРАМОВИЋУ

Желимо му да ипак не брине што је један од четири прва човека у земљи.

Није он крив што је жив.

СТИПИ МЕСИЋУ

Тврди да је на најбољи могући начин извршио задатак због којег је постао шеф југословенске државе.

Нека се не хвали много? Поред онаквог Председништва то је заиста могао да уради и Сами.

МИЛАНУ БАБИЋУ

И поред свих настојања ипак није дости-

гао свог великог узора: „његова“ Скупштина изабрала га је за председника Крајишке републике са свега 100% гласова.

Желимо му да ни по коју цену не одустане од своје концепције граница, јер је овде у Србији, према последњим подацима са телевизије и новина, за њих спремно је да погине чак 104% Срба.

РАДОВАНУ КАРАЏИЋУ

Велики миљеник председника Србије и најугроженији Босанац.

Желимо му да обрати пажњу када буде бирао вилу на Дедињу. Треба да буде обавезно мања од газдине, да буде довољно велика да се зна ко је и зашто и да буде довољно мала да је оних милион избеглица из Босне не могу наћи.

МОМИРУ БУЛАТОВИЋУ

Председнику прве еколошке државе. На свету, ваљда.

Препоручујемо му да има у виду да еколошка значи чиста. Дакле — без комуниста.

ЛОРДУ КАРИНГТОНУ

Човек који за себе мисли да је ушао у све тајне светске дипломатије, за коју се зна да представља уређен и довршен систем лажи, превара и подметачина...

У питању је стар и искусан човек па нема смисла да му било шта поручујемо. Једини профит за њега лично биће кад се, након оноликих сусрета са нашим лагаторима и преварантима, буде поново осећао као мала, наивна беба на ноши.

ДЕЈАНУ САВИЋЕВИЋУ

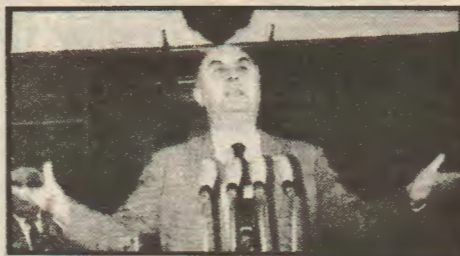
Пронео је славу Црвене звезде по свету. То је доказ да је међу ногама потребно имати нешто више него што то имају остали патриоти.

ДОБРОСАВУ БЈЕЛЕТИЋУ

Вредан и предан наследник великог Митевића.

Препоручујемо му да учврсти, утврди и прошири фронт према Вуку Драшковићу. Примећено је, наиме, да ни једне лоше речи о Драшковићу нема у порнићима на Трећем каналу, у репризи ноћног програма Другом и у емисији „Лаку ноћ, децо!“ на Првом. Тиме се директно подривају достојанство и безбедност српског народа.

АЛЕКСАНДРУ ПРЉИ

Политичар високе звучне фреквенције. Молимо га да се више не позива на „свет“ у тумачењу домаће стварности. Разлику између овог и оног света је што смо ми, захваљујући и Прљи, на „оном свету“.

БРАНИ ЦРНЧЕВИЋУ

Кажу да је и пре него што је постао стручњак за избеглице имао велике хонораре. Сада да се и не говори.

Ово пута оно мање ово више оно подељено са ово на квадрат па корен из диференције пута камата на камату.. Ах, колико могућности да се погреши. У своју корист. И у корист Србије.

БАТРИЋУ ЈОВАНОВИЋУ

Велики познавалац примене француске историје и културе у скупштинским дебатама. Препоручићемо му да мало размисли како то да га, кад говори француски, апсолутно разумеју не само они који француски знају, него и они који с француским немају благе везе.

ВУКУ ДРАШКОВИЋУ

Према „званичним“ проценама данас би узео око шест посто гласова бирача у Србији, а истовремено је за режим већи непријатељ него сви Хрвати заједно.

Препоручујемо Драшковићу да се, ако икако може, задржи на том нивоу гласова. Чисто из страха пред неким будућим необјашњивим појавама. Милошевић је на изборима добијао и 104% гласова, а данас међу резервистима 70%. Људи припада СПО-у. Не можемо стога ни да замислимо шта би било кад би проценат Вукових присталица пао, рецимо — испод нуле. Да ли би тада Туђман постао председник Србије или би социјалисти постали окосница добровољачких јединица. Не знамо, не знамо, али свашта је могуће...

ДРАГОЉУБ МИЋУНОВИЋУ

Никако да се одлучи да ли је лепше бити у опозицији или за власт.

Сматрамо да је дилема чудна. Боље је бити за власт, јер „опозиција никада није хапсила власт“. А и избор могућности је знатно већи.

МИЛАНУ ПАРОШКОМ

Хвали се да говори истину. Желимо му да коначно успе да то и докаже.

КРСТИ БИЈЕЛИЋУ

Наследнику Миле Штуле, барем кад су у питању бајке за децу и омладину.

Волели бисмо да један од својих следећих коментара почне овако: „Уз'о ти ја телевизор, метн'о га у крило, па му прич'о пола сата, шта је сутра било“.

МИЛИ ШТУЛИ

Извидница Крсте Бијелића, а затим изаблица на новосадској телевизији.

Молимо је да се врати „за стално“ у Београд. Рапорти из Скупштине више нису толико смешни, Крсте Бијелића ипак нема сваки дан, а смех нам је потребнији него икад...

ВОЈИСЛАВУ ШЕШЕЉУ

Тражио је да се сви потенцијални функционери и лидери странака подвргну психијатријском прегледу.

Предлажемо му да затражи да се претходно сви психијатри закољу, обесе или стрељају. За сваки случај.

ВЕЉКУ КАДИЈЕВИЋУ

Двадесет другог децембра добио Орден заслуга за народ.

Срећну Нову годину жели му народ на самрти.

НЕНАДУ ЧАНКУ

Човек познат по томе што се Шешељу смејао у лице и од њега „правио малу децу“.

Био је, изгледа, добар човек.

КАПЕТАНУ ДРАГАНУ

Углавном се зна и ко је и шта је, али се не зна и зашто.

Стога му препоручујемо да под хитно некако настрада. Тако ће остати у лепој успомени.

АНТОНИЈУ ИСАКОВИЋУ

Један од ретких академика, који, ваљда, не разуме ни сам себе. А дешифратор за њега још није измишљен.

Препоручујемо му да тако настави. Подиже академски ниво, а нико не зна зашто.

ДРАГАНУ ВЕСЕЛИНОВУ

Утврдио да ћемо Слободана Милошевића, уколико у овом рату победи, морати прогласити за краља. Или тако нешто.

Господину Веселинову, паметном човеку, препоручујемо да се убудуће не излеће. Не

може се тек тако, олако, занемаривати фактично стање ствари.

МИРЈАНИ МАРКОВИЋ

Комуниста са пластичном ружом у црној бујној коси.

Госпођо, како изгледа социјализам као дедињски процес?

СТЕВАНУ МИРКОВИЋУ

Пензионисани генерал који не одступа од својих младалачких идеја.

Знали смо да сте принципијелни, али тек данас сазнајемо да можете да откупите свој стан за две своје пензије.

БОРИВОЈУ ПЕТРОВИЋУ

Човек за жаљење. Таман му посао у тзв. малој привреди, кренуо, кад оно рат.

А рат к'о рат, душу дао за бизнис, па сад Боривоје не може да дигне главу од посла.

Боривоје, не дајте се, без обзира на порез!

ЗДРАВО!

ЈА САМ
ВОЕКОНОМИСТА*
СТРУЧЊАК
ЗА
СРБИЈУ!

„ЧАСТ МИ
ЈЕ ДА ВАМ
ПРЕДСТАВИМ НОВУ
НОВЧАНУ ЈЕДИНИЦУ
СРБИЈЕ“

„ТО
ЈЕ“

СРПСКА РЕЧ

ТРИЦА!

КОЈА СЕ
ДЕЖИ НА
СТО
КУЧИНА!

„У АПОЕНИМА
ОД 500; 1000;
100.000.000;
100.000.000.000“

„К
ПОРОДИЧНО
ПАКОВАЊЕ ОД
50 КИЛА!“

* ВОЈВОЂАНСКИ
ЕКОНОМИСТА

РАДОМАН БОЖОВИЋ, НОВИ ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

МАКИЈАВЕЛИ

Такав човек, слика и прилика свог газде, стицајем околности почеће премијерски мандат у сјајним финансијским околностима. Огроман новац, који ће се у виду аконтационих пореза сливати у његову касу, вероватно ће му подићи рејтинг за који није заслужан колико ни картонска кутија за развој кишне глисте.

Промена Владе, која је извршена последњих дана сада већ Старе године показује да они који расподељују положаје немају баш велики избор (или можда немају поверење у но-

ве људе?). Судићи по најновијим кадровским рокадама, које су у последње време извршене на српској политичкој сцени, очигледно је да је кадровска пирамида на којој почива власт Социјалистичке партије Србије **веома**

тесна. Ослања се на пар проверених кадровских звезди, који се врте у политичком сазвежђу око исте орбите. Сва је прилика да су у тим силним ротацијама већ добили вртоглавицу.

То не би имало некакав значај да није реч о владајућој странци, која има **апсолутни монопол на водећа места у друштву.**

БЕЗ КАЗНЕ

Сви познаваоци политичке сцене Србије слажу се око тога да се увођењем нове Владе у посао ради о довођењу људи из тврдог језгра СПС-а, оних који су мање толерантни према другомишљеницима и политичким противницима. Одговор на то што младост Србије гине у рату који није објављен (али који ће бити добијен по било коју цену), што пензионери месецима не примају своје мизерије од пензија, радници не добијају плату, што се број незапослених умножава геометријском прогресијом, што дневно штрајкује половина запослених и што на политичкој сцени Србије јача силеџиство сеоских харамбаша, социјалисти налазе у **унутарпартијским престојаванима**, која имају за циљ да на стратешка места доведу најпослушније, спремне да ортодоксно и по сваку цену проводе било коју политику за обезбеђење и задовољење личних амбиција, уверене да све могу чинити **некажњено**, јер све што чине раде у општу корист.

Најбољи пример за то како **Радоман Божовић** схвата власт види се из податка да је морао да потезе политички имунитет како би се заштитио од судског процеса.

Својевремено је „Српска реч“ писала о Божовићу као о човеку погодном за сваку диктатуру. Никада се није оправдао пред оптужбама да је **професионално напредовао користећи се злоупотребама**, да се уз помоћ фалсификата домогао докторске титуле, да је узимао дупле дневнице, да је правио малверзације са кредитима...

Заправо, Божовић је на те оптужбе (из 1989) одговорио онако како приличи једном, тада само шефу партије града Суботице — судијама је издао наредбу: „**За десет минута, трчећим кораком, нацртајте се у Комитету!**“

Када је постао премијер Покрајине Војводине **Радоман Божовић** је изјавио да „**ће ићи на суд и одговорати по свим прописима правне државе; о правној држави и поштовању суда говорио је и сада када је постао премијер Србије. Како схвата правну државу говори однос према суду у процесу „Каса против Божовића“.**

Ово суђење је више пута одлагано због недоласка Божовића на суд тако да је судија издао налог да др Божовић буде приведен од стране милиције. Оптужени др Божовић није приведен у суд, „јер он има посланички имунитет“, рекао је **мр Сава Теофиловић**, секретар СУП-а Нови Сад, човек који је требало да изврши судски налог за привођење. У случају **Радомана Божовића** пресудила је покрајинска Влада закључком „по коме се не одобрава вођење поступка против свог председника“. Тиме је **Божовић** посредно

признао да је крив за клевету Јозефа Касе.

Они који боље познају стање унутар посланичке групе СПС-а кажу да је Божовић функцију официра за везу групе СПС-а са врховним вождом обављао са ситним и уједно фанатичним духом управљача и руком која уме да користи жезло владара. Ако је тачно правило по коме се унутар једне организације временом неминовно ствара олигархија, која има своје гвоздене законе и правила, по којима се смењују припадници управљачке касте, тада се за ове промене може рећи да су демагошку струју олигархије заменили они који су језуитски практични и ефикасни.

КО ЧУМА ДЕЦУ

Млађани Божовић купи функције ко чума децу. Тренутно заузима девет значајних положаја: народни је посланик, председник Извршног већа Војводине (и по томе јединствени случај у политичкој историји. Непознато је свету, до сада било, да је неко премијер над две владе истовремено). Али то за једног „Црногорца српског рода“ није довољно: он је још и делегат и шеф делегације Војводине у Скупштини СФРЈ, шеф посланичке групе СПС, професор суботичког факултета и Титоградског универзитета, председник Одбора за односе са Србима ван Србије, члан Извршног Одбора СПС за Војводину и неформални уредник свих војвођанских медија, укључујући и филм. Није тешко претпоставити колико широку задњицу мора да има човек који истовремено седи на оволуко фотеља.

Божовић је посебно познат по својим идејама о томе како треба да изгледа слобода штампе. Као премијер Војводине прогуро је своје идеје о дисциплиновању медија. Епилог те интервенције била је гомила оставки: смењен је непободни директор ТВ Нови Сад Миодраг Копривица, главни и одговорни уредник Петар Петровић, садашњи посланик; оставке је поднело мноштво уредника емисија (и на српском и мађарском); смењен је директор Мађар СО-а Золтан Чорба итд.

Све професионалне организације новинара ове смене су осудиле као увођење стаљинистичких метода млађаног премијера. Независно друштво новинара предало је Уставном суду Војводине захтев да се одлуке преиспитају. Чак и одлука Уставног суда Војводине да се смењени уредник Мађар Со-а врати на место са којег је бесправно скинут, кроз Божовићеве уши прошла је кроз празан простор.

Радоман Божовић је само једна од фигура које невидљивим али насљутљивим прстиима вуче владајућа политика (странка) у складу са правилима постојећег система, који сама контролише и формулише. Једна пословица тврди да промена диригента не мења музику. Под којим нотама ће дириговати господин Божовић унапред се зна, а све што ми сада можемо рећи то је да је у његовом случају новокомпоновану пословицу „Изабран човек — пропао човек“ можда треба преокренути.

МЛАДОСТ

Све може бити тајна и нерешива мистерија — ратни циљ Србије, међународна завера, ослобађање Дубровника, колонизација Барање, премијерова оставка, али нема тајни да је Радоман Божовић млад. То је неоторива чињеница. Таквом ноторном чињеницом послужио се и Слободан Милошевић у свом ноторном обраћању Народној скупштини Србије.

Кад дух затаји, увек је ту тело.

Да критике упућене на рачун новог српског премијера имају некаквог ефекта, Радоман Божовић никада не би био на функцији коју је добио. По количини компромитације у политичком животу, нико у новој влади није му дорастао (искључујем припаднике племства у Скупштини). Да ли је младост или нешто друго узрок његове хладнокрвности, најбоље зна онај који га је предложио и који га је на несвакидашњи начин образложио. Милошевић већ други пут употребљава младост као аргумент: први пут након мартовских демонстрација, у директном сусрету са студентима и сада, други пут, у критеријуму (?) за одабир председника владе.

Аналогија нас наводи да се биолошким аргументима Милошевић служи у необично тешким околностима — по себе. Када је све сумњиво, када се учињено ничим не може оправдати, разлог се налази у неопитним аргументима — а одсуство тешких бора и дубоких подочњака новом премијеру не може се оспорити. Ипак, знајући да јавност врло добро слуги разлоге због којих Божовић долази где долази, Председник републике није се одрекао уобичајеног манира: да други о његовом потезу говоре више од њега. Чак ни скупштинска већина није имала речи оправдања за избор овог и оваквог човека на кормило владе, за коју се не може са сигурношћу рећи шта ради и које су јој надлежности. Неко старији од Божовића мало би се збунио на досада најартукулисанију критику политике режима, како из редова опозиције, тако и из редова већине која је знала резултат, али није

знала како да га оправда. И ту је Председник републике поново помогао, биолошким шлагвортом.

Такав шлагворт није себи дозволио од почетка српско-хрватског рата. Младост није имала повластицу да јој се Председник републике икада, иједном речју, иједним јавним гестом обрати као биолошкој сили на којој почива терет рата. По његовом схватању политичког умећа, саучешће породицама које су изгубиле своје младиће на фронту значило би да он признаје учешће Србије у рату, значило би да он са тим ратом има некакве везе. Писац (коме се, узгред, данас пребацује да пактира са режимом), допуштајући да погађамо, проговорио је нешто о онима „који од вас траже живот, а неће да вас бар једном погледају у очи“. И то гледање у очи, макар у слепо око камере, уноси посебну тежину на беспризорну младост Радомана Божовића.

Младићи Србије који из сопствених разлога, бауљајући између националног интереса и личних мотива остављају кости на хрватским ратиштима, можда и не држе до тога да их Председник јавно подржи. Можда они боље од нас схватају до које мере лидер државе чији је народ у рату не сме чак ни да изјави саучешће, као што ред налаже. Можда им је кристално јасно да он мора да буде далеко, много далеко од њих, да се њихови путеви никада не смеју срести. Можда правила овог рата тако налажу. Али и она су, као и све друго — тајна.

Паметни кажу да је у време рата незгодно експериментисати са патриотизмом и моралом. Поготову је незгодно делити моралне лекције Председнику републике који изгледа не сме да зна да му омладина ратује. Стога, уздржимо се од баратања биолошким појмовима. Нека се од тога уздржи и Председник.

Наиме, у оваквим околностима, младост Радомана Божовића неће се приметити.

Љиља ЈОРГОВАНОВИЋ-БУЛАТОВИЋ

БОЖЕ, П

ОМОЗИ!

НЕОКОМУНИСТИ У ВЛАДИ МИНИСТРИ ЗА РАТ И ГЛАД

Јавни избор владе подсетио је на најлепша соц-реалистичка времена којима наш Председник никада није рекао збогом.

Србија има нову владу. Другу за цигло годину дана. И новог премијера. Човека са највећим бројем функција у Европи и шире, укључујући Африку. У државама у којима влада пада због неиспуњења програма и политике коју је предложила приликом избора, због одговорности за то, због критичког суда јавности и, наравно, као резултат парламентарне дебате, нова влада се саставља са великим респектом према кључним проблемима и захтевима политичког тренутка и очекивањима да их влада што успешније реши. Ради ли се тако у Србији?

ОД ДРАГУТИНА ДО РАДОМАНА

Стара влада је пала а да нико жив не зна зашто. Њен први човек је са две-три штуре реченице рекао парламенту збогом. Све се збило као да је реч о одласку у пензију поштара какве мале поште у некој забити. Нови премијер и нова влада појавили су се експресно. Као да су већ негде у резерви постојали. Њихов избор је био обична, рутинска ствар. Тако рећи узгредан посао. А, захваљујући ангажовању великог социјалисте Велимира Живојиновића, јавни избор владе је подсетио на најлепша соц-реалистичка времена за којима дотични друг има дебеле разлоге да чезне. У тим лепим временима филмски фондови били су уствари Батини фондови.

И сад шта је ту необично? Ништа и све. Ништа необично за Србију и стање духа и свести у њој. И све необично мерено и минималним аршинима демократије и стварног плурализма. Јер, све што се дешавало у вези са падом старе и избором нове владе, белодано показује да се у главној ствари ништа не мења. Онај ко управља судбином ове земље, не питајући никога и не полагајући рачуна никоме — и даље то чини. До јуче Драгутин а сад Радоман. До јуче Кошутих а данас Маљковић. Уместо Симовића, Неговановић. И томе слично. Ко ту види промене треба му скинути капу. Та влада није ни пала због промена. Влада је пала, да би се, с једне стране, створио привид да је неко ипак одговоран због укупне катастрофе у којој се Србија налази на свим пољима људске делатности и да би се, с друге стране, осигурани нови — стари људи, који ће наставити да још послушније спроводе замисли великог вође. А ко би то у овом моменту могао боље од доктора Радомана од Никшића. Зато се том концепту нема шта приговорити. Председник Републике има пуно право да трага за личношћу председника владе, која ће најбоље спроводити његову политику. А тај председник владе опет има пуно право да за сараднике бира људе по сличном рецепту.

ПРЕДСЕДНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апсолутна подршка

Апсолутно подржавам ваш предлог за мандатар владе Републике Србије. Мислим да је др Радоман Божовић — 16. јула 1990. године одбранио дисертацију „Друштвена својина и економски односи у систему социјалистичког самоуправљања“ — изузетан стручњак и да ће успети да нас извуче из ове тешке економске кризе!

Иван РАНЂЕЛОВИЋ
Нови Београд

Додуше, има ту једна особеност у односу на друге демократске државе. Председник владе у Србији ослобођен је свих напора око консултација са различитим друштвеним институцијама, са странкама, чак и са сопственом; ослобођен је брига хоће ли му неко одбити позив, јер он добије комплетну владу. Пола стару, пола поклоњену. Има право на „једно два“ министра по личном избору за мање важне ресоре. Остало је ту. Основу, сам темељ владе, чине стари, проверени партијски кадрови: Соколовић, Шаиновић, Дача Марковић. Ту је и вечни Драган Драгојловић, стручњак за верска а танак за ратна питања. Нешто је у поверењу говорио резервистима о рату, али га ови нису најбоље разумели.

Од појачања, највећу тежину има генерал Неговановић. С обзиром на његово велико

искуство с разних конференција за штампу он може успешно заменити и Кошутиха, јер Србија ионако нема своју војску. Треба се надати да ће одзив резервиста његовим доласком за министра бити повећан на целих 103%, јер ће бити успешно откривена сва сумњива језгра дефетиста, разних пацифиста и осталих противника рата. Створени су, најзад, услови да уз помоћ овог виспреног генерала, стручњака за морално-политичку наставу и за још понешто, влада ојача и на морално-политичком и вољном плану. Заговорницима идеје о министру одбране — цивилу, доктор Радоман је најлепше одговорио министром рата.

КУНДАКОВ ЦОКЕР

Доктор Маљковић, нова снага Радоманова, млад је али проверен партијски кадар из разних идеолошких комисија и бившег Градског комитета СК. Некад чувени Зоран Кундак, у не тако давном времену организатор погрома и смена неколицине успешних београдских директора, поставио је младог Маљковића за директора познате туристичке куће „Путник“. Неславно је тамо завршио. Није саставио ни пола године. Запослени у „Путнику“ су га физички најурили из предузећа. Новине су једно два месеца из дана у дан писале о „афери Маљковић“, педантно бележећи количине вискија и других ђаконија које су трошене у „Путнику“ за време Маљковићевог директоровања. У исто време, ова стара туристичка кућа падала је све ниже и доведена је скоро до пропасти. Ал ништа зато. Што би рекао бивши потпредседник старе владе Станић, нова функција је нови изазов за младог Маљковића. Ако не успе, банка му не гине.

Од осталих нових чланова владе најпознатији је Миљивоје Павловић, писац књиге о Химни. Пошто је то у овом моменту највећи проблем Србије, човек је вероватно због тога и изабран. Због чега би другог?

Председници општина доминирају у новом саставу. То говори о Радомановој склоности да у влади има прве људе из малих вароши. Ако их не знају у Србији, знају их у њиховим општинама. А то је и за Радомана и за њих боље.

С људске стране гледано, најзанимљивија је судбина бившег министра за информисање Вица. Њега напросто користе као цокера. Из директорске фотеље Радио-телевизије Београд у фотељу члана председништва ЦК СК, потом поново на Телевизију, затим у министарску фотељу. А сад? Зли језици кажу увек је неком правило место или зачепљивао неку рупу. Занимљив живот.

Нова-стара влада има на самом почетку једну предност, гора од старе не може бити каква год буде. Пошто је није ни стварао, доктор Радоман има право да, кад му затреба, оде као и његов претходник. Без речи.

М. ДАНИЛОВ

БИЗНИС КЛУБ

Ако сте икада имали икакве
везе са владом, друштвеним
предузећима, стамбеним
комисијама, банкама,
СИЗ-овима, фондовима,
полицијом, судским органима,
експорт-импорт фирмама,
дипломатијом, владајућом
странком...

Ако сте икада били човек од
поверења...

Ако сте икада били узданица
и окосница нашег друштва и
радног човека...

**УЧЛАНИТЕ СЕ У НАШ
БИЗНИС КЛУБ**

Нудимо дружење на високом
нивоу, богат асортиман јела и
пића, угобај који приличи само
биранима.

НАШИ СНОВИ—ВАША СТВАРНОСТ

ФОТО: НИКОЛА ШОЛАЈА

КОЛОНИЗАЦИЈА БАРАЊЕ

СЕОБЕ НАРОДА ЗА ЦАКОВЕ ДОЛАРА

Велики егзодус Срба, али и Хрвата, режими у Србији и Хрватској, по неким индицијама, желе да код међународне заједнице легализују и претворе у планску размену становништва, а да онда то дебело наплате. А искуства претходних колонизација опасно опомињу.

Све тираније завршавају исто, у злу, у крви и у унесрећењу сопственог народа за дуги низ година и после пада, али све не почињу као тираније, нити њихови носиоци, бар на првим корацима владања, показују јасније знаке да намеравају да успоставе тирански облик власти.

„Благи боже, колико је он нада пробу-

дио“, говоре данас људи о Слободану Милошевићу, „и колико је обећавао!“

Лош политичар је фетус тиранина, и ако избегне „абортус“, односно благовремени политички пораз, ако остане дуже на политичкој сцени, рађа се политички монструм.

Пут до тоталне тираније поплочан је погрешним потезима неспособних, а амбициозних лидера.

Мала грешка тера у већу, већа у још већу, и све тако, до свеопште катаклизме.

Будући тумачи и аналитичари политичке каријере **Слободана Милошевића** — а будућност у којој ће он бити бивша политичка чињеница за коначне судове сасвим је близу — можда и неће за кључну тачку његовог суноврата у најдубљи амбис тоталитаризма узети рат, за који је он најодговорнији јер га води да би опстао на власти, али ће га свакако оценити најнижом оценом, и сместити на црне странице историје, због подухвата који управо предузима.

О планској сеоби народа је, дабоме, реч.

У двадесетом веку само су двојица неприкосновених вођа, **Адолф Хитлер** и **Јосиф**

Висаринович Стаљин, а делимично и **Јосип Броз Тито**, веровали да одређене политичке проблеме, с којима су се суочавали, могу да решавају онако како исте или сличне проблеме, изазивајући сеобе и егзодус народа, данас покушавају да реше **Слободан Милошевић** и актуелни српски режим.

И врховник **Фрањо Туђман**, је, наравно, јахач истог дивљег вепра крвавих кљова.

НА РУБУ ФАШИЗМА

Прича о страдалништву Срба из Западне Славоније, пуна нејасних и контрадикторних детаља, па и смрада огавне политичке игре, отворила је до краја све присутније питање да ли ће се овај рат окончати оним због чега је заправо и почео — разменом становништва.

У тој причи, нарочито због неспорне чињенице да Срби из Западне Славоније нису желели да напусте своје домове, и да су их у тужне колоне бегунаца гурнули неидентификовани емисари и агитатори да се иде у Барању, крију се, делимично, и савршено разрађени механизми суровог плана.

Искази као што су „Наше село нису разориле и уништиле усташе, већ је то учинила војска“, искази да „шешелјевци“ кољу старе и изнемогле Хрвате, после чега „зенге“ крећу у офанзиву и освету, као и извештај Светог Синода СФЦ да су ЈНА и „неки српски доброволци, па и Шешелјеви“, историјски компромитовали српски народ злочинима над хрватским становништвом у Западној Славонији, с којима су, иначе, Срби живели у релативно добрим односима („Мене су за време оног рата као дете усташе носиле кроз село на рукама!“), само потврђују да са новим сеобама нису чиста посла.

Улога ЈНА у југословенској и српској трагедији је, по свему судећи, кључна, и у свему што се данас догађа, а што је по својој суштини мрак мрака, па и у тужне колоне избеглица и тужне бежаније, уплетени су и армијски прсти.

У питању је, изгледа, велики „дил“ **Слободана Милошевића** и **Велка Кадијевића**, из којег профит треба да извуку и угрожени српски режим, и генерали.

У том „дилу“ ЈНА обавља одређене наручене послове за Србију, а **Слободан Милошевић** ће, заузврат, генералима обезбедити некаку „крњу Југославију“, односно плац за њихову огромну, скупу, неспособну и ником нормалном потребну армаду.

Овај „дил“, ако су тачне неке у јавности све присутније претпоставке, чију веродостојност, наводно, у највећој тајности, утврђује једна специјална међународна комисија, укључује на свој начин и **Фрању Туђмана**, којем је такође намењена одређена добит.

Да ли је „дил“, што се **Милошевићевог** и **Туђмановог** удела у њему тиче, уговорен минулог лета, приликом њихових сусрета и ћаскања у Крађорђево, међу **Титовим** срндаћима и **Јованкиним** муфлонима, али и армијским прислушним уређајима, и да ли се ЈНА укључила у разрађен „пројекат“ захваљујући сазнањима о чему се све у Крађорђево разговарало, одговор би могао да пружи тек очекивани и неизбежни нови Нирнберншки

процес, на којем ће два „оца нације“ и генералски врх сигурно бити на челу списка оптужених.

Све је, уосталом, и почело после Крађорђево.

Операцијом ЈНА прво је Барања очишћена од хрватског жидаља, уз њу црну фашистичко-стаљинистичку одлуку тзв. владе **Горана Хаџића** да грађани који се у Барању не врате до 25. септембра немају више права на своја имања и на повратак, потом су, у акцији с руба фашизма, из Илока протерани Хрвати, а онда је, манипулацијама о којима говоре страдалници из Западне Славоније, велики број Срба просто силом или преварама натеран да напусти вековна огњишта, како би имао ко да насели очишћене барањске и сличне терене.

Савсим је реално да би „размена становништва“ у следећим фазама могла да обухвати Војводину, Београд и опозиционе србијанске центре с једне, и Загреб, Ријеку и остале хрватске градове с друге стране, присилним исељавањем и размењивањем Срба и Хрвата, али и политички неподобних грађана без обзира на националну припадност, а није искључено ширење „пројекта“ и на друге трусне делове земље.

Ратни сукоби у Херцег-Босни и у Македонији, уз теже политичке размирице у Црној Гори, биће изазвани ако се „размена становништва“, која би обухватила и ова подручја, покаже као уносан бизнис.

За сада је, сем што се људи селе и кад морају и кад не морају, крајњи исход неизвештан.

ЧЕКАЈУЋИ ДОЛАРЕ

Нема озбиљнијег домаћег или иностраног аналитичара који данашњи југословенски рат не види и као добродошлу сламку спаса за режиме у Београду и Загребу, а тиме и као неку врсту вештачки изазване, па и договорене драме.

Плодно тле за ратовање је, свакако, постојало, пре свега у историјском наслеђу, али и у оновременим лудилима.

Бензин је био простут **Туђмановим** ординарним политичким глупостима око уставног положаја Срба у Хрватској, и само је требало запалити шибицу.

О режими иницијалне каписле ратних страха, серговорио је, 17. августа ове године, режисер догађаја у Кнуну, где је све почело, „легендарни“ **Милан Мартић**, рекавши да је тамошња побуна, годину дана раније, позната као преузимање оружја из милицијских станица, чиста намешталка!

Главни сведок експлозије у Славонији, у Борову Селу, данас већ заборављени „херој **Шошкоћанин**“ завршио је у таласима Дунава.

Немоћни да реше економске проблеме, нагомилане до разорне експлозије на видик, **Слободан Милошевић** и **Фрањо Туђман**, схватајући да ће их опозиционе странке, и у Србији и у Хрватској, лако одувати с трона као узрочнике долазеће беде и глади, прибегли су опробаним методама свих ауторитарних националних вођа и креатора национал-тоталитаризма — расприравању најцрњег шовинизма.

По свему судећи, веровали су да ће ствари држати под контролом

Запалјиве речи о Србима и Србији и о Хрватима и Хрватској одиграле су своје.

Све је више посматрача који претпостављају да је етнички рат, као најпрљавији рат, поведен да би се њиме и његовим страхотима, уз смиривање социјалних таласа незадовољства, уценила међународна заједница, и да би се приволела да одреши кесу за окончање сукоба и крвопролића путем финансијске подршке пројекту размене становништва.

Ток догађаја потврђује да се, вероватно, ишло ка таквој манипулацији.

О размени становништва, као једином могућем решењу без кога излаза нема, први је проговорио, на самом почетку оружаног сукоба, духовни отац свеопште трагедије **Добрица Ћосић**, што, свакако, није случајно.

Његове речи су, у то време, имале и у домаћој и у иностраној јавности већу тежину званичног српског става од речи **Слободана Милошевића** или српске владе.

План је, чује се, подразумевао да се за размену становништва од УН и других међународних чинилаца тражи од двадесет до четрдесет хиљада долара по једном исељенику, односно размењеном становнику.

Укупна сума коју би свет, за ову намену, неповратно пласирао у Србију и у Хрватску кретала би се између петнаест и двадесет милијарди долара, а новац, наравно, као и када је **Тито** наплатио од **Бранта** ратну одштету, не би стигао до страдалника, већ би га режими у Београду и Загребу искористили за опоравак полумртвих или мртвих привреда и за санације социјалних провалија.

Претпостављало се, по свему судећи, да ће центри моћи и капитала у Европи и САД реаговати већ после првих испалених метака.

У овом типично балканском лукавству, ако је тачно оно што се може чути, **Слободан Милошевић** је био и лукавији и успешнији од свог саборца у јуришу на доларе, врховника **Фрање Туђмана**; напуштена хрватска села у Барањи, припремљена за насељавање Срба, знатно су мање разорена од напуштених српских села у Западној Славонији, предвиђених да у њих дођу Хрвати, па би Србија, за разлику од Хрватске, у збрињавању пресељених, потрошила мање средстава међународне потпоре.

Рат се, међутим, отргао контроли својих отаца.

САМОУБИСТВА И НАПРАСНЕ СМРТИ

Без обзира шта се крије иза егзодуса народа с обе стране, без обзира да ли су разне претпоставке па и шпекулације тачне, а много је чудних ствари у свему томе, људске драме су очигледне.

Тек ће их, међутим, бити.

Неки подаци о последњем великом пресељењу или колонизацији после прошлог рата, када је српски народ, из истих крајева из којих се и сада сели, населио Војводину, указују на могуће и реалне појаве, с којима ће се и у новој сеоби или колонизацији сретати, можда и у драстичнијим облицима од „већ виђеног“, а о којима нико озбиљно не размишља.

У првих пет година живота у новој средини, од укупног броја ондашњих колониста, 23 одсто се вратило у завичај или је променило место боравка.

Певање песме-клетве „Селио нас маршал Тито, а да никог није пит’о“ одвела је стотинак разочараних Херцеговаца, Личана и Крајишника у затвор.

Број напрасних смрти, смрти „од туге“, како се говорило, кретао се, у истом раздобљу, у распону од 1,5 до 3,5 одсто, а број самоубистава у распону од 0,7 до 1,5 одсто, с тим што је највећи број „дизања руке на себе“ забележен у трећој години колонизације.

Многе тадашње напрасне смрти биле су добрим делом и последица ратних стресова, али су, и у тим случајевима, мирнодопски стресови одиграли значајну улогу.

И међу домаћим становништвом, присуство колониста је повећало напрасну смртност „због једа кад видиш како не умеју ни коње да прежу“, а у прве три године колонизације, код аутохтоних Војвођана је забележено више самоубистава него у претходне две деценије.

„Отац их њив“, говорило се, „и нас научили да се штрања и себи око врата може везати.“

Суицидност је и данас, уосталом, једна од константи социо-патолошких обележја северне покрајине.

С доласком колониста битно је поремећена и „безбедносна ситуација“, и то у свим областима, а нарочито у области крвних деликата.

Она чувена песмица „кад те моја чаквија убоде, не треба ти ни леба ни воде“ више је одјекивала, али се и готово свакодневно реализовала, у богатој равници и у њеним биртијама и бирцузима, него у босанским брдима и тамошњим механама и крчмама.

У периоду од 1945. до 1955. године, учешће колониста у тзв. политичком криминалу

досезало је и фантастичних 85 процената од свих осуђених за ову врсту кршења закона.

Треба, наравно, имати у виду да је то период Информбироа, а да су и онда, као и данас, стаљинистичком комунизму и неприкосновеном вођи Стаљину, били одани углавном дошљаци, „монтањари“ и „динарци“, док се староседелачко становништво Србије, приврженије грађанској демократији, у тој ствари одржало по страни.

У новој сеоби народа пред којом се сада налазимо, у Србију ће, по најоптимистичкијим проценама, стићи око 300.000 Срба, и покушаће да пусте корену на овдашњим просторима.

Нема готово никаквих разлога, јер нема ни разлика у политичким, економским и осталим условима, да се невоље из прошле колонизације не понове.

Искаже ли и овога пута незадовољство новим крајем 23 одсто досељеника, то значи да ће се Србија, с обзиром да се они сада неће имати где да врате, суочити са 70.000 незадовољних, огорчених и изгубљених људи.

Та маса је довољна за лом несагледивих размера.

Разлога за незадовољство, пре свега егзистенцијалних, биће и више него после прошлог рата, јер ће досељенике дочекати знатно скромнија имања од „швапских“, на каква су стизали њихови злехуди преци, ако их уопште и дочека нешто што се може сматрати имањима.

Напрасне смрти и самоубистава кретаће се, такође, у предвидљивим бројкама.

Статистички подаци не постоје да би показали како је било и како јесте, већ и да би опомињали шта и како може да буде.

Мада нова колонизација још практично није почела, њена најава кроз разне избегличке статусе битно погоршава безбедносне прилике у свим срединама у које стижу претходни-

це усељеника.

Најмирнији европски град, Београд, престао је то да буде и постао је и за своје суграђане град високог ризика када је пређена магична црта од педесет хиљада избеглица на његовим улицама.

Тензије тек предстоје...

КРУГ А У ЊЕМУ ПЕТОКРАКА

У политичком смислу, за Србију ће најтежа бити на неки начин поновљена 1948. година, односно тренутак када **Слободан Милошевић** дефинитивно, политички и на сваки други начин, постане оно што је 1948 био Стаљин, и када дође до сукоба Срба демократске оријентације и Милошевићевих присталица.

Нема никакве сумње да ће они који и даље буду за вођу Свих Срба Света, баш попут оних који су 1948. били за Стаљина, у српском народу представљати људе за презир, па и људе ван закона.

Таквих ће, сасвим сигурно, највише бити баш међу досељеницима.

Прогнозирања српско-српских сукоба ни су, дакле, никаква гатања, већ су сасвим утемељена упозорења какви све тамни облаци језде небом приближавајући се Србији и њеном садашњем становништву.

Са сеобама, као видом планске размене становништва, стижу нам и трулеж стаљинизма, и задах фашизма.

То је сасвим извесно.

Славна реченица из славног романа Милоша Црњанског „Сеобе“, она предивна и тако мека реченица „Бескрајни плави круг, у њему звезда“, у неком новом роману о новим сеобама могла би да гласи „Бескрајни крвави круг, у њему петокрака“, или тако некакко...

Зоран НЕДЕЉКОВИЋ

ПОРЕЗИ: МАТЕМАТИЧКО-ПРАКТИЧНА ОТИМАЧИНА ОБУЧЕНА ИСТИНА ЧЕКА ГОЛЕ МАСЕ

Тврдње да ће, у складу са пореским законима, неки слојеви становништва (да не кажемо радних маса) чак и зарадити — приче су за малу децу. Уосталом, шта је то српска држава до сада урадила у корист свог народа?

Према плану Владе нови порески систем треба државну касу да напуни са 500 милијарди динара. Више од трећине тих пара биће директно узете од грађана кроз порез на доходак. Колико је то велика сума види се из следећег податка: у структури буџетских прихода за 1992. од пореза на добит корпорација биће прикупљено 34,141 милијарди, а од пореза на доходак грађана 179,603 милијарди, а од пореза на имовину, 12,968 милијарди. Осим директног пореза Влада ће грађанима узети још и преко пореза на промет 221,408 милијарди динара.

У табели приказујемо колико ће пореза на плату из новембра грађанин морати да плати првог јануара 1992. године.

Најтрагичније је то што ће порез морати да плати и онај ко је имао плату далеко испод просека, па ће, рецимо, и онај ко је добијао цркавицу од 3160 (и словима: три хиљаде сто шездесет динара) бити порески дужник државе и мораће да је издржава. За пензионере држава је била издашнија и допустила је да они који примају мање од 5000 динара буду ослобођени плаћања пореза. Сви други морају да приложе свој дуг.

Сви грађани сврстани су у четири односно три класе. Они који примају плате на основу рада разврстани су у четири класе. У прву спадају они који имају преко 28.431 динар, у другу су они чије се плате крећу од 15.796 до 28.431; трећу класу чине они који зараде од 3.159 до 15.795 динара, и у четврту класу сврстани су они којима држава неће узимати никакав порез јер зарађују до 3.159 динара месечно. Тако вам, поштовани бирачи, изгледа прогресија партије са којом нема неизвесности.

Код пензионера постоје три класе обвезника. Прва је она која прима пензије веће од 15.795 динара, у другу су они са пензијом од 5.054 до 15.795, а трећу класу чине они „срећници“ који су разрешени обавезе да плаћају порез држави, јер примају мање од 5.054 динара.

Прво питање које се поставља нормалном и здравом разуму је да ли су творци овог система били свесни последица које ће изазвати својим завлачењем руку у џеп грађана? Одговор је потврдан. Штавише, и те како су свесни тих последица и зато су учили све да до маса, које ће у идућој години гулити до голе коже, не доспе истина о судбини која их чека. Зато је порески систем прављен у најстрожој тајности, а експерти ко-

ји су саветовали Владу како да направи пореске стопе, крију као змија ноге табеле по којима ће се порези плаћати. Учинили су и учиниће све што знају и умеју да народ убеди како је овако, како су они наумили, најбоље што се могло.

Зато су, између осталог, смислили да „уведу“ и новину коју су назвали „брuto плата“ не би ли тако замаскирали отимачину на коју се припремају. И ено, већ се јављају њихови апологети који нас преко официјелне штампе убеђују да ће „радник који сада има нето плату 6.500 динара. На име пореза платиће 4.500 до 5.000 динара што је мање од пореза и доприноса који му се сада узимају“. По њиховом „пензионер са 65 година који

има пензију од 5.500 по новом примаће чак 1.000 динара више“ тако да би сада због свега тога грађани требало да им певају оде зато што ће имати част да плаћају харач.

Заиста нам није потребан бољи доказ цинизма постојеће власти. Али тај цинизам, с друге стране, доказ је њене реалности. Нови порез педагошка метода за насилно буђење политичког протеста који ће доћи, не из главе него из празних стомака. А од социјалистичке власти која је ставила монопол на наше желуце друго се и није могло очекивати. Након што су нам забранили да се лечимо, сада нам забрањују да живимо. Са њима заиста нема неизвесности. Они су извесни — **КАО СМРТ.**

Драгослав ГРУЈИЋ

ПЕНЗИЈЕ

Нето (пензије)	Бруто (пензије)	П О Р Е З И	
		месечно	годишње
5000	8165,50	160,52	1926,24
6000	9798,60	344,24	4130,88
7000	11431,70	527,97	6335,64
8000	13064,80	711,69	8540,28
9000	14697,90	895,41	10744,92
10000	16331,00	1671,00	20052,00
11000	17964,10	1711,00	20532,00
12000	19597,20	1791,00	21492,00
13000	21230,30	1836,54	22032,92
14000	22863,40	1881,51	22578,12
15000	24496,50	2126,47	25517,64
16000	26129,60	2371,44	28457,28
17000	27762,70	2616,40	31396,80
18000	29395,80	2861,37	34336,44
19000	31028,90	3106,33	37275,96
20000	32662,00	3351,30	40215,60
21000	34295,10	3596,28	43155,36
22000	35928,20	3841,23	46094,76
23000	37561,30	4086,19	49034,28

Ове табеле представљају тек процену пореза који ће грађани плаћати почев од првог јануара Нове године. Наиме, данас, пет дана пре почетка примене новог пореског систе-

ПЛАТЕ

Лични доходак	ПРИХОДИ		ПОРЕЗИ	
	Бруто плата	Месечни порез	Годишњи порез	
5000	8165,50	233,74	2804,88	
6000	9798,60	406,85	4882,20	
7000	11431,70	579,96	6959,52	
8000	13064,80	753,07	9036,84	
9000	14697,90	926,18	11114,16	
10000	16331,00	1099,29	13191,48	
11000	17964,10	3069,48	36833,76	
12000	19597,20	3477,75	41733,00	
13000	21230,30	3886,03	46632,36	
14000	22863,40	4294,30	51531,60	
15000	24496,50	4702,58	56430,96	
16000	26129,60	5110,85	61330,20	
17000	27762,70	5549,13	66229,56	
18000	29395,80	5986,00	71128,92	
19000	31028,90	6422,87	76028,28	
20000	32662,00	6859,74	80927,64	
21000	34295,10	7296,61	85827,00	
22000	35928,20	7733,48	90726,36	
23000	37561,30	8170,35	95625,72	

ма, не знају се многи елементи од којих ће зависити пореске обавезе. Прво, непознат је просечан лични доходак из новембра 1991. године. Ми смо преузели цифру коју је Влада понудила у свом образложењу Закона о порезу на доходак грађана, а то је 8000 динара. Друга непозната је оно што законописац назива „брuto платом“. У садашњем систему опорезивања плата коју грађанин добије на руке оптерећена је са најмање 17 одсто, док су неке плате опорезоване и са 175 одсто. Тако се често дешава да два грађанина, који месечно добијају по 10000 динара имају две различите бруто плате, један 11700, а други 27000. И овде смо испоштовали Владину рачуницу и преузели њену претпоставку да је садашња „брuto плата“ опорезована са 63,31 одсто.

У прављењу ове табеле претпоставили смо да се ради о човеку који издржава два члана и према томе има пореско ослобођење од 47 одсто.

Код табеле која се односи на пензионере ослобођење на основу које је прављена табела износи 25 одсто.

Није потребно посебно рећи да ће стварни порези, због свих ових претпоставки бити, вероватно, знатно већи.

Драгослав ГРУЈИЋ

ЦРНО ТРЖИШТЕ ДЕВИЗА

МАРАКА ЋЕ БИТИ, АЛИ НАС НЕЋЕ

Купаца девиза ће још задуго бити, јер постоје процене да 10 одсто становништва у земљи има огромне легалне и нелегалне приходе које одмах претвара у здраве валуте. По мишљењу неких економиста, моћ црног тржишта је ипак ограничена економским пропадањем земље и уништавањем стандарда становништва.

На црном тржишту девиза најтраженије су ситне банкноте 1, 5 или 10 марака. „Народ се боји рата. Неће ваљда килограм хлеба да плаћа новчаницом од 100 марака. Треба му ситнина за најнеопходније намирнице“. Тако ратну психозу процењује један од препродаваца девиза на Зеленом венцу у Београду, моћном пункту илегалног девизног тржишта. Да се народ штити од потенцијалних ратних несташица и глади сведочи и велика потражња злата и златног накита. Продаје се и у комисионима и у Мајданпековим продавницама боље него икад. Они који памте Други светски рат кажу да су их од глади спашавале чак и бурме. Јдна бурма мењала се за џак брашна, а друга за канту масти.

Народ је неверљив. Осећа се сигурније кад има злато и девизе, него кад слуша изјаве о томе како је година родна, како су магацини и силоси пуни хране, и како ће се Душан Митевић, директор Дирекције за робне резерве Србије (читај Ратне дирекције) уз помоћ бонова постарати да сви буду сити и намирени, ако се рат пренесе на подручје Ср-

бије. Они који боље познају Митевића тврде да би он и тачкице или бонове делио по идеолошкој припадности, односно подобности. За оне који нису истомишљеници нема ни бонова.

Не би то требало да чуди, јер школу је учио код политичара старог кова који су, како опет причају они који памте послератне дане, кад у продавницама ничега није било, деци у основним школама делили фланел за пижаме зависно од тога да ли им је тата био четник или партизан. То што је тата четник стрељан била је мала казна. Трбало је додатно казнити његову породицу, чак и сина основца ускраћивањем пижаме. Митевић и његова Дирекција нису значи поуздани из наведеног разлога, али и због нечег другог. Он има још једно радно место, такође плаћено, као и директорско у Дирекцији. Митевић је један од директора сателитског пројекта Телевизије Београд, а у дилу је са већ чувеним господином Панићем, бизнисменом из Америке. Какве везе имају сателити и Америка са блиском перспективом глади и бонова у Србији није јасно, али је извесно да Душан Митевић уме добро да се удоми, без обзира што тај програм сада само односи, а не доноси новац и што га гледа укупно стотинак људи на нашем и америчком континенту. Кажу да је разлог мале гледаности скупа, посебна антена која кошта 3.000 долара коју мора да угради гледалац, али и чињеница да SKY и CNN дају објективнији приказ наших прилика.

КУМОВИ У ПОЗАДИНИ

Онај шверцер са почетка текста, тек мало причљивији од осталих, који ћуте као риба, каже да њему и његовој братији погодје ратна психоза. Што је народ застрашенији, роба, тј. девизе, иду боље. Дилери из свих крајева распадајуће Југославије размислили су се по градовима Србије. Девизе продају или испред банке или на пијаци, док су у Београду два велика пункта **Француска улица** (у непос-

редном комшилуку Градске полиције, која се прави да их не примећује) и подземни пролаз на **Зеленом Венцу**.

На улици је само ситна риба, која, без обзира што је ситна, дневно прода и по 100.000 марака. Шефови су као у филму „Кум“ далеко од улице, добро заштићени и чувани. Како и не би, кад им овај бизнис доноси најмање 10.000 марака дневно. То је чист појединачни профит. Закон мафије је на снази. Штита се монопол главних газда, као што се штите и главни канали којима девизе са југа земље пристижу у Београд и остале градове. Преваре нема, јер се она сурово кажњава. Зато се врло ретко на црном тржишту појављују фалсификоване новчанице. Повремено упадне неки мање или више вешт новајлија фалсификатор, али ако га не открију званичне власти откривају га шефови шверцера и протерују, јер знају да им овај квари углед, а самим тим и посао.

Није тајна да шефови овог тржишта сарађују са појединцима из високих државних институција који их на време обавештавају о потезима монетарних власти, било да је реч о девалвацији, или променама у банкарском пословању. Колика је провизија овим високим службеницима за подношење информација није познато, али може се претпоставити да није мала. Када је **18. XII 1991. г.** Скупштина Србије усвојила **Закон о слободној куповини и продаји девиза по тржишној вредности**, који је банкама омогућио да формирају курс од 40, 50 или чак 70 динара за марку, дилери црног тржишта су **још током седнице која је трајала у згради Скупштине сазнали за новост**, и у року од **5 минута** подигли курс на **85 динара**. „Има нека тајна веза“ више је него очигледно.

Овај закон који су привредници и банкарски називали скандалозним и који се састоји само од 4 члана, завиће и привреду и становништво у црно. Повећаће инфлацију и зауставиће машине у многим фабрикама. Како се незванично сазнаје, председник Србије **Слобо-**

дан Милошевић је тражио да се Закон повуче, али је он ипак остао, само су банке ретерирале. Већ после два дана спустиле су цену марке на **35 динара**. Због таквих закона који изазивају курсни хаос, у нормалном свету падају владе. Наша је пала из необразложених мотива, који по свој прилици немају никакве везе са економијом, већ вероватно са недовољном приврженошћу идејама Председника републике. Таквих проблема власт засигурно неће имати са новим премијером Радоманом Божовићем.

Девизну политику одређује улица. И то ће бити тако све док држава не буде способна да девизну политику стави под своју контролу. Улица има своје законе и паритете. Шверцери месецима успостављају вредност једне марке према једном литру бензина. Колико кошта бензин, толико кошта марка. До излетања из овог колосека долази по чисто тржишним механизмима. Како каже један од шверцера, „**Чим видим ганц нове динаре са којих се још отиру свежа боја, ја знам да штампарија у Топчидеру штанцује лову пуном паром и знам да ће мој газда да нареди да дижемо цену девиза. За нас је добро кад има пуно динара у оптицају, а не ваља кад инфлација расте, јер онда народ све потроши на скупу храну, грејање, бензин па му не остаје ништа за куповину девиза**“.

УЛАЗАК У ХИПЕРИНФЛАЦИЈУ

Купаца девиза ће још задуго бити, јер постоје процене да **10 одсто** становништва у земљи има **огромне легалне и нелегалне приходе** које одмах претвара у здраве валуте. По мишљењу неких економиста, моћ црног тржишта је ипак ограничена и економско пропадање земље и уништавање стандарда становништва зауставиће маратон динара и марке. Чак процењују да евентуална **девалвација** (која би морала да се креће око **120 одсто**) ништа битније не би променила. Марка би се у том случају вртела по званичном курсу око **30 динара**, а већ сада њен црни курс је три пута већи.

Ако до девалвације доше, збиће се око Нове године. Она не би имала никаквог ефекта, не само због ратног стања, већ зато што би евентуални позитивни резултати овог монетарног потеза били збрисани већ за неколико дана због хиперинфлације у коју улазимо. То државу не забрињава много. Већи јој је проблем што би штедише навалиле у банке да подигну ту нешто увећану динарску противвредност своје заробљене девизне штедне, а то би онда значило ново енормно штампање безвредног новца у Топчидеру, или мораторијум на исплату у банкама, што би била нова брука државе.

У монетарној области монетарна власт је повукла само један прави потез — **замену постојећег динара новим динаром**. Оно што је пропустила да уради кад је у промет пуштен словеначки толар, сада је правремено урадила и заштитила на тај начин остаток Југославије од удара који је могао да уследи увођењем хрватског динара. Сада из Хрватске неће моћи да стигну у цаковима и камионима њихови бивши, што ће рећи — неважећи динари.

Чеда М. ИЛИЋ

ПОВЕРЕЊЕ БЕЗ ПОВЕРИОЦА

ГОСПОДО ДРУГОВИ, ШТА САДА?

Пише: Владан А. ВАСИЛИЈЕВИЋ

Често помињете вољу народа и заклањате се иза ње. При том нећете да било чиме покажете и докажете да ли се она за годину дана променила или не. Грубо одбацујете једно од битних начела демократије: да се политичко поверење редовно проверава.

Годину дана не мора да значи много у озбиљном стваралаштву. Поготову када се очекује корените промене и озбиљнија померања напред. Међутим, годину дана може да буде **предуго** раздобље у рушилаштву и непромишљености, с обзиром на тежину и трајност последица које доноси, зависно од степена испољавања рушилачких нагона и величине људске глупости из којих настају. Таква мерила су, по свему судећи, примењива и код размишљања која се намећу о годишњици садашње власти у Србији. Тужан тренутак за узајамна питања и одговоре између унесрећеног и још увек несвесног народа за оно што му се догађа и недодириве свевласти тзв. социјалиста који само њима својственом **дрскошћу** убеђују тај исти народ да им је она узданица и извор непостојећег легитимитета, недвосмислено потврђује колико снаге за разарање и уназађивање има у болесним политикантским амбицијама. Довољно да обезбеде и за читаве векове врате уназад и највеће богатство традиције и цивилизацијских достигнућа, чешће признаваних у светским него националним или делатност СРС и СНО и њихових председника. Захваљујући томе онемогућено је или бар отежано зрелије и одлучније деловање за сада најдоследније опозиционе странке СПО, упркос недаћа у којима се добрим делом сопственом кривицом налази. (Мада задржавање њене посланичке групе у Парламенту наводи на бројна двоумљења).

Најзад, та непогрешива власт у Србији је онајвећи кривац за растурање Југославије. У томе је најмање равноправна са Хрватском демократском заједницом: Уставом Србије је у истој мери Устав независне државе као што је и Устав Хрватске. Питање је само ко је шта урадио у оживотворењу основних правних аката и од каквих је амбиција полазио.

Свакако, не сме се заборавити да су супотписници свих „огромних успеха“ социјалистичке владавине у Србији у по-

следној години пре свега опозиционе странке које упорно задржавају своје заступнике у Парламенту и оне које су блиске власти, иако немају формално ту привилегију (СК-ПЈ и слично). Њихова кривица је скоро истоветна. Сасвим поуздано се може тврдити и да је кривица опозиције и озбиљнија. Јер, она је изневерила народ у далеко већој мери него СК Србије. Оставила га је у незнању и политичкој непровећености заокупљена сама собом, као да се око ње не дешава ништа, као да се не руши један свет за чију судбину је она одговорнија од других.

НЕПРОВЕРЕНО ПОВЕРЕЊЕ

И шта сада, господо другови? Да ли сте у стању да смирено и са бар мало разумевања размислите о томе. Можете ли да прекинете с непамећу и да схватите неке ствари. Пре свега следеће. Србији и Србима је доста расипништва у располагању њиховим материјалним добрима. Развучено је и проћердано више него што допушта и далеко веће богатство од њиховог. А пљачка је у свим друштвима од памтивека, веома тешки злочин. Подлеже и најстрожијим моралним осудама. Она никада и ничим не може да буде оправдана. Зато ваља престати да се то и покушава, а камо ли да се упорно у томе настоји не бирајући средства. Далеко су опакије последице од биолошког ћердања Србије и српског народа на чему сада здушно радите. Освестите се и коначно схватите да ћете пред многим покољењима бити велики грешници, да су побуде из којих то чините ниске и сасвим провидне. Самим тим недела која за вама остају ни време, ни склоност праштању неће избрисати.

Често помињете вољу народа и заклањате се иза ње. При том нећете да било чим покажете и докажете да ли се она за годину дана променила или не. Грубо одбацујете једно од битних начела демократије (што је и разумљиво): да се политичко поверење **редовно проверава**; пого-

тову када се чине грешке. Властодршци су дужни да без одлагања преиспитају народ шта сада мисли и шта заиста жели. Одговор да их народ презири и да осећа велику потребу за коренитим променама не треба да их изненади (као што иначе добро знају и осећају). Он ће садржати и поруку да инати уображених вођа не смеју да буду повод за уништавања и разарања. Зато с тим одмах мора да се престане, а виновници већ бројних жртава позвани на одговорност. Део тог одговора ће такође бити да Србија не жели да поново буде жртвована у разрачунавањима Енглеске са Немачком. Брозов дуг Британцима, садашње генерације неће плаћати. Исто тако озбиљно се треба замислити колико је остварива идеја о животу свих Срба у једној држави. Била је иреална одувек. Умни људи на њој нису инсистирали у кудикамо повољнијим условима.

ЗАДАЦИ ОПОЗИЦИЈЕ

Народ не заборавља ни националну економију. Промене својинских односа су неопходне. Али не као пљачка богатих и све богатијих носилаца власти, већ у строго омеђеним правним и економским категоријама. Гарант је **правна** уместо партијске државе. Ње ће опет бити тек онда када механизми демократије замене ауторитарну самовољу и произвољност. Човек тих померања није нови кандидат за председника владе, нити било који од председника у СПС. Промене у току само су корак даље у катастрофу и владавину најгорег зла.

Привреда мора постепено да оживљава и враћа снагу. За то јој је потребна огромна помоћ коју никада неће бити у стању да обезбеде СССР, Кина, Румунија или „велики“ несврстани свет. Та помоћ неће доћи ни са Кипра на који се одливају остаци националног богатства као приватна својина моћника. Праву подршку те врсте и истински препород донеће сређивање прилика и прекид уништавања, заједно са потврђивањем установа правне државе. Ово важи и за индустрију, и за аграр и за остале гране привреде.

А опозиција? Од ње ће се у тим програма затражити да уреди своју памет, ако је уопште има. У најскорије време мораће да се ослободи таштих предводника и да

се уједини око зрелог и примереног програма неопходних реформи. Само тако ће избећи замке захтева да се окупи око наопаког програма СПС, због чега тренутно губи свој углед у прљавим играма у које је увучена. Њене вође имају добру опомену коју им је још Домановић оставио. Крајње је време да прогледају. Циљ јој је такође да се изнутра ослободи, а она и да Србију ослободи погибног предводништва нападних и сирових Динараца који су ову земљу већ довољно пустошили и опустошили.

Уколико господа другови не послушаће ове гласове савести нови грађански рат у Србији је на помолу. Ви га можда желите, јер другачије не можете да одржите омиљену вам власт. Али народ га не жели. Због тога ће тај пут и за вас у поразу бити трагичнији. Станите у својој глупости и безобзирности овде и у овом тренутку. Касније је прекасно, повратка неће бити.

ним размерама, што само по себи указује на стварну вредност и уништених добара и њихових негдањих стваралаца.

ТЕШКИ ПОРАЗ НАРОДА

У истину, шта значи време протекло од 23. децембра 1990. године и истог тог датума године на измаку (1991.)? Или, још тачније, од тренутка када је отпочела са заседањима прва вишестраначка Народна скупштина Србије у комунистичкој епохи, наравно сасвим неоправдано тако названа, до истека годишњице њеног рада? „Слободни грађани“ којима је окренут и о којима се брине Устав Републике Србије од 28. септембра 1990. године, тешко налазе одговора на то питање. Они су предобро обавештени о злу које се над њих наднело због обести „душмана“ с југословенског простора и из целог света да би у окротној игри властољубаца окупљених око СК Србије (може се казати и Социјалистичке партије Србије) препознали истину и неистину и разлучили борбу за опстанак на власти по сваку цену од систематског самоуништавања. Није ни чудо. Деценијама су ти грађани подмићивани лажном социјалном сигурношћу и благостањем. Осведочени противници реда и рада, властодршци су и своје поданике добро подучили да се гнушају профаних ствари какве су **честитост, промишљеност, прегалаштво, знање и стручност** и да уживају у добробити новог поретка означеној **послушности, медиокритетством** (ово уз велику опасност да се нанесе увреда онима којима та својства припадају), **лењошћу и лепштовањем**. Једном створен ред ствари на тај начин скоро да је немогуће мењати. Одолева изазовима се док за то постоји и последњи изглед да се предавањем у руке идеолога зла, сачувана стечена власт. Из тога је, уосталом, и настала одлучујућа изборна лаж која сасвим сигурно, када се посматра са друге стране, може да буде и истина: „Са нама нема неизвесности“. Опака варка које још нико није свестан, чија погубност и потврђује у највећој мери трагичност и

безнађе Србије и српског народа.

Када се врати уназад, у новембарске и децембарске дане 1990. године, мора се признати да више околности упућује на то да је обмана постала тријумф **исподпросечних политиканата** и тешки **пораз народа** у чије име су они наступали, делом и кривицом тог народа, а не само заслугом победника. Тајна победе и пораза не крије се само у томе, власт у Србији је остала у рукама Брозових следбеника и због тога што **новостворена опозиција није имала своје политичке особености**. Најчешће, она је следила навике и понашање привидних политичких супарника. Људи који су је предводили били су и остали ташти, закупљени сопственим шићарењима, ауторитарци којима је била туђа и омражена свака трезвеност, промишљеност и скромност. Заборавивши на правог противника, вребали су сваки поступак природних савезника и наступање на политич-

МИ НУДИМО СМРТ

Уобичајени напад на политику Социјалистичке Партије Србије углавном почиње са неаргументованом тврдњом да главна предизборна парола „Са нама нема неизвесности“ није била ништа друго до дрска лаж и обмана.

Нешто пажљивијом анализом саме пароле долазимо до закључка да се обећање садржано у пароли у доброј мери већ испунило, а да није далеко ни дан када ће се оно испунити у потпуности.

Наиме, у животу је све неизвесно. Једина ствар или боље речено догађај који је апсолутно изванредан је — смрт.

Двострука негација „нема неизвесности“ значи „извесно је“, а цела парола у преводу значи „Ми нудимо смрт“.

Цинични монструм, аутор ове пароле, вероватно ни сам није могао да верује да ће толики број грађана своју судбину предати у руке оних који му као основно обећање отворено нуде смрт. А дотле — живот у избеглиштву и дроњцима, како је то лепо представљено на једном од предизборних плаката, где је приказано двоје младих у исцепаној гардероби, у средини неког импровизованог шатора.

Милан Филиповић

кој сцени уподобљавали захтевима испразног међусобног супарништва.

ШТА СЕ ИЗ ТОГА ИЗРОДИЛО?

Прва груба грешка чије се погубне последице још не могу сагледати била је излазак на децембарске изборе под условима које је наметнула СПС да би **унапред** за себе обезбедила апсолутну власт. Опмене неколицине добронамерних људи из Демократске странке да се то не чини нису наишле на разумевање. Били су исмејавани и вређани у опробаним манирима овог простора и поднебља. Незрелост оних који су о томе одлучивали и њихова

политичка кратковидост (или и нешто другог) најбоље се потврђује на том што су ДС и СПО пошли на изборе сваки из разлога што је онај други тако поступио?! И данас се узајамно оптужују ко је имао част да први повуче одлучујући потез. На тај начин ДС је учинила свој почетни корак у касније присну сарадњу са СПС, а СПО кренуо вијугавим, тешко проходним и неизвесним стазама огромних политичких искушења и падова.

Насупрот оваквим **посрнућима** опозиције и управо захваљујући њима, српска ауторитарна власт је добила **легитимитет** који је само могла да прижељкује. Постала је чак демократска и за грађане и за свет, што је владајућа партија вешто користила на штету општих интереса.

У суштини, у тим условима, **председнички систем** установљен Уставом Србије из 1990. године искључио је демократију са српских простора на дуже време. Доказао је још једном какве страхоте ти неконтролисани системи власти крију у себи, поготову када се власт преда у руке некултивисаних и искључивих вођа, а при том похотних на славу и материјална добра.

„Неизвесност са нама“ које није требало да буде, постала је најсуморнија стварност. На два њена пола стоје два системска закона: **о мерама за случај ванредног стања** и **о порезима**. Између њих — најтежа кршења права човека, духовно и физичко насиље, злоупотребе јавног информисања, промашена спољна политика са преобраћањем осведочених пријатеља у нетрпељиве тудоре, омраза других југословенских народа према Србији, пропадање националне економије, социјална беда невиђена у Европи, све ређе и у свету, милитаризација земље и ратно дивљање праћено беспримерним кршењем и међународних и унутрашњих правних норми. Србија је суочена са тешким последицама сваког одсуства слуша за цивилизовано општење са било ким ко то и зажели. Власт социјалиста чини **злочин за злочин** према српском народу и према другим народима (ово је разумљиво, јер су јој пред потребом да сачува положај који има сви народи подједнако туђи и мрски). Повезана са војним врхом, сада већ не легитимних оружаних снага, она не преза ни од каквог корака који води у изгинуће. За потпуно исцрпљену привреду, неспособну да изнесе терет бесмисленог и прљавог ратовања, та власт и не хаје. Безобзирно из ње истискује последње снаге. Нека даља будућност за њу не постоји, уколико данас не може да рачуна са опстанком.

Предност власти је и у томе што је своју улогу ствараоца над опозицијом и даље вешто задржала. Намавивши је у Народну скупштину, наставила је да поткупљује. То чини веома успешно. Како на други начин објаснити издају врха Демократске странке 9. марта 1991. године која је управо и бацила српски народ у понор у коме се без наде на издвањање налази?

Немате шта да једете? Ништа за то.
 Немате шта да пијете? Ситница.
 Немате шта да обучете? Трице и кучине.
 Немате стан? Ах, боже мој.
 Нисте примили плату осам месеци? Не будите малодушни!
 Незапослени сте? Нико није савршен.
 Гурају вас у рат? Па шта?
 Помишљате на самоубиство? Глупости.

НЕ КЛОНИТЕ ТЕЛОМ, НЕ
 КЛОНИТЕ ДУХОМ
 2000-ТЕ ГОДИНЕ БИЋЕТЕ НА
 СУХОМ

САМО ВИ И ВАШИХ

100000\$

И У ТО ИМЕ — ЖИВЕЛИ!

ВУК ДРАШКОВИЋ: ШТА МИ ЈЕ РЕКАО КРАЉ?

ЗАР САМ И ЈА УСТАША!?

Након лондонских разговора са Престолонаследником Александром, половином децембра тек истекле године, јавност о тим разговорима није могла да сазна ништа конкретније. С разлогом, претпостављамо. И ми смо покушали да га откријемо.

Господине Драшковићу, Ви сте се недавно вратили из Лондона, где сте, како сазнајемо, водили дуге разговоре са Његовим краљевским височанством Александром Карађорђевићем. Да ли су то били разговори или преговори? Зашто сте шкрти у изјавама везаним за Вашу лондонску посету?

Престолонаследника, пре свега, нисам посетио само ја, него и господа Војислав Коштуница, Коста Чавошки и Драган Миличић. Стигли смо 14. децембра, на други дан Престолонаследникове славе. Донели смо му дарове: краљевско пиће из Хиландара, са специјалним „граматама“ Хиландараца, славски колач и славско жито. Разговарали смо, тако рећи, два дана. Исцрпно, о најбољнијим питањима нашег народа и овог времена. Некој дугачкој и сензационалној причи за јавност нема, заиста, места. Нико од нас није ишао у Лондон да би купљао јевтине страначке или личне поене и да би се разметао по новинама. Мудрије је да у тишини радимо са оном о чему смо се договорили.

Вероватно сте се договорили и о датуму Престолонаследникове посете Србији?

Никаве посете неће бити. Његово краљевско височанство се пресељава у своју Отаџбину и међу свој народ.

Када?

Тачан датум није одређен, а и да јесте не бих га рекао. Довољно је да кажем: ускоро.

Прича се да ће то бити крајем јануара или почетком фебруара?

Наши сељаци из Поморавља би одговорили: Мож' да буде, ал' не мора да значи!

ПРУЖИО ШАНСУ РЕЖИМУ

Престолонаследник је био обећао да ће Светог Андреју, крсну славу Карађорђевића, прославити у својој кући, на Дедињу. Слава дође и прође. Реч није одржана, а краљевска се не пориче, господине Драшковићу!

Открићу Бам једну малу тајну. Престолонаследник је био спреман да на Светог Андреју буде у Београду. Имали смо много мuke да га од пута одвратимо. Где да дође? Поново у хотел? Или да право са аеродрома оде у Нушићеву улицу, код Бране Црнчевића, и тражи кров над главом, као избеглица? Или да разалне шатор на сурчинском аеродрому? Коначно, овај режим одбија и да му врати српско држављанство. За СПС Србију Карађорђевићи су странци. Имовина Карађорђевића имовина је СПС. Чујем да су, 13. децембра 1991, на Светог Андреју, у Престолона-

следниковој кући, у краљевском двору на Дедињу, полит-комесари СПС играли покер, а увече су приредили и свечану приредбу. Певали су: „Александре из Лондона, нема за те авиона! Ми имамо себи вожда, доле круна Карађоћа!“ Ето, и данас мисле исто, раде исто и певају исто, као и 1944. Срамота је за Србију што их трпи, што им то дозвољава.

Опростите, народ је 5. октобра увече и 6. октобра у подне био спреман да крене да одроби, да ослободи краљевски двор. Сви су чекали Ваш позив, само једну Вашу реч, господине Драшковићу?!

Зашто баш мој и зашто само мој позив? Ја сам, видите, тада очекивао да ће Престолонаследник, већ на аеродрому рећи: „Одбијам да идем у хотел, јер ја имам своју кућу!“ И бар би проблем краљевског двора те исте вечери био решен. Престолонаследник, међутим, није желео да ризикује било какве немире. Чак је инсистирао, и ми смо то прихватили, да СПО одложи протестно демонстрације заказане још у августу. Верујем да је Престолонаследникова одлука била исправна. Пружио је шансу режиму да се до краја обрука.

Престолонаследник, ипак није био довољно храбар?

Ја бих рекао друкчије: Престолонаследник је био довољно мудар! Он је, напосто, велики демократа. Одбија силу у политици. А храбрости што се тиче, тај Карађорђевић је има на претек. У неколико наврата и у разним приликама препознавао сам у Престолонаследнику ону „коекуде, по души те твојој“ плаховиту нарав и жицу Карађорђа.

Пошто режим одбија да Престолонаследнику врати и држављанство и кућу, како ће се он уопште преселити у Србију, а поготову „ускоро“.

Има начина. Из одређених разлога, не желим да улазим у детаље.

Шта Вам је рекао Краљ?

Чули сте: разговарали смо два дана. Како то да Вам препричам?

Да ли Вас је нечим изненадио?

Јесте, и то више него пријатно. Он се припрема свестрано и озбиљно. Читави штабови стручњака, које је он ангажовао, раде на модерним програмима економске и свеколике обнове Србије и читавог нашег народа. Збунило ме је Његово залажење и у ситнице: на Морави толико хидроцентрала, на Ибру толико, запослићемо тако и тако омладину, порези ће бити такви и такви... да не набраја. Он има Програм. Он зна шта хоће и како ће. Од госпoде Коштунице, Чавошког, Миличића и мене највише се занимао за наше програме

обнове и брзог напретка и одмах се упуштао у полемику, у проверу.

МОЖДА И ПРЕ

Сигурно сте разговарали и о рату. О томе како га прекинути?

Наравно. Престолонаследник је очајан због толиких поггибија, због ужаса и страшне мржње, због вести о непојмљивим злочинима. Очајан је због међународне изолације Србије и катастрофалних грешака српске политике. Он чини све што у његовој моћи да заштити национални српски интерес и да се рат прекине.

Неке његове изјаве СПС пропаганда је оквалификовала као — УСТАШКЕ!

Јесте, и можда је то и добро. Пола сата је, коментаришући текст извесног А. Матекала у „Политици експрес“, понављао: „Вуче, ја сам усташа! Разумеш, ја сам усташа!“ Смејао сам се. Рекох му: „Тек ће они да Вас нагрде. Ако, челичите се, упознајући право лице србо-комунизма, Ваше Височанство!“ И, заиста, припремају читаву канонаду бешчашћа. Престолонаследника ће, ускоро, прогласити и агентом антисрпских служби, страним плаћеником, криминалцем... потегнуће и оптужницу да унук Александра I Карађорђевића није ни Србин! Знам тачно која служба то ради, који људи и по чијем налогу. Знам и имена новинара унајмљених да обаве тај прљави посао. Неки су се, коначно, већ и потписали у „Политици експрес“ и „Интервију“. Све сам то пре-нео Престолонаследнику.

Како је реаговао?

Шетали смо Лондоном и, сваки минут, застајкивали. Престолонаследник се, напосто, хватао за главу и понављао: „Невероватно, невероватно!“ Сјајно, сјајно! — размишао сам ја. Они се, заправо, труде да Александра Карађорђевића, рођеног и одраслог у једном нормалном свету, увере да у њиховом свету нема баш ничег на шта нису спремни и да баш ништа није — невероватно!

Значи: Краљ долази?

Ван сваке сумње. Ускоро. Можда и пре.

М. ВУЧЕТИЋ

А САД СВИ НА СВО

КАКО ДО ПЛА 400 МИЛИЈАРА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
-ресор републичког буџета-
19.12.1991. године
Београд

ПРЕГЛЕД

ЗАРАДА ОБЕЗБЕЂЕНИХ У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА 1992.
ЗА ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ И НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

1. Зарада Председника Републике

- висина коефицијента 7,00 ("Службени гласник РС", број 48/91)
- минули рад 148
- основица за обрачуи (октобар 1991.)
- плата за 1992.:
- $7,00 \times 1,14 \times 9.152$
- доприноси 100%

* није укључен раст
за XI и XII (по 9%)

9.152*

73.100

73.100

146.200 x 2,9%

Зарада (месечно)

~~226.000~~

368.200 x 12

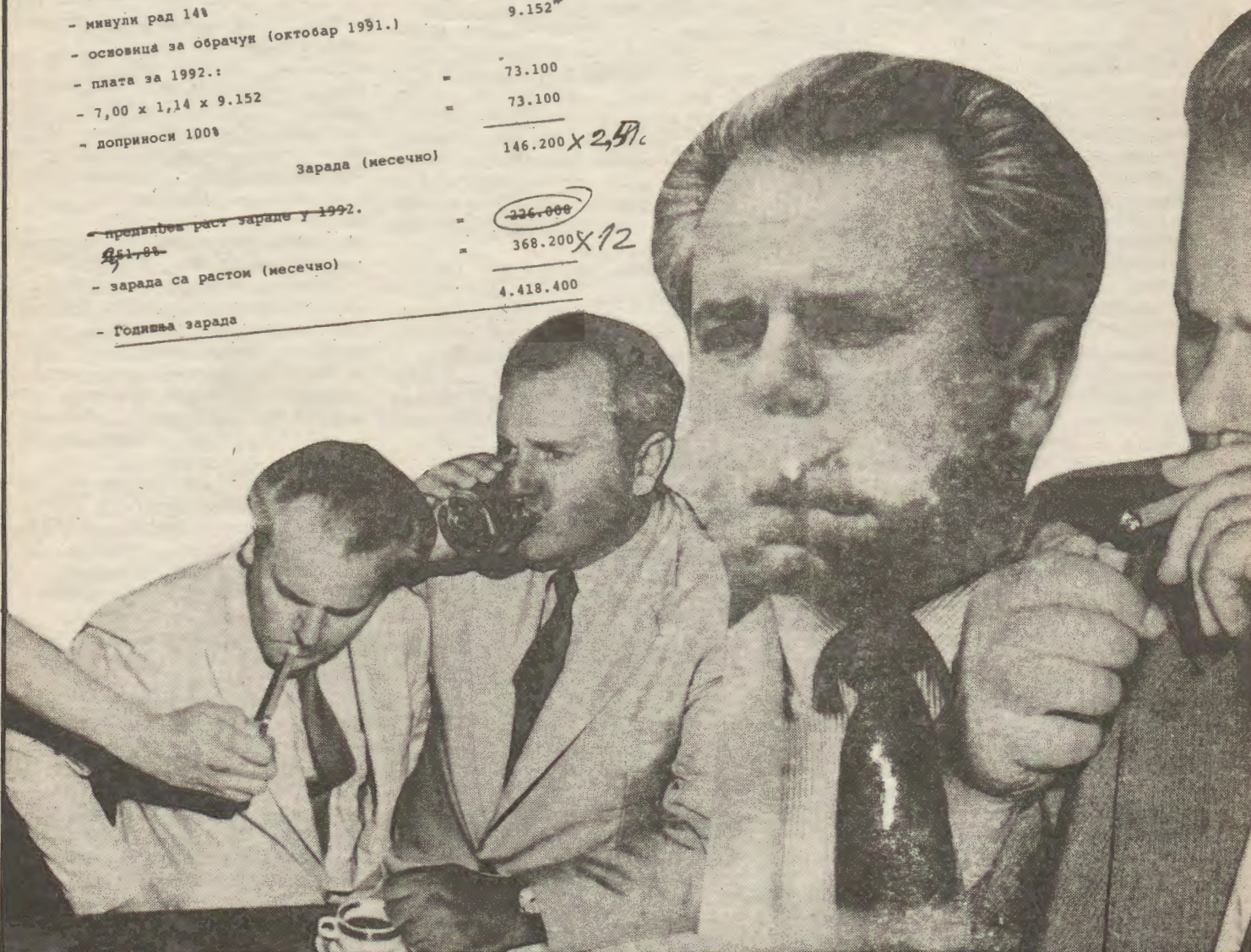
4.418.400

~~предвиђен раст зараде у 1992.~~

~~226.000~~

- зарада са растом (месечно)

- Годишња зарада

ПОРЕКЛО ВИЛЕ У ТОЛЛСТОЈЕВОЈ ОТЕТО — ПРОКЛЕТО

**Не пожелн куће ближњега
својега! /2 Мој. XX, 17/.
Не купуј отето, јер је проклето!
/новокомпонована народна
изрека за владе
Слободана Милошевића/.**

**Пишу: Коста ЧАВОШКИ
Ћорђе МАМУЛА**

Када се Бог у огњу и диму спустио на Гору Синајску да Мојсију и његовом народу да одговарајуће законе, међу бројним заповестима била је и ова: „Не пожели куће ближњега својега!“ На сличан начин је и наш народ утврђивао моралне забране када је сковао изреку „отето-проклето“. Само је њен смисао шири и далекосежнији. Она је упозорење и претња Божјом казном не само ономе ко краде и отима већ и ономе ко на било који начин користи оно што је други украо или отео.

Да би се лопови и разбојници унапред обесхрабрили у свом злом науму, наш богобојажљив народ ширио је веру да клетва пада на сваку отету имовину и да она доноси несрећу не само онима који су је отели већ и онима који је купују, узимају у закуп или на други начин убирају њене плодове. Захваљујући тој вери и сујеверју, лопови и разбојници највећма су били лишени могућности да лако уновче оно што су украли или отели. Јер, то је истовремено било и упозорење сваком потенцијалном купцу да унапред пажљиво проверава порекло добра које купује како га не би сустигла зла коб која отету или украдену имовину неизбежно прати. Чак су нас наши родитељи, који су још увек стрепели од Страшног суда, саветовали да никада не купујемо сумњиву робу из руку непоузданих људи, када је из датих околности вероватно да је понуђена роба украдена или отета.

На своју несрећу, Слободан Милошевић,

тај велики поклоник националног предања и народне мудрости, није тако поступио. Није му пало на ум да провери порекло некретности коју купује и лично се увери да је не прати никаква клетва. Реч је наравно о велелепној вили на Дедињу у ул. Толстојевој бр. 33 о којој смо хитрој куповини, обављеној само за један дан, већ писали у овом листу (Српска реч бр. 34 од 9. децембра 1991). Према вестима из **Борбе** од 18. новембра 1991, која није демантована, Слободан Милошевић је 25. јула 1991. поднео захтев, а 26. јула (сутрадан) са Скупштином града Београда склопио уговор (бр. 463-2534/91) о откупу виле на Дедињу у којој тренутно живи са породицом. „Породична зграда у Толстојевој 33“ — наводи даље **Борба** — „има 326,36 квадратних метара стамбене површине и гаражу од 16,88 квадрата. према уговору, процењена је на 7.381.502,00 динара, а председник Србије отплаћиваће је следећих 38 и оћ година — месечно по 15.977,30. Према овој рачуници, квадратни метар Милошевићеве виле процењен је на 22.617,70 динара“.

Да се Слободан Милошевић држао предања и мудрости наших предака и оне народне „отето-проклето“, он би најпре проверио порекло имовине коју откупљује. То је, уосталом, врло једноставно. Ваљало је само да пошаље неког од својих бројних сарадника у Плату правде да извади извод из земљишних књига катастарске општине Београд 7. Добио би га вероватно истог дана, пошто њему све полази за руком, а не тек после две недеље, колико смо ми морали да чекамо да бисмо стигли на ред и о томе, објављивањем факсимила извода, обавестили наше цењене читаоце. Тада би открио да су први уписани власници те парцеле (градилшта односно куће у изградњи) биле **Елвира и Малвина Кон, кћери Геце Кона**, познатог издавача и књижара који је својим бројним издањима, а нарочито сабраним делима **Слободана Јовановића**, задужио српску просвету и културу. И одмах би схватио да је посредни **Јеврејска имовина**, највероватније мираз који је брижни отац дао својим кћерима, јер је Елвира била удата за **Франу Баха**, а Малвина за **Леополда Херцога**. Тада би сигурно поставио право питање: како је то, побогу, јеврејска имовина прешла у својину државе, када је познато да су и Јевреји, баш и као наше горе лист Слободан Милошевић, брижни родитељи који своју имовину остављају својој деци, а не целом отечеству, да би је после, по багателној цени, откупио неки високи државни поглавник?

ПРЕОТИМАЊЕ ОТЕТОГ

Одговор до којег би дошао био би недвосмислен: поменута кућа у изградњи (вероватно је до рата њена изградња била завршена, пошто имућни Геца Кон сигурно није давао кћерима у мираз голу ледину) **отета** је њеним власницима. То је учињено 24. марта

1943. године. Тада је на основу овлашћења Министарства финансија II бр. 72690 од 6. октобра 1942. и акта Комесарске управе окупирани Србије о располагању јеврејском непокретном имовином од 29. септембра 1942. и 3. октобра 1942. године, а у смислу Уредбе о припадању имовине Јевреја Србији м. о. бр. 3313 од 26. августа 1942. године, право власништва на том грађевинском земљишту **укињено** у корист Србије као дражве. Другим речима, у тадашњој окупираној Недићевој Србији примењени су, истини за вољу — не радо, они исти закони против Јевреја које је Хитлер већ увелико примењивао у нацистичкој Немачкој и земљама које су припојене Трећем Рајху. Сви Јевреји су без милости лишени целокупне покретне и непокретне имовине да би, ако се благовремено нису нашли изван домаћаја Гестапоа, пре или после завршили у логорима смрти. Та зла судбина сустигла је и породицу Геце Кона, укључујући и малолетне потомке.

Било је, пријатеља који су га саветовали да све прода и оде што даље од злокобне Хитлерове руке. Није слушао; хтео је да подели судбину са својим суграђанима Србима. А како се тадашња власт одужила сенима Геце Кона и његових потомака? Отимањем њихове целокупне имовине. Додуше, то је учињено у јеку рата и под немачком окупацијом када није било много избора.

Прилика за исправљање ове неопростиве неправде указала се по окончању рата. Тада је требало поништити прописе о одузимању целокупне јеврејске имовине и једноставно је вратити ранијим власницима или њиховим наследницима. Да је тако поступљено, вероватно би се утврдило да је један од зетова Геце Кона, као југословенски ратни заробљеник у Немачкој, преживео рат. И по правди и по закону, он је морао бити наследник бар једне половине врта и куће у Толстојевој 33. А није искључено, иако је мало вероватно, да је још неко од блиских рођака кћери Геце Кона преживео рат и окупацију.

Нову комунистичку власт то није много занимало. Уместо да свим напуштеним јеврејским имањима постави привременог староца док се власници или њихови наследници не врате, или док се поуздано не утврди да више нису међу живим, нова власт је ову напуштену имовину хитро прогласила **општеном народном**. То је уистину било **преотимање већ отетог**. Остало је још да се одреди њен непосредни корисник.

Иако је по слову закона то била **општеном имовина**, како је то 1945. и у земљишним књигама уписано, њени непосредни корисници постали су само најистакнутији народни представници. А како је и могло бити друкчије када је посредни **вила на Дедињу**? У њој је, после темељне доградње и преправке, најдуже становао Јован Веселинов, дугогодишњи Титов први повереник за Србију, да би се недавно у њу уселио нови корисник највишег ранга и угледа — Слободан Милошевић. Њему је убрзо пала на ум она већ очекивана мисао: „Зашто би вила у којој ја станујем била **свачија**, то је општенонародна, кад може бити **само моја**?“ Остало је већ по-

наставка на стр. 35

**ЕКСКЛУЗИВНО! ПО СТАРИМ
ЦЕНАМА!**

**СРПСКА ПАТРИОТСКА
АГЕНЦИЈА**

SWEET HOME

организује свакодневно двосатно разгледање Виле „Мирјана“ на Дедињу. Са довољно удаљености, далеко од градске буке, Вуковара, Подравске Слатине и Бона доживећете невероватан осећај мира, спокоја и унутрашњег задовољства. Обезбеђена закуска у суседном борнику.

Могуће одложено плаћање. Примамо и обвезнице Зајма за привредни препород Србије. Избеглицима, студентима и колективима попуст 10%

**НАША ДЕВИЗА ЈЕ „НЕМОЈТЕ ДА УМРЕТЕ
ПРЕ НЕГО ШТО ВИДИТЕ“.**

А) Пописни лист

Број земљишнокатастарског уписа: 1574

први одељак

Редни број	Број земљишта (парцеле)	ОЗНАКА ЗЕМЉИШТА	Површине према катастру			ПРИМЕДБА
			ха	а	м²	
1.	329/5	ВОЊАК (ГРАДИЛИШТЕ) у ул. ТОЛСТОЈЕВОЈ НОВА КУПА БР 33 и ДВОРИШТЕ		16	10,10	24.6563/55 Види 3ч. тло II 24.3029/74
		II НОВА КУПА БР 33 ТОЛСТОЈЕВОЈ				24.3039/74

Б) Власнички лист

Број земљишнокатастарског уписа:

Редни број	У П И С И	ПРИМЕДБА
	ЗА ГРАД БЕОГРАД 20/2 1954.г. Р. БР. 137/54, БРИШЕ СЕ УПИС СВОЈИНЕ СРБИЈЕ ПОД РБР. 2 И УСПОСТАВЉА УПИС ПОД РБР. 1, ТЈ. УКЊИЖУЈЕ ПРАВА ВЛАСНИШТВА БАХ ЕЛВИРЕ И ХЕРЦОГ МАЛВИНЕ; ЗАТИМ УКЊИЖУЈЕ СЕ ЗЕМЉИШТЕ У А ЛИСТУ ПО ЧЛ. 7 ЗАКОНА О ПОСТУПАЊУ СА ИМОВИНОМ КОЈУ СУ СОПСТВЕНИЦИ НАПУСТИЛИ ИСПРЕД ОКУПАТОРА ИТО КАО:	
4.	ОПШТЕ НАРОДНА ИМОВИНА КАО ОРГАН УПРАВЉАЊА ОВОМ ИМОВИНОМ УКЊИЖУЈЕ СЕ:	
5.	НАРОДНИ ОДБОР ОПШТИНЕ ЛЕКИНО БРДО ПР. 3.05.1979. Д.ч. - 2881/79 НА ОСНОВУ РЕШЕЊА СО САВСКИ ВЕНАЦ ОД БР. УП. 12922/69 ОД 24. X 1969.г. И РЕШЕЊА БР. 03/2 - 351 - 988/70 ОД 24.02.1971 ЧЛ. 6 ОДЛУКЕ О МЕРИЛИМА ЗА РАСПОДЕЛУ СРЕДСТАВА, ПРАВА И ОБАВЕЗА ФОНДА СТАМБЕНИХ ЗГРАДА И СРЕДСТАВА ПОСЛОВНОГ ФОНДА ГРАДСКОГ СТАМБЕНОГ ПРЕДУЗЕЊА (СА ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА) УКЊИЖУЈЕ СЕ НЕПОКРЕТНОСТ У А ЛИСТУ КУПА БР. 33 ЗК. ТЛО II КАО:	
6.	ДРУШТВЕНА СВОЈИНА УКЊИЖУЈЕ СЕ ПРАВО КОРИШЋЕЊА НА КУПИ БР 33 - ЗК ТЛО II ДРУШТВЕНА СВОЈИНА У КОРИСТ:	
7.	ГРАДА БЕОГРАДА	

Редни број	У П И С И	ПРИМЕДБА
	ПР. 21.09.1939.г. Д.ч. 8214/39 НА ОСНОВУ КУПОПРОДАЈНОГ УГОВОРА БЕОГРАД, 20.09.1939.г. ИЗЈАВА БЕОГРАД, 20.09.1939.г. ОВ. БР. 10849 И ОВ. 10850, УКЊИЖУЈЕ СЕ ПРАВО ВЛАСНИШТВА НА ЗЕМЉИШТА У А ЛИСТУ У КОРИСТ:	
1.	БАХ ЕЛВИРЕ ЖЕНЕ ФРАЊИНЕ РОБ. КОН СА 1/2	Види Б.ч. 52
1. б)	ХЕРЦОГ МАЛВИНЕ ЖЕНЕ ЛЕОПОЛДОВЕ РОБ. КОН СА 1/2	Види 2. пренео. Б.ч. 5 пренео. Види 4. у листа
	ПР. 24.03.1943. Д.ч. 520/43 НА ОСНОВУ ФЛАШЕЊА МИНИСТРА ФИНАНСИЈА II БР. 72690 ОД 6. X 1942. ГОД. И АКТА КОМЕСАРСКЕ УПРАВЕ ЈЕВРЕЈСКОМ НЕПОКРЕТНОМ ИМОВИНОМ ОД 29.09.1942.г. И ОД 3.10.1942.г. А НА ОСНОВУ УРЕДБЕ О ПРИПАДАЊУ ИМОВИНЕ ЈЕВРЕЈА СРБИЈИ М.С. БР. 3313 ОД 26.08.1942. УКЊИЖУЈЕ СЕ ПРАВО ВЛАСНИШТВА НА ЗЕМЉИШТЕ У А ЛИСТУ, У КОРИСТ:	
2.	СРБИЈЕ	Види 3 БРИСАЊЕ
	ПР. 25.02.1954. Д.ч. 629/54 НА ОСНОВУ РЕШЕЊА III СРЕСКОГ СУДА	

В) Теретни лист

Број земљишнокатастарског уписа: 1574

Редни број	У П И С И	Датум	п.	ПРИМЕДБА
	ТЕРЕТА НЕМА			

ДРУГИ ОПШТИНСКИ СУД У БЕОГРАДУ
ЗЕМЉИШНО-КАТАСТАРСКИ ОДЕЉАК
13.12.1979.
РЕФЕРЕНТ.

наставак са стр. 32

знато. Крајем јула ове године откупом по веома повољној, да не кажем багателној цени, прешла је у његово приватно власништво. Тако у крајњем исходу испада да је поменуто отимање и преотимање извршено само због тог, да би без пристанка првобитних власника и одговарајуће новчане накнаде по тржишним ценама, поменута вила на Дедињу прешла из једних у друге приватне руке.

Закон за опозицију

Прича се да је почетком овог века код председника српске владе, потоњег чувеног државника, дошао један народни посланик да „изради“ унапређење у вишу класу свог пријатеља, иначе професора гимназије. Председник га љубазно прими, пажљиво саслуша, а потом наложи свом шефу кабинета да одмах проучи ствар. Овај се убрзо врати са обавештењем да то не би могло по закону, јер уважени професор није провео довољан број година у претходној класи. На то му председник узврати: закон није за нас; он је за опозицију.

Такав однос према закону, да би се постигао какав ћар, изгледа да је својствен и Слободану Милошевићу. То ћемо одмах показати. Станари који откупљују станове, по правилу не располажу са довољно готовог новца да стан (о вилама да и не говоримо) у целини откупе. Законодавац је то имао на уму, па је чланом 6. ставом 4. Закона о стамбеним односима („Службени гласник СР Србије“, бр. 12 од 19. марта 1990) прописао:

„Закључивањем уговора о куповини стана купац има обавезу да у року од 30 дана поднесе захтев за упис права својине и терет (треба „терета“ — напомена аутора) хипотеке у земљишне књиге, односно друге јавне књиге о евиденцији непокретности и правима на њима, када стиче право својине.“ Тиме се купац обавезује да на стан који откупљује стави хипотеку у корист зајмодавца као јемство да ће дуг бити у уговореном року враћен. На своје велико изненађење, уводом и теретни лист утврдили смо да на вилу у Толстоловој 33, коју је Слободан Милошевић још 26. јула ове године откупио, није стављена хипотека. Посреди је једна од ових двеју могућности: или је Слободан Милошевић одједном исплатио пуну цену биле коју је откупио; или је, пак, узео зајам и при томе „заборавио“ да стави хипотеку у корист зајмодавца. Ако је ово прво учинио, нашу јавност би сигурно занимало откуда му толики новац. Ако је оно друго посредни, што је много вероватније, онда он очигледно сматра да закон за њега не важи. А и зашто би, кад је он ионако изнад закона.

Додуше, ако вила, коју је Слободан Милошевић откупио, још није под правном хипотеком, коју закон налаже, она је већ одавно под својеврсном моралном хипотеком. Наш народ поручује: „отето — проклето“, чиме ставља до знања да зла коб прати отету имовину. Слободан Милошевић није знао да је вила коју је по веома повољној цени откупио, отета и преотета, а тиме и проклета јеврејска имовина. Сада сви то знамо.

ЧЛАНОВИМА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ

Драги пријатељи!

На измаку само једне од најтежих година у новој српској историји. То је, ипак, упркос неповољним општим приликама, била успешна година за Српски покрет обнове.

Радили смо ограничени разним препрекама, па и оним материјалне природе. Велики део средстава од чланарине били смо принуђени да одвајамо на име помоћни породицама погинулих у рату, у демонстрацијама од 9. марта, као и на организацију многих протесних скупова.

Социјалисти располажу целокупним државним капиталом и огромним новчаним средствима, која и даље стичу тако што користе општенародну имовину као сопствену дедовину.

Ми нити можемо, нити желимо да се са њима на овакав начин надмећемо у капиталу и богатству, јер је наш капитал Србија, а циљ да богати буду Срби а не странке.

У години пред нама чекају нас велики послови, а вероватно и коначна победа. Помозите нам, чланови, плаћањем чланарине, а присталице добровољним прилозима, да бисмо сви заједно помогли Србији.

Чланарина за 1992. годину износи 500 динара. Сваки члан ће, по наплати чланарине, добити нову чланску карту.

Они који немају не морају ништа да дају, као што они који имају могу да дају више.

Педесет одсто средстава од чланарине припада окружним, општинским и месним одборима.

Само кадровски и технички јаким с неопходним материјалним средствима, успећемо да испољимо све своје умне, политичке и моралне вредности и потенцијале, и своје завете Србији.

Будућност српског народа одређује садашњост, и ко данас право семе посеје, Србији ће праву жетву даривати.

Ми смо на том задатку.

Са вером у Истину, у наш СПО, у победу за нову, демократску и снажну, нашу Србију.

У Београду, децембра 1991.

**Вук Драшковић,
председник СПО**

**Прилоге и чланарину можете уплатити на жиро рачуне Општинских и окружних одбора, и на централни жиро рачун Српског покрета обнове:
60812-678-91956.**

Девизне уплате можете слати путем чекова на адресу Председништва Српског покрета обнове, Београд Андре Николића од 1—3.

ГЕОСТРАТЕГИЈА: АМЕРИКАНЦИ, РУСИ, СРБИ...

НИШТА НИЈЕ СЛУЧАЈНО

Наши политичари и „стратези“ нису ни у назнакама запазили више него значајан говор америчког секретара Џејмса Бејкера на Принстонском универзитету. Српски парламентарци ионако су имали паметнија посла. Ми, хвала богу, нисмо.

Бушов гласноговорник Бејкер морао би да буде занимљив у Србији и српској политици када на Принстону говори да Американци „морају да искористе ту нову руску револуцију“, која, „за разлику од болшевичке, садржи семе светлије будућности и дуготрајног мира. Она чак може да садржи потенцијал за процват демократије на местима која су тако дуго била негостољубива за њу“. После операције на Блиском Истоку, у Ираку, Американци су од овог пролећа почели да граде нову геополитику у Европи, посебно у простору који је британски географ Макиндер (1861—1947) сматрао стожером света, Хартланд.

Бејкер дакле у принстонском говору потврђује америчку нову геостратегију „спуштања“ САД према Медитерану (Албанија, Југославија) и интересног продора од Мађарске,

Чешкословачке, Пољске, до Русије, Украјине, Бјелорусије и осталих нових држава бившег Совјетског Савеза.

Иако је, геостратешки, у последњој деценији најважније за две суперсиле било заузимање што бољих позиција у пространој зони Пацифика, у последње две године је простор Европе, пре свега умирућег царства СССР-а постао приоритет САД у утакмици са Европом.

Од 1989. како каже Бејкер, Американци трагају за тачкама обостране користи са СССР-ом. Салдо тих дипломатских интензивних делатности јесте тврдња Американаца да они и Совјети нису Више такмаци, већ партнери. У језгровитој, дајестираној анализи политике Бушовог тима, Бејкер дијагностицира коначни пад „стаљинистичке државе: „Ново цивилно друштво је широм Совјетског Савеза букнуло. Демократија је сменила

комунизам, власт се померила са центра на републике, а стара централно-планска економија била је у мукама колапса...

...Како ми је Александар Јаковљев рекао на дан неуспелог пуча, завереници су мислили да убију револуцију, али су једино успели да је убрзају“.

Американци указују принстонским говором да се „мапа и политика Еуразије мењају у огромној мери, а са њима и претпоставке које су водиле америчку политику од Другог светског рата“. Недељу дана пре но што је Борис Јељцин шокирао свет намером да Русија постане део НАТО пакта, Бејкер је очито дискутовану америчко-руску могућност, изразио реченицом: „Ми имамо шансу да укотвимо Русију, Украјину и друге републике, чврсто у Евро-атлантску заједницу и демократски комонвелт нација“.

ДИЗАЈНЕРИ РАДЕ

Амерички капитал, који несумњиво диктира најновији геополитички заокрет САД, итекако је, у својој већ забрињавајућој рецесији, заинтересован за реконструкцију опустошене совјетске привреде. Зато Бејкер вешто реторички скрива нужност експлоатисања ресурсима пребогате Русије и других република, забринутост због повампирења „остатка стаљинизма или рађања националистичког екстремизма, или чак фашизма, спремних да искористе фрустрације поносног, али исцрпљеног народа у његовом часу очаја“.

Поред тога, Американци су, по признању Бејкера, реално забринуте пре свега због „30.000 нуклеарних глава и најјачег арсенала конвенционалног наоружања икад нагомиланог у Европи“.

Под дипломатијом колективног ангажмана, Бејкер подразумева реалну способност Америке „да мобилише коалицију као подршку слободи. Заједно са НАТО савезницима, са Јапаном, Јужном Корејом, другим ОЕЦД државама, нашим заливским коалиционим партнерима, и међународним институцијама“.

Констатацијом да је „пропаст комунизма превелик напор за било коју нацију да сама крене или покуша да све оконча“, Бејкер износи примере америчке конкретне помоћи, која се, свакако, може сматрати и као „помоћ“, с обзиром да он најпре нуди научнике из Лос Аламоса и Ливермора, „који су дизајнирали оружја хладног рата, да помогну Совјетима да униште сада та оружја масовног уништења“. Одмах затим, нуди се америчко—западна помоћ, пре свега Јапанаца и Јужнокорејанаца да се „помогну у развоју ресурсима богатог совјетског Далеког Истока. Нордијске земље могле би да се усредсреде на Балтик, као и на Ст. Петербург. А ММФ и Светска банка могле би да драматично прошире свој ангажман са реформски оријентисаним републикама и подрже опсежну економску реформу“.

Американци не часе часа и предлажу да се средином јануара одржи Координациона конференција „ради боље поделе нашег посла и одговорности ради моментално значајног повећања помоћи совјетским хуманитарним потребама“.

Бејкер је оптимиста, јер препознаје у новим лидерима решеност да крену баш оваквим путем. Помиње чак и републике — кандидате за истинску демократију: Русију, Казахстан, Украјину, Јерменију и Киргистан. Осим инсистирања да се споразум СТАРТ ратификује и примени, Американци јасно стављају до знања да желе да „совјетско нуклеарно оружје остане под сигурном и одговорном и поузданом контролом са јединственом уједињеном командом. Бејкер је већ топло поздравно украјинску одлуку да постане безнуклеарна зона. САД су, у овој првој фази, спремни да уложе 400 милиона долара за послове асистенције у уништењу совјетског оружја масовног уништења. Истовремено, Американци се прибојавају да део тог наоружања не падне у руке Хусеину, Гадафију или арапским лидерима, који су за ово оружје итекако заинтересовани. Зато ће Вашингтон послати у совјетске републике тимове експерата „да брифује републичке лидере о томе шта међународна заједница у овој области очекује“. Другим речима, да им стави до знања колика би опасност била евентуално трговање са Арапима око опасног наоружања и тражења гаранција да до тога никако не може и не сме да дође. Американци желе и „демилитаризацију совјетске привреде и прелаз на демократске цивилне-војне односе, слободна тржишта и равнотежу између социјалних потреба и разумне и одговорне сигурности“. Бејкер анализира и ситуацију после неуспелог удара, време када се власт драматично премешта од центра на републикама. Јавља се поново национализам, а економски колапс убрзава распад СССР-а. Пошто се подижу и бројне етничке мањине и траже већа права, Бејкер подсећа све у СССР-у на приступање међународним обавезама, нормама и пракси хелсиншког финалног акта и Париске карте. Иначе, „ми ћемо изоловати оне који се огрћу плашом стаљинизма или фашизма на фасади националистичке, либералне или демократске реторике“. САД су, каже Бејкер, ове године већ послале у СССР 18 милиона тона хране, знатно више од било које друге западне земље. Одобриле су око 4 милијарде долара за кредите за храну и житарице, од чега је 2,3 милијарде долара додељено после неуспелог удара. Убрзо ће стићи и резерве хране преостале из операције Пешчана олуја, и послаће је пре свега у најугроженије области: Јерменију, индустријске градове Урала, у Москву и Ст. Петербург.

СВИ БАЦАЈУ ОЧИ

Поред намере да пошаљу западне експерте у пословима дистрибуције Американци инстирају на слободној трговини међу републикама, очито имајући и југословенски негативни пример пред очима. „Истински трагично би било када би стаљинистичко аутархију која је изоловала совјетску привреду, заменила републичка аутархија која ће изоловати и осиромашити републике понаособ“.

Бејкер је најавио и могућност да америчке банке олакшају националном бизнису дистри-

буцију хране и енергије, као и помоћ америчке владе у убрзању ангажовања ММФ и Светске банке у стварању економских планова за „оне републике које прате сигурносне и политичке одговорности које смо дефинисали“. Занимљивост америчког плана за бивше совјетске републике јесте и у именовану Бејкеровог заменика, некадашњег америчког амбасадора у Београду, **Лоренса Иглбергера**, за координатора америчке помоћи. Тај посао сигурно ће Иглбергеру, ако га успешно обави, донети значајне поене, а Америци треба да обезбеди економско-технолошку доминацију на руским и осталим экс-совјетским пространима. Свој говор Џејмс Бејкер завршава сликом која ће се запамтити: „Ако смо током Хладног рата стајали једни наспрам других као скорпиони у боци, сада западне нације и бивше совјетске републике стоје као беспомоћни пењачи на високој планини. Заједничким држањем о исти конопца, пад у фашизам или анархију у бившем Совјетском Савезу повићи ће доле и Запад. Ипак, подједнако важно, јако и чврсто повлачење Запада сада може њима да помогне да поново пронађу тло под ногама и да они такође могу да се успињу ка трајној демократији и слободи“.

САД су бациле око на огромни простор бившег СССР-а и очито намеравају да Европу, а пре свих Немце предухитре у стварању позиција за будућу експлоатацију великих природних ресурса бившег СССР-а. Геостратешки, САД том оријентацијом „бркају европске геополитичке лончиће“, јер неминовно залажењем у европски забран ремете крхке равнотеже.

Сетимо се, међутим, да су САД и Русија — суседи. Преко Беринговог мореуза, где су се Американци зауставили у прошлом веку, пошто им, је царска Русија лакомислено продала Аљаску.

Чини се да данас амерички геополитичари поново начину тему руског Далеког Истока, Сибира, тог планетарно злата вредног сировинског раја. На путу у космос Сибир је незаобилазан и технолошке суперсиле колективно су веома заинтересоване. И Немачка, и Јапан, и остале земље процветало Пацифика, и нарочито Американци. Можда се зато о проблему бившег совјетског простора може пре свега размишљати као о покушају новог освајања. Тактика је притом квалитативно другачија, јер нема класичних војних операција, али је циљ исти — овладавање ресурсима, који у доброј мери у Сибиру и у другим богатим областима још нису начети.

Остаје и да се види шта ће стратегије у кризној Русији и другим републикама смислити као евентуални план одбране. Како ствари стоје, и Јељцин и други лидери пристају на прву фазу америчког сценарија, који је Бејкер саопштио 12. децембра у Принстону.

Свакако ће се ослободити дела атомског наоружања, али се никако не сме мислити да ће се Русија, и остали, потпуно разголити и остати на милост и немилост Запада. Одицањем од трке у наоружању изгладнела Русија и друге републике, свакако се не могу одрећи сопствене будућности. Засад је ипак немогуће назрети у њиховој геостратегији обресе геополитичких праваца за XXI век. Не може

се ни поуздати у Јељцинову изјаву о дугорочном везивању за НАТО. Читава политичка историја Русије јасно показује да та нација никада себи није дозволила да не буде убрајана у геостратешке пресудне планетарне факторе. Ни глад, ни распад привреде и савезне државе, нису довољно пресудни фактори да Руси нестане са геостратешке карте света. У том народу је, баш као и у америчком, дубоко усађен осећај важности нације за светска збивања.

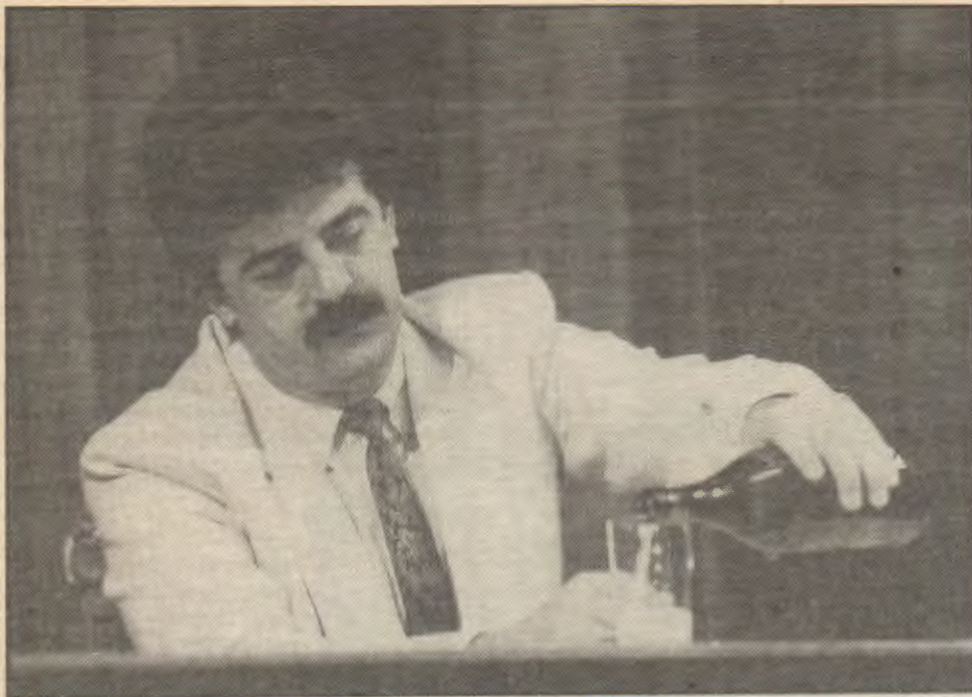
ВЕЋ ЈЕ КОШТАЛО

Зато Бејкеров принстонски говор важи само делимично. Сигурно је да ће у првој фази будућих односа Руси пристати на услове које Американци намећу ради квалификовања у заједницу демократских држава. Руси су посебност и у односу на Америку, и у односу на Европу. Тај геополитички шок, који две стране сада играју преко Русија, могућ је само зато што им Руси то дозвољавају. Будућност нас свакако неће лишити нових изненађења, када су у питању руски геостратешки потези. Они ће се, по изласку из тренутне тоталне кризе, вратити на сцену и аутора текста не заваравати разоружавајуће формулације Џејмса Бејкера из Принстона, ни ултимативни захтеви за трансформисање Русије. Једноставно, реч је о браку из интереса и Руси на њега пристају свакако из националних интереса, не бринући бригу о томе да Американцима притом омогућавају безобразну пенетрацију на европско тло и минирање рађајућег Великог тржишта.

Геостратегија и геополитика су неумољиве. Реч је о другој „подели карата“ од Другог светског рата наовамо. прва се десила 1948—49. и од тада заправо влада доба **индиректних стратегија**. Под тим појмом се у геостратегији подразумева маневар, који се намеће једном од противника, који није сигуран у своју победу над непријатељем па се „бик не хвата директно за рогове“. Наш свет је у таквом стратешком прилазу живео од Педесетих година до данас и америчко настојање да политичко-технолошки продере у Русију и остатак бившег СССР-а свакако означава нову еру светских односа.

Наравно, све ово је повод и нашим политичарима да знатно реалније но досад, почну да размишљају о томе шта нас тек чека у геостратешким операцијама на светској карти. Ми смо, наравно, тек залогачић према ономе што се дешава у Русији и околини, па се безразложно политичко мегаломанство мора хитно неутралисати из озбиљних покушаја (сада непостојећа) наше геостратегије. Посланици, влада и лидери Србије стога би морали озбиљно да анализирају Бејкеров индикативни програмски геостратешки говор у Принстону, јер ће пуно тога научити. Или је то, ипак, хитни задатак будуће власти Србије, оне која би ускоро морала најпре да корени-то преиспита домен закржљалог геостратешког размишљања у српској политици! У сваком случају, одсуство способног геостратешког тима Србију је већ пресудно коштало и рачуне будућности почеће брзо да нам испоручују.

Зоран ПЕТРОВИЋ-ПИРОЋАНАЦ

ЛОШЕ ИЗРАЧУНАТА СУВЕРЕНОСТ

ЦРНА ГОРА

Једино су наследници полувековне праксе мрачњаштва и обмане, могли скувати одлуку, којом су сви незадовољни а нико разочаран.

Они који тврде да би престанак протока људи, идеја, робе и капитала између Србије и Црне Горе представљао немјерљиву штету, поготово у условима њихове тоталне међународне изолације, у праву су само на први поглед. Заиста, више је него сигурно да би, када је о размјени људи ријеч, бар половина Србијанаца, одмах потписала да се са њихове територије уклоне црногорски дарови у виду Слободана Милошевића, Бранка Костића, Радмана Божовића, Батрића Јовановића... Исто тако, када се ради о идејама, адекватан број Црногораца, врло вјероватно би се одрекао оне, која заговара Велику Србију у југословенској амбалажи, без црногорског државног субјективитета.

Огромна је штета по данашњу Србију што оданост доброг дијела грађана Црне Горе и њихову спремност за жртвовање за њу, није провјерила на неки, посве другачији начин, за неку цивилизацијски узвишенију, морално прихватљивију и политички суптилнију ствар. Овако, заведени и преварени грађани Црне Горе, дубоко убијеђени у исправност властитих идеала, примијели су на олтар српства буквално све: од везе и сарадње са остатком свијета, преко историјског капитала, па све до оног највреднијег: младости! Почев од, за Црну Гору погубне антибироградске револуције, када се њено младо руководство ставило у службу рушења Југославије, ова република као да се, замазујући очи јавности актуелном идеолошком флоскулом о одбрани „крње Југославије“, упорно трудила да погази све оне традиције и вриједности, стицане кроз десетовјековну историју. Изазивање емоционалних шокова и предрасуде као средство обликовање народне воље, наила-

зили су на овим просторима на погодно тле, и били оличени у низу крупних и ситних, типично комунистичких превара, чију круну представља данашња борба „против фашизма“, мотивисана „природним германским нагоном за ширењем“ (Булатовић).

Да у условима таквог, политичко — медијског терора и уз „посједовање“ јавности чија свијест има облике пластелинске масе, погодне за формирање универзалне фигуре свеопштег лудила, није тешко уприличити сједницу попут оне, на којој је црногорски парламент, тражио одговор на питање жели ли сувереност, више је него извјесно.

ПРОДУЖЕТАК АГОНИЈЕ

Одлуком, изгласаном огромном већином гласова, да се сходно бриселској понуди не затражи признање црногорске суверености, посланици владајући странке, показали су да полувековна комунистичка свијест није ишчезла са ових простора. Напротив! Јер, закључак којим нису остали незадовољни представници опозиције, састављене од најразличитијих идеја — политичких опција, могао је бити само онима који већ 50 година, методом „чврга лијево — чврга десно“, својим половичним рјешенима остављају наду свима, истовремено чврсто стојећи на њиховој грбачи.

Папир, који је отишао у Брисел, а на коме је писало да тражење црногорске суверености „није неопходно“, јер се ради о држави која је призната Берлинским конгресом 1878. године, маневар је својствен једино сљедбеницима полувековне полит — партијске машинерије. Званични став, изведен из признање државе од прије 113 година гласи да у случају нестанка Југославије, међународно — правни субјективитет Црне Горе не може бити до-

веден у питање.

Тиме је власт у Црној Гори оставила простор за будући потврдан одговор, таман онолико колико је затворила врата испуњењу неке некадно изражене жеље да се то учини. Такође, изразила је своје одређење за несахрањену Југославију, као унитарну, одн. федералну творевину, пристајући имплицитно на еутаназију повјерених им функција. Ипак, колико год овај потез био мотивисан разлозима мања храбрости да се каже „не“ својим трогодишњим налогодавцима, упућени посматрачи анализирају га као политички промишљен и mudar. Наиме, чињеницом да нису изричито одбацили тражење признања суверености, како је то учинила Србија, црногорски челници су постигли двије ствари: купили јавност сазнањем да „нису поклекли пред ултиматумом“, али и оставили празнину за вријеме и потезе који ће услједити. У сваком случају, ако ништа друго, макар су на неодређено одложили могућност трагичних посљедица од изричите одлуке, које су најављиване од сљедбеника актуелизованих зелено — бијелих подјела.

Лице Момира Булатовића, на коме се читавају трагови све чешћих унутрашњих ломова, одавало је утисак да је пут до овакве одлуке био тежак и суморан. Чињеница да је отклонио, бар за кратко, могуће нежељене посљедице, неће спријечити да му и убудуће раскорак између слатких плодова власти и дуга према строгом господару, буде разлог за нове недоумице и трауме. Такође, властита политика, крунисана у дубровачкој срамоти, економској блокади, примитивној пропаганди и апсолутној потчињености, проглашавајући другачије мислеће људе издајницима и непријатељима, оставила му је мало простора за пребацивање на онај фронт који, без обзира што га је континуирано сатанизовао, данас истински жели.

ЧЕКАЈУЋИ ИЗБАВЉЕЊЕ

„Довољно је да Црна Гора затражи признање независности од Брисела и срушиће се цео план Београда о стварању Велике Србије под именом Југославије“ — тврдио је, уочи сједнице црногорског парламента Драган Веселинов. „Ди велт“ је све најавио сљеденим ријечима:

„Питање је да ли ће се Црна Гора ослободити тугорства Београда и оријентисати се према Западу — прије свега према Италији. Ако то не уради пријете јој биједа и глад“.

Притиснут оваквим и сличним мишљењима, црногорски парламент је одлучио онако како је сматрао да је у овом тренутку једино могуће. Ипак, да ли је позивање на одлуке берлинског конгреса из 1878. г. чињеница која може бити релевантна? Судећи по свему, изгледа да не! Јер, територија Црне Горе призната на Берлинском конгресу, била је посве другачија: Бока и дио Санџака тада нису били у њеном саставу. Пошто сумњамо да би се актуелна власт одрекла Боке (Послужио је као повод безумне дубровачке операције), још мање Санџака (знамо како су проишли они који су организовали раферендум о Санџаку), јасно је да се ради о лако оборивом аргументу. С друге стране, сувереност и суб-

јективност, признате тим конгресом, Црна Гора је изгубила 1918. године, тј. одрекла га се у корист Србије, одн. Краљевине СХС, па се, и због тога, на њега више не може позивати.

ЧЕКА СЕ ИЗБАВЉЕЊЕ

Једна друга чињеница, по власт у Црној Гори је, међутим, много неповољнија. Наиме, да би нека држава била призната као суверена, она поред осталог мора имати у суверену власт. Црногорска — то у овом тренутку није! Пучистичка војна власт, као и она у Србији, ставиле су у толику зависност младо црногорско руководство, да оно, у властитом очајању, неријетко признаје своју немоћ. (Примјер: „да се ја питам, црногорски резервисти би били повучени из Дубровника“ — Булатовић у САД). „Сувереност је својство државне власти, а огледа се у њеној независности, тј. слободи у доношењу одлука и супрематии државне власти према свим властима унутар те државе“ — тврди проф. Међународног јавног права Смиља Аврамов. Овај став, најбоља је потврда претходне констатације.

Јасно је, такође, да би проглашење црногорске независности, за њу значило шансу да изађе из непотребног и сулудог рата, као и могућност отклањања посљедица двоструке блокаде, која ће тек услједити. Такав потез, без обзира што би наишао на оштре реакције оних који би то сматрали издајом интереса српства, имао би присталице у онима који тврде да нико нормалан не може бити против црногорске државе, која би потом понудила савез другима, па макар га прихватила и само Србија.

Све друге варијанте Црној Гори би вјероватно донијеле наставак агоније, блокаду, рат и страдања. А једино онај тренутка када схвате да се свијет више не дијели на Германе, Аустро — Угаре и Словене, да је II свјетски рат завршен, а да стара пријатељства и историјска савезништва у новом свјетском поретку не значе више ништа, црногорски челници и њима одани народ добиће осјећај историјске одговорности и државничке мудрости. Само тада, њихова одлука биће мотивисана властитим интересом, а не емоцијама.

Ипак, када је чак и о одлучивању на основу емоција ријеч, остаје нејасно једно: обзиром да већ стољећим као идеал правичности и вриједности Црногорци сматрају оно што долази из Русије, заиста је невјероватно да након свих катастрофалних, увезених новотарија, овдашњи људи не желе да слиједу први добар потез, учињен у овој држави. Или им, све то није довољно објашњено? Због тога, пробуђени дио црногорског народа, сада, гласније него у Никшићу прије три године узвикује: Хоћемо Русе!

Питање је једино да ли Руси хоће нас, овакве какви смо. И не само Руси.

Црна Гора чека дан свога избављења. Знајући да он коинцидира са одласком Слободана Милошевића, сасвим је извјесно да га нећемо још дуго чекати. Проблем је у свему једино цијена коју до његовог свитања треба платити.

Небојша РЕЦИЋ

ДВА ПИТАЊА О...

ХЕМОФИЛИЈИ

ДР ТОДОР ЈОВАНОВИЋ, САМОСТАЛНИ ИСТРАЖИВАЧ

Међу пацијентима оболелим од сиде — које већ пет година лечите својим биљним медикаментима — имате и пацијенте хемофиличаре, који су вирус сиде, односно ХИВ вирус, добили у здравственим установама приликом трансфузије крви. Шта је хемофилија као обољење и како је ХИВ вирус уопште могао доспети у организам хемофиличара?

— Хемофилија је урођено тешко обољење крви које карактерише недовољни број тромбоцита, дакле, тромбоцитопенија. Као што је рађање привилегија жена, тако је хемофилија „привилегија“ мушкараца, јер тромбоцитопенију добијају од мајки само мушка деца. А тромбоцити — који чине главни фактор хемостазе (згрушавања крви), представљају уједно и главни фактор функционисања крвотока, јер садрже ензиме гликолизе, пентознофосфатног „шанта“, цитратне киселине, респираторног ланца и већег броја АТФ-азе (аденозинтрифосфатазе), активне аminer (серотонине), али и читав низ елемената неопходних за правилно функционисање имунолошког система. Када се све то има у виду, онда се може замислити шта за хемофиличаре — са ионако ослабљеним крвним ткивом — представља инфекција вирусом сиде — која заправо значи синдром стеченог недостатка имунитета.

Већина мојих пацијената хемофиличара инфицирани су ХИВ вирусом у време кад су били млађи од десет година, што значи да су апсолутно недужни и без икакве своје кривице добили вирус сиде — те опаке болести која се иначе преноси путем сексуалног контакта или — као што је то случај код наркомана — путем игле и шприца приликом интравенског депоновања наркотика. Наиме, будући да код хемофиличара крв не може да се згруша услед недостатка тромбоцита, они су принуђени да фактор за згрушавање добијају

путем трансфузије. А како су наше здравствене установе тај фактор увозиле најпре из Немачке, а потом из Шпаније — одакле су га добијали по јефтинијој цени, јер су га и сами Шпанци увозили веома јефтино из Африке, у којој, иначе, има највећи проценат инфицираних ХИВ вирусом и оболелих од сиде — и без обзира што је по узусима Светске здравствене организације било обавезно тестирање крви и крвних фактора на ХИВ вирус, то тестирање осамдесетих година у Југославији није вршено и тако је велики број хемофиличара инфициран ХИВ вирусом, а Југославија тиме још једном постала полигон за експериментисање.

И све је то био разлог да један ваш пацијент хемофиличар тужи државу Југославију. У том судском процесу, који је управо у току, предложени сте за судског вештака...

— Поведен искуством америчких хемофиличара који су из истих разлога од државе тражили одштету за нарушено здравље, тај пацијент је — у договору са још неколицином ХИВ инфицираних хемофиличара с којима оснива и Удружење хемофиличара — као један од првих корака у тражењу заштите својих права на здравствену заштиту покренуо судски процес. Верујем да ће се на том процесу доказати како је уопште дошло до тога да крвни фактор, којег су добијали хемофиличари, не буде тестиран на ХИВ вирус. За хемофиличара је свака, па чак и најбезазленија повреда огромна опасност, нарочито због унутрашњих капиларних крвавлења, а свака хируршка интервенција или пак, обично вађење зуба, за њих може бити кобно управо због немогућности згрушавања крви и природног заустављања крвавлења. Лекови који их одржавају у животу веома су скупи и једино се могу набавити у иностранству. Ја ћу на том суђењу, поред осталог, захтевати да се процес што пре оконча у корист оболелих хемофиличара и да им се одреди максимална одштета, јер им је новац потребан за скупе лекове без којих би им живот био немогућ.

Зденка АЋИЊ

Да су судије и тужиоци независни у свом послу, да се држе само и искључиво закона и да га примењују једнако према свима, „расплет“ случаја Меденица не би се могао догодити. Овако, положили су испит морално политичке подобности. Инсистирање адвоката, бранилаца оптужених, да се по сваку цену дође до истине није помогло. Важна имена остала су заштићена од очију и ушију јавности и, што је најважније, од закона, а цех је платила најситнија риба (неко је, ипак, морао) — рачуновођа.

Наравно, не могу се овим примером у исти кош ставити сви носиоци правосудних функција, али опор је утисак да су многи од њих, посебно када су у ситуацији да раде у предметима од „друштвеног интереса“ (читај: од интереса за владајућу партију), доведени у положај да се реванширају. Да докажу своју морално-политичку подобност. Јер, алтернатива није нимало ружичаста: од лошијег третмана на радном месту, до премештаја, па и отказа.

У таквим приликама, адвокатура је остала можда и једини бастион независности у правосуђу. Остала, јер прети јој опасност да се утопи и постане део „кадијског апарата“. Владајућа партија у Србији задаје јој ударац за ударцем.

Још од случаја др Рајка Меденице, када је цех платно обични рачуновођа, судство је увек било под строгом контролом државе (и партије). Одлагањем расправе о нацрту новог Закона о адвокатури, Народна скупштина и њена већина озбиљно су угрозили једини бастион независности у правосуђу — адвокатуру.

Најпре је адвокатура изостављена из Устава Републике Србије, потом је Влада опоригла право адвокатима да се урудују у своје коморе, затим су, као неуставне, укинуте одредбе садашњег Закона о адвокатури — о наплати таксе за упис у именик адвоката и о праву коморе да оцени да ли је потенцијални адвокат „својим понашањем одређен за заштиту уставног поретка и слобода исправа грађана на основу општих друштвених мерила и кодекса професионалне адвокатске етике.“ Истовремено, намерно се одлаже стављање на дневни ред Народне скупштине Србије нацрта новог Закона о адвокатури који су поднели посланици Драгослав Алексић и Слободан Вучковић, са амандманом који је у име посланичке групе Српског покрета обнове предложио посланик Зоран Хорван.

Један од главних разлога за то је свакако услов да би судије, јавни тужиоци и функционери у органима управе у Србији могли да се баве адвокатуром само уколико претходно проведу најмање годину дана на пракси у адвокатској канцеларији и да, потом, ако положи адвокатски испит (што је, такође, новина) сопствену канцеларију отворе ван подручја окружног суда на којем су раније радили на правосудним или пословима у органима управе. Не би, наиме, могли да буду адвокати на истој територији на којој су раније радили као судије или тужиоци, ако од завршетка те претходне службе нису прошле две године.

Амандман господина Хорвана директно је везан за овај услов, јер предвиђа да тај рок у којем бивши судија, на пример, не може бити адвокат на подручју „свог“ суда, буде дужи: уместо две — пет година!

НЕЛОЈАЛНА КОНКУРЕНЦИЈА

МОЖДА ово, у односу на остале мере према адвокатури као професији, делује благо и безазлено за кључну тачку неслагања адвокатске организације и актуелних власти, али ако се мало аналитичније погледа, евидентно је да се на овом терену добија почетна битка.

Могу, наиме власти укинути таксу за упис адвоката од 40.000 динара (ње су ослобођени адвокатски приправници), могу чак укинути и комору и право да сама адвокатска организација оцени личност кандидата за овај посао, но како обезбедити свој политички утицај унутар ове професије ако режиму ода-

**АДВОКАТИ
КАО
АУТОМОБИЛИ!**

ПРАВОСУЂЕ НА ШАЛТЕРУ СПС

ни судија, тужилац, правобранилац самоуправљања (чија је функција, узгред, званично престала 31. децембра 1991.) или функционер управног органа не могу аутоматски бити преведени у адвокате на подручју на којем су раније радили. Не мора бити разлог утицај режима на адвокатуру, већ брига за егзистенцију и будућност својих на адвокатуру, већ брига за егзистенцију и будућност својих кадрова по одласку (силом прилика или добровољно) из државне службе, а у време када је другу државну службу или запослење уопште, тешко пронаћи. Како било, адвокатура би послужила као уточиште, и то веома примамљиво.

ДРЖАВНИ СЛУЖБЕНИЦИ

АДВОКАТСКА комора Србије званично је протестовала код Владе Републике Србије зато што се одговлачи са доношењем Закона о адвокатури.

Док Влада оспорава уставни основ за обавезно удруживање адвоката у своје професионалне организације, адвокати истичу да нови републички Устав то не забрањује. Удруживање у коморе, подвучено је у протесту, није само обавезно, већ и неопходно, а дозвољено је по принципу да је слободно све што Уставом и Законом изричито није забрањено.

Комора је, иначе, једини чувар законитости рада адвоката. Она уписује и испишује чланове, води рачуна о поштовању кодекса професионалне етике, а учлањена је и у Међународну Унију адвоката, за коју је услов — независна и слободна адвокатура. Укидањем коморе, адвокати би, практично, били сведени на — државне службенике при Министарству правде Републике Србије!

Протест је упућен 10. децембра, а до закључења овог броја „Српске речи“, одговор није стигао.

„На седницама и скупштинама адвокатских комора у Београду и Србији често је предмет расправе била нелојална конкуренција бивших носилаца правосудних, или функција у управним органима, када се упишу у именик адвоката. Неки су и извесно време пре напуштања претходног посла прикупљали потенцијалне клијенте уз обећање да ће скоро постати адвокати, да ће успешније пружити правну помоћ и да ће средити поступак са својим колегама, пријатељима и сличност“, образлаже амандман посланик Зоран Хорван.

Било је, каже он, много предлога да се покрену поступци против таквих особа због нелојалне конкуренције, због извршених кривичних дела, обмањивања клијентата или кривичних дела злоупотребе службене дужности, уколико остваре обећања. На овај начин наносена је штета и часним адвокатима који су дошли из правосудја или органа управе. Штета се, такође, наноси и адвокатури као професији.

По нацрту новог Закона, судија неког београдског општинског или Окружног суда, ако престане то да буде, могао би да отвори адвокатску канцеларију у Врању, на пример,

али ако би хтео да је отвори у Београду, могао би да сачека најмање две године.

УГРОЖЕНА НЕЗАВИСНОСТ АДВОКАТА

МИШЉЕЊЕ Српске Владе је да би прописивањем ових услова били битно нарушени слобода и једнакост у обављању адвокатуре, као што би то било учињено када би, примера ради, било предвиђено да судија може бити само онај ко је био судијски приправник, или да судија може бити само онај адвокат од којег је престанка бављења адвокатуром прошло најмање две године!

Контрааргументи господина Хорвана су више него прагматични:

„Са просечним приходима у Србији може тренутно да живи, а то су показала истраживања последњих година, 700 адвоката. Београд их, међутим, има 1.300 и око 600 адвокатских приправника. Србија има око 2.200 адвоката и око 1.200 адвокатских приправника. Истовремено, у Србији ради око 2.600 судија, око 620 јавних тужилаца и њихових заменика и више хиљада других особа у управним органима. Доласком већег броја особа из правосудних и управних органа, у поодмаклим годинама, или пред пензијом, људи који су решили стамбене и друге проблеме, који имају одређене контакте на местима на којима су до тада радили, онемогућава подмлађивање адвокатуре у којој је данас просек старости — 50 година. Само у Београду има више од хиљаду младих са завршеним Правним факултетом, али без посла. Многи од њих чекају и траже запослење и по десетак година, а као почетници немају никаквих шанси у адвокатури“.

Несумњиво да су сви новитети у Нацрту Закона о адвокатури, који је Зеленовићева влада елегантно прескочила, (а врло је вероватно да и нова, кад би се питала, учинила исто) усмерени на јачање, професионализацију и независност адвокатске организације. Јер, предложено је тако, поред осталог, да особа која жели да се бави адвокатуром, не може бити, не само у радном односу, већ се не може бавити ни другом професионалном делатношћу. Затим, увођење адвокатског испита (поред обавезног правосудног) који би се састојао од познавања Закона о адвокатури, статута адвокатских комора, кодекса професионалне етике адвоката и технике пословања адвокатске канцеларије, коришћења компјутера — провера формално техничког знања.

Владајућој, Социјалистичкој партији Србије, међутим, очигледно једна стручна, самостална и организација имуна на политичке утицаје, каква је адвокатска, представља баласт којег би се, што пре, требало ослободити.

Како, уосталом, другачије протумачити чињеницу да Влада не само што није подржала и прихватила новине Нацрта Закона о адвокатури, него оспоравала и уставност садашњег организовања у коморе. А то је једна од најбитнијих питања када је реч о независности ове струке. Ево шта о томе каже познати београдски адвокат Сава Анђеликовић:

„Један од основних принципа ортодоксног болшевијизма је јединство власти: полиција — тужилаштво — суд. А то је онај

мрачни период када је реч о људским правима. Јер, када се покрене кривични поступак против неке особе, она, као човек, практично престаје да постоји. И у болшевичкој Русији постојале су адвокатске коморе. Адвокатура је била државна — државна администрација имала је комплетан увид у рад адвоката, у сваки случај, у клијенте. Српска адвокатура обележила је недавно 150 година постојања. Једина смо земља из социјалистичког блока која је била примљена у Међународну унију, а сада, због свега овога, прети опасност да — када сви из Источне Европе буду примљени, „ми испадамо“.

Владајућој партији, истиче адвокат, није у интересу да један број правника буде ван контроле. Укидањем комора она ће сама бирати кога ће да прими у ред адвоката, а кога ће избрисати из именика. Водиће и дисциплински поступак, за који је сада надлежна комора, што јој директно омогућава да професионално ликвидира по сопственом критеријуму неподобне. Овога није било ни у Хитлеровом режиму, закључује оштро и резигнирано господин Анђеликовић.

СПС ПОТЦЕЊУЈЕ НАРОД

И Уставни суд Србије укључио се у обрачун са адвокатском организацијом. Као неуставне, укинуо је уписнину, право да комора, као врховно тело еснафа, одлучи ко испуњава услов за пријем, а ко би требало да буде избрисан са списка адвоката — а на основу објективних и разложних критеријума. Најзад, Суд је укинуо, и то због неуставности, стидљиво формулисано ограничење из Закона о адвокатури покрајине Косово — да кандидат за упис у именик адвоката, у последње две године пре подношења захтева, није био носилац функције у правосудним органима, органима за прекршаје, јавном правобранилштву или друштвеном правобранилаштву самоуправљања“.

Поводом свега што се догађа око ове значајне јавне делатности, познати београдски адвокат Тома Фила, председник Адвокатске коморе Србије, каже: „Владајућа странка у Србији отворено је напала адвокатуру како би обезвредила њен независан рад. Уставни суд Србије одлучује о уставности одредаба Закона о адвокатури, а Адвокатска комора не зна да се пред Судом води поступак. Одлуке сазнајемо из „Службеног гласника Републике Србије“ од 17. децембра 1991. Суд укида таксу од 40.000 за упис у именик адвоката, али не смета му такса од 80.000 динара за добијање лиценце за аутотаксирање! За упис таксиста! Произилази да би требало да се адвокати убудуће региструју у Министарству за правосудје Србије — формално и упрошћено као што се региструју аутомобили!“

И то је, нажалост, слика недопустиво потцењивачког односа актуелне власти, и према професији, веома значајној у сваком друштву па и код нас — поготово у овако политичкој ситуацији и правном интеррегнуму, али и према народу у чијој је служби та професија.

Златко ЧОБОВИЋ

Поводом полемике да ли Србији вратити монархију, да ли вратити Карађорђевиће или зачети нову династију, Друштво српско — антикрпског пријатељства покрене општедруштвену јавну расправу на тему

КОГА ПРОГЛАСИТИ СРПСКИМ КРАЉЕМ?

**Како се у јавности већ искристаликало неколико предлога, у знак почетка расправе представљамо вам једно од њих.
Јавна расправа трајаће до Српске нове године, када ће резултати бити представљени јавности.**

БЛАЖЕ ОД БЛАЖЕТ

„Иако нисам лингвиста, веома сам заинтересован за језик, стилске фигуре и граматичка правила, те често анализирам шта и како људи из моје околине говоре. Не бих сада улазио у причу о неписмености (као и неумесности), пошто је она јавна тајна, већ ме интересује нешто што има везе и са језиком, а и са социологијом. Наиме, питам вас да ли постоји нешто што би се могло назвати феноменом ДРУШТВЕНОГ ЕУФЕМИЗМА? Моја теза је да се читав политички живот наше владајуће странке и њених медија заснива баш на том принципу. Шта ви кажете?“

М. Пајић

Навикнути на преносе Народне Скупштине, емисије ПРЕДВЕСТИ, УЗВЕСТИ и ДОВЕСТИ, довели смо себе у стање НЕСВЕСТИ па смо скоро заборавили шта је уопште еуфемизам. Зато смо узели старог, доброг Вујаклију, окренули слово Е и нашли следеће објашњење: „ЕУФЕМИЗАМ је одлика песничког стила који настаје када се УМЕСТО ПРАВОГ ИЗРАЗА ЗА НЕШТО НЕПРИЈАТНО, СТРАШНО, РУЖНО ИЛИ РЂАВО, УПОТРЕБИ БЛАЖА И ЛЕПША РЕЧ, ПОНЕКАД СУПРОТНОГ ЗНАЧЕЊА. На пример, уместо ЛАГАТИ еуфемизам је ЗАОБИЛАЗИТИ ИСТИНУ, а уместо УБИТИ zgodније је рећи: РАСТАВИТИ СА ЖИВОТОМ —.

Тако посматрано, слажемо се с вама да је еуфемизам у нашем владајућем политичком животу постао чувенији и траженији од уобичајених куртоазних поздрава (уосталом и „ДОБРО ВЕЧЕ“ и „ЛАКУ НОЋ“ су еуфемизми за стварно: „СМРКЛО ВАМ СЕ!“, „НЕЋЕТЕ СЕ НИ ПРОБУДИТИ!).

Код нас се РАТ назива ВОЈНОМ ВЕЖБОМ, ХЕРОЈ—ИЗДАЈНИКОМ ПРИВЕДЕНИ РЕЗЕРВИСТА—ДОБРОВОЉЦЕМ, КЛАНИЦА—РАТИШТЕМ, ЕКОНОМСКА БЛОКАДА—МЕРАМА СТИМУЛАТИВНИМ ЗА ПРЕПОРОД СРПСКЕ ПРИВРЕДЕ, БОЉШЕВИЗАМ је ДЕМОКРАТИЈА, а ОРГАНИЗОВАНА ПЉАЧКА — ПОРЕЗ. Примера има толико да би ред био убацивати их у ново издање Вујаклијиног лексикона страних речи и израза! (Наравно, под условом да они не постану домаће и друштвено јавно добро које ником, па ни Вујаклији не дамо!).

Осим тога, ако се на будућим састанцима Скупштине изгласа званична употреба искључиво оних речи које имају српске корене, остасмо и без еуфемизма и без лингвистике и без историје!

ДЕТЕКТИВ

„Моје опредељење није комунистичко, већ српско, па ценим све оне политичаре који навијају воду на нашу воденицу. У такве људе убрајам и Будимира Кошуте, који је вероватно међу првима из редова владајуће странке одао признање некадашњој четничкој војсци. Уз све погрешке (рецимо оне оптужбе да многе опозиционе новине сарађују

са спољним непријатељима), мора се признати да је често био мудрији и храбрији од свих осталих. Када сам чуо да он, као потпредседник владе, није уопште ушао у ужи избор за новог мандатара, веома сам се изненадио. Чиме ви објашњавате чињеницу да је једна оваква личност прескочена, а да је на изборима код председника добио онај Радоман Божовић, који не само да не улива поверење, него се и до сада није показао као нарочито енергичан?“

Јоца Јовановић звани „Змај“ из Краљева

Молимо вас, пре свега, без увреда на рачун човека кога је наш српски председник изабрао!

Поред завидне сличности са првим човеком Србије, Радоман се лепо изјаснио као Србин црногорског порекла, па спада у ону категорију људи за коју верујете да навија воду на вашу воденицу (само да нас испут не самеле!).

А, што се Будимира Кошуте тиче, јасно је зашто је изгубио поене код вође.

Наиме, то што је први утврдио ко су СУМЊИВА ЛИЦА, односно новинари на платном списку ЦИА-е (ОЗНА СВЕ ДОЗНА), ко на кога мисли кад говори у Скупштини и како је српски народ опањаван реченицом да је Србија последњи бастион комунизма,

за председника је било врло прихватљиво. Чак и то што је као ПРИВАТНА ЛИЧНОСТ боравио на дочеку принца Томислава, могло је да прође. Али, када се Елиот Нес Срнетић дрзнуо да каже како не зна зашто су тенкови одмах кренули 9. марта, а укопали се у земљу неколико месеци касније, како то да још нема озваничене српске војске и владе у сенци, једноставно је исекао грану на којој је седео. Председник не може да толерише такво КРХКО ЗНАЊЕ и филозофски принцип: „ЈА ЗНАМ ДА НИШТА НЕ ЗНАМ“, већ само достојанствено одбијање свих оптужби на рачун Србије и владе као авангарде српског народа.

Штета, јер, ако ништа друго, БУДНИ БУДИМИР је имао све предуслове да постане солидан детектив, а такви Србији у овом одсудном тренутку требају!

БРАЧНЕ ГРАНИЦЕ

„Веома сам забринута због опште ситуације у нашој земљи, јер је сада јасно да се све за шта смо се борили, једноставно распада. Иако сам млада (имам 35 година), увек ми је била блиска идеја комунизма, односно једнаких услова и могућности да сви добију оно што им је потребно. Знам да ће вам ово изгледати чудно, јер сте често нападали не само партије, него и комунистичку идеју, али рачунам да ћете се према мом писму односити у складу са одређењем да спадате у слободне новине (ако су стварно слободне, онда и прави комунисти могу да кажу коју реч!).

Оно што ме посебно брине је чињеница да је дошло до раскола две водеће комунистичке партије: СПС-а и СК Покрета за Југославију. На претходним изборима сам била у великој недоумици за кога да се одредим, јер ми је и једна и друга партија била врло блиска. На крају сам се, као Српкиња, преломила за СПС, рачунајући да ће ове партије и тако сарађивати. Сада се показало да су моје претпоставке биле погрешне, па се и бринем и жалим што је дошло до таквог расцела.

Знајући све ово, питам вас шта је могуће направити и како би ви мене саветовали (шта да мислим, како да се према актуелно политичким збивањима односим?).

Биљана Марковић, Аранђеловац

Заиста разумемо вашу бригу због идеолошког расцела и две комунистичке партије. То што се Југославија распала, много је мање страшно од чињенице да се распадају породице као основне ћелије друштва и, наравно, бракови који су до сада представљали узоре вишепартијске демократије, као што је брак Марковић — Милошевић!

Пошто ствари тако стоје, не знамо да ли је боље да сачекамо даљи развој догађаја, или да пошаљемо мировне трупе. Можда би поуздани делегати из обе партје (Радоман Божовић из СПС-а и генерал Мирковић из СК) помогли да се прво утврде БРАЧНЕ ГРАНИЦЕ (СТОЛАЦ—СТОЛИЦА—КРЕВЕТ—ВАЗИЦА), а тек онда приступили распоређивању мировних снага.

ПРОГЛАС

ЧЛАН 1. Председник је непогрешив.

ЧЛАН 2. Председник треба да се понаша као Бог.

**ЧЛАН 3. У Случају да се опозиција не слаже,
што је сасвим невероватно,
примењује се члан 1 или члан 2.**

**ЧЛАН 4. Председник никада не спава.
Он је само на нижем степену
будности.**

**ЧЛАН 5. Председник никада не једе. Он само изражава подршку
прехрамбеној индустрији.**

ЧЛАН 6. Председник никада не пије.

Он се само бори против онога што

смањује будност.
ЧЛАН 7. Председник никада не обмањује народ.
Он само проверава његову
жилавост.

ЧЛАН 8. Председник никада не чита новине.
То би значило да не зна шта у
њима пише.

ЧЛАН 9. Председник никада не оставља
свој народ на цедилу. Само је
његово присуство потребније на другом месту.

ЧЛАН 10. Ко уђе код председника са својом, треба да изиђе са
председниковом идејом.

ЧЛАН 11. Није препоручљиво мислити. То већ чини председник.

ЧЛАН 12. На основу чланова 1-11 за све успехе
заслужан је председник, а
неуспеси се као сувишни укидају.

ПОМОЋ ИЗ ШВАЈЦАРСКЕ

ХУМАНОСТ ИЗ ОБЕЋАНЕ ЗЕМЉЕ

Прва помоћ која је од СПО Швајцарске стигла у Србију Српској гарди износила је 20.000 швајцарских франака у лековима; друга је упућена избеглицима, а њена вредност била је 30.000 франака. Трећа, по вредности највећа, стигла је у Београд ових дана.

Ових дана из Швајцарске стигао је нови, трећи по реду, контингент помоћи коју су сакупили чланови Српског покрета обнове у овој земљи. Пошиљка је намењена пре свега припадницима Српске гарде, али и осталим, посебно угроженим Србима, који ових дана масовно долазе са ратног подручја у Београд и целу републику.

Пошиљка садржи лекове, хигијенски материјал, војну опрему која се састоји у одећи намењеној за зимске услове ратовања. Вредност робе процењује се на око 60.000 швајцарских франака. Битно је истаћи да су ову акцију организовали чланови СПО са три подручја Швајцарске, а осим 370 чланова странке који су имали и највећи удео у прикупљању средстава и куповини робе, укључили су се и други Срби који нису чланови странке, али симпатизу СПО.

„Сви су желели да дођу и донесу ову помоћ. То говори о томе да су сви који су се одазвали нашем позиву да помогну Српској гарди и њеним борцима подједнако заслужни. Од око 150 хиљада Југословена који живе и раде у Швајцарској, око 80 хиљада су Срби, а то у овој ситуацији није мали потенцијал. Једини проблем је у томе што се ми, после дугогодишње организације по југословенским клубовима, сада организујемо искључиво на националној основи. Тај процес је почео, па сада нема у Швајцарској Југословена. То су сада Срби, Хрвати, Шиптари, Муслимани, Словенци. Ту су сада и политичке партије, па имамо једну сасвим другу ситуацију са нашим људима“, рекао нам је **Јовица Михаило-**

вић, службеник из Олтена, иначе родом из Шапца који је својим приватним возилом довеоа пошиљку помоћи.

Звонко Осмајић се испред Иницијативног одбора Српске гарде (који припрема формирање новог Штаба) захвалио на „братској помоћи“ која већ трећи пут стиже од чланова странке из Швајцарске: „Борци Српске гарде, оспоравани и од ЈНА и од територијалаца, својом храброшћу у досадашњим борбама показали су ко су и шта су и каква им је циљ борбе. Од тога нећемо одустати иако нам је до сада поред команданта **Ђорђа Божовића** — **Гишке**, јуначки погинуло још двадесетак бораца. Више од те бројке је рањено, између осталог и због тога што смо са усташама водили борбу увек на најтежем терену. Било је и издаје од мештана, и Срба и Хрвата, на подручју славонског ратишта, што је могло по Гарду да има трагичне последице. И ова пошиљка помоћи нама је подстрек и ми нећемо одустати од наше борбе, уз наду да ће се у Србији схватити да је једино Српска гарда у овом тренутку права војска која се бори за Србе и Србију“ — рекао је **Осмајић** упућујући том приликом позив и осталим Србима који живе и раде ван граница земље да упуте неопходну помоћ Српској гарди у даљем ратовању.

ШИРЕЊЕ ГЛАСИНА

Прва пошиљка која је од СПО Швајцарске стигла Српској гарди вредела је у лековима око 20.000 швајцарских франака; друга пошиљка од 24 кутије, са одећом у вредности

од око 30 хиљада франака, упућена је у манастир Свети Архангел Гаврило у Земуну избеглицима из Славоније. **Горан Бјелић**, председник Извршног одбора СПО за Швајцарску, наговестио је нове акције, помињући притом да је све више Срба који нису чланови странке, али се обраћају СПО са молбом да их они упуте где да пошаљу помоћ.

„Од прославе коју организујемо под називом „Хуманитарна нова година“, трећину оствареног прихода наменили смо Српској гарди и осталим Србима. То ће, надамо се, износити неколико десетина хиљада швајцарских франака које ћемо употребити за куповину лекова, одеће, обуће и хигијенског материјала за наше борце“, рекао нам је **Бјелић**.

Посету чланова СПО-а из Швајцарске искористили смо и за питање о проблемима с којима се суочавају у раду странке. Искуства нам је изнео **Драган Теофановић** секретар Округног одбора СПО за француско говорно подручје у **Вевеју** месту које се налази на Женевском језеру:

„На овом подручју углавном живе Шиптари и питање је како би се све одвијало да оснивањем СПО нисмо „развили“ српску заставу и ставили им до знања да постојимо. Провокација има и даље, али у мањој мери него раније. Оно што је симптоматично, а што је присутно и међу Србима у Вевеју и Швајцарској уопште, то је борба за власт и позиције у странци. Политика је наједном постала и за земљаке ван граница Србије најуносније за занимање. Кад не остваре оно што су наумили шире гласине као потпредседник Округног одбора СПО **Миљко Марјановић** који је ову нашу акцију прогласио „диверзијом“, да ми сакупљамо новац који ћемо ставити у цел и отићи на „излет“ у Србију. Сем љаге, овакве гласине међу Србима умањују ефекте помоћи коју желе да дају. Не заборавите, у Швајцарској се сваки франак тешко зарађује и тешко троши“, чули смо од **Теофановића**.

СТРОГА КОНТРОЛА

Гости из Швајцарске рекли су нам да готово сви имају сателитске антене и да редовно прате програм ТВБ, за који кажу да је неobjективнији и од саме Швајцарске телевизије која углавном користи за своје информативне програме материјале ХТВ. Рекли су нам и то да су након децембарских демонстрација у Београду, они 16. марта организовали сличне демонстрације које су на тамошњој телевизији (на коју Срби тешко долазе), добиле запажен третман. У овој земљи, за коју многи данас мисле да је обећана, мења се однос према свим странцима, а посебно оним из дојучерашње Југославије. Отуда не изненађује и увођење виза за Југословене. Према проценама наших саговорника, број незапослених је у овој земљи у порасту. Близу је бројке од милион беспослених, отуда и сужавање простора за све странце, па и Србе. Сами су нам признали да многи за јавност говоре да ће се вратити, а да то у ствари уопште и не помишљају да ураде. То се односи пре свега на Србе лекаре и стоматологе. Наши саговорници планирају повратак у Србију за коју годину.

В. Р.

Активисти СПО из Швајцарске: Јовица Михаиловић, Горан Бјелић и Драган Теофановић.

СА МНОМ НЕМА
НЕИЗВЕСНОСТИ

ПАРТИЈА О КОЈОЈ СТЕ САЉАЛИ 50 ГОДИНА У МРАКУ

Ко проба тај узима, ко уће тај више не
излази, ко искористи тај зна зашто је
живео.

УЖИВАЊЕ, РАДОСТ ПРАВНЕ
ПРЖАВЕ, ВАША ПАРТИЈА
ЗАДОВОЉАВА ВАС ОД ПРВЕ.

БОЛОНЈА

НАЈЛУЂА НОН—СТОП

Југословени су месецима најпокретљивија популација у Европи. Стотине хиљада грађана те земље тренутно борави у Мађарској, Немачкој, Италији, Француској, Великој Британији... Чак је и мала Швајцарска пре неки дан прославила долазак стохиљадитог „јужњака“.

Вежба „**Но последњи изнађе гаси светло и закључава**“ тече по плану.

ЛОРД—САМОТЊАК

Последњи боравак у Београду лорд Карингтон окончао је још уморнији и зловољнији. Не само да код Срба и федералне армије није наишао ни на минимум разумевања, већ га је допао и понижавајући задатак да изиграва Милошевићевог курира.

Морао је Хагу, Бриселу и осталима да пренесе да се у случају (недоспустиве) непопустљивости заједнице на чело наше преговарачке делегације поставља мајор Веселин Шљиванчанин.

Ви знате шта то значи.

КАРАЦЕТКИН

Клара Мандић, дентиста по струци, „праксисовац“ по убеђењу, секретар Друш-

тва српско-јеврејског пријатељства из све снаге, ново је откривење информативног програма Телевизије Београд. За кратко време госпођа са снежно белим осмехом у више наврата је износила свој поглед на свет, у шта се не уклала тврдња о бољшевичкој Србији.

Имајући на уму занимање др Бабића, који је то много раније уочио, могуће је отклонити још једну распрострањену историјску заблуду — да на Стоматолошком факултету уче како се поправљају зуби.

ВУДУ АНТЕ

Анте Марковић је кукавички поднео оставку, провидно се заклинајући иза непристајања на предложени ратни буџет.

Могу он и његови да причају шта хоће, али посматрајући његову економску страховладу, у распону од релативног благостања до тоталне беде немогуће је отети се утиску да су најжешћи критичари били у праву.

Премијер се враћа у Загреб обављеног посла. Спровео је у дело најстрашнију клетву: „Дабогда имали па немали“.

РАЖАЛОВАНИ ПРИНЦ

Врховни штаб оперативне групе за ослобађање Дубровника донео је тајну наредбу да се због антицрногорског деловања принц Никола по повратку у земљу приведе, да му

се одузме опасач и пертле, и да се стражарно спроведе у затвор.

Даљу терапију преписаће доктори Бранко и Бора.

МИЛЕ, ЦАРЕ

Пометен бројним свакодневним обавезама (толико да често не зна где се у које доба дана налази), градоначелник Београда др Милорад Унковић направио је мали лапсус у свом поздравном говору штићеницима и васпитачима једног градског центра за малолетне деликвенте: „Поздрављам малишане и њихове родитеље и желим им брз опоравак“.

Молим вас да будете пристојни и коментаришете у себи.

БАЈ — БО — КАН

Прошлог викенда угледни филмски критичар Драгослав Бокан — Игл имао је пуне руке посла. Прво се у суботу прошетао центром Београда, обишао уличне продавце новина које он не воли да чита и запретио им да ће следећи пут када их буде затекао у свом региону да их поцепа „ко неписмен новине“.

У недељу је извршио јуриш на учеснике мировног покрета испред зграде Председништва Србије. Ту је, наводно, лишен слободе.

Постоје две верзије: по првој, вратио се човек у базу (гнездо). Други тврде да му је

(СПУШТАВАХ СЕ ЈА НИЗ ВАШУ ПРУГУ)

војвода открио како да подигне свој политички рејтинг и успут заврши сабрана дела.

ЛИЦЕ С ВЕШАЛИЦЕ

Крагујевац, Кнић, Топола, Аранђеловац и околна Шумадија добијају за предстојеће празнике пригодан декор. На плакатима чије је штампање у току налазиће се имена и адресе свих који се нису одазивали позиву за мобилизацију. После тога, њихова кожа вредеће бар упола мање него данас.

„Вешаћемо их (плакате) по улицама“ — вели пук. Буда Ракић узвишеним тоном.

Неумрли глас из гроба би додао: „Народ који има овакве официре не мора да брине за своју будућност“.

РАМБОМАН

Није чудо што је војвођанско чудо од дедета још пре ступања на нову дужност стекло надимак Рамбоман (Божовић). Просто невероватно шта је све успео да посвршава са непуне четири деценије живота. А према мишљењу Онога Одогго способан је привредник и ефикасан шеф, у чије подвиге се убрајају и пензије које не касне.

Рамбоман је ову мисију врло озбиљно схватио.

Будући да није склон идолопоклонству и имитирању, на првом кораку демонстрирао је своју аутономију. Енергично је против фаворизовања приватне својине путем откупа друштвених станова, незванично сазнајемо.

Чак и са приходима попут његових немогуће је откупити четири суботичка и два новосадска стана, колико их ужа фамилија Божовић службено/приватно користи.

ШВАЈЦАРСКА БЕЗА

Божидар Савковић, радник из Београда,

власник девизне штедне књижице са уписаних педесет хиљада швајцарских франака, штрајкује глауу испред „Југобанке“. Хоће своје паре, одмах и у кешу.

Неозбиљно и неодговорно. Помишља ли Божидар можда како ли је нашим функционерима са књижицама швајцарских банака. Како они да дођу до својих девиза, над сви путеви воде у војни одсек?

ИЗГОН ИЗ РАЈА

Од првог јануара оно што гледате зове се Радио-телевизија Србије. У новој организационо-технолошкој целини могуће је све што можете да замислите. Рецимо, познати београдски новинари, све некад гледана тевелица, са решењем о премештају у задњем џепу и озарени због још већих професионалних изазова обраћају се српским гледаоцима из новог супермодерног студија у Приштини.

Крсте и овог пута одлучно демантује да је реч о одмазди за палог Душана.

КАДРОВИ

У складу са промењеним друштвеним околностима, у комбинацији за генерал-директора налази се и генерал-мајор Милан Гверо, исказан као командант у акцији сузбијања дезинформација из „Борбе“ и „Студија Б“.

АЛИЈА ПИСМЕЈКЕР

Алија Изетбеговић се баш потрудио да турској браћи објасни актуелну политичко-безбедносну ситуацију у БиХ и Југославији.

„Федерална армија ће доживети свој крах уколико нападне Сарајево... Ако покушају, затражићемо помоћ од наших пријатеља — на првом месту од Турске... Можда се друге власти Југославија не могу супротставити фе-

дералној армији, али Босна је другачија. Против федералне армије постоје географске препреке и муслимански народ...“

Јел' то неког ударила мокра чарапа или је претоварио стомак свињетином?

ДИНАРСКА ТВРЂАВА

Чувајте се. У оптицају је издајничко-дефективна гласина да нови српски динар као средство плаћања нестаје за највише три месеца. Е, малко морген.

Истина је сасвим другачија. Залихе хране, воде, лекова, хартије, боје, олова и осталих потроштина у топчидерској штампарији новца толике су да би браниоци динара могли да одолевају вишегодишњој опсади.

ПРЉАВИ И ДЕБЕЛИ

Запрепашћени смо подвалом и марифетлуком којем прибегава један министар иностраних послова у презентирању тобожњег случаја са својим интервјуом нашем листу. Он је позвао нашег дописника — случај незапамћен у историји нашег листа — и на своју иницијативу дао му тај „интервју“ који му нико није тражио. То је равно међународној цунгли.

Револверашки обрачун одиграо се тачно у подне, у главној улици испред салуна. Прљави је добио задовољштину. Потегло је први. Када се дим барута развијао Дебели је остао да лежи, лицем у прашину, под врелим балканским сунцем.

Гледајте и даље српске шпaгeти-вeстeр-нe.

ДРУЖЕ ТИТО

Радници „Колубаре-Прераде“ у Вреоцима добили су дечије пакетиће за Нову годину у којима су биле и свеске са ликовима „наших великана“ Јосипа и Јованке Броз (!?)

Без коментара.

8. СЕДНИЦА УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ

**ОСТАЦИ ЗАКЛАНОГ
УДРУЖЕЊА**

Матија Бећковић: „Важно је да ме гоне“

Прича о годишњој скупштини УКС има тужан крај. Неко је тога био свестан још истог дана када је скупштина одржана, а некоме ће за то бити потребно време.

Од коментара о успостављању сарадње Српске православне цркве са оваквим удружењем, аутор се уздржао.

Прича о годишњој скупштини Удружења књижевника Србије има тужан крај. Неко је тога био свестан још истог дана када је скупштина одржана, а некоме ће за то бити потребно време.

Утисак безнадежности који испуњава све већи број људи блиских култури није последица онога што се догодило на годишњем скупу српских писаца. Више је он подстакнут оним што се тамо и тада није догодило. При том не мислимо само на пад или остајање на власти председника удружења академика **Матије Бећковића**. Без обзира да замерке, које нису без основа, посебно оне које је изнела **Радмила Лазих**, као и на њемушту одбрану председника, оно што забрињава је држање тзв. чланства. Показало се, наиме, да је дугорочна политика пријема у чланство била лоша услуга самом Удружењу. У последњих пет-шест година, да не идемо далеко, многим неударовитим и полуписменим људима званично је дата титула писца. У знак захвалности они су на последњој скупштини били лојални. Та лојалност није се толико исказала у подржавању садашње Управе, колико у пристајању да остану на маргини друштвених и професионалних питања, а самим тим и на маргини утицаја у сопственој кући. Јер, да је реч о чланству у коме су зналци у већини, они не би дозволили да се прича о вољи за моћ протури као прича о изгласавању или неизгласавању поверења Вођи српских писаца. Они би знали да нарцисоидност Вође није јака од потребе да се демистификује један метод.

Доказа нема

А тај метод није провејавао само током ове Скупштине, већ нам је познат много дужи. Начин на који је Матија Бећковић, наоко миран, понудио решење драматичне ситуације (посебно драматичне по његове вазале из Удружења) открива да један дух, за који се мислило да је из ових простора прогнан, итекако живи. Његово држање, и његове речи, неодољиво су подсећале на **Слободана Милошевића**. Издавала га је једино нека готово сетна љутина, нека врста беса према самоме себи што се он, који тако брижно мисли на све, нашао у овако јадној позицији. Није, наиме, баш као ни Милошевић, навикао да одговара. Зато је, говорећи о олпужби да је УКС постао слуга режима, рекао да се не износе докази, „јер их и нема“. Јер их, како дубоко верује Бећковић, не може ни бити. У то је бар сигуран.

А затим је, тражећи начин да максимално себе издигне, понудио могућност прекида мандата, односно, како је рекао, његовог „окончања“. Изједначио је Себе и Комунизам, као две једнако опасне претње. (Без обзира што и Бећковић мисли о комунизму као што мисле и остали, он је **опчињен причом** која о комунизму још траје. Њега не занима предзнак, колико **снага** која је иза тога. Кад се све измери, једино Комунизам, као светски процес, може да буде прикладно поређење са местом и улогом коју Вођа српских писаца себи приписује.)

Оно што се догодило знамо и добро је што се догодило на такав начин. Јер Бећковић је за себе већ био спремио ореол вели-

комученика, улогу коју је, ето, прекинуо због виших циљева. О томе нам најбоље доказе даје НИН, који се, сасвим логично, одмах укључио у одбрану лика и дела Матије Бећковића, кроз перо нашег познатог новинара **Миливоја Глишића**. (Коме је овако одговоран задатак могао да повери само његов главни и одговорни уредник, **Милован Мило Глигоријевић**.)

Парадоксално и иронично

Елем, под насловом **ГОРКА ВЛАСТ ФРАНЦУСКЕ 7**, НИН се, накнадно, обрачунао са неистомишљеницима и, онако успут, дао још мало простора несвргнутом Председнику да „појача“ своје јектеније.

Прва реченица тог дела текста гласи: „У изјави за НИН, Бећковић **иронично** описује свој **парадоксални** положај“ (подвукао Н.М.). Текстописцу је изузетно стало да још пре него што читалац прочита изјаву самог Бећковића он стекне утисак да му је положај парадоксалан, што ће овај у даљем делу текста иронично објаснити.

А колико је наш славни академик прирастао за срце овом објективном извештачу са Скупштине УКС, најбоље потврђује чињеница да га је два пута назвао само по имену! Најпре, у једном тренутку „пита се Матија“, пише угледни новинар НИН-а Миливоје Глишић, да би на крају било овако: „Затим Матија горко закључује“.

Матија, то је као некад Тито, или данас Слоба, име које сви знају и прихватају, име које сви воле, и које не захтева презиме. Јер, то је НАШ Матија, поручује нам НИН, и њега нико не сме да дира, ни да бије. Нити да доводи у питање.

Осим када то он чини самом себи.

То му, међутим, није тешко, с обзиром на свакодневно појављивање на ТВ. О једном таквом иступу, „НОВОСТИ“ су забележиле реакцију **Вука Драшковића**, поводом наведеног сукоба опозиције и Српске православне цркве.

Коментаришући једну емисију посвећену томе, Драшковић је рекао: „Изречене су речи да у овој земљи нема човека који се сме усудити да даје савет Патријарху и да у овој земљи нема никога ко сме да се усуди да нешто приговори Патријарху. Ту свету недодирљиву позицију Патријарха, господин Бећковић је пренео и на себе и на челне људе Академије рекавши дословно: **Културни је геноцид када се критикују најбољи у једном народу, јер шта ће тек рећи о најгорима, кад тако говоре о — најбољима.**“

Писци и клања

Напади на Управу књижевника и на Вођу српских писаца, изречени на Скупштини, били су усамљени. Али је заиста мањи проблем што се Управа одвојила од чланства и што је сама бирала поводе када ће реаговати, како је приметила Радмила Лазих. Много је већи проблем што чланство није у стању да демистификује јефтину митологију, доследно оповргавање духа и етике писца и писања. Што писци, тиме што жмурећи прелазе кроз време, постају саучесници у историји ирационалног.

Огромна већина српских писаца једног

дана, а он може доћи врло брзо, неће моћи да каже како су били против рата. Против убијања, клања. И против навијања да међу закљанима има више „наших“ него „њихових“. Јер удео писца није у томе да слави ране и крв свог народа, већ да чува живот као мерило свих вредности. Етичка позиција писца јесте управо у томе што он непрестано поставља питања, и себи самом, о смислу и о животу. Суноврат према крви и према смрти није само дар „одозго“, усуд политике, већ и саучешће оних коју су морали упозорити док је још било времена.

Али, после Скупштине УКС, времена више нема. Оно још можда постоји у свести појединца. Удружење је, у том погледу, немоћно.

Огромна већина српских писаца који су данас више српски него што су писци, изгубила је моћ да мисли другачије. Наслеђе „мрачне прошлости“ тако показује своју још делотворну моћ: да друштво највише напора чини да поништи разлику.

Матија Бећковић је, дакле, само врх леденог брега. А чињеница да је као такав остао на челу српских писаца мора се прихватити као једна од истина о овом друштву. Јер, остаће непобитно да је чланство одбило да гласа о поверењу свом Вођи.

8. седница УКС

Био је то, међутим, мали тријумф за Бећковића као човека. Много је већи пораз за њега као Величину. Јер, и поред свега, није му пошло за руком да неколико различитих мишљења, и исто толико дугих и неразумљивих одбрана претвори у своју 8. седницу. Из претеране лојалности, чланство му је несвесно подвалило.

Тако ни Матији Бећковићу није пошло за руком да победи с губитничким менталитетом.

Зато му је помогао његов портпарол у НИН-у, дајући му простора да „сетно закључи“:

„Као да се понавља 1941. када су комунисти искористили напад Немачке да они победе, а народ да изгуби. И то је мој највећи морални приговор борби оних који прижељкују такву победу и сада и који су сасвим равнодушни према општој судбини српског народа. Многима ове речи неће бити миле, али дошле су на њихову иницијативу. Мени је, уосталом, важно да ме гоне, важан је континуитет, а није важно ко ме гони“...

Пошто је себе сврстао на страну народа и пошто други остају равнодушни према њему, Матија Бећковић на своја крхка плећа прима „остатке закљаног народа“. А сви који другачије мисле његови су прогонитељи и он мисли само на континуитет, јер је он прогоњен још од 1941.

Плашећи се да буду осуђени за „културни геноцид“, како га је формулисао њихов Вођа, српски писци су се понели исто онако како се понео српски народ 9. децембра 1990. године, на првим слободним изборима.

И они су радије прихватили какву-такву власт, него безвлашће. Власт бар гарантује да са њом нема неизвесности.

Никола МИШКОВИЋ

НИКОЛА МИЛОШЕВИЋ

НИКОЛА ШОЛА

ЦРКВА И ПОЛИТИКА

То што данас извесни црквени великодостојници могу с времена на време да се на телевизији појављују није никакав суштински уступак Цркви. Оног часа кад би се челници Цркве почели критички освртати на постојећи режим и његовог лидера, брзо би им овдашњи властодршци ускратили гостопримство на телевизијским екранима. И не само на њима.

Мало које јавно иступање црквених великодостојника добило је такав и толики публицитет као критичка реч о српској опозицији, коју су у телевизијској емисији „Србија у огледалу истине“ изговорили познати и уважени духовници Српске православне цркве митрополит Амфилохије и владика Иринеј. Не само што су кључни делови ове емисије још једном потом предочени телевизијском гледишту, него су, поврх тога,

добили истакнуто место и неуобичајено велики простор на страницама незваничног гласила владајуће странке под уредништвом Александра Прље.

Тешке речи осуде што су их митрополит и владика овом приликом о српској опозицији изговорили, неуобичајене за духовна лица, жестином својом превазилазе све што се у последње време могло чути и прочитати у средствима јавног информисања која контролише владајућа странка. На провокативну

напомену болшевичких саговорника да „црква никада није толико политички оспоравана од опозиције као што се то дешава у последњих неколико дана“ митрополит Амфилохије изјавио је како је „по цркви најлакше ударати“, с тим што су се они који су цркву „тукли и убијали“ у овом тренутку „ућутали, а сад почињу да ударају по њој они који се декларишу као њени пријатељи“. А ови тобожњи пријатељи српске православне цркве, који је данас „туку и убијају“ па чак и „псују патријарха“, показују тиме само „своје сопствено духовно сиромаштво и незналаштво“, „затровани партијским једноумљем“. Шта више, за ове и овакве једноумљем затроване критичаре цркве митрополит Амфилохије каже још и то, позивајући се на једну мисао владике Николаја, да су „безбожници у гуњу и опанцима“.

Владика Иринеј назива опозиционе делатнике људима из разних „странчица“, чији

„ум и менталитет није нимало слободан од отрова једноумља“ и који „огромни духовни ауторитет цркве“ настоје да употребе за своје уско страначке сврхе.

Што се пак „идеологијца“ (опет један симптоматичан израз **владике Иринеја**) ових једноумљем затрованих политичких посленика тиче, нису оне, по њему, далеко одмакле од болшевичког безумља, јер се ките „бездушним европским, подједнако материјалистичким, идеологијама и псеудодемократијама“.

Ако било ко, а немоли неки духовник од угледа и утицаја некога јавно обележи као „безбожника у гуњу и опанцима“ и човека који у свом „духовном сиромаштву и незналаштву“, затрован партијским једноумљем „удара и туче“ по цркви и њеном патријарху, онда том неком елементарни морални обзир на међу обавезу да на овакво једно јавно дисквалификавање јавно и одговори. А пошто већ поменути заступницима већ поменутих „странчица“ и „идеологијца“ приступ средствима јавног информисања, телевизији пре свега, одређују функционери владајуће странке, онда им за њихове реплике практично стоји на располагању само „Српска реч“.

Своје критичко слово изrekli су инкриминисани опозициони делатници пред нешто око хиљаду окупљених слушалаца у Дому омладине, а комунистичка телевизија је то њихово казивање пренела само у произвољно одабраним одломцима у трајању од неколико минута и то тек после једног енергичног и драматичног упозорења **Вука Драшковића**.

КРИТИКА НИЈЕ ПСОВКА

За своју реплику **митрополит Амфилохије** и **владика Иринеј** добили су на располагање једночасовну телевизијску емисију пред милионским аудиторijумом, поврх претходно поменуте две репризе како на телевизији тако и у „Политици“. У овај овако драстично неравноправан положај довели су критичаре из опозиционих редова уредници средстава за информисање, постављени и контролисани са врха владајуће странке, па вероватно неће бити увишно да упитамо црквене великодостојнике о којима је реч не би ли и у овој тако очито неравноправној заступљености страна у спору могло бити нечега од још увек постојећег и делатног отрова једноумља само овога пута, једноумља српских властодржаца, а не српске опозиције.

А кад странка на власти овако отворено навија за једну страну у полемици која се води, онда она то сигурно не чини зато што јој је стало до добра српске цркве и добра српског народа, већ зато што у томе налази неки свој страначки интерес.

Да је управо о таквом неком интересу реч, а не о неким узвишеним и племенитим побудама, види се већ и по томе што је телевизијском аудиторijуму предочена једна емисија у којој нико од учесника није нашао за сходно да се критички осврне на садашње српске властодршце и да нам каже нема ли можда и међу њима „духовног сиромаштва и незналаштва“ и није ли можда бар неко од оних што овде држе власт безбожник у „гуњу и опанцима“. Неће ваљда бити да су сви ти

тако поразни недостаци однекуд својствени само српској опозицији и да их макар у некој малој мери нема и у људима, као што су, рецимо, по трећи пут за министра постављени **Данило Ж. Марковић**, који, усупт буди речено, по налогу својих шефова још увек не дозвољава да се у српске школе веронаука уведе чак ни као изборни предмет.

А што се „ударања“ по цркви тиче, наши духовници морали би најпре имати у виду да реч критике није исто што и реч псовке и да је стављање знака једнакости између критиковања и псовања такође последица деловања болшевичке идеологије на овим нашим пррсторима. Још више би духовници о којима је реч морали имати на уму зашто је и како је дошло до тога да из српске опозиције потекне критика неких потеза црквеног врха. Кратко и једноставно речено, да није било оног злосрећног писма, којим је **патријарх Павле** покушао да одврати Принца престолонаследника од доласка у земљу, не би свакако ни било разлога да се критички проговори о српском патријарху и Светом синоду.

А да је критички суд о поменутом писму првог човека Српске православне цркве био нажалост у потпуности оправдан, сведочи о томе више него убедљиво интервју **митрополита Јована** објављен у „Дуги“, у коме митрополит, позивајући се на Свети архијерејски синод, отворено и без икаквог устручавања, изјављује да је сврха посланице Патријархове била да се у Србији Принчевим доласком „не ствара некаква конкуренција **Милошевићу**“, о коме иначе овај утицајни човек цркве каже да о њему може говорити „само у суперлативима“.

И ако неко после свега тога јавно укаже на колико несумњиву, толико и компромитујућу чињеницу да се врх Српске православне цркве политички ангажује у спасавању садашњег српског режима од успостављања парламентарне монархије, која је у најбољим традицијама српског народа, онда се за оног ко на ову чињеницу јавно указује не може рећи да „удара“ по цркви и да „псује“ њеног Патријарха. Штавише, отворено и поштено говорећи, по цркви „ударају“ и њен ауторитет озбиљно нарушавају управо они који покушавају да тај ауторитет искористе за одржавање једног режима који је Србију довео до потпуног привредног слома и потпуне спољнополитичке изолације, у најтежем периоду њене послератне историје.

„ФИШКАЛСКИ“ ТРИК

Није, нити може бити говора о томе да критичари политике црквеног врха тобоже хоће, као што им се приписује, да обезвреде и порекну личну честитост Његове светости — његова лична честитост је изван сваке сумње — него је реч о томе да свако коме је истински на срцу добро српског народа, мора указивати на више него штетне последице непримереног политичког ангажовања Патријарховог, које може само да поткрепи и учврсти комунистичку власт у Србији. А ако неко, уместо да се изјасни о последицама политичког ангажовања пре личности Српске православне цркве, говори о личној честитости и подвижничтву Патријарховом, онда тај неко прибегава оном познатом „фишкар-

ском“ трику који се у логици зове „замена тезе“.

Критичку пажњу завређују и разматрања **владике Иринеја** на тему „бездушних европских псеудодемократија“.

Да европске демократије нису без мана и да чак имају извесних озбиљних недостатака, у то нема никакве сумње. Али у историјској стварности никада нисмо у прилици да бирамо између добра и зла, већ увек и свагда између мањег и већег зла. А упоредимо ли „бездушне псеудодемократије“ са азијских страна, са оним европским које Владика има на уму, онда, како год да окренемо ове друге доносе много мање зла него оне прве?

Оно пак царство потпуне духовности и идеалне демократичности које нам Владика нуди као узор, постоји на жалост само у нашим сновима. Нема овде доле — а не може га ни бити — никаквог царства Божјег. Ни ми Срби као ни било који други народ у овој долини плача нисмо суочени са избором између неке идеалне и непостојеће демократије с једне стране и политичких уређења западног и источног типа с друге стране. У историјској реалности морамо бирати између конкретне и једино постојеће форме политичке демократије у европским земаљама која је, као што се зна, и у Србији постојала још с почетка овог века, и мање или више сурових тоталитарних, у нашем случају, пре свега, болшевичких деспотија, које још увек уређују на нашој политичкој сцени.

Стога називати политички поредак европских земаља, који је, уједно и поредак што га је Србија имала за време Петра I „псеудодемократијом“, објективно значи дискредитовати тај једини могући вид демократског политичког уређења без кога српски народ никада неће крочити у XXI век.

Неки наивнији читалац овог листа, упитаће можда чиме су то српски болшевици и њихов председник републике задужили Православну цркву?

Прави и једини исправан одговор на ово питање може се сажети у једну једину реч: ничим.

То што данас извесни црквени великодостојници могу с времена на време да се на телевизији појављују није никакав суштински уступак Цркви. Онога часа када би се челници Цркве почели критички освртати на постојећи режим и његовог лидера, брзо би им властодршци овдашњи ускратили гостопримство на телевизијским екранима и не само на њима.

Прави уступак режима био би, рецимо, када би се уприличила једна телевизијска емисија, са истим учесницима, у којој би се поставило питање онима који у Србији имају власт када ће Српској православној цркви вратити имовину која им је за Брозове владавине била отета, односно када ће садашња српска скупштина поново размотрити забрану Председника републике да се поменути имовина врати.

Таквог уступака, међутим, тешко да ће бити. У сваком случају, повратак црквене имовине засад траже само безбожници из опозиције.

ШТА НАРОД МИСЛИ О СРПСКОЈ ЦРКВИ

КРОВ ЗА СВЕ СРБЕ?

ОТВОРЕНО ПИСМО ГОСПОДИНУ МИТРОПОЛИТУ ЦРНОГОРСКО ПРИМОРСКОМ И СКАДАРСКОМ ДР АМФИЛОХИЈУ (РАДОВИЋУ) И ГОСПОДИНУ ЕПИСКОПУ БАЧКОМ ИРИНЕЈУ (БУЛОВИЋУ)

Б Високопреосвећени Митрополите, Преосвећени Владико, Од жалости вам пишем, од бола и неправде коју нам наносите, од туге што тако сурово и „равноправно“ одбацујете и удаљујете од Цркве оне који су верујући. Нека вам Бог опрости!

Преосвећене Владике учествовале су у невиђеној пропагандној емисији на ТВ Београд, срачунатој на то да се они који се боре и опонирају полувековној злочиначкој комунистичкој власти, омаловаже и срозају, да се обезбоже и сатанизују и да се изједначе са марксистима јер „ЦРКВА ЈЕ КРОВ ЦЕЛОМ НАРОДУ“. ДАКЛЕ, СПЦ ЈЕ КРОВ И САМОМ НЕЧАСТИВОМ, Црква је кров онима који су 50 година правили кипове самом безбожнику и клањали му се, Црква је кров онима који су се заповести Божијих одрекли, који су вернике исмењавали и називали их лудим, примитивним и заосталим, Црква је кров онима који су прогањали и мучили оне који су ово пола века веровали, постили, причешћивали се, крштавали, венчавали и опело тражили. А исти ти верујући Срби који су тешко страдали али ипак свештеника у кућу примали, они су и нашу Цркву и нашу веру православну одржали. Сада ће се значи СПЦ одрећи и нагрдити вернике и пригрлити „залутале“ невернике. А Господ наш, избацио је трговце из храма.

Преосвећене Владике, нисмо ми сви ИСТИ били ових 50 година, а то је један читав људски век. То што данас јавно СПЦ не прогањају само је привид јер комунисти су ПРОМЕНИЛИ МЕТОД ДЕЛОВАЊА а не своју безбожничку идеологију. Време ће показати њихово право лице које сада прикривају док се,

ако се, устолоче на власти наредних деценија.

По ко зна који пут високи представници СПЦ нехотице учествују, будући да су честити и лаковерни, у политичкој манипулацији комунистичке власти која је ПРОМЕНИЛА ИМЕ И МЕТОД РАДА И НИШТА ВИШЕ, јер сада када пропадају у страху се као дављеник за сламку грчевито држе Цркве — ВЛАСТИ РАДИ. Црква то прихвата, иако зна да је и Стаљин исто то радио када му је требало.

Зар Преосвећене Владике не виде да комунисти само спроводе у дело рецепт својих идеолога: „Када са непријатељем не можеш да изиђеш на крај, придружи му се, притаји се, разарај га изнутра, разарај цркву, разарај установу...“. Према казивању пребеглог официра КГБ-а Анатоли Гољичина, цео комунистички План (рестаурирани НЕП) је подељен у неколико фаза и то: стварање привада демократизације, прерушавање комуниста, стварање лажне опозиције, цепање и дискредитовање праве опозиције, убацивање Тројанског коња националног помирења, итд итд. Од тог сатанског плана човеку се диже коса на глави — а крајњи циљ је: задавање последњег удараца ради остваривања још већег утицаја за левичарску безбожничку идеологију. Овај последњи ударац задаће онда када добију велике зајмове за опоравак привреде. Ова књига штампана је још 1984. године у Америци у којој је обелодањено рушење берлинског зида као дела Плана, као и свих догађања до ове године, па се зато може веровати и осталим наводима који наговештавају будуће марксистичке потезе. Своја упозорења Анатоли Гољичин наговестио је у књизи: *New Lies For Old* (Dodd, Mead & Co., N.Y.).

Пола века страдала је Српска Православна Црква, страдало је мученичко свештенство, али страдали су и верници. Пуне су јаме у Хрватској православних костију — али и у православној Србији има јама које су сатанисти-комунисти пунили верујућим Србима, јама неопојаних као и безброј живих страдалника прогањаних у живој јами од зле власти. Па зар је сада довољна само чињеница да ОНИ ВИШЕ НЕ ПРОГАЊАЈУ, да би Високопреосвећени Митрополит и Преосвећени Владика ЗЛОЧИНЦЕ ИЗЈЕДНАЧИЛИ СА СТРАДАЛНИЦИМА!

Без покајања — нема опроштаја. А када су се, и где то покајали наши мучитељи? Којим делима су своје покајање потврдили? И који ће то честити и верујући Србин СТАТИ ЗАЈЕДНО да се помоли и причести са својим дојучерашњим мучитељима? Неће — ни је-

дан. Разочарано ће се окренути и изићи из храма јер ће помислити да су злочинци добродошли а он да је сувишан, затвориће се у себе, отуђити од људи и остати сам са молитвама Господу, јер закључује да слуге Бсжије тако желе. И ето, извршен је и тај део Плана.

А безбожници, они који се никад уистину и искрено неће покајати, (јер већ сада се злурадо у себи смеју и трљају руке због добро обављеног посла — а то потврђује и чињеница да сам се усудила да Вам се обратим приморана гласом савести) дефинитивно ће заузети досадашње једино уточиште несрећним верујућим Србима — НЕВЕРНИ ЋЕ, ДАКЛЕ, ОКУПИРАТИ И ЦРКВУ, тако да за ове друге више нигде на Земљи неће места бити. Једино да у пустињу побегнемо, на ледину, да плачемо далеко и од људи, и од свештеника, и од Цркве.

Када кажете да ми не смемо никоме судити, у праву сте, а да ли ми смемо бити бесловесна бића, болесни мазохисти који ће сопствене злотворе прогласити браћом у Христу, издајнике и невернике прогласити националним херојима и поново на власти усточи оне исте комунисте заогрнуте плаштом који сте им Ви изаткали и рукотворили, плаштом да је „ЦРКВА КРОВ ЗА СВЕ СРБЕ“. Тако сте им дали слободу да зло чине колико год хоће и да када год хоће могу доћи и сакрити се испод „крова за све Србе“. Испада да су разбојници у праву јер су у својој подлости оставили сасвим мало времена да се „покају“ и потом као цареви на Велика врата бивају примљени у крило Цркве. Слуге Божије ће изгрдити свакога ко се усудио да покуша да обелодани њихове прљаве биографије, слуге Божије подсетиће вернике на причу о Св. Марији Магдалени, зар не, и злодела ће бити избрисана и опроштена... јер сви смо грешници... али нисмо сви код очију — слепи. Пола века су пљачкали, разарали, рушили, убијали, уништавали и веру затирали, уживали фантастично материјално богатство — и на крају, када је већ извесно да ће то зло пропаст — довољно је мало лажне, фарисејске, шмиратске скрушености, да би их СПЦ раширених руку примила у загрљај.

Значи св. Јован Крститељ — Претеча грешно је када је блудници рекао: „Блуднице!“ Он је требало да ћути јер ми не смемо истину рећи, јер рећи истину значи бити судија, а ко смо ми да СУДИМО! А откуда онда да пастири данас суде опозицији која је једини глас савести, и зашто? Зашто пастири верницима који учине невољни грех дају емипије (казне) а непокајаним прерушеним комунистима ПОХВАЛЕ дају?

ОПРОСТИТЕ ШТО ВАМА, ГРЕШНА, КАЗУЈЕМ СВОЈЕ МИСЛИ, НАГОНИ МЕ ДУБОКО ОСЕЋАЊЕ НЕПРАВДЕ КОЈУ НАМ САДА ВИ, КАО СВЕШТЕНА ЛИЦА, НАНОСИТЕ. И ПИТАМ СЕ, ИМА ЛИ КРАЈА ПАТЊИ ПРАВОСЛАВНИМ СРБИМА?!

Желим да верујем да, ипак, није то тако како ми се сада чини, да сте поштења свога и побожности своје ради — лаковерни, али тули бол разједа ме и жалости... због неправде...

Зато рекох, да душу своју спасем...

Надежда М. Мирковић, драмски уметник, Београд

НИКОЛА ШОПЛАД

ШТА НАРОД МИСЛИ О СРПСКОЈ ЦРКВИ

**НЕ
СЛИКАЈТЕ
СЕ, ВАША
СВЕТОСТИ!**

**ЊЕГОВОЈ СВЕТОСТИ, ПАТРИЈАРХУ
СРПСКОМ, ГОСПОДИНУ ПАВЛУ**

НИКОЛА ШОЛАЈА

Ваша Светости, клечим на коленима молећи се Господу да ми опрости ако су моје речи боговредјајуће, а моја је намера да се изразим са онолико разума, колико има Христовога тела и духа у мени.

Да ли је, Ваша Светости, Србија најболнија рана на телу Христовоме? Да ли је Српско Небеско Царство спасење или несрећа српскога народа? Да ли је грех српскога народа индиректно и грех СПЦ?

Видите, ваша Светости, изгину грдан народ. Још нису опојане (на жалост) ни све жртве из претходног рата а ево нових несрећа. Питам се колико има истинске христољубивости у српском народу, колико у нама има јеванђеоскога духа, колико смо спремни на уздржавање од чињења зла, је ли је Србија болесник кога је разболео грех. Знају ли наши политичари и зналци да су ђавоље слуге. Они се радују броју својих жртава и са поносом га саопштавају свету као резултат својих лудости. Радују се и броју жртава на другој страни без свести да се и тамо убија Христ. Они не знају да је мржња грех.

Ми, верници, Срби који нису своју веру погазили ни онда нит су прекидали да Срби бивају ни онда када смо добијали батине и слабе оцене из владања у школи, ни онда када су нас са посла отпуштали, у војсци затварали, на улицама пљували, децу нам етикетирали, исти ми Срби, данас смо проглашени несрбима, издајницима Српства, слугама непријатеља, нехришћанима. Таквима нас проглашавају они који су нам убили Христово име, избацили Светог Саву из школе, забранили молитве и причешћа, а сада, када им је за продужетак владавине потребно, декларисаше се као деца Аврамова, али иза њих су дела ђавоља.

То су они зналци, Ваша Светости, који се често сликају са Вама и преосвећеним Владикама, па са тим сликама уверавају народ, верћи и неверни, да је СПЦ са својим ставовима уз њих!

Они се декларишу као потомци и следбеници косовских јунака по томе што су изазвали мржњу између хрватских сецесиониста и генералске партије који изражавају различите циљеве на штету целокупног становништва. А за те циљеве бацају народ у огањ. Па те многобројне жртве на другој страни приказују као свој успех и добро дело у корист свога народа, а своје жртве приказују као жртве свирепог лудила друге стране. И све то у име своје вере и интереса свога народа. А сме ли се у име вере и народа убијати Христ? О томе би требале да се огласе црквене власти, односно власти свих верујућих народа. Но сем подршке, до душе прећутне, својим републичким властима, ови субјекти се нису на достојан начин обратили верницима и неверницима са аспеката своје вере да би објаснили бесмисао хриштопогубљења и заштитили народ од погибија. Свети Сава би то учинио.

Сетимо се обележавања 33-годишњице смрти Владике Николаја у Лелићу, сетимо се кривичне пријаве против господина Вука Драшковића због тога што је затражио преношење тела Владике Николаја у Лелиће. Сетимо се забрањеног текста „Пасош за Владика Николаја“. Сетимо се ко је и зашто забра-

нио текст и покренуо кривични поступак. То су били они, Ваша Светости, који су ове године на дан доношења тела Владике Николаја, били на ручку и они који су се често зарад сликања састају са Вама и Вашим сликама машу као подршком својој прљавштину. Господин Драшковић је безброј пута био стављен на крст због христољубља и јеванђеоског духа, разапињали су га комунисти. Он је више допринео да сачувамо веру и Христољубивост него црквена бирократија, баш зато што је увек себе приносио крсту, спреман да пострада. Из тих разлога сматрам да има и право да црквене чиновнике опомене онда када своју руку пруже ђаволу. Драшковић је под бичем једноумља у својим књижевним делима оплакао све српске јаме, био је храбар да то учини по цену злостављања и свеколиких мучења. Црквена бирократија је ћутала у интересу комунистичких злочинаца, који су прикривали и своје и туђе злочине. О српским масовним гробницама нисам сазнао ни од црквених службеника, ни од Слободана Милошевића, ни од Војислава Шешеља. То нам је казао Вук, али не са тежњом да изазове освету, већ са намером да обелодани корене зла које треба разумом отклонити.

Са педесет година кашњења српско свештенство опевава православне жртве и то тамо где их пошаљу или поведу новокомпоновани православци: Слободан Милошевић, Јован Рашковић, Радован Караџић, Брана Црнчевић и још неки. Жртве комунистичког злочина остављене су на вољу или храброст месним свештеницима. Одбили сте, Ваша Светости, да опевате жртве на Багдали у Крушевцу, на Видовдан ове године. То није смео да учини ни Преосвећени Владика нишки, господин Иринеј. То су на своју одговорност учинили господин др Жарко Гавриловић и један свештеник из једног села код Крушевца. Ако се ваше христољубље заснива на посту и на ономе што је по вољи безбожника. Милошевића, који се у Хиландару није умео прекрстити, ја такав облик христољубља не разумем и сматрам себе духовном сиротињом.

Бојим се да ће свештенство заборавити своје световне активности и своју службу подредити интересима властољубивих лудака који залуђују народ са некаквим светлим традицијама. Светле традиције су вера, истинска, љубав међу ближњима на прво место, љубав према Свечовеку, слободи. А отимање и убијање због власти нити су светле, нити уопште традиције српског народа. Наш некрштени цар, новокомпоновани православац, преко својих телала баца нам на мозак косовске јунаке а нас који смо против хриштоубијања крсти именом Вука Бранковића. Не знам да ли је учио из историје, али треба да зна да је његов претходник цар, цар Лазар отишао у бој са својом војском и међу првима погинуо. А пре боја је сву војску причестио.

Све те српске традиције и још више српске несреће сада служе бившим комунистима као механизми психолошког дејства на поносне и славом опијене Срба да губе главе или скидају главе, да понављају грехе лудака по налогу још већих лудака.

Ваша Светости, сузе ми ударају на очи, дубоко патим због ових мисли које сам исказао, знам да сам прегрешан и спреман сам на даноноћне молитве покајања нарочито онда када ме будете уверили да сам у заблуди. На овакву реакцију сам се одлучио јер и сам патим, грех политичара доживљавам као свој грех, боле ме ране и сузе оних мученика, живих и неживих, и она дечија лобања коју је монах Филарет донео у комунистички студио, да би и на тој главици власти имале какав-такав политички профит.

Молим и молбу сузама потписујем да се огласите против оваквих потеза нашега цара, цара некрштеног, да се мане оваквих година расплета. Требају нам деца за рад, за свадбе и крштења, треба да нас наша деца сахране, а не да се шаљу у хриштопогубљење.

Вама власти не могу много учинити зла више него што су учиниле, а Ваша реч би имала огроман ехо.

Кајући се и љубећи Вам десницу поздрављам Вас — Христос се роди!

**грешни Љуба Вукоављев
Крушевац**

МУЗЕЈ СРБИЈЕ

**САМО ТРИПУТ У ИСТОРИЈИ СРБИЈЕ: ПРВИ
ПУТ, ПОСЛЕДЊИ ПУТ И НИКАД ВИШЕ**

**МУЗЕЈ
ВОШТАНИХ ФИГУРА**

чувене

М а д а м Т и с о
из Пожаревца

Ако желите да додирнете, пољубите или штипнете
Монтезуму или Хитлера, Бика Који Седи или Хоменнија,
Стаљина или Ал Капонеа, Чаушескуа или Иди Амина,
ДОЋИТЕ И УЧИНИТЕ ТО ОДМАХ, јер већ сутра може бити
општа мобилизација.

Улазнице можете набавити у Генералштабу ЈНА

ВОШТАНИХ
ФИГУРА

ПРЕДРАГ ПАЛАВЕСТРА, АКАДЕМИК

ПРЕЖИВЕТИ ЧАСНО

Један од 18 потписника Апела за мир САНУ. Политика замрачила — књижевност расветлила. Да ли је Загреб српски културни центар?

Ви сте један од оних истакнутих српских интелектуалаца који нису страначки ангажовани. Зашто?

Живећи у тешким временима стекао сам сазнање да интелектуалци у принципу не треба да припадају ни једној партији. Интелектуалци су прави творци и критичари свих идеологија, али по својој природи, чини ми се, нису добри верници и зато не треба да улазе ни у странке ни у покрете који би могли да ограничавају њихову слободу мисли, њихову слободу речи и кретања.

Да ли то значи да уопште нисте политички ангажовани и шта мислите о потреби интелектуалаца да се политички опредељују?

Моје јавно и друштвено деловање засновано је искључиво на моралним и грађанским начелима, а не на политичком програму неке организације или неке странке. Као сваки грађанин, наравно, осећам се одговорним саучесником у свему што се дешава око нас, па чак и ако не могу непосредно да учиним на ток догађаја. Ако не могу увек да делујем ипак увек могу да мислим и да говорим; одбрана слободе и мисли изражавања је облик најприкладнијег јавног деловања интелигенције, поготову онда када мислећи слојеви у народу морају поступити као коректив државне и јавне политике.

ГРАЂАНСКА НЕПОСЛУШНОСТ

Ви сте један од потписника апела за мир, иза кога стоји 18 чланова САНУ. Како бисте објаснили Ваше ангажовање у овом случају?

Од јуна 1968. године, када сам у оним студентским догађајима, јавно рекао оно што сам уистину осећао и веровао, моје деловање у јавности везано је за иста начела, која су изражена и у овом последњем апелу 18 чланова САНУ. Ово наравно није, прилика да се подсећамо на све оно што су људи попут мене дотад доживљавали и како су пролазили кроз неке догађаје, како су пролазили неке књиге и колико су мука имали неки објављени текстови.

Био сам, међутим, један од оснивача Одбора за одбрану уметничке слободе у Удружењу књижевника и за све време његовога постојања члан Одбора за одбрану мисли и изражавања. У том смислу чини ми се да је апел 18 чланова Српске академије наука и уметности био само још једна карика у ланцу таквог критичког деловања независних српских интелектуалаца. Тај апел нема никакву политичку основу, јер су многи његови потписници политички и идеолошки доста

различити. То је, бар за мене, искључиво морални и грађански чин упозорења и непослушности и то по мом мишљењу много блажи и мекши него што захтевају данашњи трагични односи у држави која се распада. Неке формулације у том апелу можда су могле бити и друкчије, али је морални став критике неоспоран и ја уверено стојим иза његових добрих намера.

Поред осталог, били сте председник српског ПЕН клуба. Како видите улогу ПЕН-а у овој садашњој ситуацији и мислите ли да је пожељно да се ова организација оглашава о неким основним проблемима српског народа?

Ја већ одавно нисам председник српског ПЕН-а, али сам ту дуго радио и био председник, па доста добро познајем ту организацију. Међународни ПЕН, у коме српски писци делују дуже од 60 година, важна је форма присуства у кругу светске књижевне и интелектуалне елите. Пре 30 година, 1962, био сам међу обновитељима српског ПЕН-а и мислим да смо од тада до данас доста урадили на реafirмацији српске културе и цивилизације у модерном свету. То наравно нису никакви спектакуларни успеси, али су значајни као мали и тихи кораци иза којих ипак остају некакви трагови.

Многе од слободарских и патриотских иницијатива и акција српског ПЕН-а српска држава не само што није помагала, него једно време није чак ни одобравала. Српски ПЕН је, на пример, био једини у Југославији који годинама није добијао никакву материјалну ни финансијску помоћ од државе за свој рад и своје деловање. Чак и данас српски ПЕН с муком одржава своје присуство у међународној заједници мада су се, морам признати, прилике нешто измениле.

Српски ПЕН, као што се зна, делује у условима који су сасвим друкчији од услова у којима су деловали и у којима данас делују словеначки, хрватски и македонски ПЕН центар. Иза њих је увек стајала њихова држава, док су чланови српског ПЕН-а у појединим ситуацијама били принуђени да сами скупљају новац за свој рад.

Међутим, недавни Конгрес међународног ПЕН-а у Бечу није ипак постао пораз српске политике и српских писаца и то само зато што су неки његови чланови својим старим везама и својим давно стеченим угледом, начелним ставовима и, наравно, неодбрањивим аргументима, успели и пре Конференције и у току Конференције да неутралишу оштрину врло јаке антисрпске пропаганде која се шири и у ПЕН-у. Пен је, дакле, урадио много, урадио је нарочито много на заштити писаца,

који су се нашли у невољи или који су пали у затвор, и то преко свога Комитета за писце у затвору, а данас мислим да ПЕН своју акцију мора да концентрише на иницијативе и мировне дијалоге и да му ту предстоје врло тешки и одговорни задаци.

МАРТ, ПРЕЦИ И ПОТОМЦИ

Ви сте један од чланова управе Удружења књижевника који је знатно допринео да Француска 7 постане стециште критички расположених интелектуалаца. Као што знате, на последњој скупштини УКС чуло се мишљење да ово удружење више није онакво какво је до скоро било. Шта Ви о томе мислите?

У Управу сам изабран пре неколико година по броју гласова међу више стотина кандидата; сви чланови Удружења били су кандидати и онај ко је добио одређени број гласова, ушао је у Управу. Нисам наравно увек задовољан оним што Управа ради, али када се одлуке доносе на демократски начин и демократским путем, ја се повинујем тим одлукама, јер тако схватам суштину демократских односа у друштву. Био сам међу онима који су сматрали да Удружење књижевника Србије и Француска 7 у овоме часу треба да изађу у јавност са једним новим, одлучним и критички интонираним ставом, или саопштењем, јер је Француска 7 учинила изванредно много на подизању српске националне свести, па је управо зато дужна да се прва огласи у критици јефтиног и примитивног србовања, које као нека новокомпонована страст обузима нашу јавност и која, по моме мишљењу, само наноси штету српском имену и угледу као и српској националној ствари у целини.

Будући да тај предлог на управи није прошао, нисам имао шта посебно да кажем на Скупштини, али је, чини ми се, поука коју су дали Живорад Стојковић и владика Атанасије довољан доказ да ће у Француској 7 бити потребан одређен напор како се устаљена либерална демократска интелигенција не би поцепала у условима политичких и страначких подела. Француска 7 себе није изневерила, али се, рако бих, још није довољно снашла у новим условима у којима данас делује, да није пронашла прави смер и облик свога рада.

КРИВЕ СЛИКЕ

После догађаја од 9. марта видели смо Вас на Теразијској чесми заједно са осталим члановима Одељења за језик и књижевност САНУ. Како сада видите тај Ваш чин и да ли бисте могли нешто да нам кажете о 9. марту?

Мени је на Теразијској чесми било место прво зато што сам осећао и мислио као и већина младих људи који су се тамо окупили, а

и затим што не бих могао да саобраћам са млађим људима, и са мојом децом. ако се ја налазим на једној, а они на другој страни. У првом светском рату чланови моје уже и шире породице били су међу сарајевским атентаторима, неки и у комитама; у другом светском рату неки су били у логорима, неки су завршили на вешалима, а неки и у јамама, па су ме, дакле, у те мартовске догађаје, може се рећи, увели и преци и потомци. Мој став и моје деловање видим као део једног дужег моралног опредељења, који са мном нити почиње нити се са мном завршава.

Писац сте многих књига из области историје домаће књижевности. Шта мислите колико је и како представљена наша књижевност у свету и шта би се у том погледу још могло учинити?

С обзиром на то да српска књижевност припада једном малом језику и једној периферијској култури, мислим да је положај и углед те књижевности у свету далеко испред и изнад политичког угледа што су нам га обезбедили политичари. Све што су српски писци и уметници у свету постигли, постигли су готово сасвим сами, без икакве стварне помоћи владе или власти, чак понекад и упркос властима. Дипломатија нема задатак да шири и пропагира матичну књижевност и културу него да се бори за повољнији положај своје државе и свога народа. Међутим, кроз тај положај огледају се и духовни као и стваралачки донети, а гледано с те стране, српска књига у свету стоји врло лоше и готово безнадешно.

Према најновијим подацима из Народне библиотеке Србије, за ову годину српска држава није издвојила чак ни две боље месечне плате како би се српском књигом снабделе важније библиотеке у свету. Другим речима, у близу 300 славистичких центара у свету, из Србије би се данас могла послати евентуално само по једна јефтинија и мања књига. Са таквом националном политиком у култури не може се, наравно, далеко доспети, па се и стечени углед Србије, рекао бих, све више топи, уступајући место кривој слици и предрасудама које се стичу на основу нашег одсуства са оних места која су за нас важна, тако да се о Србима чешће просуђује на основу кривих слика и предрасуда.

Какав углед данас у свету има, по Вама, Србија, и да ли су текући политички догађаји утицали на то да се овај углед смањи?

Углед Србије у свету пао је испод најнижег прага подношљивости због садашњег ужасног рата и многих неразумних потеза који се приписују Србима. Србија је изгубила многе пријатеље и стекла још бројније нове противнике. Није била присутна ни где је требало, ни када је требало, повлачила је закасне изнуђене потезе, улетала у кобне замке и политичку иницијативу стално препуштала другима. Вештијом пропагандом и гласнијим присуством у свету друга страна би у садашњем рату чак могла и поправити елику о себи стечену у другом светском рату, док Србија очигледно губи своје место и углед чак и међу својим ранијим савезницима.

Они који су дужни да о томе воде рачуна, морали би се озбиљно замислити над том чињеницом не тражећи изговор за сопствене

грешке у некаквим међународним заверама или у мрачној обнови фашистичких тежњи према Балкану. Другим речима, опадање и корозија српског угледа у свету представљају политички пораз српске државе, а не културни и цивилизацијски пораз српског народа.

ПОЛИФОНИЧНА КУЛТУРА

Српска литература, пре свега српска проза, нарочито у последње време доживела је велику афирмацију у свету, што није случај са литературом, односно прозом других народа на југословенском тлу. Како то објашњавате?

По моме суду, продор српске књижевности у свет, који није ни сразмеран ни условљен садашњим међународним политичким угледом Србије, стечен је свежим стваралачким даром наших људи и њиховом способношћу да на одговарајући уметнички начин искажу и уобличе водеће идеје свога времена.

Књижевност критичког отпора, демистификације и незадовољства, која је поткопала комунистичку идеологију и изнутра нарушила бољшевичку власт, у српској духовној култури расла је упоредо са критичком књижевношћу у другим словенским литературама, нарочито у Русији, Пољској и Чешкој. Та књижевност отпора дала је печат читавај културној епохи распада комунизма и најбољи српски писци знали су на време да прихвате, преобразе и прераде те идеје, па тај процес траје код нас већ дуже од 30 година. У многим својим делима писци су обавили послове које нису завршиле неке друге хуманистичке науке и дисциплине. Захваљујући књижевности и писцима, српски народ је прошао кроз једну врсту духовног очишћења, које други још нису доживели, па је та катарза можда утицала на то да српски писци лакше и боље успоставе потребни склад између стила и идеја које западни свет прихвата и препознаје као своје сопствене идеје.

Ви сте један од српских интелектуалаца (пореклом изван садашњих административних граница), који се овде у Београду духовно развијао и афирмисао. Како видите однос између оног дела српског народа изван садашњих административних граница и Срба у метрополи?

Српска култура модерног доба изразито је полицентрична. Нема једног средишњег културног круга, из којег зраче духовне силе према периферији или унутрашњости, него постоји широк српски културни простор, изграђен свугде где су Срби живели и нешто стварали. Центри српске културе зато нису само у Србији, нити је то искључиво Београд, као што је на пример Париз у Француској.

Још од краја прошлог века српски културни центри подједнако су били и Нови Сад и Мостар, Сарајево и Дубровник, Шибеник и Цетиње, па донекле чак и Загреб. Недавно сам у једном разговору навео пример да српски авангардни покрет у књижевности пре првог светског рата није зачет у Београду, него у Сарајеву, у часопису „Босанска вила“, и то деловањем револуционарног нараштаја Младе Босне. Исто тако као што је полицентрична, српска културна је и полифонична тј. састављена од различитих гласова и

тонова. формирана под различитим културним зрачењима и укрштајима. Ту има много трагова византијске културе, и цивилизације, медитеранског и левантинског утицаја, балканског и исламско-оријенталног супстрата. једне, рекао бих, паганске традиције, православља, католицизма, средње Европе и подунавско-панонских културних струјања, као што има и динарско-шумадијских, херцеговачко-црногорских и поморавских патријархалних наноса, остатака древних култура и цивилизација, као и помодне увозне потрошачке културе пролазног дејства и трајања.

Однос између онога што се ствара код Срба у Србији и онога што стварају Срби изван Србије природан је однос какав влада у свакој плуралистичкој култури, и у свакој мултикултуралној заједници, с тим што Срби изван Србије, поред својих доприноса матичној српској култури и књижевности, истовремено дају и своје доприносе завичајним културама — на пример у Босни. Црној Гори, Хрватској или у Војводини.

ПРОСЕЧЕНА РАДОСТ

Како оцењујете културни и национални положај Срба у Босни и Хрватској?

Положај Срба у Босни и Херцеговини у културном и националном смислу данас је неупоредиво повољнији него у Хрватској. Срби су у Босни државотворни народ који има призната уставна права, док се у Хрватској они морају да боре не само за своје правно признање, за национални и грађански идентитет, него чак и за голи физички опстанак.

У политичком смислу, положај Срба у Босни и Херцеговини у овом часу изузетно је напет и готово бих рекао експлозиван, па је лако могућно да ће се свеколика садашња југословенска драма разрешити управо у Босни. Желео бих, наравно, да то буде трезвено и разложито демократско решење, јер у Босни — ма колико то изгледало парадоксално због њене претеће раздвојености — има више предуслова за споразумевање и дијалог него у неким другим срединама. У Босни су народи, вере и културе толико измешани да се готово не могу повући границе одвајања: свака тараба ту је уједно и место сусретања и дијалога, као и повод за свађу, тучу и истребљење. Зато у Босни, колико је ја познајем, нико не може остати по страни од зла које се примиче. Сви ће, ако се заједнички не одупру свако својем сопственом злу, ускоро бити и жртве и крвници.

Хоћу да верујем да ће се управо те старе традиције међусобног поштовања и дијалога, комшијске солидарности, узајамне помоћи, мобе и споразумевања око заједничке ствари, дакле „традиција духовне културе и мултикултуралности, да ће та традиција надвладати наслеђе мржње, зависти и освете, те да ће племенита заједничка културна баштина Босне омогућити да се у последњем часу нађу нека паметна, часна и мирољубива решења за сваки народ који живи на томе простору.

Да ли бисте дефинисали српски национални интерес?

Ниједан појединац, ниједна институција ниједна политичка странка не може данас јасно и прецизно дефинисати српски национални

интерес. То питање отворено је још у прошлом веку и оно до данас није решено, првенствено зато што није решавано на прави начин.

Зато се не бих усудио да га на овом месту, овако узгред, разматрам, тим пре што се читав мој дугогодишњи рад на историји српске духовне културе и књижевности у крајњој линији своди на испитивање и проучавање положаја и права српског народа у јединству балканских и европских заједница.

Ако ме, пак, питате како бих у овом часу, усред овог рата који већ сутра може постати још ужаснији и још крвавији, како бих у том

часу дефинисао крајњи српски интерес, онда без много размишљања одговарам да је српски национални интерес **преживети часно**.

Доведени на праг сиромаштва, морално уздрмани и унезверени, културно запуштени и недовољно просвећени и, изнад свега, биолошки угрожени — како ниским наталитетом тако и безумним жртвовањем омладине у прљавом и бесмисленом рату — духовно посечени потпуним одузимањем сваке животне радости и перспективе за читав један нараштај, и то управо онај нараштај који би требало да подигне Србију у будућност и дакле у так-

вој ситуацији, Срби свој национални интерес најпре морају наћи у себи самима.

Ако би данас свако чиста срца погледао у очи своје деце и својих унука, свако би ту могао видети да је садашњи српски национални интерес јединствен и универзалан — **часно преживети**.

разговор водила Славица ЛАЗИЋ

Што дуже траје овај сулуди и бесмислени рат, свет све више увиђа да кривицу и одговорност за његову ескалацију по највише носе Србија и Армија, тачније — руководства Србије и Армије. Западни коментатори, заправо не могу сасвим прецизно да утврде и оцене колика је одговорност Србије за овај рат: процене се крећу од потпуне одговорности до потпуног порицања и тврдње да Србија једноставно — није у рату! Још им, наимае, није сасвим јасно: да ли све води Србија или је одговорнија Армија која Србији диктира пблтику?

Кад је реч о Армији, како истиче Радио франс-ентернационал, „није важно ко пуца, него чија је одлука и замисао иза злочина. Улазећи у тотални рат против Хрватске, Армија је следила политички пројект Београда, никад јасно исказан због потребе одржавања сталне конфузије, али и није потребно да тај програм буде потврђен. Довољно је што из Београда никад није било протеста против рата да би се закључило о одлучујућем степено одговорности власти у Србији“.

ИДЕОЛОГИЈА ОСУЂЕНА НА ПРОПАСТ

С друге стране, наставља француски радио, „не може се рећи да је Армија српска, јер то је институција створена у Титовим временима и логика њеног деловања, морал и размишљање њених официра су титоистички, а не српски. Такође је вероватно да рата не би ни било да није било овакве Армије. Србија га не би могла повести ни кад би хтела, ни материјално, а ни зато што српски народ не би ишао у рат да није споменуте југословенско-српске конфузије коју омогућава федерална, тј. „ничија Армија. У том смислу одговорност Армије је одлучујућа, мада је тачно и то да ни Армија не би могла да води рат да није било политичког покрета из највеће републике који јој је својим националним пројектом обезбедио неку врсту легитимитета за рат — војну и кадровску базу. Тако је одговорност српских власти, у сваком случају, непобитна“.

Вреди ли се, стога, препирати: чија је кривица већа — српских или армијских власти? У дилеми је и „*Noje cirher sajung*“: „Док српско руководство и даље тврди да нема никакве везе са оружаним сукобима и говори о рату између савезне армије и „паравојних јединица сецесионистичке Хрватске“, још увек није јасно шта заправо хоће генерали. Може се претпоставити да армија није спремна да се повуче из оних области Хрватске у којима живе Срби... Међутим, остаје тајна коју знају само генерали: зашто се морају са земљом сравнити читави градови и села?“

Швајцарски дневник такође каже да, без обзира на то како ће се рат завршити, „свакако ће један од губитника бити ЈНА, која се још увек чврсто држи идеологије која је осуђена на пропаст. Она је обавила прљави посао за фанатичне политичке вође Срба у Хрватској и омогућила им да се на локалном нивоу прикажу као велики „ослободиоци“ и понашају као мале војводе. Армија, која се зарад сопственог опстанка бори да крња Југославија обухвати што већу територију, изгу-

АРМИЈА У ПАДУ И ПАНИЦИ

...а српска опозиција поново се оглашава оштријим тоновима

Пише: Никола Бурзан

НАЈХАРИЗМАТИЧНИЈИ СРПСКИ ВОЂА

„Најхаризматичнији савремени српски политичар је Вук Драшковић, високи, брадати опозициони вођа с косом која му пада на рамена. У својој канцеларији украшеној православним крстовима и иконама, он тврди да је овај рат борба између хрватског нацизма и неке врсте српског болшевијзма“.

Драшковић се налази на челу Српског покрета обнове, опозиционе странке која тражи основање српске армије и поновно успостављање монархије, која је збачена нацистичком инвазијом 1941. године. „Ми бисмо хтели да обновимо све што су комунисти уништили — привреду, религију, демократију и краљевину“ — рекао је он. „Монархија је део српске традиције. А српска армија је победила у два балканска рата“.

Драшковић наглашава да су „обе стране у садашњем грађанском рату погазили све међународне конвенције, обе стране су починиле страшне злочине. Збацимо руководство у Хрватској и Србији и тиме ћемо отворити пут миру у овој прелепој, трагичној земљи“ — истиче у подужем напису „*Вашингтон тајмс*“.

била је своју државу — а тиме и финансијску базу. Она такође у све већој мери остаје без војника...“

Истичући да је армији извучено тло под ногама, да је она у „слободном паду и услед тога у паници“, лист додаје: „Тренутно нико не зна како обезбедити и платити станове за многе професионалне официре, који су из Словеније и Хрватске, пребачени у Босну и Херцеговину, како и где сместити касарне и војну опрему“. Јер, нико више неће бити у стању да је финансира у досадашњем обиму, по јој прети опасност да буде расформирана — у миру. У сваком случају то неће бити у стању привредно упропаћена Србија. Стога Армија и жели да се — рат настави!

ОБРАЧУН МИЛОШЕВИЋА И ОПОЗИЦИЈЕ

С тим у вези светска штампа у последње време примећује да српска опозиција („после вишемесечне уздржаности“) поново посееже за оштријим тоновима и „најављује борбу председнику Милошевићу и армији“. Истиче се да је опозиција себи „поставила циљ да учини све за окончање грађанског рата и рушење председника Милошевића“. Актуелни рат се, како се каже, „не води ради одбране Србије, већ ради очувања комунистичког режима и њеног савезника војне хунте“.

Француски радио, рецимо, наглашава да је „најрадикалнији критичар ратне авантуре лидер СПО Вук Драшковић, који је посебно истакао Православну цркву и њену подршку режиму, помињући да многи попови иду у рат са оружјем испод мантије. С друге стране, председник Милошевић одраго је говор у којем је подсетио на антифашистички рат, истичући да је авет фашизма поново присутна и да поново мора бити поражена. Имао је очигледно у виду првенствено Хрватску; мада то није изричито рекао, она остаје могуће и тумачење да је најавио обрачун са српским фашизмом. У Србији постоје фашистичке странке и листови који су очигледно наклонени фашизму, али су они, по правилу, наклонени и Милошевићу и не представљају праву опозицију. Могуће је да под видом антифашизма Милошевић припрема обрачун управо са опозицијом, како би је спречио да искористи послератни гнев, огорчење и хаос“.

Милански „Авенире“, пак, истиче: „Лидер СПО Вук Драшковић, веома популаран међу омладином, јавно је рекао да агресија која је у току „баца срамну мрљу на Србију“, која ће се одразити на будућност земље. У четвртак, 12. децембра, СПО — најзначајнија опозициона снага — званично је затражио заказивање нових избора до 30. јуна. Овај одважни став (човека који је био Драшковићева десна рука непозната лица су убила пре неколико месеци) показује да у Србији постоји демократска опозиција која је у стању да уздрма режим. Била би још снажнија када је Европа не би игнорисала...“

Узгред: чак је и Рамиз Аљија, под притиском јавности, пристао на нове изборе — већ у марту!? Србија не може, јер — није у рату. Мало морген!

**РАЗМИШЉАТЕ КАКО ДА СТИГНЕТЕ ДО СВОГ ТАЈНОГ БАНКОВНОГ РАЧУНА!
ПИТАТЕ СЕ ДА ЛИ ЋЕ БИТИ ДОВОЉНО МЕСТА У АВИОНУ ЗА ВАС, ВАШЕ
НАЈМИЛИЈЕ И СВЕ ВАШЕ СТВАРИ?
СУМЊАТЕ ДА МОЖЕТЕ ОТИЋИ ДОВОЉНО ДАЛЕКО ОД РАТИШТА, СКУПШТИНЕ,
ИНФЛАЦИЈЕ, МОБИЛИЗАЦИЈЕ...!
НЕ ВЕРУЈЕТЕ ДА ЋЕТЕ СЕ ИГДЕ У СВЕТУ САКРИТИ ОД СРПСКИХ ОРГАНА
ГОЊЕЊА?
ПРЕТПОСТАВЉАТЕ ДА НЕ МОЖЕТЕ ДА СТИГНЕТЕ ДО ЗЕМЉЕ У КОЈОЈ НЕ
ВАЖИ СРПСКИ КРИВИЧНИ ЗАКОН!**

ВАРАТЕ СЕ! МИ НУДИМО – НАЈДАЉЕ

Све могуће дестинације, на сваки могући начин.

SAT
SERBIAN AIRTRANS

КАД БЕЖИТЕ – БЕЖИТЕ С НАМА!

КАД БРИШЕТЕ – БРИШИТЕ С РАЗУМЕВАЊЕМ!

НЕШТО СЕ НЕ МОЖЕ УНИШТИТИ

МИР БОЖЈИ — ХРИСТОС СЕ РОДИ!

Најрадоснији и после Ускрса најзначајнији хришћански празник је Рождество (Рођење) Богомладенца Исуса Христа — Божић. Редакција „Српске речи“ честита свим читаоцима широм планете овај велики српски празник. Ево прилике да се подсетимо српских божићних обичаја као живог сведочанства велике старине српског народног бића и живота.

Ми Срби сматрамо и држимо да је Божић прави празник наш домаћи, ама није црквени. Ово су речи једног простодушног српског православног свештеника које је забележио Вук Врчевић, Караџићев савременик. Врчевић је у праву: Божић са бадњацима сложеним „у пријекрст“ нало-

жених „ка требује“, присутних „бијелом пшеницом“ и заливених „црвенијем вином“, са сламом простртом испред огња, са пушкама, погачама, гулама и здравицама, уз коло и опште весеље, како празник описује Владика Његош, јесте прастари српски народни празник, који се празнује неколико дана и потиче из далеке прехришћанске старине. Чујмо са-

мог владичанског песника који путује уз гусле кроз уста игумана Стефана („Горски вијенац“, стих 2452-2469):

Нема дана без очнога вида,
нити праве славе без Божића!
Славио сам Божић у Витлајем,
славио га у Атонску Гору,
славио га у свето Кијево;
ал' је ова слава одвојила
са простотом и са веселошћу:
Ватра плама боље него игде,
прострта је слама испред огња,
прекршћени на огњу бадњаци;
пушке пучу, врте се пецива,
гусле гуде, а кола пјевају;
с унучићи ђедови играју,
по три паса врте се у коло,
све би река једногодишњаци;
све радошћу дивном наравњено;
а што ми се највише допада,
што свачему треба здравити!

РОЂЕЊЕ У ЈЕВАНЂЕЛСКОЈ ПЕЋИНИ

Јеванђеље („евангелион“ на грчком значи „блага, добра вест“) које представља житије, биографију Господа Богочовека Исуса Христа, саставили су четворица свештених биографа, свети јеванђелисти Матеј, Марко, Лука и Јован. Четворојеванђеље су прве четири књиге Новог завета Светог Писма, најважније књиге сваког хришћанина. Рождество (рођење) Богомладенца Исуса Христа је најзначајнији догађај свештене повести, и њега су описали еванђелисти Матеј (1. поглављем, 18—25) и Лука (2. поглавље. 1—20). Свети Лука приповеда да је цезар Август заповедао да се попишу сви становници Палестине; свако је морао да се лично пријави код царског чиновника у граду одакле води порекло. Како је Јосиф, муж блажене Девике Марије, био пореклом из рода јеврејског цара Давида из Витлејема, њих двоје кренуше на пут из Назарета у коме су живели у завичај предака Витлејем. Стигоше касно и не нађоше места за конак у препуним гостионицама. Тада Јосиф у близини града пронађе пећину, у коју су за време непогоде пастири склањали стоку. „И кад тамо бијаху, испунише се дани да она роди. И роди сина својега Првенца, и пови га, и положи га у јасле“. (Лука 2:6—7)

Око Витлејема пастири су чували своја стада. Одједном, ноћ се испуни светлошћу и анђео Господњи стаде међу њих, „и слава Господња обасја их“. „И рече им анђео: „Не бојте се! Јер вам, ево, јављам радост велику која ће бити свему народу. Јер вам се данас роди Спас, који је Христос Господ, у граду Давидову. И ово вам је знак: наћи ћете дијете повијено гдје лежи у јаслама. И уједанпут се анђелом се појави мноштво војске небеске, коју хваљаху Бога говорећи: Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља.“ (Лука II, 10—14) Анђели се вратише на небо, а пастири кренуше до пећине где нађоше Јосифа са породицом — Девом Маријом и Богомладенцем Исусом у јаслама. „А кад видјеше, објавише све што им је казано за то дијете. И сви који чуше дивише се томе што им казаше пастири. А Марија чуваше све ријечи ове и слагаше их у срцу својему.“ (Лука II, 17—19)

Пада у очи да се овај изузетни, најважнији догађај свештене повести одиграо у простим, готово убогим околностима, у обичној пас-тирској пећини (вертепу) и у присуству при-простих пастира. Промисао Божја је јасна: блага (добра) вест — ЈЕВАНЂЕЉЕ, саопште-но је прво онима који су смирена ума и чиста срца, а не гордим и охолом силницима и кне-зовима овога света; у чувеној Беседи на гори Господ Исус се и обраћа свима који су „Бла-жени чисти срцем, јер ће Бога видети.“ (Ма-теј, V, 8).

Св. евангелист Матеј описује долазак три мудраца са Истока: „И гле, звијезда коју су видјели на Истоку, иђаше пред њима док не дође и стаде одозго гдје бјеше дијете. А кад видјеше звијезду, обрадоваше се веома великом радости. И ушавши у кућу видјеше ди-јете са Маријом матером његовом, и падоше и поклонише му се, па отворивши ризнице своје принесосе му даре: злато, тамјан и из-мирну.“ (Мт. 2:9—11) (Превод Комисије Све-тог архијерејског синода СПЦ, Београд, 1984).

Рождество Богомладенца Исуса Христа — Божић, почео је да се празнује у Риму 354. године у време папе Либертија, који је овај празник унео у црквени календар. Божић је заузео место празника бога „Непобедно Сун-це“ (Sol Invictus); овај бог је био званично државно и дворско божанство у Риму од ца-рева Аурелијана до Константина (274-323). Противно својим претходницима први хриш-ћански цар Константин почео је од 323. годи-не да 25. децембра (на Дан Непобедног Сун-ца) прославља Бога који је то сунце створио, па га је према старозаветном пророку Мала-хији (IV, 2) почео називати „сунце правде“. Овај појам је касније унет у божићни тропар, песму која изражава суштину празника: „Ро-ђење Твоје, Христе Боже наш, обасјало је свет светлошћу богопознања, јер је тада оне што обожаваху звезде Звезда научила да се поклањају Теби, Сунцу правде, и да Те позна-ју, Исток с висине. Господе, слава Ти.“

ПРИПРЕМАЊЕ БОЖИЋА

Детињци, Материце и Оци су празници ко-ји се код Срба празнују на три седмице пред Божић; ове и следеће године они се празнују у недељу, 22. децембра (Детинци), 29. децем-бра (Материце) и 5. јануара 1992. (Оци). Суш-тина овог народног обичаја је откуп: на Мате-рице и Оце деца рано ујутру везују родитељи-ма ноге каналом и вуницом. Они се бране и моле да их одреше „јер су у послу“, али их деца дреше тек кад ови „плате“ откуп који могу бити шака ораха, слаткиши или нешто вредније у зависности од краја и имовинског стања. Ово узајамно „дрешење“ је чињење поклоне љубави које ствара свечано распо-ложење и припрема хришћанску породицу за најрадоснији празник.

На Туциндан, (5. јануара) два дана пред Божић коље се (туца) божићно прасе („Бо-жићњар“, „Печеница“), крвна жртва која је очигледно заменила људску жртву из најста-ријег прехришћанског времена. Овом пече-ницом ће се омрсити укућани на Божић по-сле шестонедељног поста (од 27. новембра до 6. јануара).

БАДЊАК

Најважнији обичај овога дана је сечење и уношење бадњака у кућу. Данас у градовима купујемо хрстове гранчице осушена лишћа увезане сламом, док у селима и данас дома-ћин устаје рано и иде у шуму по бадњак. Пре него што посече млади храст или цер, дома-ћин приноси жртву стаблу: пролије мало ви-на, баца шаку жита или оставља погачу. Бад-њак се затим доноси кући и прислања на вра-та, домаћица износи погачу, а онда домаћин уноси бадњак и поставља на огњиште. Деца просипају сламу по целој кући, а домаћин за-лива бадњак вином и медом и посипа га жи-том. У неким српским крајевима поређају храну на бадњак и онда чељад проба сва јела говорећи: „Ми тебе вином и храном, а ти на-ма сваким добром и напретком“. Вечера се на поду прекривеном сламом. Вечера мора да буде посна и тај јеловник је строго одре-ђен: мед, ораси, пасуљ и пржена риба.

БОЖИЋ

Ево најзад и 7. јануара и најрадоснијег српског празника. На Божић су сви весели и задовољни, а свађе и препирке су незамис-ливе. На Божић се не примају гости нити се иде у госте, јер је ово породични празник. Уо-бичајени поздрав је „ХРИСТОС СЕ РОДИ“ на који се одговара „ВАИСТИНУ СЕ РОДИ“. Нај-

важнија особа је ПОЛАЖАЈНИК (Полаже-ник), обично одрасли мушкарац, комшија или рођак, који рано ујутро полази у домове. Не-кад је то старије дете или девојка, али свака-ко мора бити тзв. „батлија“, особа срећне ру-ке. Полажајник носи домаћици колач, дома-ћину вино или ракију, и мало металног новца и пшенице којима дарује бадњак. Кад се поја-ви у дому, укућани се труде да га „преваре“, а он опет њих. Полажајник цара ватру и саго-реле остатке бадњака додирује говорећи или певајући: „Ој, бадњаче, бадњаче, ти наш ста-ри рођаче. Добро си нам дошао и у кућу ушао. Доносиш нам много среће, сваког до-бра пуне вреће; Ти нам Христа објављујеш, Њега славиш и казујеш. Колко, колко варни-ца, толко, толко срећница, и толико оваца, и толико јагањаца.“ Укућани прихватају песму припевом: „Мили српски бадњаче, ти наш стари рођаче. Бадњаче, бадњаче, рођаче, рођаче!“

На почетку ручка домаћица износи чесницу у коју је умесила златник или сребрњак. Укућа-ни ломе чесницу и онај ко пронађе новчић имаће срећну годину. Име је добила по томе што је она „чест, дио, срећа, јер се ломи на дијелове и свакоме даје по дио, по коме се и срећа прориче“.

Уз ломљене чеснице пева се и Божићни тропар „Рождество Твоје“.

Д. М.

ХРИСТОС СЕ РОДИ – ВАИСТИНУ СЕ РОДИ

”Напијам, брате домаћине, у твоје здравље, за твој житак и ужитак, живот и добро здравље, па у здравље твоји синова и синовца, унука и омладака, нека нас јаки Бог и данашњи Божић много и задуго у свакој срећи придржи. Дично се с твојим породом као Даница на ведру небу, и китио славом и поносом као гора с Ђурђевданом, а перивој с ружом и босиљком, дабогда! Душманину се с пушком у руци, а с оштром ђордом јуначки бранио, а никад капом у руци не умолио, него ти под ногама били као коњу у потковима, љули те стимњали, дабогда! Испод твога високога и јакога шљемена износио двадесет и четири сретња шјемена, твојим воловима орао, а твоји синови сијали. Под јарко сунце пред орачима и копачима домаћа шјемена износио и милосном се Богу молио, дабогда! Плуго ти широм гонило, а раоник с миром у дубину роњило те ти се окретало источном и западном. Од неба ти росило, а од земље родило; било ти у класу класато, а у бусу бусато, у струку трснато, а у гумни рпато; у амбару много, а у кући хајер и берићет, да дјелиш вољну и невољну, дабогда! Свакога на твоју поштену софру дочекивао, пунаву је справљао, пред људ’ма постав-љао, никад ти у кући не пресушило и највише себи оставио. Ко гођ ти за софру сједно и благовао, сваки се ситан и довољан дизао говорећи: ”Ко нас је частно, Бог му самосејмо наспорио и да Бог прости ко нас гости”, дабогда! Како ови Божић здраво и весело прославио, дабогда и унапријед за много година у бољем бићу а мањем грију; а сад здрав си ми.”

СИРОТИШТА И СИРОЧИЋИ

НЕКАД БОЉЕ НЕГО САД

„Нису крива запуштена и занемарена деца што гладна и жедна, гола и боса, посрну, већ је криво друштво које им није надокнадило одсуство родитељског дома“, рекао је још пре 100 година Јосип Шиловић, председник Земаљске Уније за заштиту деце. Те речи попут претње стижу и до данашњих дана. Да ли смо спремни за оно што нас очекује?

Нису крива запуштена и занемарена деца што гладна и жедна, гола и боса посрну, већ је криво друштво које им није надокнадило одсуство родитељског дома“, речи су старе готово 100 година, а изговорио их је проф. Јосип Шиловић у време када је био председник Земаљске Уније за заштиту деце. Ехо тих речи, попут претње, стиже до наших дана и намеће нам питање да ли смо спремни за оно што нас очекује.

Познато је да је сваки рат са собом донео велики број напуштене деце и сасвим је сигурно да ни овај рат неће бити изузетак. Последице су већ више него видљиве, деца се распоређују којекуда, од манастира до за њих потпуно непознатих породица. Број сирочића расте из дана у дан, а број сиротишта у Србији је мањи него икада. Сасвим је извесно да ће велика обавеза пасти на двадесетак домова, колико их тренутно има у Србији, а питање је да ли су ти домови и до сада били у могућности да испуњавају све своје обавезе. Управо то је био разлог да се „Српска реч“ заинтересује за институције које брину о деци лишеној родитељског старања и да у наредним бројевима својим читаоцима приближи живот тих установа и судбину напуштене деце.

Сиротишта у српском народу имају дугу традицију, прва се помињу још у 16. в, али свој пуни значај су добила тек после I светског рата када се Србија суочила са хиљадама напуштене деце. Тада су убрзано почели да се организују домови и то у већини случајева захваљујући хуманитарним организацијама и богатим донаторима. Све то није било довољно да се обезбеди смештај за сву децу тако да се приступило организовању дечијих колонија. Колоније су биле засноване првенствено на медицинској заштити и организоване тако да се деца распореде по породицама, а да преко дана бораве у заједничком центру где се о њима старало стручно особље.

Данашњи социолози имају многе примедбе на рад хуманитарних установа из тог времена без неког видљивог оправдања. Најчешћа оптужба је на рачун организације, што се може само условно прихватити као такво, јер организација је била лоша само у оним питањима која су се тичала материјалних могућности. Пре би се могло рећи да је баш ор-

ганизација била најуспешнија страна тих установа.

ПАЗИЛО СЕ НА ШКОЛОВАЊЕ

У периоду после I с. р. веома се пазило на то где ће деца бити распоређена. У домове су смештена деца старија од 3 године, дакле она деца која су тешко могла да прихвате нову породицу. У колоније су вођене сасвим мале бебе и деца стара до 3 године, изнимно и коју годину више. Интересантно је напоменути да су у колоније примане и мајке које нису могле да брину о својој деци услед материјалних услова и да су оне заједно са својом децом смештене у породице. Данас је тај вид социјалног старања потпуно стран. Напротив, деца се одузимају од мајки које су у лошем економском положају.

Чињеница је да су у том периоду материјални услови били веома лоши и да су деца у сиротишту живела на самом рубу егзистенције. Гардеробе готово да нису имали, а исхрана им се сводила на велику количину хлеба, на 180 грама меса дневно и на воће два пута недељно. Сав новац који је стизао одлаган је за потребе школовања сирочића и веома се пазило да се школовање не заврши на основној школи или занату, тако да је половина стигла до факултетских диплома. Данас је то незамисливо, јер ни 1% домске деце не завршава факултет.

Број домова за напуштену децу је у Србији растао све до 1951 г, а онда је нагло почео да опада. То је сасвим разумљиво ако се узме у обзир да је то време када су деца, чији су родитељи погинули у II с. р, стигла до пунолетства. У наредних 10 година број домова је опао за 3/4, а састав питомца се сасвим променио.

ПРОБЛЕМАТИЧНЕ ПОРОДИЦЕ

До 50-тих година је било сасвим нормално да питомци дома буду деца без родитеља, после тог времена сирочићи су постали мањина, а превладала су деца лишена родитељског старања. Данашња истраживања показују да су тренутно у домовима налази само 14% деце без ова родитеља, док чак 33% има оба родитеља. Интересантно је напоменути да се у домовима налази чак 39% деце

која имају мајку, а само 6,8% оних који имају само оца. Из ових података се намеће закључак да данас деца у домовима стижу из сасвим других разлога. Ти разлози су везани за дезорганизованост и лошу материјалну ситуацију у породици.

Највећи број деце у домовима има мајку и зато су урађена истраживања да би се утврдило занимање, образовање и материјални положај мајки које остављају своју децу. Установљено је да децу најчешће напуштају домаћице, а одмах иза њих следе раднице. Жене са високом стручном спремом, раднице у здравству и просвети готово никад не остављају децу, а број студенткиња је 1,07%. Мада је број студенткиња мали он је ипак већи од проститутки и скитница које своју децу остављају само у проценту од 0,8%. Такође је примећено да децу најчешће остављају жене старе између 20 и 30 година, а не малолетнице како се то обично мислило.

Извесно је да деца која се данас налазе у дому потичу из проблематичних породица ниске образовне структуре. Најчешће су смештене у дом услед лоше материјалне ситуације или због преласка родитеља са села у град. Домско решење за њих по правилу није лоше, али проблем је у томе што родитељи ретко одржавају контакт са децом у дому, половина их никада не посећује, а велики број то чини само једном годишње. Таква деца живе у дому лишена сваке родитељске бриге, а без могућности да их неко усвоји. Усвојења су данас ретка, а обично се усвајају сасвим мала деца без родитеља.

СА СВОЈИХ НА ТУЂЕ

Један од најважнијих услова заштите деце лишене родитељског старања је остварење једнаког старта те деце са осталом децом, а то је у пракси готово неизводиво. Напуштена деца у дом обично стижу са горким сећањима, а често и са менталним оштећењима. Та деца се тешко интегрису у нову средину, у великом броју понављају разреде и обично не стичу самосталност потребну за живот. Основну школу завршава око 60%, а они који заврше средњу школу обично завршавају занат или неку стручну школу да би се што пре оспособили за живот. Чак и када се ради о вредној и талентованој деци не проналазе се могућности за гимназију или факултет, јер издржавање и брига друштва трају само до пунолетства.

Због свих тих проблема психолози су се сложили да је породични смештај најбоље решење за напуштену децу и да би њихов боравак у заводима требао да буде што краћи. Управо због тога су код нас организовани центри за породични смештај деце од којих је најпознатији и најстарији онај у Милошевцу са капацитетом од 500 деце, а следи га Нови

Сад (550), Сремчица (300) и Београд (480).

Смисао породичног смештаја је у томе што се дете даје на чување породици која већ има своју децу, а центар плаћа за издржавање свог питомца. Замисао је да дете расте у породици, а да хранитељ није дужан да га усвоји. Све то би имало смисла да су центри у могућности да врше селекцију међу хранитељима, али та селекција најчешће изостаје, тако да се деца не ретко сусрећу са много горим условима него што су их имала у дому. Милошевац је место богатих сељака и традиција узимања деце код њих је дуга, али то није случај са свим хранитељима. Деца се обично узимају због помоћи која уз њих следи, а та помоћ се ретко троши на само издржавање детета. Примећено је да домска деца у хранитељским породицама често живе испод сваког нивоа, да наслеђују одећу од деце хранитеља, да раде више него што им здравље допушта, да се хране само остацима. Повремено инспекције су чак наилазиле на децу која су спавала у шталама, која нису ишла у школу и која су коришћена као бесплатна радна снага. Неоспорно је да у свему томе постоје изузеци, али ће сигурно још много времена протећи док се овакав вид заштите деце не доведе до хумане основе. До тада ће домови представљати базу за

бригу о деци лишеној родитељског старања.

ДОВОМИ

Питања домског смештаја деце су све актуелнија и због тога је „Службени гласник републике Србије“ ових дана донео одлуку о мрежи установа социјалне заштите. Одлучено је да се смештај деце лишене родитељског старања остварује у 12 домована и то:

1. „Петар Радовић“ — Титово Ужице (капацитет 144)
2. „Душко Радовић“ — Ниш (96)
3. „Станко Пауновић“ — Неготин (88)
4. „Вера Благојевић“ — Бања Ковиљача (60)
5. „Оливера — Верица Ђорђевић“ — Врање (115)
6. „25 мај“ — Крушевац (80)
7. „Вера Павловић“ — Бела Црква (120)
8. Дечје село „Др. Милорад Павловић“ — Сремска Каменица (184)
9. Дом при центру за социјални рад у Панчеву (72)
10. „Ангелина Којић“ — Зрењанин (90)
11. „Дом за децу и омладину“ — Сомбор (80)
12. Покрајински дечији дом „Колевка“ РО „Наша радост“ Суботица (60)

Заштита деце ће се обављати и у 4 домска одељења у оквиру Центра за социјални рад:

1. „Др. Мијало ступар“ — Ваљево (24)
2. „Кристина Маркишић“ — Алексинац (48)
3. „Младост“ — Крагујевац (48)
4. Дом за децу и омладину у Ћуприји (25)

Заштита напуштене одојчади и деце ће се обављати у 2 центра:

1. „Центар за заштиту одојчади, деце и омладине“

Београд — Звечанска 7 (384)

Породични смештај — Звечанска (480)

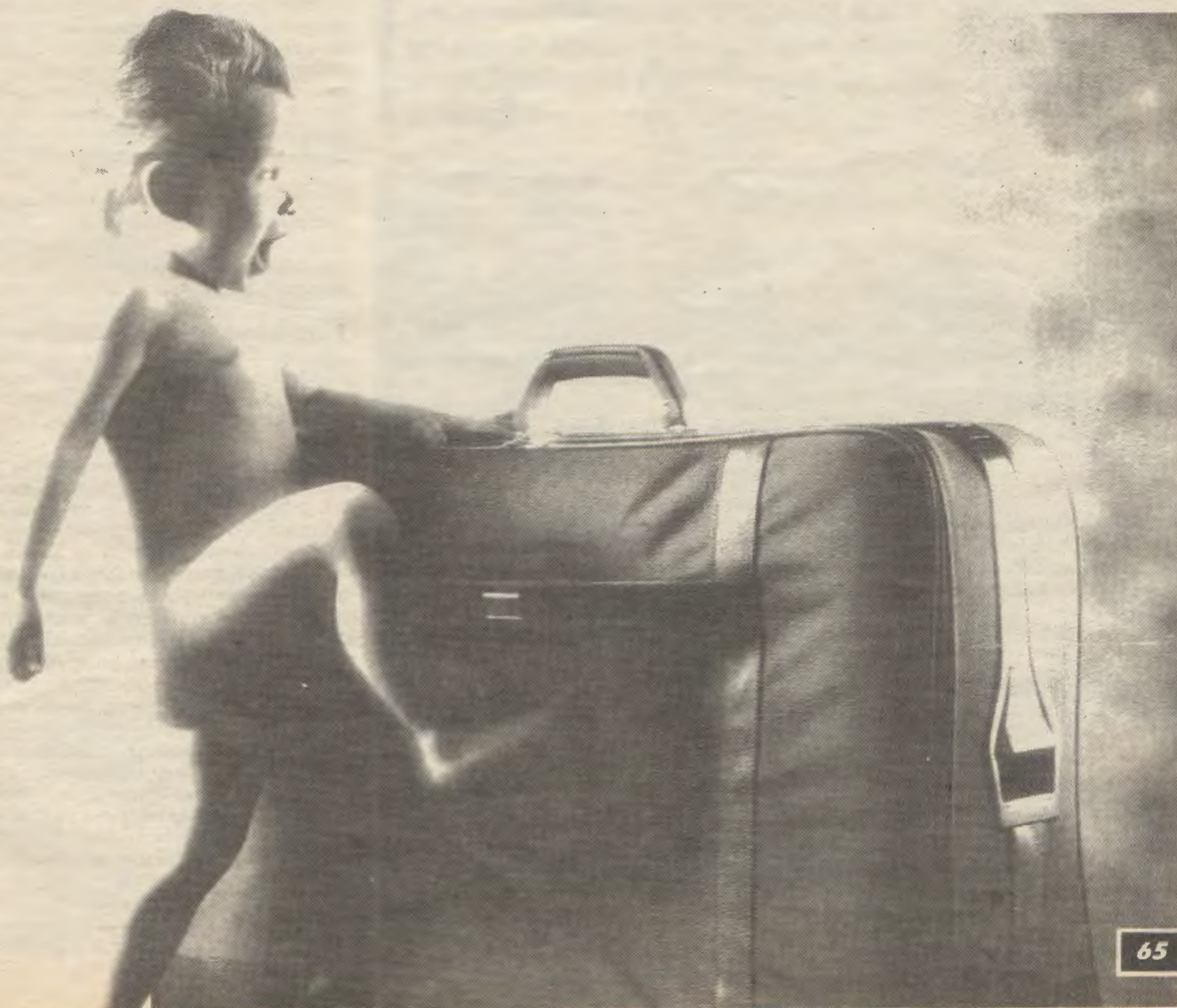
2. „Аца Марковић“ — Косовска Митровица (130)

На територији Београда деца ће бити смештена у 4 дома:

1. „Дринка Павловић“ 96
2. „Моша Пијаде“ (96)
3. „Драгутин Филиповић Јуса“ (92)
4. „Змај Јова Јовановић“ (120)

Сви наведени домови постојали су и пре објаве у „Службеном гласнику“, само су сектори њихових делатности јасније прецизирани. То значи да се није појавило ни једно ново место за децу лишеној родитељске заштите и поред алармантне потребе. Домови који су живели под веома тешким условима наставиће да живе на сличан начин. У наредним бројевима „Српска реч“ ће се појединачно бавити проблемима наведених домована.

Сандра ПЕТРУШИЋ

СРПСКО-АМЕРИЧКО ДРУШТВО

СРЕДСТВО ЗА ВРАЋАЊЕ ПОВЕРЕЊА

Српско-америчко друштво „Михајло Пупин“ је невладина и нестраначка организација која почива на стогодишњој традицији пријатељства, а чији је првенствени циљ јачање финансијских, привредних и културних веза између два народа. Чему се ово друштво нада, за „Српску реч“ говори Милорад Којадиновић, његов председник.

Милорад Којадиновић у срданом разговору са Барбаром Скарлет.

Данас су Србији прави савезници насушно потребни и евидентна је немоћ владајућег режима да их пронађе. Иницијатива за формирање српско-америчког друштва „Михајло Пупин“ није потекла од

владајуће странке па бих Вас као предлагача молила да за читаоце „Српске речи“ објасните шта је то што историју српског народа везује за историју америчког народа и на основу чега смо апострофирани као природни савезници?

— Пуне четири године трајале су припреме, разговори и тражење праве физиономије сарадње између наша два народа, јер је још тада било видљиво да ће се по Србију ствари развијати веома неповољно када дође до распада Југославије, на плану привреде, науке и културе.

Суштину наших односа најбоље илуструје изјава Теодора Рузвелта, председника САД који је када је Аустро-Угарска напала Србију 1914. године изјавио да се сваки Американац који буде подржао Аустро-Угаре у рату са Србијом сматра издајником САД. Мали број држава може се похвалити чињеницом да са Сједињеним Државама имају континуиране односе пуних 110 година. Не може се заборавити, чак и да се хтело, да су у темеље развојка САД трајно уградили своја имена најбриљантнији умови Србије којих се данас мора сетити сваки Американац када упали светиљку у својој кући. То им је омогућио Личинин Тесла. Председник Буш може да разговара са својим маринцима на Норфолку захваљујући господину Пупину, итд.

Није никада било неспоразума између српског и америчког народа, али су њихови односи узели негативан смер по Србију захваљујући искључиво комунистичким српским и несрпским политичким гарнитурима. Ми смо одлучили да окупимо људе око пројекта повезивања старих нити, како би српски и амерички народ ушли у 21. век заједно.

Укратко — наше друштво је невладина и нестраначка организација која разлоге за стварање види у неспорној чињеници да наше народе везује стогодишње традиционално пријатељство на које се у комунистичкој Југославији морало привремено заборавити, као и на чињеницу да Американце и Србе ово друштво зближава свуда где нас политика раздваја из само политици знаних разлога.

ПРЉА ЈЕ ДОЧЕКАН ХЛАДНО

Спољна политика Југославије до сада нас је пријатељила с Албанијом, Кенијом или Угандом не повезујући нас са моћним цивилизацијама. На чију сарадњу из САД првенствено рачунате?

— Велики број неистомишљеника послератног режима доживео је судбину Црњанског. Запрепашћујући број интелектуалаца био је принуђен да оде по налогу комунистичких „инжињера људских душа“ што је био други чин српских слобода, тако да слободно можемо рећи да је српска памет данас у Америци. Постоји велики степен неповерења наших људи у емиграцији према официјелној Србији. Никола Пашић, унук познатог државника изјавио је да ни цента у Србију неће уложити, нити људи које познаје и на које може да утиче, ако се у Србији и даље буде заговарала друштвена својина и систем који произилази из друштвене својине.

Верујемо да српско-америчко друштво

може бити средство за враћање поверења свим угледним људима у Америци, да преко тог друштва улазе у Србију са капиталом и инвестицијама али све то мора бити условљено већим степеном политичке демократије.

Постоје ли људи од угледа и утицаја чијим именом ово друштво на први поглед за добија поверење!

— Контактирајући током ове године са нашим у Америци и Канади, могу рећи да сам сагласност и помоћ добио од људи који имају највећи могући углед. Реч је о **Николи Пашићу**, који је председник Српске националне академије у Торонту, **Роберту Стону** који је на челу Српског народног савеза и има најјачи утицај на имућне Србе окупљене у Савезу и који располаже имовином од 15 милиона долара затим др **Николи Косановићу** који је члан Њујоршке академије наука, иначе даљи рођак Теслин, господину **Вилијему Тербоу** председнику америчког друштва за компјутере, госпођици **Тери Хауард**, **Растку Маглићу**, познатој списатељици **Маргарет Чејни**, итд.

Био сам ове године у 11 градова САД и водио разговоре у привредним коморама на Беверли Хилсу и сасвим одговорно тврдим да преко 350 изузетно богатих бизнисмена нуди Србији бесплатне услуге у знању. Више стотина наших људи међу којима има професора универзитета, шефова моћних компанија или обичних грађана, средњих привредника, желе да се укључе и помогну преко овог друштва својој земљи јер велики број њих гаји макар малу наду да ће доживети да се врате у модерну и просперитетну Србију.

Официјелна српска политика, у жељи да пружи неке доказе о промени става према иселеницима, настоји да придобије њихово поверење. У нашој штампи се тврди да су А. Прља и последњи скуп у Чикагу одледили први лед с ових до сада хладних односа?

— Официјелна политика није дала никакве доказе о стварној промени своје старе природе. Ако у Устав Србије као одредницу поново стављате друштвену својину која нас је довела до последње степенице сиромаштва и привредног безнађа, онда никога у Америци не можете убедити да се ишта суштински мења. Исто као што промена имена владајуће партије тамо никога не уверава да се ради о ма каквом помаку набоље. Преко 3 милиона Срба добило је уточиште у САД и могућност да у Америци граде своје цркве, манастире, музеје и националне институције, а актуелни председник Србије поништава одлуку Скупштине Србије да се Српској цркви врати одузето земљиште које је комунистичка власт узурпирала преко 50 година. То је за америчке услове равно скандалу и пред питањем — какав је својински однос у Србији и одговором да је он друштвени, што значи свачији и ничији, никакав капитал неће кренути ка Србији и никаквих улагања у њену привреду неће бити. Многим од тих људи отета је имовина за коју им нико не гарантује да ће им икада бити враћена, што је било посебно видљиво приликом посете принца Александра који није могао да одседне у својој кући.

А. Прља и остали Милошевићеви емисари се веома хладно примају, без обзира како то нама у земљи било презентирано. На скупу у Чикагу који помињете нису се појавили Аме-

риканци српског порекла од којих Србија може да очекује помоћ и има користи. То је био режиран скуп у корист партије на власти и тамо нису били ни Никола Пашић, ни Роберт Стон ни ти ма ко од наших људи који својом озбиљношћу дају праве политичке гаранције.

НЕЋЕ БИТИ ТРОЈАНСКИХ КОЊА

Претња блокадом је сада сасвим извесна за Србију. Може ли економија да одреди политичку судбину садашње српске гарнитуре на власти!

— Држим да ће економија показати своју праву моћ коју ће Србија, на жалост, морати да испроба до краја на својој кожи. Волео бих да наши амерички пријатељи покажу што веће разумевање према одлуци о економској блокади којој је Србија већ изложена, али се бојим да с обзиром на садашњу власт у Србији Америка нема другог решења. Мислим да ће економија преломно утицати да господа која су нас окружила бројним непријатељима коначно оду.

ЛИЧНИ НАПОР И ТРУД

Могу ли оваква друштва да учине више од званичне политике?

— У Америци предност имају међуљудски, непосредни контакти и најважнији је лични напор. Боље је да људи из Србије и било ког дела Америке директно контактирају. Када се међу њима јави интерес за ма каквом променом, они се лакше и брже разумеју. Ово је иницијатива којој није потребна подршка било какве званичне институције. Важна је иницијатива Срба да ступе у контакт са људима у Америци — пре свега Србима, па онда и Американцима. У Америци се мало зна о Србији и српском народу и то је главни разлог због кога Србија ужива лош глас.

(Део изјаве Барбаре Скарлет, аташеа за културу Америчке амбасаде у Београду коју је госпођа Скарлет дала „Српској речи“ поводом стварања српско-америчког друштва)

Не заборавите да је странка на власти нашла начина да се инфилтрира у већину опозиционих партија, сличних савеза народа као што је Ваше, а присутна је у готово свим облицима повезивања Србије са светом преко својих „нестраначких“ људи. Може ли се догодити да српско-америчко друштво буде инструментализовано од стране патије на власти, или још прецизније — може ли Слободан Милошевић да постане члан вашег друштва?

— Мислим да господин Слободан Милошевић не би ни пожелело да буде члан нашег друштва јер су његови путеви сасвим другачији. Ако ми буде дозвољено да будем србијански промишљив, јер смо сви са изворских, смиљанских, непричавских и других пашњака устврдио бих да до сличне злоупотребе када је наше друштво у питању не може доћи. За инфилтрацију људи који би били тројански коњи нисмо заинтересовани, јер према својим схватањима демократије они не могу бити

изабрани у ово друштво као носиоци једног привредног система који је превазиђен. Ако би рецимо, дошао један од сто директора Жељезаре Смедерево са жељом да уђе у наше друштво, ми бисмо му се, руку на срце захвалили, са образложењем да смо његове способности већ видели у промашеним инвестицијама.

Реч је о новим идејама и људима који су способни да их носе. Анализа састава нашег главног одбора потврђује оно што је речено.

ПРИТИСКОМ НА СИЛУ

Србији је потребан капитал за оживљавање привредног живота. Да ли је могуће да се неки капитал евентуално преко друштва српско-америчког пријатељства слије у Србију пре неких радикалних промена политичког система?

— Мислим да тако нешто у већем обиму није могуће. Велики број фирми и појединаца показује интерес за учлањење у наше друштво. Планирамо изградњу пословно-информативног центра у Београду за који су заинтересоване многе фирме из Америке и Србије, он ће моћним програмима окупљати чланице друштва и пружити све потребне услуге.

У контексту постојећег уједињења Европе у којој ће доминантну улогу имати Немачка, чије ме уједињење подсећа на римејк филма који смо гледали пре 50 година, сматрамо да је присуство Америке на овим просторима врло делотворно — не као неког „пандура“ у Европи, већ као члана светске заједнице. Мислим да почетни резултати које ће остварити чланице друштва морају утицати на стварање позитивног притиска (не треба се плашити речи притисак који се у Америци врши сасвим легално и у Сенату и у Конгресу) за уклањање са политичке и економске сцене неспособних. Повезиваћемо се са свима у САД који желе и могу да помогну Србији.

У једном делу јавности данас је присутно извесно антиамеричко расположење. Може ли ово друштво да покаже да Срби нису антиамерички расположени?

— Присуство представника Америчке амбасаде најбоље показује расположење које у Америци влада према оснивању друштва америчко-српског пријатељства и постоји спремност да се активности у овим првим данима рада и материјално подрже, што треба нагласити. Расположење Американаца према Србима није се променило још од времена када су амерички добровољци долазили на Солунски фронт да се боре под српском и америчком заставом. Господин Цимерман је подржао стварање друштва од самог почетка и ми га сматрамо својим чланом.

Антиамеричко расположење у једном мањем делу српске јавности „изазвано“ је као и толико других контролисаних симпатија и несимпатија, преко средстава јавног информисања. Мислим да ће све сумње бити лако развејане када заједничке акције српског и америчког народа на пољу науке, културе, уметности привреде и на свим осталим пољима ускоро почну да доносе резултате. А они ће речито показати који су друштвено-политички системи ефикаснији: тоталитарни или демократски.

разговарала Славница ЛАЗИЋ

ОТВОРЕНО ПИСМО ВУКУ ДРАШКОВИЋУ

ХРВАТСКИ ЗРАКОПЛОВ НА МАРКС И ЕНГЕЛС

Господине Драшковићу, Српска државна телевизија нас обавештава да сте у време у коме сте се, према Вашим изјавама, налазили у Лондону и разговарали са лордом Карингтоном, бавили изгоном српског живља са његових етничких територија у западној Славонији. Обавештени смо да српски народ није могао да одоли жестоком притиску који је смишљен, организован и изведен од стране челника СПО, па је напустио своја вековна огњишта и у бескрајној поворци кренуо ка Бања Луци. Док сте Ви још завиривали по Псуњу и Папуку у сваку налуштену српску кућу, проверавајући у којој мери Вам се наум остварио, колону промрзлих изгнанника бомбардовале су хрватске ваздухопловне снаге,

ПЛАЦУ

турну аутономију Србима који живе на територијама на којима су у мањини. При томе, то преноси тако да се закључује како се Ваш предлог своди на то да Хрватска треба да узме све оно што је Тито отео српском народу. Дакле, и српске Крајине! Телевизија, међутим, са правом скрива да сте Ви рекли и то да српске Крајине треба ставити под **међународни протекторат**, а српском народу у њима омогућити да се референдумом, опет под **међународном контролом**, одреде у којој

тешкоће, не разликују на српској државној телевизији. Дочепају прву која наиђе, ставе је на екран и говоре о оној другој. Али, господине Драшковићу, ништа Вам се лоше због тога није десило. Нико Вам није ставио експлозив у поштанско сандуче, нико Вам ни припретио није ватреним оружјем, да не говоримо о његовој употреби! Дозвољавамо да Вам се понекад чини да данас чешће виђате на екранима оне директоре и уреднике српске државне телевизије због којих сте Деветог марта наредили јуриш на малобројне и голоруке припаднике милиције. Али, зар то не представља знакове оне демократије о којој Ви само говорите а странка на власти је остварује? Зар Вам срце не задрхти од среће кад на делу видите онај чувени Титов принцип хоризонталне ротације: бивши уредници и директори извештавају са фронта, а бивши извештачи са фронта постају уредници и директори?

Дакле, господине Вуче, они тенкови које ми данас гледамо по ратиштима дилем Хрватске, исти су они тенкови упућени на београдске улице 9. марта, да спрече јурише демонстраната на уставни поредак Србије. Да сте се још тада суочили са чињеницом да тенкови, кад једном изађу на улице, заувек остављају трагове на асфалту и људским душама и тешко се враћају у касарне, не би било потребно да се данас споримо о кривици за избијање рата. Њега, једноставно, не би ни било.

бацајући из пољопривредних авиона бојлере напуњене експлозивом. Ваша неоспорна одговорност и за тај чин састоји се у следећем. **Најпре**, Ви сте хрватске војне снаге охрабрили непрекидним доказивањем да српски народ може да штити само српска војска. А те војске, као што знате и сами, још нема. Пошто сте ту чињеницу утврдили Хрватима у главу, можемо да очекујемо слетање хрватских пољопривредних авиона усред Београда, на трг Маркса и Енгелса. Тиме би нам се, након **догађања народа**, догодио и авион са Црвеног трга, авион који је означио почетак распада СССР. **Затим**, Ви сте се својевремено изјаснили против српског бојкота словеначке робе. Тврдили сте да нас Словенци не могу окупирати својим џемперима, бојлерима и фрижидерима. И зато данас, сваки словеначки бојлер, напуњен експлозивом, кад падне на српску земљу, пашће и Вама на душу.

Господине челниче Уједињене демократске опозиције Србије, српска државна телевизија преноси део Вашег предлога о разрешењу српско-хрватског спора који сте обелоданили након Вашег недавног повратка из Лондона, ако је веровати Карингтону да сте уопште и били тамо. Телевизија преноси само онај део предлога у коме Ви износите да је хрватска власт обавезна да организује кул-

ће држави да живе. Изостављајући овај део Вашег предлога српска државна телевизија је пред српским народом сакрила Вашу срамну идеју којом се предлаже међународној заједници да српски народ стави **свој протекторат**. Зар сте заборавили, господине Драшковићу, да је наш председник одбио да се понижава обилазећи прагове светских државних канцеларија, одбио да моли за спас Србије? Ко зна шта све стоји иза безазленог назива међународни протекторат! Сетите се само добрих услуга што нам их пружа Европска Заједница. Све су то замке због којих смо се изјаснили за Небеску Србију још деветог децембра прошле године. А Ви нама о **међународној контроли** у изјашњавању!

Хоризонтална ротација

Господине председниче СПО, кажете да Црвену Бастиљу треба коначно ослободити. Зар није ослобођена још Деветог марта? Истина је да на српској државној телевизији понекад, понешто кажу о издајничком деловању опозиције, а нарочито Српског покрета обнове. Понекад објасне мајкама изгинулих војника да су издаја генерала ЈНА и издаја опозиције — рођене сестре, сестре близнакиње. Толико личе да их, морате разумети

Господине Драшковићу, сви смо забринути за онолику српску младост расејану по ратиштима у Хрватској. Даје ли нам то за право да јавно пребрајамо мртве и рањене, као што Ви радите док говорите: „У мислима стојим на споменику Кнезу, гледам, видим лепоту, видим најлепше, најмлађе, најумније, најхрабрије главе Србије. Знам да трећине са Трга више нема. Поубијани су, у инвалидским колицима су.“ Прошла су времена таквих пребрајања. Зар Вас треба подсећати да ни они из Јасеновца нису пребројани? Да смо их пребројали, не бисмо ни покушали да стварамо Другу Југославију. А данас стварамо Трећу. И зато, господине Драшковићу, ако већ бројите, не радите то гласно. Погледајте како то ради онај потпредседник српске владе у оставци, чије су мисли брзе попут кошуте. Њему се, пред милионима телевизијских гледалаца, обратио један наш човек, Србин, честитајући му на политичкој храбрости. **„Чули смо да Вам је син рањен у Вуковару, поносни смо на Вас“**, рекао је овај наш суграђанин на крају кратког разговора са потпредседником српске владе. А потпредседник ћути. Не помиње ни сина, ни његове ране. Ћути пред милионима гледалаца. Господине Драшковићу, он не ћути да би прикрио чињеницу да му син није ни био на фронту, да је неочекивано ослобођен привремено тек за почетог служења војног рока. Он ћути, јер, за разлику од Вас, сматра да причамо о погибијама и рањавању не треба ширити дефетизам. Не мисли он на сина, већ на остварење српских националних интереса.

Београд — град хероја

Господине председниче СПО, у последњем саопштењу Ваше странке наводи се да

ће, кад прође рат, стотине хиљада унесрећених Срба сазнати да су их у несрећу гурнули они који су им, преко свих мегафона СПС пропаганде, обећавали границу Карловац—Карлобаг—Огулин—Вировитица. На тај начин се напаћеном српском народу погрешно сугерише да би за југословенски ратни вихор могла бити одговорна и Социјалистичка партија Србије, партија која непрекидно упозорава југословенску и светску јавност да је прекид ратних сукоба основни предуслов за мирни расплет југословенске кризе. Заборавише у Вашој странци, господине Драшковићу, да су недавна испитивања јавног мњења у Србији показала да се 64% грађана Србије изјаснило за хитни прекид ратног сукоба. Тако је поново потврђена позната истина да српски народ мисли управо онако како се размишља у Главном одбору Социјалистичке партије Србије. Уосталом, то је још увек онај исти народ који је одлучио исход прошлогодишњих избора и тако се определио за „наставак промена, које је СПС (СКС) одлучно започела пре четири године, и то у стабилним условима“. Треба ли губити време око доказивања да у стабилним условима нема никаквих ратних сукоба? Зато, потражимо на другој страни организаторе овог крвавог расапа свега што је југословенско, господине Драшковићу. Да не залазимо даље у прошлост од деветомартовских догађаја, које Ви и Ваша странка називате историјским.

Деветог марта српска опозиција је кренула на јуриш на српску државну телевизију и тако означила почетак рушења највећих српских светиња. Рушењем телевизије започео је и напад на уставни систем Србије, а безазлени отпор који је демонстрантима пружио српска милиција заштрио се Вашим неконтролисаним позивима на јуриш, господине Драшковићу. Јуриши демонстраната на малобројне одреде милиције у центру Београда, града хероја, просто су принудили српску демократску власт да изведе федералне тенкове на улице града. Те прохладне деветомартовске ноћи прошла су 84 тенка само улицом Војводе Степе, оног војводе чије су највеће битке сасвим у складу са традицијом која је створена у великим биткама НОБ (1941—1945. год), ако се традиција посматра у обрнутој историјској перспективи. Дакле, господине Вуче, они тенкови које ми данас гледамо по ратиштима, диљем Хрватске, исти су они тенкови упућени на београдске улице Деветог марта да спрече јурише демонстраната на уставни поредак Србије. Да сте се још тада суочили са чињеницом да тенкови, кад једном изађу на улице, заувек остављају трагове на асфалу и људским душама и тешко се враћају у касарне, не би било потребе да се данас споримо о кривци за избијање грађанског рата. Њега, једноставно, не би ни било.

Кривци и ћутљивци

Господине председниче СПО, и Ви сте приметили да нашег легално и демократски изабраног председника републике често означавају као „несумњиво најпопуларнију личност коју је српски народ имао у XX ве-

ку“, личност о којој се може говорити „све најлепше, у суперлативу“. Овако се о њему говорило у САНУ и Српској православној цркви, а речи које изађу из ових светиња српског народа неретко постају својина и самог народа. Знамо, господине Драшковићу, да се председнику Србије могу ставити неке ситније примедбе, што Ви и чините када нападате овај и овакав начин решавања српског националног питања, називајући га бесмисленим ратом. Али, то није разлог да се напада Академија, да се напада Црква. Сваки напад може да пређе у рушилачки поход, сетите се да су посланици владајуће странке управо овако именовали деветомартовске догађаје, поход на српске светиње! Господине Драшковићу, размислите о томе колико је академика дало подршку странци на власти. Погледајте насловне стране Политике, академике који су на њима интервјуисани, и закључићете да њихово слагање са програмом странке на власти потиче од сасвим случајне подударности тога програма са деловима њихових научних и књижевних дела. Мрже ли Академија бити одговорна за такве случајности?

Неки знаменити Срби, блиски Вама господине Драшковићу, поистовећују „ћутљивце са кривцима“ и тако неоправдано доводе у сумњу огромну већину чланова САНУ који се нису огласили. О томе ћутању које представља самоуправно право сваког радног човека у СФРЈ, па и у САНУ, писао је, другим поводом, један књижевник из Сарајева, без размисли о рушењу српских светиња. Поводом оног чувеног случаја преписивања туђих научних резултата од стране једног члана САНУ, добитника свих државних награда, од Октобарске до Авнојеве, Академија је морала да заузме став јер се радило о самим темељима њеног постојања. Она то није учинила. Поменути књижевник из Сарајева јавно се обратио члановима САНУ речима: **Велеуважени академици... зашто столећима шутите о случају М. В., преписивача каквог нема у три царевине?... Зар вам се господе високоуважена, не чини да би Академија — а исправите ме ако сам у заблуди — свакоме народу па и српскоме, требало да значи не само највиши духовни него и поприличан морални ауторитет?** Академија је и даље ћутала. Ћути и данас. Та шутња у САНУ, господине Драшковићу, потиче од једноставне чињенице да САНУ има мало стручњака за решавање српског националног питања. И зато већина не жели да говори о тим проблемима. Као што већина није желела да упоређује књиге поменутог академика авнојевца са оригиналима са којих су преписане. Једноставно, нису се осећали стручњацима за откривање фалсификата. Узмите то у обзир пре него што упутите своје присталице да руше српске светиње. Када говори о таквим Вашим намерама, господин Шкундрић непрекидно мисли на данашњи изглед Радничког дома у Вуковару, једне од највећих светиња југословенских комуниста, а то значи — и српских социјалиста. И то је разлог што Вас он, због таквих сопствених мисли, позива сасвим добронамерно да се доведете разуму.

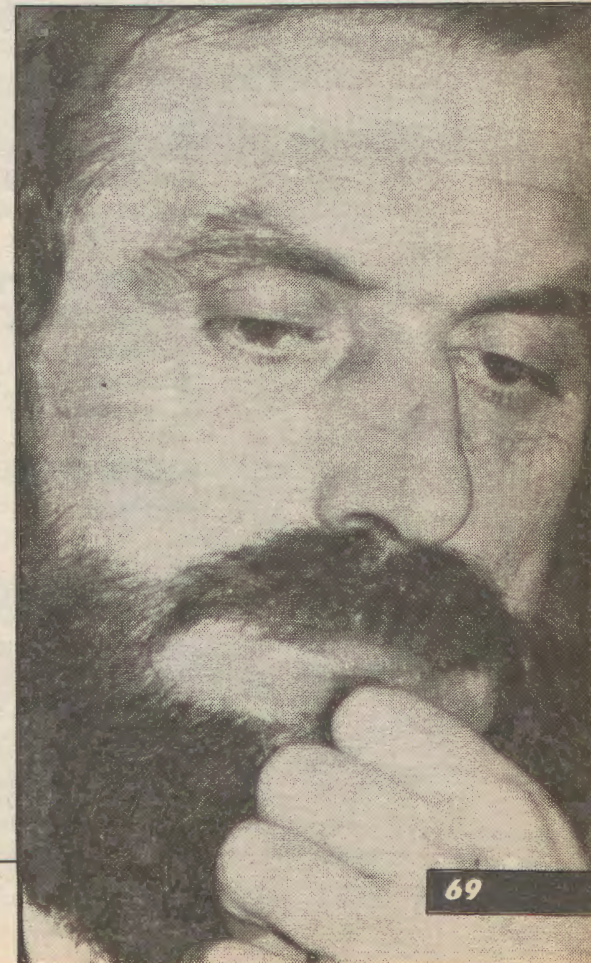
Господине председниче СПО, недавно Вас је бивши командант Српске гарде озна-

чио као првог Србина који се јавно прекрстио пред телевизијским камерама. Заиста, то је видела цела Србија. Ваша преданост Цркви и Ваше поимање Светосавља дирнуло је у душу напаћени српски народ. Део народа је приступио цркви не примењујући строга начела критике и самокритике да понеко, понегде освећује сетву домаћину за кога Ви тврдите да нема ни име ни презиме, а он се, господине Драшковићу, зове Друштвена Имовина, рођен далеко 1918. године, и сами му знате место рођења! Деси се понекад да понеко освећује приватне коцкарнице, али, господине Пишче о геноциду над Србима, зар Вама треба објашњавати шта је метафора? Зар нам данас, овде у Србији, није свима живот на коцки!

Господине Драшковићу, речено је јавно да сте Ви послали сигнал Европској Заједници да напише Декларацију о укидању Југославије. Речено је јавно да су Ваше књиге послужиле као убеници из којих су Хрвати научили да Србима у овом рату раде оно што никада нису радили. Речено је да сте Ви са том намером и писали књиге. Рећи ће Вам да сте наговорили господина Марковића да не усвоји ратни буџет СФРЈ: па Ви сте увек били против рата! Рећи ће Вам да сте 23. 12. 1991. нацртали у снегу у дворишту Генералштаба ону хрватску шаховницу. Рећи ће Вам да нисте били довољно храбри да довршите то дело: оставили сте неофарбана црвена поља. И шта год да кажу да сте учинили, да ћете учинити — Ви сте то учинили, Ви ћете то учинити. Лоше Вас усмеравају, господине Драшковићу. Где ће им душа?

Благоизволите примити моје високопочитаније!

Милена М. ПОПОВИЋ

СРПСКА РЕЧ

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

ПОЗИВАМО СВОЈЕ ЧИТАОЦЕ ДА ИЗВРШЕ ПРЕТПЛАТУ НА „СРПСКУ РЕЧ“ И ТИМЕ ПОМОГНУ ДАЉЕ ИЗЛАЖЕЊЕ ЛИСТА. ТРЖИШТЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ НЕ ФУНКЦИОНИШЕ, „СРПСКА РЕЧ“ НЕ ДОЛАЗИ У МНОГЕ КРАЈЕВЕ ЗЕМЉЕ И ПОРЕД ЖЕЉЕ НАШИХ ЧИТАЛАЦА КОЈИ НАМ СЕ ЈАВЉАЈУ И ПРОТЕСТУЈУ.

ЈЕДИНИ СИГУРАН НАЧИН ДА ДОБИЈЕТЕ „СРПСКУ РЕЧ“, ПРАВУ ОПОЗИЦИОНУ НОВИНУ, ЈЕСТЕ ПРЕТПЛАТА. ПОРЕД ТОГА, ПРЕТПЛАТОМ БИ ПОМОГЛИ И САМУ „СРПСКУ РЕЧ“ КОЈА ВРЛО ТЕШКО НАПЛАЋУЈЕ СВОЈА ПОТРАЖИВАЊА ОД ПРОДАТЕ ШТАМPE, А ТАКОЂЕ ЈЕ ЖРТВА ОГРОМНОГ БОЈКОТА У САМОЈ ПРОДАЈИ.

РАЗЛОЗИ ЗА ПРЕТПЛАТУ ПОСТОЈЕ — ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ.

ПРЕТПЛАТОМ И ШТЕДИТЕ, ЈЕР ЋЕ СЕ ЦЕНА „СРПСКЕ РЕЧИ“ У МЕЂУВРЕМЕНУ ПОВЕЋАВАТИ, А ВАМА ЋЕ ВАЖИТИ ИСТА ЦЕНА ДО ИСТЕКА ПРЕТПЛАТЕ.

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ЗЕМЉИ

	3 месеца 6 бројева	6 месеци 12 бројева	12 месеци 24 броја
ЈУГОСЛАВИЈА	480,00	960,00	1.920,00
ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.100,00	2.200,00	4.400,00
ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ	1.500,00	3.000,00	6.000,00

Уплате извршити у корист:
„СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД
Ж. Р. 60801-603-27562

УПЛАТЕ ИЗВРШЕНЕ У ИНОСТРАНСТВУ

ЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

3. месеца	DM	30	CHF	25	ATS	400	USD	40
6. месеци	DM	55	CHF	45	ATS	385	USD	35
12. месеци	DM	110	CHF	90	ATS	770	USD	70

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ

(авноном)

3. месеца	6. месеци	12. месеци
USD 25	USD 42,5	USD 85

или одговарајући износ у конвертибилној валути
УПЛАТЕ У ИНОСТРАНСТВУ НА

GORAX GES MBH
BLUMAUGASSB 7 1020 WIEN
ACCUNT NR 10134122 GORAX
SOGENAL BANK

На овај рачун могу уплатити своју помоћ Српском покрету обнове или „Српској речи“ и сви чланови и симпатизери Српског покрета обнове изван Србије,

КАКО ЈЕ ДРАЖА МИХАИЛОВИЋ ДОЧЕКАО НОВУ 1920. ГОДИНУ

РЕВОЛВЕР ЗА ОДБРАНУ ЧАСТИ

Година 1919. протекла је у знаку уједињења Јужних Словена озваниченог 31. децембра 1918. године. У Скупштини СХС посланици су се препирали око правилника — земља је била без устава и фактички није била држава. Идеја руске револуције ширила се Европом са обилатим данком у крви проливиеном у Немачкој и социјалистичком револуцијом у суседној Мађарској. Слободна штампа у СХС бабила се страначким интригама, лоповлуцима високих кругова, махинацијама војних лифераната, корупцијом, победницима и пораженима, успешнима и неуспешнима, удадбама и женидбама из кругова угледних... Похараном земљом владала је беда, глад, безаконје, хајдучија... Десетине хиљада инвалида, ослободилаца, који су своје очи, руке, ноге... оставили на жртвеник „свете“ слободе отаџбини просјачили су по градовима и варошима слободне домовине. Ово је сажети, уводни кроки, о времену у коме се десио догађај који ће побудити читаочеву пажњу.

КАФАНА „СЛОБОДА“

Није требало много домишљатости да би се једној београдској кафани дало име „СЛОБОДА“ непосредно након окончаног рата. Кафана је била на висини угледа сопственог имена и то је био разлог да имућна клијентела у њој дочека католичку Нову годину 31. децембра 1919. године. Зима хладна и обилата снегом. У кафани песма, музика, оговарања и договарања...

Али, даљи ток догађаја описан је у извештају „Поверљиво А. Ђ. Бр. 7897 од 1. јануара 1920. год. у Београду „који је упутио Команди ДУНАВСКЕ ДИВИЗИЈСКЕ ОБЛАСТИ референт Судства кап. I класе Радивоје К. Николић с.р.

„Синоћ око 11 часова дошла су у кафану „Слобода“ два поручника из Гарде г. г. Стеван Бохуници и Драгољуб Михаиловић у прилично припитом стању, сели за сто и почели да пију ракију из чоканчића.

У кафани је било доста света — чиновника и народних посланика, махом католичке вере, који су заједнички дочекивали Нову годину.

Када је наступила поноћ и после тога узајамно честитање нове године, устао је поручник г. Бохуници и почео свом другу, поручнику г. Михаиловићу да држи здравицу и између осталог напиво је здравицу и Максиму Горком и Плеханову, велећи да ће у 1920. години синнути права слобода, а да ово до сада није права слобода, на шта су са свију столова почели да вичу: „ово је за нас слобода“,

тада је поручник г. Бохуници рекао: „ми смо бољшевици, ја волим тероризам“.

После овога са једног другог стола један квартет из „Обилића“ почео је да интонира „Еј Словени“ и када је дошао до места „Бог је с нама, ко прот’нама“ итд. поручник г. Бохуници певао је „Русија је с нама“ алузирајући свакако на садашњи режим у Русији.

Када су са других столова почели да праве вицове на рачун ова два официра, онда је поручник г. Михаиловић извадио револвер (бровинг), покренуо механизам и утурио је један метак у лежиште цеви. Тада је поручник г. Бохуници зграбио тај револвер и почео говорити о неком разрачунавању, свакако мислећи на онај сто, који је на њихов рачун почео да прави вицове и да се смеје.

Пришао сам обојици и наредио им да из кафане иду, а поручнику г. Бохуницком рекао сам да се његов поступак не слаже са униформом коју носи и да ћу о целом догађају поднети рапорт.

После кратког времена они су платили свој рачун и полазећи поручник г. Бохуници ме је замолио за објашњење и том приликом рекао ми, ако поднесем рапорт да у њему само поменем њега, јер он сноси сву одговорност за оно што је говорио нагласивши ми: „Ви г. капетане знате да оно што трезан мисли, пијан говори; ја сам био добровољац у Русији и то је моје убеђење, а ово могу сутра да скинем“ — показујући на еполетушке.

После овога напустили су кафану.

О предњем имам част да по дужности извештим команданта“.

АЖУРНО ДОПИСИВАЊЕ

Тако је патриотска ревност судског капетана I класе Радивоја К. Николића, испољена у извештају, који је доставио Команди дунавске дивизијске области, овековечила кафану „Слобода“.

Али интересантније од тога је да је један банални кафански догађај постао спона између наше две историјске личности.

Но, пратимо редослед збивања.

Примивши извештај Команда дунавске дивизијске области упућује га 2. јануара 1920. године:

„Првом ађутанту Њ. В. Краља. Част ми је доставити предњи рапорт на увиђај с молбом, да се према именованим г. г. официрима поведе енергична истрага и да се из Краљеве Гарде одмах преместе.

Командант, Ђенерал,
Петар Мишић с. р.

Не губећи време, истога дана, 2. јануара 1920. године, извештај прослеђује:

„АЂУТАНТУРА Њ. В. КРАЉА

Пов. Бр. 4249/2. јануара 1920. год. у Београду.

Команданту Краљеве Гарде. Наредујем: Да Командант одмах предузме претходну истрагу према именованим официрима у овом рапорту, и даље по Закону и надлежности поступи.

Засебним рапортом пак, предложити одмах, да се ови официри из Гарде са службом уклоне.

Заст. I Ађут. Ађутант Њ. В. Краља,
Ђенерал, Мил. Зечевић с. р.“

Примивши извештај од Ађутантуре Команда Краљеве Гарде га прослеђује:

„КОМАНДА КРАЉЕВЕ ГАРДЕ

Пов. Бр. 1525, — 2. јануара 1920. год. у Београду.

Команданту Пешадијског Пука. Да командант према предњем наређењу I Ађутанта поступи и предузме истрагу према именованим официрима и по Закону и надлежности поступи.

Командант, Пуковник,
Петар Живковић с. р.“

Када је дошао до крајње инстанце процес обавештавања је усмераван опет ка наредбодавцу. Трећег јануара је Командант Краљеве Гарде читао извештај истраге и које су мере предузете. „Пешад. пук, Краљеве гарде. Пов. Бр. 1000. 3. јануара 1920. год. у Београду.

Команданту Краљеве гарде. Част ми је доставити команданту да су водници 3-ће чете 1 батаљона овог пука поручници Драгољуб Михаиловић и Стеван Бохуници послати команданту места и стављени у смислу предњег наређења у затвор. Предмет о њиховој кривици достављен је те да се исти пошаље команданту места ради вођења брзе и енергичне истраге.“...

Командант,
Потпук. Петар Радивојевић.

Уз овај, достављен је и извештај о саслушавању Пов. Бр. 999 од 3. јануара 1920. год.

„...предмет по кривици водника 3-ће чете 1 батаљона овог пука поручника г.г. Драгољуба Михаиловића и Стевана Бохуницког — с тим, да су потписани на питања о овом догађају изјавили и то:

Поручник Бохуници „да је заиста држао говор у коме је помињао стање у Русији, Максима Горког, Плеханова и њихова начела, да је присутна публика негодовала“.

Поручник Михаиловић изјавио је „да није држао говор — али да је заиста извадио револвер у намери да брани Бохуницког, ако га публика нападне.“

Коначни и најтежи део посла обавио је

Командант Краљеве гарде, пуковник Петар Живковић. Од његовог мишљења зависила је изрика казне окривљенима. У свом исцрпном извештају упућеном „Првом Ађутанту Њ. В. Краља“ 3. јануара 1920. год. обавештава:

„Јуче око 10 часова пре подне начелник Министарства унутрашњих дела г. Жика Лазич преко телефона запито ме да ли ми је познат догађај са гардиским поручником Бохуницким и том приликом ми је нагласио да је исти са још једним гардиским официром очу нове године држао бољшевичке говоре...“

У китњастом и ћирилицом писаном извештају пуковника Петра Живковића два слова: д и т — писана су латиницом. Он (П. Ж.) опширно образлаже критеријуме за пријем у Краљеву гарду и наглашава да је њихов пријем извршен „пошто се добије одобрење од Њ. Краљевског Височанства. Престолонаследника“...

Импонује објективност, рекли бисмо и наклоност, са којом пуковник Петар Живковић пише о својим потчињенима. Требало је имати личне храбрости и моралних скрупула и заступати ваљане особине официра који су оптужени за ширење бољшевизма, иначе веома омраженог у владајућим круговима. Сем тога, војска није смела да се бави политиком.

А Петар Живковић пише:

„Поручник Бохуницки је предложен на основу одличних препорука, које су о њему прикупљене; он је учествовао и на солунском фронту као Српски официр, јер је у српску

војску примљен 29. јуна 1917. године. За време његове службе у Краљ. Гарди до последњег догађаја уживао је потпуно поверење свију претпостављених и похваљиван је за своју ревност у служби“.

„Поручник Драгољуб Михаиловић дошао је из 28. пеш. пука у Краљ. Гарду. У свом пуку заступао је команданта митраљеског одељења и важио је као најбољи официр у пуку. Садашњи командант пеш. пука Краљ. Гарде који је пре доласка на овај положај био командант 28. пука за истог вели: да је он питан за поручника Михаиловића, да би га и он препоручио за Краљ. Гарду, јер му је био најбољи официр у пуку“.

ТРАЈНО ЗАПИСАНИ У НАШОЈ ИСТОРИЈИ

И овај, наизглед баналан, догађај омогућио нам је да упознамо карактер Драгољуба Михаиловића, који је био учесник балканских ратова, храбро се борио, био рањаван и због тога одликован. Он је морао да брани свог солунског саборца, руског официра, који је као добровољац пришао српској војсци и био спреман да гине за Србију. Бранио га је од присутних пијаних штапора, према којима је имао осећај гађења, јер је знао да је рат за њих био спекулисање због личних користи, а да су милиони изгинулих Срба само бројке за будуће калкулантске говоре и свећарења. А за Драгољуба Михаиловића Србија је била и остала светиња којој је Он, часно и одважно, као први и непокорени командант гериле у

Европи, на олтар ставио свој живот. И због тога његов споменик је у срцу сваког честитог СРБИНА.

ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКSIKOGPAФCКОГ ЗАВОДА:

Драгољуб Михаиловић — Дража (Ивањица, 27. IV 1893 — Београд, 17. VII 1946) који априла 1941. године организује отпор окупатору. Као пуковник југословенске војске и уз помоћ официра ствара југословенску војску у отаџбини. За борбу против непријатеља Влада у Лондону га 1941. године унапређује у чин генерала. Краљ Петар II Карађорђевић именовао га је, у јануару 1942, министром војске, морнарице и ваздухопловства.

Други актер који је трајао записан у нашој историји је Петар Живковић (Неготин, 1879 — Париз, 1947), армијски генерал. Суделовао у обарању династије Обреновића (29. III 1903). Организовао је дворску официрску клику (1911), на чијем челу (1917) као један од инспиратора солунског процеса учествује у ликвидацији Аписа. Председник владе, министар унутрашњих послова, војске и морнарице у време шестојануарске диктатуре (1929—1934), од 1931. оснивач Југословенске националне странке (ЈНС), а од 1936 председник. Од априла 1941. у емиграцији, као члан емигрантске владе.)

Тиме је догађај који је 1920 године инициран у кафани „СЛОБОДА“ завршен.

Томас ЈОШАНОВИЋ

Вук Драшковић

САБРАНА ДЕЛА У СЕДАМ КЊИГА ПРВИ ПУТ ЋИРИЛИЦОМ

ЗА САМО 960 ДИНАРА БРОШИРАНО ИЗДАЊЕ

1. СУДИЈА
2. НОЖ
3. МОЛИТВА I
4. МОЛИТВА II
5. РУСКИ КОНЗУЛ
6. ОДГОВОРИ
7. КОЕКУДЕ СРБИЈО

Литература која је послужила као основ обнове српске духовности. На 1650 страница пред вама су дела која објашњавају зашто је Драшковић постао идол српске омладине.

Књиге су штампане на 80-грамском папиру, формата 13 пута 20 цм. Преплатна цена: 960 динара. Могу се наручити и појединачно по цени: 1. Судија 150, 2. Нож 230, 3. Молитва I 210, 4. Молитва II 200, 5. Руски конзул 210, 6. Одговори 100, 7. Коекуде Србија 100 динара.

Поруџбине на телефон (014)35-115 на адресу: ГЛАС ЦРКВЕ, Војводе Мишића 28, 14000 Ваљево.

Шаљемо искључиво поузећем, поштарина купца.

НАРУЏБЕНИЦА

Овим неопознво наручујем књиге комплет _____

(навести који повез)

(адреса)

(место)

НИСАМ ВИШЕ ВАШ ЧЛАН

ОТВОРЕНО ПИСМО СРПСКОЈ ПРАВОСЛАВНОЈ ЦРКВИ

Тужна сам и дубоко несрећна гледајућ како наша црква верно служи и подржава овај режим који уништава властити народ, а црква му у томе здушно помаже. Црквени врх се овако кукавички и издајнички није понашао ни за време Брозове владавине. Стидим се гледајући како наши свештеници (иако сам и сама свештеничко дете) освећују све и свашта, како злоупотребљавају и крст и молитву.

Ако сте хтели тако да нас одбијете од себе, успели сте више и брже него што је овај режим за пола века учинио, а оно што је најтрагичније — окрећу вам леђа млади, који су тек потоњих година осетили своју веру и Светосавље.

Зато вас молим да само наставите тако, не би ли дошли што пре до самоуништења. Више не морамо да постављамо сами себи питање зашто нам се то дешава. То је само казна Божја за све оне који заговарају богохуљење и безбожништво.

Знам да ово писмо неће допрети ни до ваших очију, а камоли до ваших душа и разума, али ја сам покушала, учинивши само оно што је у мојој моћи, а оне су тако минималне и безначајне.

Бивши члан овакве цркве
Здравка Живоновић
Београд

ВИ НИСТЕ СВЕТСАВАЦ

ОТВОРЕНО ПИСМО МИТРОПОЛИТУ ЗАГРЕБАЧКО ЛУБЉАНСКОМ, ЈОВАНУ

Непријатно сам изненађен вешћу да се у ово тешко време по Србе у Хрватској и Словенији, Ваша маленкост налази у Београду кријући се под дебелим зидовима Патријаршијског двора у Београду.

Док брод Српске православне цркве на територији Ваше митрополије убрзано тоне и док Срби очајнички покушавају да га спасу, Ви, као капетан тог повереног Вам брода, већ поодавно нисте на њему, нити знате шта се то „тамо далеко“, у „лијепој нашој“ збива.

Док Ваше колеге, владике, страдају заједно са народом у Пакрацу, Даљу и Карловцу, дотле Ви, злоупотребљавајући Патријархово гостопримство, увелико кујете планове како да разбијете његову титулу (бар што се тиче оног дела у вези са Београдом), како да га, по ко зна још који пут, безбожно и нечасно компромитујете пред Српским народом зарад својих личних патријарских, комунистичко-СПС-овских интереса, у чију сте се предизборну кампању активно и свестрано укључили.

Овакво Ваше кукавичко понашање не оправдавају Ваше „обавезе“ у раду црквених органа у Патријаршији. За то, хвала Богу, има далеко више спремнијих и способнијих људи него што сте Ви и Вама слични епископи. Управо Вама, у ово време, треба изричито заштити сваки рад у органима СПЦ, јер, по Вашим досадашњим „мировним“ и „екуменским“ поступцима Ви не заслужујете да budete следбеник славних српских владика, наследника Светог Саве.

Ако је судити по Вашим досадашњим поступцима у јавности, Ви још једино можете да budete министар вера у овој комунистичкој (страхо)влади, Слободана Милошевића.

Српска православна црква увек је имала своје светитеље, мученике, страдалнике и изнад свега часне и поштене Светосавце. Ви сте нас, на нашу жалост, а на Вашу срамоту, својом досадашњом делатношћу уверили у истинитост древне закономерности, да „изузетак оправдава правило“. И ништа више.

Живојин Ђорђевић
Београд

ВУКУ

Дуго, веома дуго намеравам да Вам се јавим. Одлучих да то буде данас, на дан када се навршава година дана од првих „слободних“ ванстраначких избора. Била сам једна од оних која се понадала да ће нам Мајка Србија коначно изаћи из таме, да ће је обасјати светлост. Светлост парламентарне слободе, демократије, економског просперитета. Али, пусти беху моји снови...

Још гушћа тама обави Србију, усели се у њу бол, патња, сузе и очај. Страхујем да и она не буде натопљена крвљу и кривих и невиних, да се и у њој децији смех не претвори у прасак бомби и олова као у — до јуче „братској“ нам Хрватској.

У Хрватској, где сада наши синови, мужеви и очеви малолетне деце одоше да се боре за нечије идеале.

Волела бих да су ти идеали за које морају да гину српски синови — часни, поштени и слободарски.

Волела бих да су — али бојим се да нису. То су идеали болесног и незрелог политичара који не жали ни српску младост да би био на власти.

Зато је моја Србија у мраку.

Зато се у мени уселила бол, очај и туга.

Зато стрепим за живот, свог мужа који је негде на ратишту — без мотивације и жеље да убија, разара, мрзи.

Православна вера и Светосавска тради-

ција му то не налажу, али он је отишао да га мрак не би појео у његовој Србији.

Тешко је из овог мрака и таме испловити, али, ја назирем пламичак светлости.

Та светлост је све јача...

Желела бих да нас све обавије и да сише никада не потамни.

Да се никада више не чује лелек очева и мајки за изгубљеним синовима, лелек сестре за изгубљеном браћом, жене за мужем, дедета за оцем.

Да се у мојој Србији рађају српске кћери и синови. Не за рат већ за економски, социјални, духовни и политички прогрес. Да мој син када порасте може слободно и са поносом рећи да је српски син — Мајка — Краљевине Србије.

Вуче, учините да светлост коју ја назирем и која је све јача постане вечно јака, блистава.

С вером у Бога, поздравља Вас

Једна Мајка

ЦРНА ОДЛИКОВАЊА

Поводом текста „Одликовање јунацима Вуковара“ у „Новостима“ од 8. децембра о.г. питамо новинара Ђ. Мартиновића, генерал-мајора Видака Вујовића и министра за народну одбрану СФРЈ, посланике Скупштине и владу Србије као и председника Републике Слободана Милошевића, дакле, све их питамо: што се то честитало добитницима признања?

Сматрате ли да се једној мајци уручивањем комада хладног метала може заменити губитак сина или је тиме опоменути и заплашити. Њене године брига, труда и пожртвовања да однегује дете, не можете ничим надокнадити. Само она ће дубоко жалити читавог живота за дететом а орден ће служити да брише прашину; дубоко ће патити што га је пустила из крила када је стасао као човек а да није покушала спречити најгоре.

Питамо друга посланика „шерета“ из Трстеника који све зна о тенковима и „баш их воли“, чији је братанац у марту био војник, питамо га зашто није са својом генерацијом и са својим братанцем отишао у борбу када му то не би, бар по речима, падало тешко?

Питамо нашег председника где је био када су доносили погинуле и када су се јунаци враћали са ратишта, да им лично ода пошту и сачека, кад већ са својим сином није био уз њих? Да ли је писао говор којим се одужио официрима и захвалио им за несебично залагање у остварењу крвавих ратних циљева (уторок 10. 12. у дому ЈНА)? Да ли очекује орден јер има однеговану младост која гине са песмом на уснама или што има такта да откупљује вилу и чита хладне говоре са позадином у којој су заставе са петокраком, слика и биста једног — сина народа чији су успеси и један Јасеновац, Бањица и Сремски фронт. Све то истовремено са видљивим резултатима једне политике међу којима се истичу црни бајраци по Србији?! Питамо политичке прваке СПС и ове власти, да ли очекују понос мајки и слављење крвавих победа док при-

мају ордење мртвих синова, нових мртвих Југовића?

Све мајке плачу, све су неме у страшном сазнају да су им синови гурнути у смрт због борбе без циља!

Мајке из Смедерева

ЧЕСТИТКА

Српску реч пратим од првог броја и упућујем све похвале на ваш рачун. Симпатизер сам СПО-а и идеја које пропагира ова странка демократије и њен вођа који је својом ширином мисли додирнуо небо и космос, јединствени Вук Драшковић.

Србин сам исламске вероисповести, имам 23 године и као већина младих — незапослен. Завршио сам средњу — куварску школу, здрав сам и поштен, обраћам се поштованим Србима у Америци за помоћ где бих радо живео и радио. Покушавам прекинути безизлазну ситуацију у којој се налазим.

Унапред захваљујем редакцији на уступљеном простору! Нека вам је срећна и успешна 1992. г.

С поштовањем,

Фуд Машовић
Шопоћанска 109
36300 НОВИ ПАЗАР

ИМА ЈОШ НАДЕ

Данас је 9. децембар 1991 године. У емисији „Нико као ја“ на III програму Радио Београда саслушах речи господина Вука Драшковића. Три пута браво за тог мног човека топла срца и чисте душе.

Не умеам да ласкам јер нисам лицемер. Ја само знам да су ми чула истанчана за све што је људско, а, дозволите, да рећи за нашу владајућу клику да припада зверима, то је повреда истих.

Нас гурају у провалију — ЉУДОЖДЕРИ.

Има још увек овај напаћени српски народ своје бисере од срца и ума! Ја морам да верујем да ће ова Србија бити још јака да отме своју младост од црвене аждаје и настави само путем Православља, путем Светосавља и чврсто стане на своје ноге каква је то била у време наших славних предака.

Марија Поповић, професор
Београд

ЗА КОГА РАДИШ ЛАИНОВИЋУ

Дилетантски интервју Бранка Лаиновича у Погледима бр. 97 више говори о њему самом него о његовим оптужбама на Вука Драшковића. Сам Лаинович каже: „Да су нам дали касарне, да смо добили оружје, имали бисмо војску која би до сада завршила рат.“ Затим наводи како су њих 50

бораца вратили кад су пошли у Борово Село мислећи да су из СПО. Побогу Лаиновичу, зар ниси чуо да је Вук Драшковић тражио оснивање српске гарде онда кад је и Туђман основао хрватску гарду, а да је друг Слобо рекао да неће дозволити никакве паравојне организације и да ми имамо ЈНА и ТО за одбрану српског народа. По твоме, Вук је требало, да би данас био легенда Србије како кажеш, да позове српску омладину у гарду, насилно упадне у складишта ЈНА и ТО ради наоружања и крене у одбрану Срба у Хрватској. За то вријеме српска влада и ЈНА мирно би посматрале, како то испада по твоме резонувању, иако си вјероватно био свједок шта су урадили 9. марта на мирним демонстрацијама. Шта би се тек догодило да је Вук насилно покушао основати српску гарду? Зар не знаш, или нећеш да знаш, да би комунисти побили хиљаде српских младића јер њима је преча одбрана власти него животи српске омладине. Да су они мислили о српству да ли би очистили армију и основали српску војску, јер и сам кажеш да вас око 200 бораца наносите страдалне губитке усташама око Госпића, на чему вам свима захваљујем, а замисли да је у априлу 91 г. кад је то Вук тражио, дошло тамо 50 до 150.000 бораца, дали би усташе радиле то што раде.

Небулозе Лаиновича да га је срамота бити војник Данице и Вука Драшковића могу потешити само из неке покварене маште. Никада и нигдје нисам чуо ни прочитао да је Вук прихватио српску гарду, само сам чуо оно што је увјек понављао, а то је да буде српска војска, нестраначка, неидеолошка, попуњена и са не-српским војницима који то желе. Никада нисам чуо да је Вук рекао да се не треба бранити од усташа, а једини је упозоравао Туђмана и упозорава и сада за његове усташке злочине. Осуђујеш Вука што је за преговоре и за хашке документе, а не видиш кривца за српску погибљу и сулудо вођење у још већу погибљу. Зар мртвима користи нечија побједа. Колико је сјутра, кад би престао рат и кад би крва Југославија добила све докле су јединице ЈНА укључујући и оно око Дубровника само би злочинци могли славити такву побједу, а славили би је они што су славили побједу на сремском фронту 1944. године кад је изгинула српска омладина. Такве „побједе“ држе нам увјек исто бројно стање од цара Душана до сада. А шта рећи за поступке тзв Срба по Славонији и Барањи који пљачкају и убијају по узору на усташе, шта рећи о оним „добровољним“ изјавама Хрвата и Мађара да се одричу имања у корист штаба одбране Даља. Као частан Србин никада не бих желео бити са таквом власти ни таквом војском. Такви поступци не воде побједи, а и случајна побједа је само кратка и нечасна.

Твој интервју В. Д. команданте Лаиновичу није на нивоу ни једног десетара јер сам себе демантујеш. За чију корист радиш то знаш сам, а знам да радиш на штету СПО и сретна је странка која нема таквих умова.

Јован Голијанин
Илиџа

УСТАНИТЕ СРПСКЕ И ЦРНОГОРСКЕ МАЈКЕ!

Јавља Вам се 14 војника септембарске класе са положаја око Дубровника, поводом велике неправде учињене над нама. Под великом неправдом подразумевамо то што смо приморани служити ову неспособну ЈНА и то на првим борбеним линијама, са свега 10 дана обуке (али труле обуке) и послали су нас у борбу као „овце на клање“.

Ми нисмо овде зато што хоћемо, већ зато што смо приморани служити ову неспособну власт како би бранили идеје пропалог комунизма. И сами не знамо зашто и за кога гинемо, а гинемо за официре који нас шаљу равно у пакао у цвети наше младости, а погибљу наших другова сматрају за успех и добијање већих чинова. Ми смо фигуре шаховске партије коју играју с једне стране бољшевичке власти а са друге повампирена усташка власт.

Зато молимо СПО на челу са ВУКОМ ДРАШКОВИЋЕМ да отворе очи Српским и Црногорским мајкама и да устанете против оваквог продужетка војног рока. И нека се наша православна младост побуни против овог режима који нама и нашим мајкама наноси патњу и бол.

Унапред захвални војници са првих борбених линија код Дубровника.

ПОМОЗИ НАМ ВУЧЕ!!!

П. С.

Имена не смејмо да наведемо због вама добро познатих разлога.

Војници су са вама.

ЗАХТИЈЕВАМ

Уиме хиљаде уплаканих дјеце, разрушених породица, у име Срба из Босне, станите, размислите, **ОДЛАЗИТЕ ИЗ НАШИХ РАЊЕНИХ ДУША**. Почину суђења преживјелим резервистима, људима којима узесте све, сем живота, **ВИ КОЈИ ИХ НАТЈЕРАСТЕ У РАТ, ВИ ИМ СУДИТЕ**.

Гдје је ЈНА, ко у тој војсци командује, ко извршава команде, ко гине? Наређује један Милошевић, смотру преживјелих врши помахнитали Шешел, а господин Кадијевић, потписује примирје, кад то Туђману одговара.

Доста, самозвана господо, доста због остале младости, доста због нас које због наше дјеце гоните у бешчашће. **ТРАЖИМ У ИМЕ СВИХ МАЈКИ ДА ВАМ СЕ СУДИ, ТРАЖИМ ДА У ПРВЕ БОРБЕНЕ РЕДОВЕ**, поћете ви без блиндираних аута, без хране и воде, јер то је ваш рат. Сјећам се вашег предизборног слогана „СА НАМА НЕМА НЕИЗВЈЕСНОСТИ“, стварно нема, заједно са похманиталим усташама и вашим незајажљивим прохтјеви-ма, уништите српска огњишта, узесте дјеци смјех, мало вам и разрушених српских кућа у Хрватској, сада да би ГОСПОДА ГЕНЕРАЛИ ОСТАЛИ, преносите РАТ у српске куће у Босни.

Нестаће српске младости, јер ви је убис-

те. Мислим и вјерујем у бога почећете у сну говорити стихове „Храни сина па шаљИ У ВОЈСКУ, Србија се умирти не може“. ТАДА ЋЕ ТЕ ВИ ВАШЕ СИНОВЕ СПРЕМАТИ ДА БРАНЕ ДЕДИЊЕ, БРАНЕ ЛУДЕ ВОЈВОДЕ, јер осталих српских синове неће бити.

ЗАХТЈЕВАМ СУД ЧАСТИ ДА СУДИ господину Брани Црнчевићу, лудом Шешељу, Бори Костићу, Бори Јовићу, Александру Прљи, Бакочевевићу, не могу вам имена набројати јер ми се гади писати великим словима почетна слова имена и презимена.

БРАНИЋЕ НАШИ СИНОВИ СРПСТВО, али од Караџића, Бабића и осталих послушника и скутоноша једног болесног човјека, јер СРБИН НИЈЕ ОСВАЈАЧ, СРБИН САМО ЧУВА СВОЈЕ ИМЕ И СВОЈУ ЧАСТ.

МОЛИМ ВАС МАЈКЕ СРБИЈЕ, које још нисте закукале за својом дјецом, зауставите рат, не шаљите своју дјецу, заштитите наше синове који ће у Босни погинути, а неће знати у име кога и за кога. **НАШУ ДЈЕЦУ ШАЉЕТЕ У РАТ**, да им не би морали обезбједити достојан живот човјека, шаљете их у рат због ваших болесних умова, због ваших базена, лудачког смјеха и уживања у њиховој смрти.

ОДПАЗИТЕ ИЗ НАШИХ СЛУБЕНИХ ЖИВОТА, оставите нас да преживимо, сад нам шаљете корјење, а ћерке усељавате у виле. Од вас не тражим ништа сем да одете из нашег кошмара. **СТИДИТЕ СЕ СВИХ ГРОБОВА, НАШИХ РАНА, БОГ ВАМ ПЛАТИО, КАКО САМО БОГ ЗНА.**

Стана Панић
Сарајево

ГЛУМЕЊИ ОПОЗИЦИОНАР

Господин Милан Парошки, посланик и лидер енигматске политичке странке, усто и „народне“ препознаје се, бар међу сопственим бирачима, по великосрпском радикализму. (Већем од оног који је хендикепира ни Јаша Томић, после изласка са робије, испољавао...). Препознатљив је по бројним питањима која, од захтева да се прошире ратна дејства до државних амблема, постају већ „историјска“. Међутим, овај народни посланик, усто и господин, о текућим војвођанским проблемима не жели да се изјашњава...

Он, још увек у Скупштини Србије, није поставио питање како то да покрајина, са територијалном аутономијом, још увек има члана председништва СФРЈ, делегације у Скупштини Југославије и комунистичку владу, једину на овим балканским просторима. Напротив, овај врли господин, ћутке прелази и преко „евидентне чињенице“ да је власник и газда војвођанских јавних гласила Радоман Божовић за главног и одговорног уредника „Дневника“ одабрао друга из „партијских структура“ иако је и господину Милану Парошком знало да војвођани — новинари раде и у најугледнијим листовима на овим европским просторима. То чини и кад је пљачка деценије извршена у овогодишњем откупу пшенице из цеопа и војвођанских сељака завршена. Нова, десет пута већа цена хлеба у односу на

откупну цену пшенице не „забрињава“ овог народног представника. Напротив, он је, кад је о овој пљачки реч, одабрао ћуту. Исто тако се, и кад је враћање земље, бар на простору Војводине у питању, опет заоденут ћутњом.

Друге, за интересе бирача, оних који су избору овог господина посланика припомогли, периферне проблеме овај господин уз прећутни благослов посланика владајуће партије, обилато истиче. По броју постављених питања „на велика врата улази“ у историју српског парламентаризма, али и данас, све већем броју информисаних грађана и на овим војвођанским просторима, стиче „углед“ господина који својим „изјавама“ онемогућава опозицији да плесу Србије, а самим тим и Војводине, казује праву реч о „благодетима“ годишње владавине Социјалистичке партије Србије. Напротив, овај господин, се позитивно изјашњава у средствима информисања о достигнутој „демократији“ за протеклу годину владавине социјалиста и њиховог рада на изградњи „богатог и праведног друштва“.

Садашњи статус Војводине у оквиру српске државе је знан и познат. Однос према староседелачком живљу српске националности је такође познат. Лично разумем „страховање“ актуелне српске власти за подаништво староседелачког српског живља. И јасне су ми диференцијације, дневне и трајне, јер се овај део српског плесца (а тако је за посланика изабран и господин Милан Парошки) јавно, и без страха, изјашњава за опозицију и за јединствену Србију али са другом владом и другачијим политичким опредељењима.

Господин Милан Парошки, иако „запажен“ опозиционер, очито није за то. Напротив, и он постаје свестан, попут „класног друга“ Војислава Шешеља, да је његов опстанак и медијска привлачност искључиво „везана“ за власт Социјалистичке партије и њених, „од народа“ изабраних посланика...

Јован ДЕБЕЉАЧКИ

НЕЋЕМО МРТВЕ ХЕРОЈЕ

Заиста бих желела да ми ово писмо објавите, јер по оном „и ти си крив јер ћутиш“, не желим да ћутим, јер више не могу ни да седим а да ОНИ одлучују.

Обраћам се овом приликом свим мајкама, свим женама које су чиниле бирачко тело у децембру 1990. год. Сносимо одговорност, јер смо тада могле ствари изменити, али за спелењене, неупућене гласале смо онако како смо, а то значи за садашњу власт. Тада смо гласале, а сада нас воде ОНИ ЗА КОЈЕ СМО ГЛАСАЛЕ.

Сада нам одводе синове, браћу, мужеве, очеве... Сада ОНИ одлучују, јер ми смо у децембру тако одлучиле. Кажем МИ јер доста смо својим гласањем допринеле. Чак мислим да смо коначном исходу ми кумовале.

Победило је Ушће, а не Теразије. Сваки онај младић или девојка са Теразија је остао двоје деке и две баке (са очеве и мајчине

стране) који су веровали обећањима, отишли на Ушће мислећи да чине најбоље. Мислећи ваљда да надјачају по бројности „луду“ децу и унуке, дошли су на Ушће такође и очеви и мајке са бабама и дедама па је тако био однос 6:1.

Драге мајке, сада вам ту исту вашу младост са Теразија, поља, са радних места одводе као ДОБРОВОЉЦЕ. Да ли се питамо, ко је тада био далековидији, паметнији? Да ли хоћемо мртве хероје или живу и здраву децу? Сандуке, осакаћене сигурно НЕЋЕМО па зато не треба да седимо, кукамо, уздишемо, тихо плачемо, врштимо, молимо се, већ да устанемо и усправимо се. НЕЋЕМО ни децу крити, слати родбини, закључавати се, а ОНИ за које смо мислили да су прави, за које смо гласали (седе у Парламенту) ОНИ су се снашли. ОНИ ће за отаџбину дати све — НАС. А ми увеле мораторијум и поштујемо све што ОНИ одлуче.

Хоћемо ли мртве хероје? Док ОНИ завршавају послове око куповине куће, виле, наше куће остају празне додајући им црни барјак.

Нећемо на Ушће (јер ОНИ што мобилишу а не ПРЕГОВАРАЈУ) нису на Ушћу, већ у центру.

Да ли се сећате оне мајке што је имала синове близанце у ЈНА у Словенији — Нене Кунијевић? Снашла се и упала у Скупштину и тражила своје синове. Касније, много касније када је била испред неких мајки других у разговору на Бјелетићевој телевизији на питање где ће митинговати рекла је „морамо да идемо тамо где нам дозволе градски оци“. А који је градски отац њој дозволио улазак у Скупштину, када су били њени синови у питању? Значи када су њена деца у питању право на ПРАВО МЕСТО а друга деца, туђа деца на друго мање вруће место. Честитам Нени она се бори за своју децу. Зато драге мајке не дозволимо да нам ОНИ мобилишу и одводе синове, већ да преговарају. На крају ће ОНИ ипак преговарати а животи пали биће узалудни. Мислим да резервну децу нико нема.

Скупимо се зато тамо где треба и чекајмо, јер и код куће чекамо, а ОНИ нека преговарају. Нисмо децу дали ни г. Венцу, ни Кољу, већ оном што одлучује о рату и миру — Слободану Милошевићу.

Драге мајке главног града, обавите препреме, а Мачва стиже и не враћа се уљуљка на лажним обећањима. Позовите нас.

Мачванка
(име и адреса познати
редакцији)

ШТА ДА СЕ КАЖЕ?

Што човек више сазнаје суштину ствари на овом несрећном свету, претежно непријатељство према духу, књижи и не великом броју томе посвећених (довољно је поменути Салмона Руждија и на њега одапете стреле, те недавно у Дубровнику убијеног песника Милана Милишића; к томе чињеница да је и осредњи фудбалер-трчкарало на да-

леко већој цени од било ког писца и мислиоца) — све више се стога намеће питање: чему уопште говорити, писати, ангажовати се, кад „никад боље, никад бити неће“?... Ово је свед грабежа, отимачине, нечовечности, анималности, ово је ђавољи, сатанин, а не божји свет. Зинула ала да и сама себе прогута! Па шта, нека! Зато што боље заслужује бедни људски створ? Има ли смисла „реметити бесмисленост у свом току“ (Дис)?!

Осуђен да живи у том зверињаку и немислу, шта да каже човек што је схватио да од људи никад ништа не може бити, да је боље дело неуспело, да је и само људско постојање безразложно и непотребно — чак и ако бисмо се духовно сасвим остварили: до стадијума ПОТПУНЕ БЕЗАЗЛЕНОСТИ?...

Шта тек да се каже у оволиком злу, пред невероватним зверствима наших дана? Шта да се каже када милијарде незналица мисле(!) да су паметни. Па брбљају ли брбљају! (Нема сумње, кад би се мање брбљало — мање би зла било. Свакако, треба се учити чућању! Међутим, ово је узалуд речено).

Брбљање постаје заглашујуће и заглапљујуће. Све сам брбљутави брбљутавко! Па се такви докопају микрофона. Леле. Једино „знају“ оно што маса (стадо, чопор) жели да чује. Тако, са две-три реченице постају — ВОЂЕ! Код нас нарочито. Фали нам само Домановић. Његова позната(?) прича о вођи и данас је наша прича. Ко је не зна, нек прочита. Ко зна, нек чита поново. (Потражите у библиотеци, знате где је то место, најпосећеније у сваком граду). Јер вође су нам као онај у тој причи, и — још лепше — народ баш из те приче халаче сад по Србији. Прва божја(!) заповест код нас је: Свако за својим вођом! Нема живота без вође.

А какве су те наше дике — то мајка више не рађа! Сви из бронзог шињела. Сви сви сви. Један ни са ким од браће не разговара, а да л' мрсијаше што о Светосављу (то вам је пре свега: братско помирење)?! Прети обрачуном с унутрашњим непријатељем (то су вам углавном другомислени). Благо нама с Њим... Други и одвише брбља о Светосављу (братско измирењу) а командује јуриш на браћу, прети мобилизацијом чланства своје странке (мада је лидер у опозицији, па би морао знати да је такав потез нелегитиман, противправан, те води у братоубиство). Оно брбљање се стога назива демагогијом, а ове претње су — самовоља. Обојица су дакле самовољници. А трећи тек! Тај непрестано сања да ће бити Први. Што више мртвих глава (читај: добровољаца) гризу црви — Он је све више: Први (тако рећи Ослободилац). Куку си га нама с Њим. Јер, Он се јако нада у народ из Домановићеве приче, зна он добро да такво вођу народ и заслужује!

И не само да су ове вође по Србији управо из Домановићеве приче, него су уз то из материне дошли да Домановићев народ уче памети и воде у најбољи од свих амбиса. Ако, тако нам и треба. (Ми староседеоци паметних немамо, у нашој кући гост лако постане домаћин!). Некима свесрдно у томе помажу бројни дембелани, стасали под шињелом највећег нам ђавољег сина, нерадници-лепоживићи (што рече Ђосиф), лажноборци, лажног поборници... Ако, тако нам и треба.

Јер смо народ из поменуте приче...

Може ли од нас што да буде? Тешко. Је ли ово дефетизам? Песимизам? Не. Заборовљени смо и превише. Тешко је преконоћ искрчити пет деценија. А и црева нам све више крче. То је наша — реалност. Све остало је заваривање и варање, борба себичних интереса а не мишљења, то јест: ко кога, тј. **политика**...

Ај сад на читање Домановића. До следећег брбљописа на неизбежне политичке теме... — Ипак, мора се понешто и рећи, док нас другови или господа вође не лупе преко уста. Онако демократски — како су обећавали...

Ох ох ох — шта рекох!

Раде Главаш
Аранбеловац

О ДОЛАСКУ ДОМАЋИНА

Ништа се на свету не догађа да би само себи било циљ већ је све плод Божје промисли и све је порука коју Бог шаље нама, грешним пред Њим и одметнутим од Њега, ради нашег спасења. И све раније Његове поруке примисмо и не видесмо. И тек сада, када доживесмо најсуровија страдања, сетисмо се да питамо за Бога од кога се одметнусмо. И почесмо да Га тражимо и не могамо да Га нађемо, јер Он беше тамо где смо Га ми својом вољом оставили, а ми смо се изгубили. И ми, изгубљени, поверовасмо да се Бог изгубио и да је на нас заборавио. А Бог Свеприсутни се смилова својој слепој деци и посла нам поново своју Животворну Поруку кроз велики земаљски догађај који је за нас недостојне у том циљу уприличио: **долазак нашег земаљског краља, да би нам тиме најавио Свој повратак међу Србе, ако Га будемо достојни.** Сјајем и љубављу којом нас обасја земаљски краљ, Он нам само наговести Сјај и Љубав и Благодарност којом ће своје верне и покајане обасјати Онај који створи и нас и земаљског краља, кад ускоро дође. И показа нам да Његов долазак ништа не може спречити, као што ни долазак Његовог слуге, земаљског краља, ништа није могло спречити. И показа нам да још нисмо закаснили и да ће нам дати довољно времена да се саберемо да би Га сви са радошћу очекивали, јер видесмо да ни слугу Његовог, земаљског краља, не могамо многи да у очи погледамо, а како би Њега, који је и нас и земаљског краља створио.

И поново пред нама оживе од нас заборављена слика Првог Доласка Сина Божјег и поново нам се потврди обећање о Његовом Поновном Доласку и показа нам у нама још живе оне који су Га први пут дочекали и даде нам још времена... а многи од нас видеше само долазак земаљског краља...

А сви смо били сведоци великог догађаја. За великим догађајем неки од нас су вапили; неки су изгубили наду да ће се икад поново десити; неки нису ни знали да се нешто тако велико мора догодити; а неки од нас су знали, **уплашић се и учинили све да се не види**

из низине светлост на брду. Дан великог догађаја нам најавише благовремено гласници изабрани између оних који су вапили за тим догађајем; између оних који нису веровали да се то мора догодити; између оних који су знали, плашили се и учинили све да се не види из низине светлост на брду.

Најгласнији беху они који су се уплашили, не би ли својом гласношћу уплашили и саму светлост на брду. Када светлост настави безбрижно да гори, почеше уверавати маловерне како им светлост није потребна, и како нема шта она да тражи међу њима и како ће спржити све оне који јој се приближе. Светлост и не помисли да се брани, јер зашто би и себе и маловерне бранила од једне ситне лажки, кад она сваким тренем хиљадама година доказује своју корисност, неопходност и меру којом обасипа. Онда почеше беспопшедно трошити росу, правећи од ње мрежу која би заклонила светлост на брду, али светлост се само окупа росом и заблиста још сјајније и неопходније. А онда немоћни заћуташе, сакрише и себе и своју немоћ и понаше се да је низина довољно ниска и далека, да би је светлост на брду могла у већој мери осветлити.

Заглашујућа гласност немоћних и претрашених, превари и утврди неке од нас који смо вапили за великим догађајем; утврди и разувери неке од нас који смо сумњали; остави и научи неке од нас који нисмо знали; а још више застраши нас саме претрашене галамије, а неке од нас претрашених галамија сопствена галама ојуначи да се запитамо а зашто ми то галамимо.

И тако све би спремно за велики догађај.

И дође Домаћин у своју кућу, из које је само привидно био одсутан, покоривајући се једној много пута израженој жељи својих укућана, да они нађу домаћина с којим ће бити једнаки, јер не могаше никад бити једнаки са својим Правим Домаћином, који им је живот подарио, који је сам за њих кућу саградио, опремио свим оним што је за његове укућане добро и неопходно и с пуно љубави им је предао и живот и кућу да у њој живе слободно и да се служе оним што је за њих приправљено, верујући да ће за њега сачувати бар мало љубави, верности и поштовања, јер их он удостоји свега и даде им да уживају оно што је он сам за њих створио. Али као што укућани не могаше у свему бити једнаки са својим Правим Домаћином, тако ни лажни домаћини које они доведоше сами себи, не бејаху ни близу Правом Домаћину, јер не могаше ништа што може само Прави Домаћин, већ се на оно што је он створио окимеше као они који не умеју да створе и због своје несавршености мрзе оног који ствара и све што је створио.

Зашто се Домаћин и пре и тада покорио жељи укућана, када је знао да без њега не могу и да ће страдати ако их остави? Али шта би вределе речи, кад они не видеше дела његова која за њих из своје љубави и доброте учини, а од њих је за све то тако мало тражио. Према болести се лек прописује, а онај који је створио укућане, зна и шта им треба и од чега су болесни и који лек им може помоћи и има га. Он зна, али укућанима често за-

смета његово свезнање, па неће да узму лек који им даје благовремено, већ пусте да болест узме маха, па се онда сете и Домаћина и његове љубави и лека који су одбацивали. Прави Домаћин зна за неопходност и снагу лека који даје својим укућанима и зато их пре давања мора припремити тако што ће им открити болест, уверити се да они најзад верују да само он има лека за њих и онда ће га несебично дати као што им је све дао. Наравно и тада има оних укућана који неће да виде своју болест, или оних који је виде, али су у њој огрезли па им се чини да без ње не могу и мрзе лек који им се даје и још више онога који им лек нуди.

И тако би и сада, када се Домаћин одазва вапају неких за све и дође поново у своју кућу из које је само привидно био одсутан, да видно покаже да је увек био са својим укућанима и да смо ми њега напустили, а не он нас, јер је његова љубав и доброта безгранична. И пољуби земљу по којој ми ходимо, надајући се да кад видимо колико воли земљу по којој ми ходимо, колико ли тек воли нас ради којих је ту земљу и створио.

И дође Домаћин у своју кућу, до суза радостан што га примљују своји који су га одбацили; преблаг и према нама који смо га жељно очекивали и према нама који смо сумњали у неопходност његовог доласка и према нама који нисмо ни знали за Правог Домаћина и још блажи према нама који смо знали да му је ту место, уплашили се губитка хаоса који смо једино знали да направимо и учинисмо све да он не дође; не би ли нас све заједно наградио: верне испуњењем, сумњичаве отклањањем сумње, неуке сазнањем, немилосрдне примером милости и блажности свемоћног. Показа нам шта је било међу нама, шта смо одбацили и шта ће бити наше само ако желимо, а он тако мало тражи од нас које је створио и све нам дао. И још више, показа нам и своју децу која осташе уз њега и која нам као и он могу само добра давати и чинити.

И показа нам и брзо оде из нашег видокруга увек присутни Домаћин, обећавши нам свој скори поновни долазак са свом свитом својом и у свом пуном сјају и бризи за нас којима је све дао, а који учинимо оно тако мало што од нас тражи.

Зашто је Домаћин опет оставио своје укућане? Јер беше то прејака храна за нас који смо тако дуго гладовали; сасвим довољна за нас који нисмо веровали да смо гладни, или нисмо знали да се глад може заситити; и довољан доказ бесмислености поступака нас који поред толико хране на дохват руке свесно хоћемо да умremo од глади повлачећи и друге са собом. И још нам јасно предочи своју жељу да сви учествујемо у сјају и благодати његовог коначног доласка. И даде нам довољно времена и пуно слободу да одлучимо, да ли хоћемо да се заситимо или хоћемо да поред толико хране умremo од глади. Онај који је донео одлуку о нашем стварању удостоји нас недостојне, да ми одлучимо да ли ћемо живети или умрети. Да ли нам је лакше питање могао поставити и зар нећемо знати како треба на њега да одговоримо? Узмимо се у памет: онај који нас је увек поштовао више и волео више него што ми себе волесно и по-

штовасмо, поштоваће и наше одлуке.

И кад Домаћин оде оставивши дарове свима нама, шта ми браћо урадисмо? Неки од нас почеше закопавати и крити добијене дарове и од себе и од других, радујући се што смо боље прошли него што смо се надали и заслуживали, као и увек тумачећи благодот Домаћина као његову немоћ. Неки од нас се осетише већим и од Дародавца и од добијених дарова и почесмо да галамимо о својој заслужности и почесмо да пресуђујемо болеснијима од себе, заборавивши да смо и ми тешко болесни. Неки од нас почеше мешетарити и мудровати тобож' вагајући шта би за нас укућане било најбоље; да живимо или да умremo, па нас та високомудреност толико подели да почесмо да верујемо и уверавамо друге да је нама било много добро и много смо били сложни у жељи да умremo, док не дође Домаћин да нам поквари. Само највернији међу нама осетише још већу глад за храном коју нам само Домаћин може дати и пожелесмо да се и друга наша браћа засите, а не само ми.

И тако се на брзину поделисмо и одлучисмо, а имамо још времена. И једини Судија нас опомиње давањем времена да још можемо да размислимо и повучемо неразумне одлуке, или ако смо сами правилно одлучили да помогнемо другима. И опет улудо трошимо даровано. А кад дође до Суда рећи ће многи од нас: е да нам је сада онолико утрошено време и онолики дарови. Тада ће бити касно браћо, опоменимо се на време док га имамо.

... а многи од нас видеше само долазак земаљског краља.

**МАРИНА БОЖОВИЋ
БЕОГРАД**

(Ул. Миријевски булевар 49, Београд, тел. 776-161)

НА ДЕДИЊУ СКАМЕЊЕНО ВРЕМЕ

(из Дуже песме Уреша
Урешевина)

На Дедињу, скамењено време
Имуно на бриге и проблеме
Смењују се бесмислене страже
Српска влада упорно одлаже
Исељење бајатога леша
Чије слике још понеко веша
Ко још нема паметнија посла
Коме није црна књига дошла
Ко још није променио боју
И чије су им све козе на броју
Да ли су им на броју све даске
Утврдиће, када скину маске
Када куће почну да се руше
Када живи почну да се суше
Кад им Туга закуца на врата
И однесе оца — сина — брата
Све до тада, ругаће се нама
И сузама нашим, и ранама
Што стварају младе инвалиде
Маторе се гузоње не стиде
Туђу децу слати на ратишта

А своју на скупа излетишта
На екрану посматрамо кењце
Где полажу Славном крелцу венце
А не слуте навикли на бруку
Да клањају празноме сандуку
Стоје мирно изнад празне раке
Док им деца газе петокраке
И поносно стављају кокарде
И ступају у редове Гарде
Одлазећи да тебе усташе
Храбри момци издаје се плаше
У дубини поноситог бића
Носе слику Ђорђа Божовића
Српске гарде идејног творца
Честитога Србина и борца
Који није жалио живота
Да Србијом завлада лепота
Србијом се разлезу јауци
Деде плачу, гину им унуци
Мајке дижу очи према небу
Своје очи исплакене гребу
Оне, које преду црну вуну
Слоби зрело и зелено куну
Што им посла на кланицу сина
Сустигла га њихова судбина
Српске власти, ћораве и глуве
Још не слуте дреновине суве
Која ће их стићи, брзих дана
Када браћа сруше Слободана
Иста браћа која га дигосе
И због њега скоро изгибоше
Које нико не смеде да бије
Сем његове храбре милиције.
Кад се дигне бачена мотика
Закукаће славна реторика
Када љути нагрну вучићи
Зацвиљеће црвени кучићи
Када бели осину кочеве
Црне мајке и црни очеви
У покрету свесрпске обнове
Отерају црвене кловнове
Када народ, пијан од јаука
Обрадује уморног Вука...

ОТВОРЕНО ПИСМО СРПСКОМ САЈМУ

Ја која имам 27. год., која имам факултетску диплому, 7. година стажа на Бироу за незапослене, која живим у Босни, ал срцем сам у Србији, само сам једна од неколико хиљада младих, којима сте ви „црвени“ све узели, наду у живот, у будућност, шансу да радимо, да имамо породицу, да будемо слободни, да живимо живот достојан човека.

Пошто сам само Српкиња, случајно одвојена од мајке Србије, узимам себи за право да као верна кћи свог народа, кажем нешто и јавно те прозовем, јер не могу више гледати шта радиш овом народу, мојој отаџбини коју бескрајно волим и до које ми је истински стало. Не дам да у пропаст водиш мој велики народ својом тврдоглавошћу, погрешном политиком, нељудским поступцима.

Осуђујем те — Српски Садаме с пуним правом у име свих мање храбрих да се јаве и учине исто.

Али њих зато не кривим јер кад би то

учинили неко од твојих силних војвода преклао би их зарђалом кашиком.

Ти и твоја „црвена банда“ све сте нам отели па сте нам чак и право на умирање узурпирали, делећи нас на подобне и неподобне, храбре и кукавице, патриоте и дезертере.

Твоја тиранија која на срећу неће бити још дуго неће нас спречити да ми млади, понижени, претучени, гладни, обезбљујући, учинимо све да ти одеш, нестанеш са кормила ове лађе што се ближи дну.

Србију волимо, и Београд 9.3. ми рушили нисмо већ твоји плаћеници и осуђењеници из Падињака. Ми волимо своју Србију, наша је и не дамо је. Вечну колевку Српску водиш у пропаст, издајеш, парчаш, делиш, рушиш, продајеш. Не навлачи на нас мржњу других народа, нас су училе мајке наше побожне да волимо, ми не заслужујемо ничији гнев, ми смо деца васпитана у духу Православља, нама није до борбе, крви; дај нам хлеба, посла, плате, пензије а ратове остави другима.

Ми не умемо убијати, ми хоћемо љубав, мир, свадбе, крштења а не сахране.

Нећемо Србију несретну, омрзнуту, усамљену, изоловану, покрадену, црвену од терора и стида, хоћемо Србију нову, демократску, слободну, јаку, праведну, омиљену, чисту препорођену, Србију монархију — и само Српску, јер до сада је била више свачија него наша.

Још нам и погани Шешељ, Јовић, Караџић, Рашковић а с њима: Булатовић, дует Костић I и II сваки дан терористичке медије и оцрњују СПО и нашег Вука, дал је то демократија којом се хвалиш у свету Слободане Милошевићу.

Зашто та господа, ако се уопште тако могу назвати, господа — другови не буду тако упорни у одбрани свог народа истински као што упорно блебећу сигурни уз женину сукњу.

Где су њихови синови, на ком фронту, у којој јединици, зашто се не покажу.

Зна се, они су на сигурном, преко границе, имају новац, гориле чуваре, све, а њихови очеви нас зову у свој рат да гине-мо.

Лако је бити јунак китећи се туђим перјем. Где су били Караџић, Шешељ, Рашковић, кад је господин Вук писао „НОЖ“ кад се није смело, кад је жртвовао све за „истину“, кад је прихватио да буде презрен, нас ради, управо као Исус који је умро нас ради.

Знам, та господа били су негде у ЦК, и здушно пљескали свом духовном вођи, а сад попут корова помаљају њушке на светлост дана.

Опет гледају да што уграбе, окористе се несрећом народа.

Сад кад моја Србија помало се буди а лавина која је кренула нико зауставит неће.

Хоћемо краља баш сада, и, Хришћанску Србију.

Ти можда јеси нечији председник, оних твојих истомилшеника али не и целог народа како то говориш, јер да би од нас био признат мораш слушати наш глас, а то ти не чиниш.

Ми имамо свог будућег и садашњег званичног легитимног председника, кога хоће народ оног који корак српства достојанствено брани, кога си ти 9.3. ухапсио и морао пустити на захтев нас Вукове омладине. Тај светац наш учинио је за Србе више својим књигама него иједан твој пишљиви официрић са најбољим наоружањем.

Наш избор је краљ, наша армија је „Српска гарда“ једино њу признајемо.

Откуда ти право да у свој приватни рат водиш синове јединце из Србије, Босне, Црне Горе, цвет и српску младост да им нудиш метке уместо хлеба у име непостојећих идеала.

Твоји генерали тирани, луди и неспособни, поткупљиви и осорни, надувени од комплекса величине зову нас младе, нас које су 9.3. прогласили хулиганима, шпијунима, лудацима, да их сад чувамо.

Дају нам пушке М-48 и шаљу нас неспремне да гинемо.

Где бејаху твоји тенкови кад је наша Гарда прва јуришала, и остављана сама да се бори са усташама и гине за нас сама и издана кад је јуначки погинуо наш витешки командант Гишка, Бог да му душу прости, нехтећи узети панцир већ идући свесно да погине, у овом прљавом рату који си ти изазвао.

Где су били официри и армија пре, зашто нису спречили масакре, зашто су чекали да нас пола покољу па онда ушли у Вуковар.

Где ће ти душа Слободане, бојиш ли се Бога и судњег часа, са чим ћеш на ономе свету изаћи пред Бога и своје претке, с грехом то не можеш. Стиди се мајки у црнини чије си синове одвео на пут без повратка.

Уосталом твоја култура и обзирност видела се у Грчкој кад си био, а знамо како си и дочекао — баш онако како си се понео.

Овај народ те неће.

Време ти је да идеш, учини то, направи једини паметан потез у свом животу. Остави власт онима млађима, писменијим, савесним који знају боље водити земљу. Иди, склони се негде у Брозову вилу, скриј се у мишију рупу као и пре што си, (ал, и тамо ћете рука правде наћи) чувај унучиће док још можеш, поведи своје „генералчиће“ закључајте се добро и мењај им пелене кад се наредите од страха за сва смртна сагрешења учињена нама, јер час освете стићи ће и њих.

Криви су за издају, рат, за банкрот. за смрт наших храбрих јардиста, за сва зла што нас прате.

Ако вам је до игре рата стани на чело војске, пушку у руке: направите резерват и убијајте се ако вам је баш до тога стало ал, задњи пут ти кажем остави на миру наше синове, очеве, браћу, младиће, њих ти не дамо никад више да гину за твоје и Њофрине каприце.

За ову гробницу Српског народа коју ти зовеш Југославија а које одавно више нема — нећемо да гинемо — било би бесмислено.

За нешто што би било исто опет ми у

рат не идемо!!!!Кад буде прави час за гинут ми ћемо и то ал ћемо знати и за кога и зашто, и нећемо се плашити.

Кад нас позове СПО, Вук наш, Краљ и Отаџбина кренућемо сви под заставом Саве Немањића, са кокардом на шајкачи, и с вером у Бога. Ми смо заклетници Отаџбини, Вуку, Краљу и једино на њихов позив желимо ићи макар се и не вратили, ал, са твојом армијом никад. Знамо колико мрзиш Вука и СПО и колико се трудиш безуспешно да им наудиш, ал, све више их волимо и све више смо им приврженији. Јасно нам је колико се ти бојиш Вука и СПО а то се из твоје мржње наслућује.

Познато је да кога се плашимо њега највише и мрзимо, зар не — друже Милошевићу?

Ускоро ћемо ти показати колико волимо Србију кад дођемо још масовније на демонстрације, да Отаџбину од тебе сачувамо, и остаћемо толико док не изађеш пред нас са одлуком о оставци и признавању „Гарде“ једине могуће Српске заштите, а тај дан се ближи иде децембар — и Краљ ће нам тад доћи заувек!

Снежана Митровић — Луковац

„БАКОЊА“ ЈЕ, ИПАК, АМАТЕР ЗА ДАЧУ Ж. МАРКОВИЋА

(„Бакочевић комбинuje мистериозно“, Српска реч, 11. новембар 1991. год.)

Н ије председник Народне Скупштине Србије, Аца Бакочевић, нимало наиван човек, али је „Српска реч“ овога пута његову и лукавост, а и памет преценила. Будите уверени, да откачињање доктора Слободана Унковића као кандидата за председника (не, како ви кажете, делегата!) скупштинског одбора за образовање није ни из главе, а ни по вољи ни Бакочевића, а највероватније ни по налогу заједничког ктитора Слободана Милошевића. Аутор ове, као и многих других комбинаторија, то с поуздањем тврдимо је Данило Ж. Марковић, човек који је своју везу са брачним паром Милошевић — Марковић најуспешније претворно у огромну личну моћ!

Зашто је Дача измислио неког Радишу Јовановића (Заиста, ко је икада чуо за тог човека и по чему?)? Пре свега зато да би онемогућио бившег ректора и председника Народне Скупштине да му, као челни човек Одбора за просвету, буде као ресорном министру за вратом и над главом... У Србији и посебно на њеним универзитетима добро се зна да не само Слободан Унковић, него готово ни један универзитет не трпи много Данила Ж. Марковића, пре свега због његове сујете, превртљивости, скромних научно — интелектуалних могућности, али и бескрајне, готово патолошке потребе да своје социјално — интелектуалне комплексе лечи вољом за моћ!

Дача Ж. Марковић је на овом црном бес-

пућу наше етике развио своју лукавост до непредвидљивих граница. Он лично, а на неки начин ограничени или послушни посланици измислио је срамну петицију, односно да га, тобоже чак 90 посланика предложи да буде поново министар! Уверен сам да то ни један парламент у цивилизованим земљама није радио, тим пре што (то би се могло новинарски лако проверити) **Дачу бар 70 — 80% просветара и то од обданишта до универзитета, и уопште грађана Србије, не може да смисли!** Занимљиво је, причају баш посланици, да је човек који је потурао тај папир за петицију, био нико други него чувени „Бица“, по много чему (дебљина, користољубље, силеџијство, препотентност и др) млађи Дачин брат!

Сукоб Даче Марковића са Београдским универзитетом довео је чак до тога да је овај универзитет, готово без остатка, на потпуно супротној страни од свог министра. Али, како ствари сада стоје, **Дачи нико ништа нити може, нити сме. Он жари и пали, озбиљно компромитујући баш углед својих заштитника, брачног пара Милошевић — Марковић.** Уверени смо, знајући Дачу још са неких факултета у Нишу, да ако српском председнику буде пошло лоше, први ће га напустити и прећи, ако треба, у ватрене поборнике Карађорђевића, опозиције и било кога другог — само ако Дача може да има користи и да влада!

Ово вам пишем и као исправку, јер је чак и лукави „Ера“ Бакоња, верујте, шегрт у томе за „јужњака“ Дачу, али и да бисте схватили да није Унковичев рејтинг у питању, него жеља Даче Ж. Марковића да у српској просвети (а, кажу, и шире) потпуно апсолутистички влада. Председник скупштинског одбора и то још Слободан Ункович, не Бакочевићу или Слободану Милошевићу, него искључиво Дачи се не свиђа. А не треба заборавити да је ту своју вештину Дача више пута до сада применио, извршавајући увек прљаве задатке али — за будуће победнике или партију на власти!

**Др Драгош ВУЈШЕВИЋ, КРАГУЈЕВАЦ,
Универзитет „Светозар Марковић“**

П.С. Молимо да ову (ауто) биографију, објављују у већем броју школских листова министра Данила Ж. Марковића доставите академику Николи Милошевићу, човеку који је морално-етичку и интелектуалну беду српског министра просвете Даче Ж. Марковића једини потпуно и правилно проценио. Нека је бар анализира.

ВУКОВАР — ОПОМЕНА СВАКОМ ЛУДИЛУ

Драги Вуче, Све ваше црне слутње, постале су, најалост, стварност. Веровали смо да ћете нам уз помоћ вашег визионарства отворити врата светлости а онда Вас је садашња власт гурнула у страну, а нас сунувратила у понор дубљи и црњи од

свачије претпоставке. *Што је најжалосније, народ, као да свој спас очекује од тог истог унесрећитеља.*

„Код очију нећете видети, код ушију нећете чути.“

Не знам и не смем ни помислити, који ће се рачуни морати зато платити.

Верујем једино ВАМА јер сте човек, јер сте једино Ви стали испред наших синова да их заштитите од беснила овог рата и ето парадокса штите децу од несреће чији су виновници, свесно или несвесно, нико други, до њихови родитељи.

Мислим да колико год да је ова катастрофа, велика, без вас би сигурно, била још већа.

У односу на све ово, усуђујем се да Вам изнесем једну своју идеју, која је настала у време радио-емисије „Зелени мегахерц“ и анкете грађана поводом Вуковара.

Мислим да не бисмо смели дозволити да Вуковар, овакав какав је, постане симбол ичије победе, и да се изградњом новог града уклоне трагови страха која доноси рат садашње врсте.

Нека попут Хиросиме опоминье савременике и будуће генерације, и наших простора и целог света, како завршавају идеје о етничком чишћењу територије. Његов аветињски изглед најјаче ће негирати оправдања сваког разлога који је довео дотле јер, бајим се, да би изградњом новог Вуковара и силином медијског оружја виновника ове катастрофе, једнога дана, можда, народ пожељивао да оваквога рата никада није ни било.

И ово писмо Вам шаљем без потписа, а пишем Вам, као неком свом. Не замерите молим Вас, макар зато што то радим, не због себе. Поздрав од срца.

Даница из Ниша

МИ СМО РОБЉЕ (писмо с фронта)

Немоћни смо били шта учинити, поготово кад си роб Слобе и његовог брата Велка. Па овде ти ни хвала не кажу за 10 месеци проведених у Хрватској. Издајство прикривају, мртве наводно жале, нас живе само што не куну што смо живи, кажу како вас заробише. А нико о томе: што не стиже помоћ, што наши ударају по нама, а угсут оно „Воле један“ постао је хит, па ти и онај са једном звездом то одалајми. А молим вас да знате шта је тек сада заставник у војсци. Он је бог једноставно. Ваљда због Сејде и о њему мораш много знати, кажу и он је заставник и видите како успешно и храбро у Европи брани интересе Југославије. Вратиш се кући, кажеш — ево моје Шумадије, ево слододе а оно... кад оно сви „Срби“ Комунисти — Срцијалисти обнављају манастире, освећују споменике, љубе крст и највише куну 9 март кад је погинуо милиционер — чувар безбедности. Докле овако? — И ако нас је велина ту негде око 21 — 22 год. ми се не плашимо а немамо више стрпљења ово да гледамо и ово да

трпимо. Вук рече „Никад више 9 март“. Ми кажемо — дај боже још један 9. март. Ал тада 9. март неће трајати један дан већ...

Па једноставно боље је слободан под земљом него роб на земљи. Ми смо робље комуниста.

Терају ме у рат како им се хоће брате, а ти немој. А кад прођеш мало издајства, па пуцаш мислиш сад ће пасти, готови су, а оно где наши бог те видео. А неко рече ту иза мене, а где су им синови, то напиши, да л можда и они гину као ми. Можда рекох, наоружани су до зуба, наоружавају се „Комуњаре“ шта знаш за сваки случај. Опет ће онај:

Вуку поручи код мене један само што нема тенк у двористи а он с њима милом и даље.

И краљ ће се преварити кад га уједе змија комунистичка који је отров најјачи и најсудбоноснији.

Дај боже нама: здравље, снаге и слоге међу нама па да уз бољу и Краљеву помоћ а с Вуком на челу ударимо по комунистима.

Свесни смо свега што ће бити ал стрпљење наше је на ивици. Ово није писмо неог клинца.

Тим клинцима је после овога у Хрватској а и овде доста свега, траже само своја права и слободу и стварно им је свега доста. Како би нам и мало било лакше учините услугу те нам ово објавите ХВАЛА

Николић Г.

ЗБОГОМ ОРУЖЈЕ

Живимо као да ће хиљаду година бити мир, спремамо се као да ће сутра почети рат.

Овим речима пропагирана је доктрина одбране већ бивше, друге и Титове Југославије.

Што се горе наведене поруке тиче, у правом смислу речи против ње немам ништа, међутим: ако мало дубље размислимо о том комунистичком летку, па пођемо од другог дела поруке који гласи: а спремајмо се као да ће сутра почети рат, долазимо до одређеног закључка: за ову су поруку потребна два субјекта.

1. Финансијер — сељаци и радничка класа — улагачи у ратну технику.

2. благајник — држава са свим администрацијама, са свом бирократијом, официри ЈНА са модерним колима, великим платама, викендицама на мору, до којих стижу „народним“ хеликоптерима.

Што се првог субјекта тиче, део дужности је сигурно поштено одрађен јер комунистичка држава ни не пита сељака и радника кад му узима од дохотдка.

Најзад дође једном и тај несрећни, „сутрашњи“ дан када започне неправедни рат. У почетку сељак и радник се не дадоше збунити, ко може да ратује против нас ми смо годинама финансирали и увагали у нашу народну армију?

Све им је убрзо било јасно оног момента када су започеле издаје („деобни биланси“) и када су у највећу ватру слати њихови сељачки и раднички синови.

Гледале су српске мајке извештаје са ратишта на комунистичком дневнику где официр комунистичке војске неморално тврди: спремни смо да чувамо стари део Дубровника и по цену људских живота, или: данас нисмо имали губитака — свега пет погинулих.

Пита се српски сељак колико је на српским њивама зноја проливиено за 700 издатих (тајним преговорима датих) тенкова, колико је фабрика годинама радиле за 60 изгубљених авиона заједно са оним „мигом“ у Аустрији, али одговора нема нити ће га бити јер онај који закон ствара пред њим никад не одговара. И на крају Ернест Хемингвеј:

„У ратовима се боре најдивнији људи који постоје, или ако хоћете само људи који су све дивнији уколико их срећете ближе месту где се воде борбе.“

Али ратове стварају, изазивају и започињу искључиво економске супротности а воде их свиње које настоје да извуку корист из њих. Сматрам да све оне људе који теже да помоћу рата дођу до профита и који помажу да се он изазове треба, већ првог дана рата да побегну овлашћени представници лојалних грађана њихове земље, који ће ратовати. Из романа „Збогом оружје“

Љубомир Пејовић

у Вашем случају. Ми Вам поштовани господине Анђелковићу осим коња, које нам Ви топло препоручујете, не можемо ништа друго понудити јер јагњеће печење на које сте научили немамо. Морали смо да продамо последње прасе, јагње измиримо силне порезе и прирезу, да нешто посејемо у црну земљу како не би јели само корење и тако цркнемо и не дочекамо светлу будућност коју сте нам обећали.

С поштовањем:

**Драган Миленковић
Мајдево, 37222 — Купци**

БИТИ ИЗДАЈНИК ОВОГ РЕЖИМА ЈЕ ЧАСНО

Узимати у уста и под перо име те особе — чисто је губљење времена. Ипак, скандалозни напад Шешелја на принца Александра II Карађорђевића, просто вапи за ових неколико редова текста.

Одавно одбацивши сваку маску, овај тобожњи радикал, задивљујуће неуморно, служи владајућем режиму и више него што овај од њега тражи и очекује. Доказ: са говорнице српског парламента праву бујицу отрова на наследника престола Карађорђевића није осуо нико други до „ЧЕТНИЧКИ ВОЈВОДА“!

После оптужбе принца Александра за издају (!), тако класичне за бољшевице, фашистичке и остале тоталитарне режиме, ваљда је и најнаивнијем Србину у Србији и најудаљенијем Србину у дијаспори потпуно јасно ко је, за кога ради и за шта се бори „ЧЕТНИЧКИ ВОЈВОДА“. Још једном се показало да највећи страх од повратка монархије не исказује режим, већ његове слуге!

Његово краљевско Височанство принц Александар, наравно, не треба да се много узбуђује око „пришивеног“ му епитета „издајник“. Овакве „титуле“ овде се деле и шаком и капом сваки дан — обично онима који на било који начин угрозе тоталитарну власт.

Уосталом „ЧЕТНИЧКОГ ВОЈВОДУ“ не подржава ниједан угледнији Србин, сем старог Војводе Бујића, који, изгледа, жртвује своју славу (и част!), у замену за „слободан“ повратак у Отаџбину.

Уместо закључка: на улазним вратима просторија Шешелјове СРС у Нишу освануле су 07. 12. 1991. пароле „СРАМ ВАС БИЛО + БРУКЕ ЧЕТНИЧКОГ ИМЕНА“ и „ЖИВЕО АЛЕКСАНДАР II — КРАЉ СРБИЈЕ“! Из ауторовог пера — у Божја дела...

**ПЕТРОВИЋ ВЛАДИМИР
ИЗ НИША**

П.С. Користим прилику да јавно честитам (не)народном посланику и „шефу“ нишког СРС-а Милету Илићу срећно уселење у ДВА НОВА СТАНА, једног у Нишу, другог у Београду, и то у име свих подстанара, избеглица, незапослених, отпуштених, оних који су на фронту и њихових забринутих, незбринутих и гладних породица...

П. В.

СКЛОНИТЕ СЕ, ДА НЕ СКЛАЊАМО

Пишем први пут, листу „Српска реч“. Једино још у овај гласник слободе, ми млади верујемо. Које друго да се обрратимо и ко ће да нас чује. Бог је далеко а наша власт још даља. Не чује нас више нико, ми смо одабрали да будемо још једном потрошни материјал, још једном нас други гурају у смрт. По ко зна који пут нас варају и обмањују и у црну нас земљу гурају. Младост нам узимају. Не дај се младости, не дај се Србији. Не дај да нас врате у мрак, да нам крила одсеку, да нам памет попију, не дај се. Ако нас победе, ако нас ђаволу продају, ако нас сатру, одосмо у неповрат и збогом Србији. Које да се обрратимо и којем богу да се молимо, коју правду да тражимо. Ми је знамо, траг јој знамо, јер ми смо тај утабани траг према јакој Србији, према памети, према разуму. Нашли смо га већ поодавно а 9-тог марта добро нагазили. Шта сада да радимо када нас генерали (ЈНА или ЧТГ — чувари Титовог гроба) гурају у рат да гинемо а не знамо зашто. За Југославију које нема, за комунизам којег има. Зар за ово да се гине, а гине се. Да се не одазовемо позиву у рат робија нам не гине, а да повијемо главе и одемо у рат опет нас робија чека.

Чувамо ову власт а ова власт је чамотиња. — робија. И куд сад и шта сад. Ми дезертери нисмо били никад јер се Србија бранити мора али не овако и не са оваквим, не под птокраком, не са Титовим генералима, не са ђаволом. Шта да радимо, срце нам се цепа. Убише нас бомбама и без њих. Бомба им у кућу пала. Тако гине младост од наше и њихове војске, тако гине Србија а није у рату. Тако бранимо Југославију а тамо је нема, не само тамо, ње нигде нема и нико је неће а ми смо за њу залуд гинули и гинемо. Што ће нам побогу, шта ће нам братство без браће, јединство без јединства, слога без слога и на крају шта ће нам Србија без Срба. Уместо да покидамо те ланце који нас оковаше ми тонемо све дубље и дубље. Поново се везујемо и замрсујемо у крњу Југославију а и од ове што је била све нам је крњо било а што ће тек да буде са овом што наше велможе замишљају?

Сви наши пријатељи су нас напустили — окренули нам леђа само да нас не гледају. Немамо ама баш никога. Сви су нас напустили. Чак су нас и птице пре времена напустиле.

Стигло нас је неко чудно време. Време камелеона. Комунисти владају а нема комуниста. Безбожници хрле у цркве у бога не верују, лопови краду а лопова нема, људе кољу а целата нема, ратује се а рата нема. Свега има али криваца нема. Има и четника са птокраком и комуниста са кокардом и неких новокомпонованих партизана. Преживели! пролетерске оснивају! силвију бригаду. Неко чудно време у земљи Србији. Ми смо по њима криви јер ми смо издајници. Издали смо комунизам, социјализам, марксизам, титизам и остале трице и кучине. Нисмо остали на личији доследних Титових омладинаца. Е богами док је у нас младих бар мало памети

ПИСМО НАРОДНОМ ПОСЛАНИКУ СТАНОЈУ АНЂЕЛКОВИЋУ

Поштовани господине Анђелковићу, пре више од годину дана, Ви сте као посланички кандидат СРС за изборну јединицу 88 Крушевац 3, на свом јавном представљању у МЗ Мајдево, обећали да ћете после одржаних избора доћи и јавно се захвалити својим гласачима без обзира да ли сте постали народни посланик ове изборне јединице у Народној Скупштини Србије. Ово предизборно обећање нисте испунили. Такође сте у листу „Победа“ од 14. 12. 1990. год., поводом Вашег избора за народног посланика, дали следећу изјаву: „Рекао сам, ако будем изабран за народног посланика и ако добијем њихово поверење, да ћу бити стално међу народом и то моје прво обећање ћу ускоро испунити. ОБЕЋАВАМ да ћу до краја јануара поново бити међу бирачима, да разговарамо, да заједнички тражимо најбоља решења за неке тешкоће и да већим ангажовањем на одређеним пословима и радом допринесемо брже решавању неких кључних проблема...“. Ово постизборно обећање нисте испунили. Дужност и морална обавеза Вам је била да дођете и видите како живи тај српски сељак кога представљате скупштини. Треба ли сте да га консултујете и његове ставове о пољопривреди и пензионом осигурању пренесете надлежним републичким органима. А Ви то нисте учинили. Ја нисам лично веровао у приче старијих да народни посланици долазе у села само кад им требају гласови бирача а да после забораве на своје гласаче осим у случају када база организује неку гозбу. Нажалост, ово народно искуство је потврђено и

нећемо ни социјализам ни комунизам ни титоизам ни милошевићизам, ништа од тога нећемо. Далеко им лепа кућа цвећа. Идите ви који то волите а волите лепе пензије, привилегије, безбрижан официрски живот, пљачке, нерад...

Ви који сте на издасају идите па рођите код Гадафија, Ли пенга, Ким ил Сунга и тамо има неко Ушће, идите тамо па тамо држите митинге, идите већ једном јер нећемо вас. Ми хоћемо слободу, демократију, мир. Хоћемо Европу. Имамо памет, имамо будућност имамо траг — добро газимо. Имамо и Бога у Бога верујемо, имамо и краља њега чекамо, имамо и Вука њему верујемо. Све је наше, свет је наш, склоните се да не склањемо.

Преживеће се ово и живеће овај народ.
Вита Србијанац
Краљеве

МЛАДОСТ ЈЕ СПАС СРБИЈЕ

Слом комунистичког друштва не може и неће бити нимало лак. Корени су им исувише дубоки да би тек тако сишли са наше грбаче. Читаве генерације су одрасле уз непрекидно усађивање у главу накардних идеја. Када човек тако одрасте заиста је тешко касније отворити му очи. „Зар је могуће да све оно о чему сам до пре неки дан маштао, чему сам тежио и годинама сањао једноставно не постоји“, пита се један мој старији познаник. Заиста људи су маштали о стварима које су имагинарне, о „мртвом човеку и мртвој идеји“ и када их је стварност одједанпут лупила по челу нервално је очекивати да се тако брзо отрезне, али отрежњење ипак мора доћи. Зато је веома важна правилна процена односа снага коју морамо признати нисмо добро извели. Тај однос није још увек тако повољан за нас антикомунисте, али морамо сваки даном чинити нешто да се тај однос непрекидно мења у нашу корист.

Драга браћо, свако од нас има у свом окружењу (на послу, у комшилуку) много заведених људи који не знају праву суштину ствари. Они не знају, а захваљујући информативној блокади не могу ни знати, шта им појединци и партије нуде и обећавају, а шта од тих својих обећања испуњавају. Разговарајмо са њима данима, али полако, ненаметљиво и аргументовано. Отварајмо им очи микрон по микрон. Ако нас данас има 1.000 нека свако придобије за себе још двојицу то је већ 3.000 спасених.

Сматрам својим личним успехом што сам за ових годину и нешто дана вратио на прави пут 5 људи. Наравно има и неуспелих али „опрости им Боже не знају шта раде“. Објаснимо тим људима куда „Домановићев вођа“ води свој народ и снаге Српства ће расти из дана у дан. Понављам само уз много стрпљења, смиреним и аргументованим разговором. Аргумента имамо напретак за разлику од комуниста који не могу наћи ни један ваљан аргумент. За већину тих обичних, заведених људи „вођа“ је леп човек и одлично говори енглески, а Вук Драшковић је чупав и неуре-

дан. Сматрају даље да се чланство СПО из дана у дан осипа и да му утицај слаби. Нисам члан СПО и зато видим да прави чланови не напуштају покрет. Било је заиста у задње време одлива чланства, али то су у 95% случајева екстремисти који одлазе у ултрадесничарске (можда и профашистичке) организације и за таквима не треба жалити.

Дозволите ми на крају и неколико добро-намерних критичких речи. Најпре најужем руковођству СПО на нервалној процени односа снага пре прошлогодишњих избора. Наиме свака дубља анализа становништва у Србији показале да су антикомунисти углавном млади људи које комунистичка пропаганда још није стигла потпуно заслепити, али добар проценат њих у овом тренутку нема права гласа. Само млади људи незатровани комунистичким идејама покушавају мислити својом главом, а не само упијати пропаганду са телевизије и из режимишке штампе. Даље, да би човек могао поставити све ствари на право место мора имати минимално образовања. Добар део српског становништва има мало или никакво образовање и са таквима се лако манипулише. То су углавном сељаци и радници познијег животног доба и зато ћемо било какве промене тешко издејствовати пре но што они не одумру као диносауруси. О овим стварима се убудуће мора повести више рачуна.

Затим замерам Вама из „Српске речи“ на неколико непоузданих текстова (пре свих новинара Бркића), као што је текст о чувеном јагодинском „хирургу“ који уопште није хирург. Поготову не могу да схватим да вам је важан сарадник Душко Богдановић чија нам је улога у аутономашком покрету у Војводини добро позната. Нисте се ваљда повели за ТВ Београд која је на место уредника поставила Перу Зупца који је код „аутономаша“ био још важнија карика у ланцу.

На самом крају много среће свим Србија јер им је сада потребнија више него икада.

Лука Милчић
ЈАГОДИНА

ГРОТЕСКА

Господин Костић, цинични потпреседник, испалио је своје две крилатице о корењу и дрвеним мочугама. Без сумње је очекивање да укупан фонд потпреседников није исцрпљен, јер није исцрпео све сфере живљења. У наредном периоду очекујемо излагање кељеног националног учитеља о становању. Како су претходна два часа поука обрађивала време каменог доба, то се једино може очекивати да ће народи у сливу Морава и Мораче у наредном периоду живети у пећинама. Мода у облачењу, у то настајуће време, једино може бити изражена као медведе крзно. Медведа нема више толико да се сав преживели народ може обући. Остаје једино она непресушна нада да човек човеку жели помоћи. Надање је да ће господин Костић утицати код својих пријатеља са Дедиња да своја трофејна медведе крзна уступе народу. Долазе хладна времена, у пећинама неће би-

ти централног грејања, осим на Дедињу, где ће та цивилизацијска тековина бити свакако очувана.

Господин Костић није тачно прорачунао изворе хране када је понудио корење. Брзо би се утрошила та врста хране. Значи да се мора понудити нешто шири јеловник. Ту се свакако мора наћи сува трава, коприве, кора са дрвета, нарочито кора са врбе као лековита материја као и друге сличне хранљиве и лековите биљнице: мајчина душица, хајдучка трава, нана, новен и тако даље.

Може се лако проценити да ће убрзо настати актуелан текући проблем. Нерешена стамбена питања у пећинском систему доведиће до проблема плаћања самачких ћошкова. Какву ће „коренску“ вредност имати долар и марка тешко је овом приликом одредити. То су већ сложенији монетарни проблеми.

Српске банке, јер нас оне западне овом приликом и не могу интересовати, у замену за уложену девизну штедњу могу у насталој ситуацији да понуде, наравно, корење својим поверљивцима. Какву ће политику тада држава водити свакако ће се осетити. Проблем инфлације може настати уколико година буде кишовита и тада буде дошло до велике поплаве корења као последица бујања биљне масе. Ако је овом приликом господин Костић прекинут у излагању свог опширног циклуса, заслужује извињење. Том приликом свакако мора променити тему својих предавања, јер је слушаоцима свакоко јасно како се завршава започета дисертација.

Народи на делу Балкана под небеском капом Православља постадоше тужни сужњи процветале Европе. Који је усуд казнио овај народ и која га коб стиже знамо. Срби су загрзли јабуку комунизма и себе казнили да Европом путају, и да их Европа сада одбацује као никада у историји. Сви кобни ратови на Балкану имали су за циљ да народе присвоје, окупирају и придобију за себе, а Србин се борио за своју слободу. Сада су Срби презрени и одгурнути од те освајачке Европе и оптужени као брутални завојевачи увучени у одвратни брлог једне непоновљиве политике. Рат који се води јасно говори да се у њему одржавају махараце пропале политике. Трагедију у коју сви пониремо нико више не може ублажити.

Свако вече се одржавају састанци лига оних Срба који потичу из крајева ван границе административне Србије. Старци у седмој и осмој деценији по свом педигреу давно овештали комунисти узвикују бојне поклице гурајући чедну младост у смрт. Сви очеви овог света у својој ратничкој прошлости са поносом су гинули за слободу и животе своје деце. Свбични комунистички бонвивани гледају мирно смрт младежи Србије. Без стида.

А шта то рече господин Милошевић? Изречени текст подударно звучи мелодиком познатих политичких арија старих добрих скоро пола века. У подтексту могло би да стоји да текст није оригинално Титово дело али је сачињено на титоистичком учењу. Пуштајући те болшевичке балоне у атмосферу о појави фашизма у Србији председник није радикално навео име великог пријатеља комунистичког режима носиоца фашистичке праксе. У анализама председник не наилази на синтезу

праксе фашиста и комуниста на тлу Србије као да сам живи у Србији, или пак жели да остане сам у Србији. Остаје сам у Србији после крвавог грађанског рата који нам свесрдно нуди. Рачуна на инсталисану силу индексирани као ЈНА која треба да сачува брдо Дедиње. Честитања им не могу изостати после поновљене паролне о извесности којом су нудили срећу у Србији. Није тешко одгонетнути да те среће нема. Није нам сада напокон тешко да установимо да једино комунисти могу остати у Србији, да ће то бити тај обећани тренутак срочен у пароли старој годину дана. Председник није фиксирао ко је то фашиста у Србији. Није за веровање да је мислио о господину Шешељу, јер би се тешко објаснио тако брз растanak нових пријатеља. Може се једино помислити да је под осудом само српска опозиција окарактерисана индентично као и пре годину дана. Прво смо чули председничког кандидата о мрачним вођама, а затим његове пријатеље Кадијевића и Јовића. Понавља се и овог пута. Сада очекујемо казивања ових других, пошто смо чули председника. Опет лед у костима. Честити брат Јастребов постаје сушта супротност свог презимена од силне навале комунистичких удварача. Брате, не попуштај, комунисти желе да од Тебе створе кокошара. Кварни су.

**Виктор Кранчли
Београд**

ХОД ПО ФУНКЦИЈАМА

Живи сам сведок тога како је „друг“ Вукашин Јокановић у време потоњих избора буквално ишао од села до села врбујући сељаке да дају свој глас за њега обећавајући им брда и долине, сваком по потреби. Ишао је тако далеко да је одабрао неколико грамзивих људи (што је било отужно и смешно гледати) којима је обећао посао за њих саме или њихове ближње, упис на неке од тражених факултета и слично, а који су за узврат требало да шире у народу гласине о — ДРУГУ — као савесном, напредном и правом човеку за кога, наравно, треба гласати. И да не дужим. И из ово мало редова може се лако схватити каквом соју припада — ДРУГ —.

Оно што сад боли све косовске наивце и грамзивце, то су обећања која су остала само — обећања. Послужили су својој намени и ту је крај... Кад би био! Питам се каквом ли се сада слаткоречивошћу и обманом тај српски Блејк Карингтон (по броју и величини станова и кућа) послужио и доспео на место председника управног одбора РТВ Србије.

И знате ли шта је прострујало кроз моју главу оног тренутка кад сам сазнала за крунисање — ДРУГА? — ЈАУК!

Ионако ми је већ доста ове ТВ у службени режиму а сад и овај комедијаш на њеном челу. Да није жалосно било би смешно. Типичан црвени буржуј, комуњара, лицемер и неспособњак. Зар он на челу телевизије? У ствари, можда ова ТВ, таква каква је боље и не заслужује (какав шлаг таква и трешња) кад

њоме већ парадирјују пајаци којима је једино битно да им се добро плати а радиће — ништа.

Благо нама ако се још и не труде да раде јер једино што могу својим (не)способностима јесте да пресоле ионако већ слану чорбу.

Може ли ишта исправно ући у свете канцеларије и још светије фотеље установа ове — ТУЖНЕ НАШЕ — ?

**Славница Миљковић
Лазара Стефановића 20
Ѓиљане
Студенткиња Медицинског факултета**

НАЈОПАСНИЈА ЈЕ ДУХОВНА ПРАЗНИНА

Не припадам групи људи која у свему види заверу. На овај начин хоћу једноставно да укажем на стварну опасност која се злокобно надвила над нашим народом.

Падом православних монархија у овом веку, губи се она нит која је православне народе везивала за свог небеског Цара, за Христа Сведржитеља. Цар или Краљ био је слуга Божији, Помазаник Божији, одговоран за судбину свога народа и за сва своја учињена дела.

Појавом комунизма на територијама словенских земаља, па самим тим и на територијама бивших православних монархија, успостављена је прва етапа у разарању православних народа и њиховом одвајању од Свете Православне Цркве. Перфидно носећи маску љубави и мира, братства, правде и истине, анти-теисти су, систематски уништавајући православни дух, успели да створе хорде себи сличних појединаца чији се основни животни циљ огледао у томе како што боље напунити свој анти-теистички бураг. Заборавише православци на упозорење да ће, ако се одрекну Крста Часнога, морати да се поклоне „звери из амбиса“: предходници Антихриста а на крају и самом Антихристу.

Садашње време у Србији, време „враћања“ православним вредностима, још је једна у низу подвала анти-теистичке клике. Непостојање основних услова за ревитализацију православног духа и пасивна улога Српске Православне Цркве, довела је до тога да људи не знају зашто су поново почели да славе Славу, а о Светој Литургији да и не говорим. Све већи број верника у храмовима Српске Православне Цркве пре личи на крдо телаци, које усплахирено шара погледом по своду храма, питајући се међусобно ко је нацртао те „слике“ и шта оне у ствари значе. Један писац својевремено је добро приметио да „празан клас гледа у небо“.

Ово стање духовне празнине Српског народа представља најбољу подлогу за настајање завршне Антихристове религије „сједињеног човечанства“. Посредством неколико часописа (Тајне, Арка, Треће око и сл.) и телевизије (Трећи канал РТВ-а), нуде се овом народу разни курсеви црне магије, ренкарнације и вештичарења, чији је основни циљ што

боље поплувати све хришћанске врлине, посебно — скромност. Саопштава нам се да је у Торину одржан конгрес о нечастивом а у Милану изложба магије и магијских реквизита.

Као врхунац анти-теистичког цинизма је основање Саи-центра који у Београду званично постоји од јануара 1991. год. Шта је Саи-центар? То је центар који окупља следбенике свих култура и религија Саи Бабиног учења са циљем да се поново у име узвишених идеала, у име љубави, мира, истине и правде зада последњи, смртоносни ударац Православљу.

Српски народе, зар ћеш дозволити да нам поред наше Свете Православне Цркве, Саи Баба враћа веру у Бога, да нас Саи Баба учи како да волимо, како да помажемо једни другима, како да се подсетимо на Господа Христа и његову мисију и како да се вратимо на његов пут. Зар ћемо кренути путем ка безличном богу одбацујући једино свето име: ИСУС.

Да се ради о једној монструозној, сатанској замисли показује и тежња Саи-центра да се на Ушћу изгради „храм мира“ са пет округлих купола које би симболизовале пет континената и пет светских религија и једном завршном куполом која би представљала уједињујући елемент свега предходног. У такав храм (?) унео би се „крст новог доба“, крст који избија из лотусових латица са срцем уместо Христа!!

Ако би се то десило Сатана би са обве копите чврсто стао на земљу. Једно копито већ је дало отисак црвене звезде петокраке а друго би на крају отиснуло „крст новог доба“.

Оно што је врло интересно у овом моменту је питање: зашто Београд? Зато што постоји реална могућност да поразом анти-теистичких снага у Србији Београд поново постане Престоница Светог Православног Царства, бедем који ће нас штитити од најезде хорди економских животиња „новог светског поретка“.

Узео сам себи за право да ово напишем у име хиљаде западних хришћана који су, спознавши суштину „нове Религије“ дигли руку на себе и у име хиљаде Православних Срба који ће то исто урадити, очајнички покушавајући да се измигоље испод сатаниног копита.

Православни свештеници, у вама видим једини штит од нове напасти. Нека ваша реч буде реч спаса, нада за све рођене и за оне који ће се родити. Ставити свима нама у руке Константинов небески Крст, Крст који се види само духовним очима, који је осветљен Таворском светлошћу Христовог васкрсења. Угледајмо се на нашег Господа Исуса Христа! Нека нам све благо буде само Он, јер је Он јединствено, најскупоценије Благо за све чланове народа Божијег.

У нади да ћете ово моје писмо објавити у неком од наредних бројева Вашег часописа, срдечно Вас поздрављам.

**Радован Рабреновић
Београд**

„СРПСКА РЕЧ“ ЕКСКЛУЗИВНО

ВИДЕО КАСЕТА: КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ

1. Цена касете у трајању од 120 минута је 500,00 динара.
2. Видео касета СПО у Грчкој и Великој Британији — 500,00 дин.
3. Аудио касета са песмама Српског покрета обнове по цени од 150,00 дин.

На касети су песме:

Страна „А“

- ХИМНА СПО
- ПЕСМА ВУКУ
- ВЕЛИКА СРБИЈА
- ПЕСМА КОСОВСКИХ ЈУНАКА

Страна „Б“

- БОЖЕ ПРАВДЕ
- ОЈ, СРБИЈО МИЛА МАТИ
- ЗОВИ САМО ЗОВИ
- ТРГ СЛОБОДЕ

Касете можете поручити на телефоне: 620-891, 628-242, уплатом на жиро рачун: 60801-603-27562, динарски са трошковима поштарине, и на девизни рачун за уплате из иностранства:

60811-620-128-25731-74956-33, или наруџбеницом на адресу „СРПСКА РЕЧ“ БЕОГРАД, Бранкова 13-15 I улаз VI спрат.

НАРУЏБЕНИЦА

НАРУЧУЈЕМ:

1. ВИДЕО КАСЕТУ
КРАЉ АЛЕКСАНДАР II КАРАЂОРЂЕВИЋ У СРБИЈИ ком. _____
2. ВИДЕО КАСЕТУ СПО У ГРЧКОЈ И ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ ком. _____
3. АУДИО КАСЕТУ СА ПЕСМАМА СРПСКОГ ПОКРЕТА ОБНОВЕ ком. _____

(име и презиме)

дреса и поштански број)

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ЧИЧА“ ОГЛАШАВА ПРОДАЈУ КЊИГА

1. ДОКУМЕНТИ ХУВЕРОВОГ ИНСТИТУТА:

РОДОЉУБ ИЛИ ИЗДАЈНИК: СЛУЧАЈ ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ МИХАЈЛОВИЋА, страна 500, ћирилица, цена 260 динара.

2. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:

ОД ОТПОРА ДО ГРАЂАНСКОГ РАТА,
страна 230, ћирилица, цена 180 динара.

3. ЗВОНИМИР ВУЧКОВИЋ:

СЕЃАЊЕ ИЗ РАТА

страна 230, ћирилица, цена 180 динара.

СВЕ ТРИ КЊИГЕ СУ ИЛУСТРОВАНЕ ФОТОГРАФИЈАМА ИЗ ДОБА РАТА.

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Издавачко предузеће „ЧИЧА“ 11000 Београд

Сретена Младеновића 1/5 Тел. 011/620-891, 628-242

Поручујем књиге

под редним бројевима _____

за укупно динара _____

_____ (презиме, име оца и име) _____ (занимање)

_____ (број поште) _____ (седиште поште)

_____ (улица) _____ (број)

НАПОМЕНА: књиге се могу поручити и преко напред датих бројева телефона.

ИЗУЗЕТНО ВРЕДНЕ КЊИГЕ — ПОВОЉНЕ ЦЕНЕ

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце комплетом бројева.

Комплетни или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број 60801-603-27562 СДК Београд или девизни 60811-620-128-25731-7495633 Кредитна банка Београд

ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од бр. 1. до бр. 26
Напишите који број наручујете.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место и поштански број)

п	у	с	ч	п	с	н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

АПРИЛ

п	у	с	ч	п	с	н
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

МАЈ

п	у	с	ч	п	с	н
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

ЈУН

п	у	с	ч	п	с	н
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

ФОТОС: ВИЦАН ВИЦАНОВИЋ

п	у	с	ч	п	с	н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30				

ОКТОБАР

п	у	с	ч	п	с	н
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

НОВЕМБАР

п	у	с	ч	п	с	н
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ДЕЦЕМБАР

п	у	с	ч	п	с	н
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

СПО КОМЕРЦ — Агенција за маркетинг

1. Мајице са знаком СПО цена 100 дин.
2. Мајице са ликом Драже Михајловића-Чиче цена 150 дин.
3. Мајице са ликом Вука Драшковића цена 120 дин.
4. СРПСКЕ ЗАСТАВЕ — димензија 50x35 цм цена 350 дин.
— димензија 80x50 цм цена 550 дин.
— димензија 200x100 цена 1300 дин.
5. ЗАСТАВЕ СПО — димензија 50x35 цена 300 дин.
— димензија 80x50 цена 500 дин.
— димензија 140x80 цена 750 дин.
6. Кокарде — велике 150 дин.
— мале 100 дин.
7. Позлаћене кокарде — велике 250 дин.
— мале 150 дин.

СПО КОМЕРЦ-ЕКСКЛУЗИВНО!

— ВИЈЕНАЦ СРПСТВА — први пут аутентични текстови наших песама на аудио касети по цени од 200 дин.

— На сред горе Романије четнички се барјак вије

— На Авали покрај Београда, ркупља се краља Петра гарда.

- Песма краљу Петру Другом
- Олтар Равне Горе
- Велика Србија
- Иде војска од Никшића
- Равном Гором цветало цвијеће
- Песма светој Србији
- Песма Книнској крајини

СРБЉАК-песме Србима Светитељима, на аудио касети, у извођењу појца Павла Аксентијевића по цени од 200 дин.

ИСТИНА О МОМЕ ЖИВОТУ — Аутобиографија Ђорђа Карађорђевића, старијег сина краља Петра Првог. На 500 страница Ђорђе Карађорђевић пише о свом детињству на двору црногорског краља Николе, о животу на двору свога оца краља Петра Првог, о разлозима своје абдикације, као и о животу у затвореништву. Књига је штампана у тврдом повезу, златотиском и са грбом Карађорђевића на насловној страни. Цена 450 дин.

Цена свих производа за веће количине су и до 50% ниже а за општинске одборе СПО-а и до 70%.

Предмети се могу поручити преко телефона на 559-588, нон-стоп или поруџбеницом на адресу: СПО КОМЕРЦ, П.Ф. 132, 11030 БЕОГРАД

СПО-КОМЕРЦ ВАМ ПРЕПОРУЧУЈЕ!

За вашу децу, родитеље, пријатеље **ПОРУЧИТЕ „СПО КОМЕРЦОВ НОВОГОДИШЊИ ПАКЕТ ИЗЕНАЂЕЊА“**

Изненадите и обрадујте своје најмилије ексклузивним производима за новогодишње и божићне празнике.

Поручени „Новогодишњи пакет изненађења“ СПО Комерца „добићете поштом у року од два дана. Цена — **ВЕЛИКИ ПАКЕТ 500,00**
— **МАЛИ ПАКЕТ 350,00**

ПОРУЏБЕНИЦА

Неопозиво наручујем _____

Наручене предмете и трошкове поштарине платићу поштару **ПОУЗЕЋЕМ!**

име и презиме _____

адреса _____

„КАЛЕНДАР ЗА 1992. ГОДИНУ“ под називом **СРПСКИ ПОКРЕТ ОБНОВЕ ОД ОСНИВАЊА, ДО ДАНАС...** На 13 страна формата 100x40 цм налази се 20 великих колор и црнобелих фотографија из живота и рада Српског покрета обнове од оснивања до данас. Можда ћете препознати себе или неког од својих пријатеља на великим митинзима СПО-а, који су се одржавали широм Србије, на догађајима од 9-15. марта, на дочеку престолонаследника Александра Карађорђевића као и на многим другим догађајима у животу странке. Овај календар је прилика да сазнате оно што можда нисте знали о највећој опозиционој странци у Србији. Календар шаљемо поузећем по цени од 550 дин.

СПОМЕНИК ЂЕНЕРАЛУ ДРАЖИ

Први споменик генералу Дражи Михаиловићу ускоро треба да буде завршен. Недостаје само изливање у бронзи. СПО види легендарног генерала како нас посматра са врха Равне Горе и Трга Маркса и Енгелса, будућег Равногорског трга. Изливање у бронзи је скупо, поготову за споменик чија је висина са плинтом 215 центиметара.

„СРПСКА РЕЧ“ моли своје читаоце, симпатизере и чланове СПО, као и остале грађане који сматрају да споменик треба да буде завршен и изложен, за ПОМОЋ у прикупљању средстава којима би се овај велики подухват привео крају.

Знајући у каквој се тешкој економској и социјалној ситуацији налазе наши грађани, „Српска реч“ се унапред извињава онима који су на рубу егзистенције и од којих се било какве нове дажбине, па и добровољне — не могу очекивати.

Такође, „Српска реч“ се захваљује онима који имају могућности да помогну изградњу овог споменика, ПРВОГ СПОМЕНИКА ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ У СРБИЈИ И ЕВРОПИ.

Прилози се могу уплаћивати на рачун Српског покрета обнове, са напоменом „ЗА СПОМЕНИК ГЕНЕРАЛУ МИХАИЛОВИЋУ“ — 60812-678-91956 СДК БЕОГРАД. Девизне уплате могу се послати чеком, на одреску СПО, и Андре Николића 1—3, БЕОГРАД.

SISTEM MALE PRIVREDE

KARIĆ KOMPANIJA
BEOGRAD, Palmira Toljatija 3

SV. NIKOLA - PUTNIK

TURIZAM
BEOGRAD
ZMAJA OD NOĆAJA 16

BIS
OBEZBEĐENJE IMOVINE,
NALAŽENJE NESTALIH LICA

MARKETING LINE
SPOLJNA I UNUTRAŠNJA
TRGOVINA

ELKO
PROIZVODNJA I PROMET

KARIĆ BANKA

MEŠOVITA BANKA
BEOGRAD
7. JULA 60

EUROPA-FIN

TRGOVINA I FINANSIJSKO
POSREDOVANJE

YUMA
SPOLJNA I UNUTRAŠNJA
TRGOVINA

IZGRADNJA

IZGRADNJA, PROJEKTOVANJE,
INŽENJERING

EUROPA INTERNACIONAL
DRUŠTVO ZA OSIGURANJE

CITA
KONSALTING, TRGOVINA,
AGENCIJSKI POSLOVI

YU KOMERC BK
UNUTRAŠNJA I SPOLJNA
TRGOVINA

INSTITUT "BRAĆA KARIĆ"
RAZVOJ PREDUZETNIŠTVA, MALIH I SREDNJIH
PREDUZEĆA

PRESSKO
TRGOVINA I GRAFIČKA
DELATNOST

BEOFEP
FINANSIJSKO EKONOMSKE
USLUGE

BEDING
INŽENJERING I KONSALTING

METAL-IN
PROIZVODNJA, ISTRAŽIVANJE I
INŽENJERING

**ZAVOD ZA EKONOMSKE EKSPERTIZE
I RAZVOJ MALE PRIVREDE**